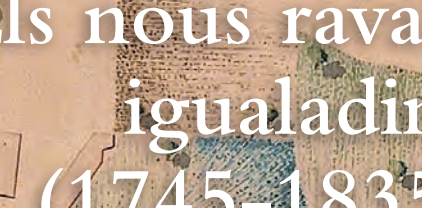

l'arxiu

Els nous ravals igualadins (1745-1835)

Els nous raval igualadins (1745-1835)

L'Arxiu, 2. Publicacions de l'Arxiu Comarcal de l'Anoia

© dels textos: Xavier Jorba i Serra

© de l'edició: Consell Comarcal de l'Anoia. Arxiu Comarcal de l'Anoia
08700 Igualada

Correcció de textos: Antoni Dalmau

Disseny i maquetació: Lluís Jubert, Espai Gràfic / disseny=igualada

Impressió: Cevagraf, s.c.c.l.

Dipòsit legal: B 14670-2015

ISSN: 2385-7765

Xavier Jorba i Serra

Els nous ravales igualadins (1745–1835)

Arxiu Comarcal de l'Anoia
Igualada, 2020

Sumari

- 7/ Pròleg
- 9/ Introducció
- 13/ Les muralles i torres de la vila d'Igualada
 - Les muralles
 - Les torres i els portals
- 21/ Característiques constructives dels nous habitatges dels ravals
- 30/ Camp de Sant Isidre o rambla de Sant Isidre
- 35/ Rambla de Sant Isidre «lo vall vell»
- 39/ Carrer de la Concepció
 - (sector muralles)
- 42/ Plaça de l'Àngel (plaça del Rei) i carrer de la Concepció
 - (sector sud)
- 45/ Carrer de la Concepció
 - (sector sud, segon tram)
- 47/ Carrer de la Soledat
 - (sector nord)
- 49/ Carrer de la Soledat
 - (sector sud)
- 53/ Pla Superior de la Soledat
 - (continuació del carrer de la Soledat, a la banda nord entre el carrer de Sant Vicenç i el carrer del Cardenal Vives)
- 59/ Carrer de la Soledat o Pla Inferior
 - (entre el carrer del Cardenal Vives i el carrer de la Virtut)
- 60/ Carrer de la Caritat
 - (sector nord)
- 65/ Carrer de la Caritat
 - (sector sud)
- 66/ Carrer de la Caritat
 - (sector sud, segon tram)
- 67/ Carrer de Sant Vicenç
- 69/ Carrer de Sant Lluís
- 71/ Carrer de Sant Pere Màrtir o Pla Inferior
 - (rambla del General Vives)
- 74/ Carrer de Sant Jordi
- 75/ Carrer de l'Aragall o carrer del Vidre
- 76/ Carrer de la Trinitat
- 81/ Carrer d'Òdena
 - (sector oest)
- 83/ Carrer de Sant Josep o Camp de la Proa
 - (sector carrer d'Òdena- Sant Josep)

- 88/ **Carrer de Sant Josep**
(sector de llevant)
- 90/ **Carrer de Sant Pau i carrer de Sant Carles**
(sector carrer de Sant Josep)
- 92/ **Carrer dels Esquiladors**
- 93/ **Carrer del Clos**
- 97/ **Carrer de Sant Magí**
- 99/ **Travessia del Vallès**
(sector est)
- 100/ **Rambla Nova**
(sector sud)
- 103/ **Rambla Nova**
(sector nord amb carrer del Carme)
- 108/ **Carrer del Carme o Fàbrica del Torelló o les Eres de la Galera**
- 110/ **Carrer de Santa Caterina**
- 112/ **Carrer de Sant Agustí**
(sector migdia o sud)
- 114/ **Carrer de Sant Agustí**
(sector nord)
- 117/ **Carrer de Sant Agustí o Camp de Potau**
(segon tram, sector sud)
- 120/ **Carrer de Sant Agustí**
(últim tram, sector sud)
- 124/ **Carrer Nou de la Rambla o rambla de Sant Ferran**
- 126/ **Carrer de Sant Agustí – rambla de Sant Ferran**
(últim tram)
- 127/ **Carrer de Sant Ferran amb el carrer d'En Roca**
- 128/ **Carrer de l'Alba**
- 131/ **Carrer de Sant Agustí amb Sant Simplicí i travessia de Sant Domènec o Bassot del Rovira**
- 134/ **Carrer darrere de Sant Agustí o de Sant Francesc de Paula**
(actualment Sant Antoni M. Claret)
- 137/ **Carrer de Sant Domènec**
(banda nord amb la travessia de Sant Domènec)
- 139/ **La Plana del Cornet**
Carrer de Santa Anna
Carrer de la Creu, carrer de Sant Antoni
(actualment carrer del Pare Tous Soler)
Carrer del Sol
- 149/ **Conclusió**
- 151/ **Bibliografia**
- 152/ **Arxius**

Proleg

M'haurà de ser permès engegar aquest pròleg amb unes reflexions personals que van més enllà de l'àmbit científic i s'endinsen en el particular. Vaig conèixer Xavier Jorba deu fer cosa d'una vintena d'anys, a la llum de l'inici del tercer mil·lenni de la nostra era. Durant vora una dècada vaig dirigir (oficialment, tutoritzar) la que acabaria sent la seva magnífica tesi doctoral sobre Òdena, publicada l'any 2011. Vaig tenir oportunitat contrastada de comprovar les grans virtuts que atresora com a persona i com a historiador. Amb el pas del temps i els centenars d'hores de conversa hem esdevingut molt amics.

Suposo que ha estat per motius estretament relacionables amb el contingut del primer paràgraf que m'ha demanat que prologui el present llibre. Soc sabedor que hi ha noms més acreditats per fer-ho, en ser profunds coneixedors de la història d'Igualada. Això ha de limitar les meves impressions escrites a un escenari de reconeixement cap al treball desplegat per l'autor i cap una breu descripció del contingut de la investigació ara publicada.

El llibre presenta una estructura clàssica, amb introducció, cos central i conclusions. La recerca d'arxiu ha estat desplegada al Comarcal de l'Anoia (ACAN), a partir de fons documentals notariaus, sacramentals i municipals. Ha estat practicada de forma seriada, amb la contundència pròpia d'investigadors incansables, que saben definir els patrons científics i que tenen els objectius ben marcats.

Igualada va créixer al llarg del segle XVIII. Censos de població de fiabilitat parcial denoten un moviment a l'alça del nombre d'habitants. Les causes s'han de buscar a dues bandes principals: en el creixement vegetatiu positiu (a causa de la caiguda de la mortalitat catastròfica adulta i el manteniment de les taxes de natalitat) i en els importants corrents immigratoris.

La dinàmica positiva de la demografia, l'escreix de la vida sobre la mort, va obligar a donar cabuda física a un nombre de persones que excedia les capacitats del clos medieval. Així, especialment a partir del darrer terç del segle XVIII, es va produir una empenta constructora de nous habitatges. El llibre l'analitza al detall i informa de tot el món que gira al seu voltant. El tipus de contracte (emfitèutic) que la va permetre, la naturalesa concreta (entrades i censos), el preu del pam de sòl urbanitzable, els noms, cognoms, oficis i llocs de procedència dels protagonistes, les característiques de les cases, les afrontacions... Xavier Jorba ens ho explica carrer a carrer, nom a nom, dada a dada, pas a pas. És un exercici impressionant d'història local ben elaborada. Ha de sumar-se a les investigacions en la mateixa línia practicades en diferents indrets que figuren esmentats a la bibliografia.

L'autor adverteix que la feina no està acabada. En la disciplina científica que conrea, mai no ho està. De tota manera, l'alerta lliga amb el seu tarannà personal. Ofereixo un retorn a l'origen d'aquest breu pròleg que no vull estalviar-me. Xavier Jorba traspua serenitat, tranquil·litat, fredor analítica. No s'atabala. No es deixa guanyar per la desesperança, ni per la falta de mètode, ni per la immediatesa, ni per la recerca vana i infructuosa d'un hipotètic gran resultat a curt termini. Va aprendre, fa anys, del treball pacient i minuciós. Ho va fer quan va intentar, amb força èxit, de reconstruir el trenca-closques odenenc. Ara ens ha regalat el seu bon ofici per a la capital comarcal, per a una de les ciutats més importants de Catalunya. A més, i per cloure, tenim, tots, el gran avantatge de no haver-li de demanar que deixi de treballar. Segur, em consta plenament, que no pensa abandonar. Ans al contrari.

Valentí Gual Vilà

Universitat de Barcelona

Rocafort de Queralt, Candelera 2020

Introducció

El creixement urbà igualadí del segle XVIII suposà un increment molt important del pes demogràfic de la vila. La població igualadina va passar de 1.630 habitants —308 veïns— el 1719 a 4.925 habitants el 1787 —segons un projecte de millora de l'Ajuntament de l'any 1786, la vila tenia més de 900 cases— i a 6.494 habitants el 1797, fins que va assolir la seva màxima intensitat durant aquest últim decenni. Aquest creixement estarà relacionat, d'una banda, al fet que Igualada va ser receptora d'un fort corrent immigratori de poblacions veïnes i rodalia de la Conca d'Òdena i, d'altra banda, a l'empenta econòmica de les indústries llanera, cotonera i adobera. Recordem que el segle XVIII veu l'aparició al costat de la sèquia d'un barri industrial adober.¹

Aquesta expansió demogràfica comportarà la necessitat d'estendre's fora muralles amb la creació de ravals. Dades de 1657 demostren l'existència de cases fora muralles i es parla del raval de la present vila d'Igualada al costat del camí ral (possible carrer de l'Alba). El document ens descriu la casa de Francesc Bigas i la casa de la seva germana Jerònima, vídua de Joan Casanovas, teixidor de lli. La casa tenia la porta principal a tramuntana i limitava amb el camí ral, a llevant amb el Rd. Joan Crisòstom Ciurana i a migdia amb l'honor² de la seva germana i amb Llorenç Soler. Però, fins a mitjans del segle XVIII, la població igualadina es va mantenir encaixonada dins del clos de la muralla medieval. Segons el *Nuevo Apeo* realitzat l'any 1765, la vila tenia al seu interior 313 edificis. Seguint la tònica general de les ciutats i viles catalanes, Igualada viurà a partir de 1745 la creació de ravals: alguns dels primers van ser la rambla de Sant Isidre, el carrer de Sant Pere Màrtir (actual rambla del General Vives), el carrer de Sant Simplicí, carrer davant les Eres, carrer de Sant Agustí, carrer de l'Alba, les cases de l'Estruch, les cases del Torelló, l'Era Enrajolada, plaça de l'Àngel, la Soledat.... Així entendrem que, en poc més de vint anys, la vila igualadina tindrà més de la meitat de les cases extramurs, exactament 345 edificis. Les llibretes de compliment pasqual³ seran documents a tenir en compte, ja que ens permetran veure el creixement urbanístic igualadí, any rere any, des de l'inici del tram del nou vial en formació fins a la seva finalització.

L'expansió urbana igualadina presentarà unes ordinations del viari i del parcel·lari més homogènies i regulars que la del teixit urbà medieval. Aquestes últimes tenien una estructura interna basada en la construcció d'edificis que compartien mitgeres. La construcció dels habitatges medievals es feia a partir de sèries de murs amb arcs, paral·lels entre si i perpendiculars a la línia de carrer; les façanes configuraven porxos i voltes. A partir del segle XVIII, l'edificació té la característica que es produeix de forma ràpida, controlada per pocs propietaris, els quals estableixen seguint el límit de la pròpia parcel·la que coincideix amb els camins per anar als diferents indrets. Quan aquest camí és inexistent, el mateix consistori és l'encarregat d'obligar el propietari del terreny a deixar un nombre de pams per crear el futur carrer. És un exemple del pas de vila tancada a vila oberta, on es demostra que la necessitat del creixement converteix la muralla defensiva d'Igualada en un element obsolet i

1. Pere Pascual Domènech i Gemma Estrada Planell. «L'habitatge obrer a Igualada durant el segle XIX». A *Miscellanea Aqualatensia*, Igualada, 2006, reg. núm. 12, pàg. 207-239.

2. La paraula *honor* fa referència als límits d'una propietat amb una altra.

3. Les llibretes de compliment pasqual són un cens, casa per casa, de totes les persones que tenien l'obligació d'anar a missa, és a dir, adults i infants a partir de la comunió. Aquest tipus de cens es feia portal per portal i carrer per carrer.

diffícil d'adaptar a les noves necessitats militars de l'època. Hem de tenir en compte que les muralles presentaven en algun punt del seu perímetre un estat ruïnós. Aquest fet reflectia la pèrdua de la funció per les quals havien estat aixecades, i en cap moment el consistori no s'havia plantejat renovar-les o adaptar-les a les noves necessitats defensives, malgrat estar en un punt geoestratègic important. Tal vegada aquest fet va permetre salvar-se dels saquejos i destruccions de les guerres dels Segadors i de Successió.

Com explica Pere Pascual, el creixement dels raval es va produir per diferents zones del perímetre emmurallat. A la part de tramuntana del nucli antic van aparèixer la rambla de Sant Isidre i la seva continuació, el carrer de Sant Pere Màrtir; el carrer paral·lel i posterior a la Rambla (del Clos); els carrers perpendiculars a la Rambla: Sant Magí, Òdena i Sant Josep. Davant del portal de Capdevila, la plaça de la Creu, els carrers de Sant Simplicí, de l'Alba i de Sant Antoni (actualment carrer del Pare Tous Soler), que convergien a la placeta de Sant Joan i s'havia iniciat l'edificació del carrer de Sant Agustí i alguns vials adjacents. Davant del portal de Soldevila, la plaça de l'Àngel i els inicis del carrer de la Soledat, el de la Trinitat i el de Sant Vicenç, a més del carrer dels Estricadors (actual carrer de la Concepció).

El creixement de la vila provocarà alhora un conflicte d'interessos amb l'Església que ens permetrà tenir informació sobre el procés constructiu igualadí. L'any 1766, la Comunitat de Preveres de Santa Maria d'Igualada es negava a recollir els cadàvers fora muralles més enllà de la capella de la Soledat i del terreny anomenat popularment del Bassot, seguint la disposició del bisbe de Vic, després de la seva visita el 4 de juliol de 1764. El bisbe recordava en la seva provisió de *«que en temps passats la Rnt Comunitat no acostumava a eixir de la vila per anar a buscar los cadàvers de aquells, que morian fora de ella, y que estos sens creu ni sacerdot se transportavan a un dels Portals de la vila: Attenent que des de que han comensat a fabricarse cases y formarse carrers fora las murallas, la reverent comunitat ha eixit varias vegades de dita vila per anar a buscar alguns cadàvers en dits nous carrers, y que ab això insensiblement va gravant-se, a si mateixa»*. Aquest perjudici portà als habitants dels raval a queixar-se amargament a les autoritats igualadines. Gràcies a aquesta queixa, podem conèixer els indrets construïts i, en algun cas, el nombre de cases fabricades fins aquell moment. El document relaciona el carrer de Sant Pere Màrtir, les eres d'Anna Riera, el camp adjunt anomenat de Santa Sussana i en aquells moments d'en Revert (tram inicial de l'actual carrer de la Soledat fins a l'església); les cases que es construeixen al voltant i davant de les muralles des del camp de Padró i Argullol fins a l'era de Josep Riera, veïna de l'Era Enrajolada, l'hort de Tarragona i Finestres, l'hort de Pasqual Ferrer i part de la plana de Cornet, propietat de Josep Riera, a més a més de totes les cases que es construïen dins de l'Era Enrajolada d'en Potau fins al Bassot del Rovira. El carrer de Sant Agustí estava format a la part dreta per nou cases a partir dels establiments d'en Roca de la Pedrissa. A la part esquerra s'estaven fabricant habitatges i n'era el límit la casa de la part esquerra de Pere Estruch, blanquer, i a l'altre extrem els establiments dels Agustins. Al darrere dels hostals de Carbonell i Rossich es fabricaven cases a les eres de la Galera. El carrer *«que se fabrica a la altre part de la capella de la Soledat ... tant solament les sinch cases, que en part se troban cubertas y en part descubertas, a la part esquerra, anant de la present vila a la ciutat de Barcelona»* i les que en el futur es fabricaran a la part dreta del carrer fins a igualar-se amb l'última casa de la part esquerra que pertanyia a Magí Soler, paraire. Es parla de l'inici del carrer de Sant Vicenç *«en las cases que esdevingan fabricarse en una o altre part del camí que va de la Soledat als Caputxins»*.⁴

Són conseqüències visibles d'aquest creixement urbanístic els permisos obtinguts, d'una banda, pels veïns de la Soledat i de la Rambla, l'any 1783 per fer el dilluns de la infraoctava de Corpus, una processó amb sortida des del convent dels caputxins; l'any 1785 demanaven que toquessin les campanes per a més solemnitat i glòria del Senyor. D'altra banda, els veïns de Sant Agustí, de Sant Simplicí i de l'Alba recordaven que els agustins feien una processó per la infraoctava de Corpus des de temps antics per dins del seu claustre i immediacions del convent, però des que es van fer els dits carrers allargaren la processó per aquests els anys 1789 i 1790.⁵

4. ACAN-API-NOT, Manual. Notari Vicenç Aulet, 1766-1767, reg. núm. 446.

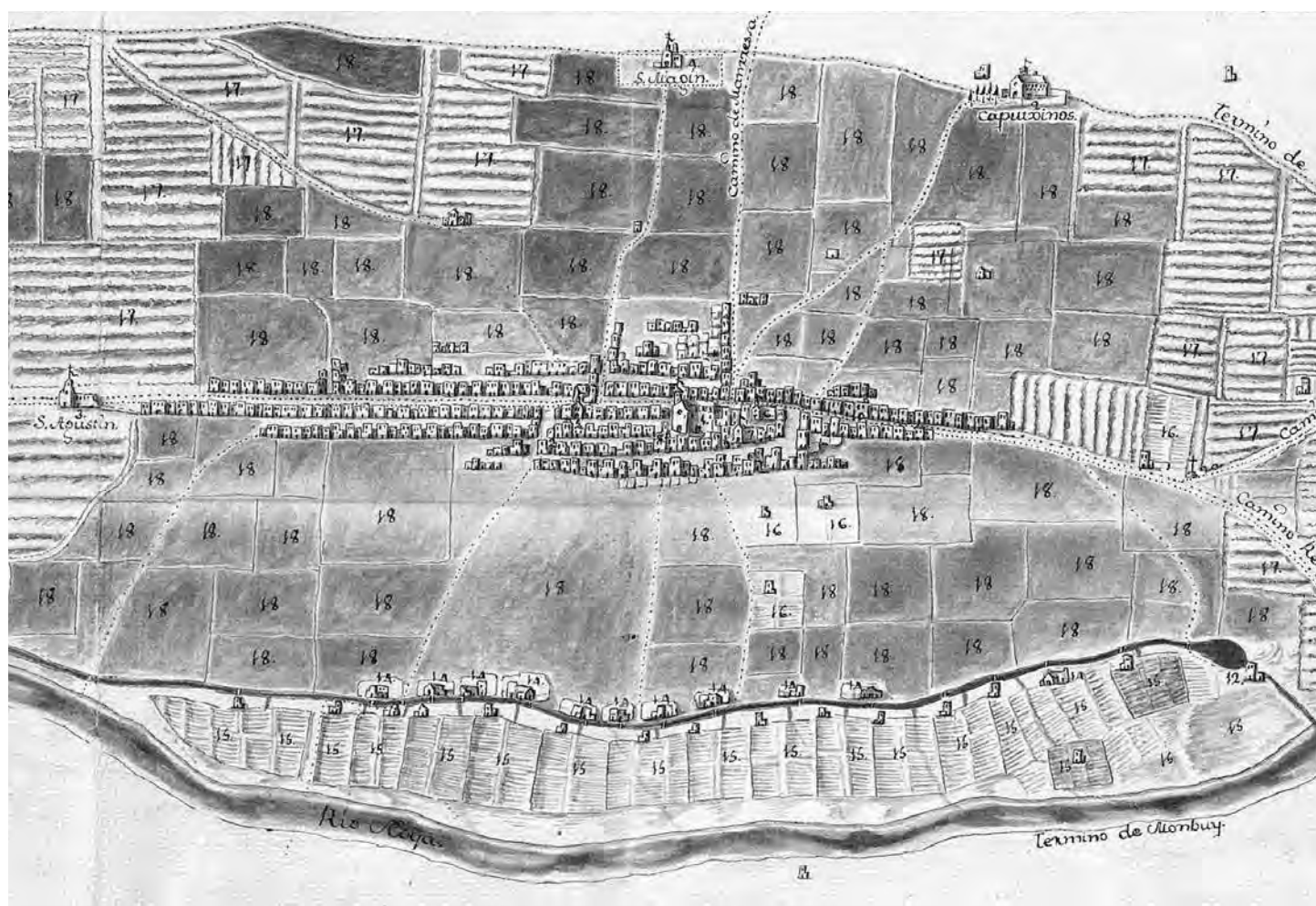
5. ACAN-AMI, Llibre d'actes de la Universitat, reg. núm. 1115.

Destaquem una altra conseqüència important del creixement urbanístic igualadí. L'Ajuntament igualadí arran de la Reial Instrucció, ha de dur a terme a partir de 1784 el canvi del traçat de la carretera Barcelona-Madrid en el seu recorregut per l'interior de la vila. En el seu estudi, a més de projectar-se un pont entre Igualada i Vilanova del Camí, i una millora en el tram de la Bòfia, es decideix substituir el tram pel carrer de l'Alba i de Sant Agustí per un nou tram que hauria d'alinear-se amb la rambla de Sant Isidre fins a arribar al convent dels Agustins. Els motius són ben clars: *«dicha carretera continua por la misma Rambla haciendo un círculo muy grande o una media luna hasta entrar en la calle del Alba: Desde esta pasa a la de San Agustín,...* Como dicha calle del Alba es tan angosta que solamente y sin otra cosa alguna cabe por ella un carro pueden suceder muchas desgracias en ella, ya quando pasan los carros y postas, ya quando lo hacen los muchissimos carruajes que traganan, o bien las cavallerias que van y vienen: Por lo tanto y careciendo de aquella amplitud que prescribe dicha real Instrucción, es preciso dirigir la carretera desde la rambla linia recta a el campo de Josep Torelló: Desde este al de Anna Maria Salamanca donde se halla atravesada una casa propia de Aloy Llimona, que es preciso demolerla y sigue el campo de Roca de la Pedrissa y últimamente la viña de Miquel Franch hasta entrar en la carretera antigua en frente de San Agustín».⁶ Aquesta disposició significarà una empenta per als propietaris del Pla Superior —futura Rambla Nova, Rambla de Sant Ferran...—, els quals podran, a partir d'aquell moment, establir amb més facilitat nous patis per construir cases, amb uns preus per pam més alts. Per contra, aquest fet significarà una pèrdua d'interès per als emfiteutes o futurs emfiteutes de les àrees afectades — carrer de Sant Agustí, carrer de l'Alba, carrer de Sant Simplicí... El traçat, però, encara continuava passant pel carrer de Sant Agustí l'any 1786.

Finalment, un document de l'any 1827 ens exposa el creixement de la vila i els interessos que tenien alguns dels propietaris, en aquest cas, el prevere Josep Estruch. Estruch exposava al vicari general del bisbat de Vic que tenia sis cases, dues al carrer de Sant Antoni, dues al carrer de l'Alba, i tres a la Plana de l'Estruch. Les cases eren la base de la seva fundació. La missa quotidiana fundada pels seus avantpassats Josep Estruch i el prevere Pere Estruch s'havia de pagar amb els ingressos obtinguts del lloguer d'aquests habitatges. El prevere Josep Estruch es queixava que els ingressos volaven pel pagament de les contribucions cadastrals i per les contínues reparacions de les parets i bigues de fusta dels habitatges arran de la seva antiguitat. Proposava que la solució fos establir o concedir *«a censo las dichas casas a algun particular o particulares vecinos que no faltan en esta villa por razón de sus muchas fábricas y aun mejoraria sin duda en gran parte la renta que entonces producirían neta las mismas fincas al paso que su cobro seria mucho más fácil y asegurado para la inversión ordenada por los fundadores»*.⁷ El document, alhora, és interessant perquè descriu el creixement de la vila durant el primer terç del segle XIX a l'àrea del carrer de Sant Agustí. Indica que per l'augment de la vila, les cases creixen en semicercle al voltant de la Plana de l'Estruch que té el mateix prevere: *«por la parte de oriente llegan ya dos calles nuevas hasta el mismo campo o plano; y por la de mediodía se ha abierto otra también dirigida hacia la misma Plana; en términos que irremediamente debe haver, como ya han abierto las gentes un crucero en la dicha Plana...»*. L'interès d'Estruch és que el vicari general de Vic permeti construir nous habitatges a la Plana de l'Estruch, continuant els carrers ja oberts i contribuint d'aquesta manera a millorar *«el hermosteo y utilidad pública de esta respetable población»*.

6. ACAN-AMI, Llibre d'actes de la Universitat, reg. núm. 1115.

7. ACAN-API, Notarial, reg. núm. 223.

Plànol d'Igualada de l'any 1784. (formava part del projecte per a l'aprovació de l'hospici. (AHN: Consejos. Lligall núm. 37.141) A Maria Garganté: L'hospici: l'estroncat projecte igualadí del segle de les llums.

Les muralles i torres de la vila d'Igualada

Les muralles

Les muralles igualadines i les seves respectives torres es mantenen intactes des del segle XV. A mitjans del segle XIV, arran de l'esclat de la guerra contra Castella, el rei Pere el Cerimoniós va ordenar que s'enfortissin ràpidament les ciutats i viles del territori català. Igualada, hi va respondre amb obres de millora del seu perímetre defensiu. Les muralles igualadines reflectien una necessitat defensiva, però també definien les relacions entre la vila i el territori. La forma i extensió d'Igualada venia condicionada per aquestes. Durant el segle XVI i XVII, trobem contractes entre la universitat i particulars per refer panys de muralla. A l'exterior del recinte emmurallat hi havia un camí empedrat que donava la volta a tota la vila i que continuava intacte al final del segle XVIII.⁸

L'amplada dels murs oscil·lava al voltant d'un metre de gruix i una alçada molt probablement de cinc a sis metres. A partir de 1712, la muralla s'aprofitarà com a punt de recolzament dels passadissos que anaven des de les cases fins a l'andador i com a paret mestra de les noves edificacions. Ens trobem davant la inutilització progressiva dels sistemes defensius baixmedievals. Com diu Josep M. Torras (1993: 240-241), la darrera utilització defensiva d'aquesta fortificació s'havia realitzat durant les escaramusses de la guerra de Successió, quan segons explica el Dr. Padró «*se pertrecharon los muros, quedando abiertas soles dos puertas, y se estaba de día y noche en centinela*».⁹ Exemple d'aquesta degradació defensiva seria la construcció, l'any 1735, del convent dels Escolapis entre l'església dels Dolors i la muralla del sector de Capdevila. La muralla fou utilitzada com a paret exterior del convent, i amb aquesta finalitat foren oberts balcons i finestres en el mur defensiu. L'any 1751 va fer-se una ampliació de les seves dependències i es van ocupar una torre i diversos trams de la muralla. D'altra banda, també es produeix l'establiment que l'any 1754 assoleixen el gremi dels blanquers de poder estendre les seves pells, «*cueros, cordovans y otros pellejos*», en diferents trams de la muralla sud de la vila des de «*la torre de l'hospital fins la torre dels hereus de Josep Calsina, i des de la torre de Josep Guarro, sabater, fins als raval de la vila*», a canvi d'un cens anual de 6 diners, així com la facultat de poder «*plantar claus en dites muralles per estendre cuyros*». D'entrada hauran de pagar 140 lliures que seran destinades a fer el rellotge de l'església parroquial.

La muralla, però, presenta una deterioració de la seva estructura amb el pas del temps. No ens ha d'estranyar: els murs estaven construïts mitjançant un sistema mixt que combinava un cos inferior de pedra i morter i, a partir d'una certa alçada, un mur de formigó o encofrat de calç, sorra i pedra esmicolada, recoberta amb una crosta d'argamassa. L'any 1544, els consellers igualadins contracten el mestre Francesc Benes de

8. ACAN-ANI, Notari Josep Mas i Torello, 1797, reg. núm. 586.

9. Joan Padró i Serrals: *La sagrada y prodigiosa imagen del S. Christo de la villa de Igualada: vista en el origen de su veneración en sus milagros*. p. 120-121.

Capellades per comprar 50 lloses de 5 pams de llarg per 3 d'ample per a la muralla.¹⁰ L'any 1660, el clavariat reconeixia haver fet obres «*tancant alguns forats de la muralla*». L'any 1757, el consistori explicava que, per motiu de les últimes pluges, havien caigut tres trams de muralla i, davant la por de quedar la vila «*sin resguardo*», van resoldre tornar-les a fer. Encara existia el temor a una vila oberta. L'any 1760, Miquel Biosca, blanquer, demana al consistori ocupar la muralla que té a la part del migdia de casa seva perquè aquesta es troba molt derruïda —muralla entre carrer de Sant Cristòfol i carrer del Roser—. No disposem de la data, però el document que presentem a continuació ha de correspondre a la segona meitat del segle XVIII: «*restabliment de un tros de muralla derruïda fet i firmat per los consols de mestres blanquers i asahonadors de la vila d'Igualada a favor de Joan Planas fabricant de paños*». L'any 1769, Josep Francolí, paraire va demanar a l'Ajuntament llicència per trencar l'alt de la muralla que era a la part del migdia de casa seva.¹¹ L'any 1784, el cònsol del gremi dels blanquers igualadins, Antoni Carles demana a l'Ajuntament com a propietari «*no solo de aquella porción de pared que esta encima la fuente nombrada la Fontaneta y frente el Portal nombrado den Custiol la qual se halla el dia muy rota sino también de aquella porción de terreno que esta encima la misma pared hasta llegar a las ruedas de los alpargateros no siendo de perjuicio a ninguno y no sirviendo a la universidad de detrimento alguno suplica en dicho nombre que siendo de su agrado ceder el uso de dicha porción de pared y terreno al referido gremio se obligará este en recomponer aquella poniéndola en buena conformidad y estado siempre que convenga como y tambien en hacer una pared pretende esta parte cuestacita arriba hasta hallarse el camino poco mas o menos para detener la tierra con tal que sea facultativo al mismo gremio el poner clavos en la misma pared a fin de estender cueros qualquier individuo de dicho gremio...*».¹² El mateix any, els cònsols del gremi de blanquers van proporcionar tot el suport a l'Ajuntament igualadí en defensa de la seva plena jurisdicció sobre les muralles que envoltaven la vila, davant la demanda d'alguns veïns a altes instàncies per a la prohibició d'obrir finestres a les muralles. El suport estava lligat amb el dret adquirit pels blanquers d'assecar les pells adobades penjades amb claus a les parets interiors i en alguns sectors a les parets exteriors de la muralla de la vila. L'any 1785, l'Ajuntament té una relació de cases que necessiten urgent reparació per evitar mals majors. El document és interessant perquè ens informa que les cases d'Agustí Palmès, blanquer, Domingo Biosca, blanquer, i de la vídua Teresa Castelltort i Badia limiten amb la muralla de la vila «*por encontrarse aquella muralla tan deseganchada, estan muy peligrosas de caer y anda muy peligro que los que trabajan abajo del muro puedan tomar daño ...*».¹³ També ens indica el document el mal estat del mur des de la casa de Josep Jover fins la casa dita d'Ambròs, i tot el tros de mur que hi havia entre la capella de la Verge de Gràcia fins la casa de Josep Castelltort i Calzina. L'Ajuntament va determinar tirar a terra la muralla que donava a la capella de Nostra Senyora de Gràcia, mentre que obliga a reparar la resta del mur.

Les torres i els portals

Les torres, de forma quadrangular i amb una amplada de sis metres, eren un element integrat al sistema defensiu de les muralles de la població. Es trobaven unes de les altres a una distància variable de 16 a 25 metres. Des de l'edat medieval, les autoritats igualadines, havien establert la majoria de les torres a particulars a canvi d'un cens anual. Mossèn Segura detallava, per al 1463, 36 torres, amb els seus respectius noms, gràcies a l'organització defensiva de la vila en quatre quarters. Aquests establiments continuaran fins entrat el segle XVIII. Per exemple, el 25 de novembre de 1698, els jurats estableixen a Joan de Padró i Serrals la torre situada en «*lo mur de la present vila, dita la torre de Sant Antoni, amb obligació d'un sou anual de censos*», o els establiments de l'abril de 1707, en plena Guerra de Successió, quan el consistori igualadí

10. ACAN-API-NOT, reg. núm. 1235. El dia 31-10-1544: «*Los consellers y mestre Francesc Benes de Capellades fan la capitulació pnt y promet als consellers de tenir los amenides tallades y escayrades L lloses per a la muralla de V palms de larg y tres d'empla y alçaria com les de la església y per ço ne dona fermansa en Pere Aguilera de la costa pnt ... y los consellers prometen donarli III lliures ço és de pnt XX sous y lo restant com seran rebudes*». Les pedres surten de la pedrera de Sant Bernabé (Òdena), propietat de Bartomeu i Pere Aguilera del mas Aguilera de la Costa.

11. ACAN-AMI, Llibre d'actes de la Universitat, reg. núm. 1110.

12. ACAN-AMI, Llibre d'actes de la Universitat, reg. núm. 1115.

13. ACAN-AMI, Llibre d'actes de la Universitat, reg. núm. 1115.

estableix cinc torres a canvi d'un cens anual que anava des dels dotze sous a una lliura, pagadors a l'hospital de la vila. La primera, situada al costat de la capella de Nostra Senyora dels Dolors, als hereus del difunt Plàcido Bover, negociant; la segona, localitzada al costat del portal de Soldevila, al mestre daguer, Simó Mestre; la tercera, emplaçada a la muralla de Soldevila, «a sol ixent ab lo vall de dita muralla, a migdia ab dita muralla, a ponent amb lo Joc de la pilota i a tramuntana amb dita muralla», al notari Josep Baró; la quarta, descrita com la més propera al portal d'en Custiol, a mà esquerra, al paraire Josep Montaner; la cinquena, situada a la dreta del portal Nou, al paraire Francesc Gomar.¹⁴ L'any 1722, la universitat estableix a Josep Sampsot la torre situada «en el muro d'Igualada a la part de aquilonis, retro domus Revd. Quintí Carol prevere»¹⁵ Limitava a l'est, oest i nord amb el vall i a migdia amb el carreró. L'establiment realitzat l'any 1722 a favor del pagès Marià Solà de la torre situada al costat del portal de Soldevila, a canvi d'un cens anual de dos sous, l'obligava a conservar la torre, a més a més de no poder-hi obrir cap finestra a la part exterior, a arreglar els desperfectes que en aquell moment presentava la citada torre abans de la festa de Nadal i, a l'últim, a fer-se càrrec d'obrir i tancar la porta del portal. Ens trobem que la vila manté l'ordre de tancar les seves portes al capvespre. L'any 1745 s'estableix a Josep i Miquel Matheu, pare i fill, teixidors de lli, tota aquella torre que es trobava darrere de casa seva i prop dels corral de la vila.

A la vegada, els particulars també venien o arrendaven les torres. El capbreu del notari igualadí, Jaume Honorat Franquesa, del 30 de maig de 1511, detalla un nombre important d'igualadins establerts a les diferents torres.¹⁶

Nom de l'establert	Data	Descripció
Joan Muset	14-6-1511	Torre anomenada «d'en Bargalló a la muralla nova de la vila al costat del portal anomenat del Levador a la part de ponent de dit portal»
Miquela, muller de Bartomeu Torrent, hostaler d'Igualada	16-6-1511	Torre de la muralla nova situada «cerca la església de Sant Bartomeu de ella qui es la segona cerca lo portal de Cassador envers lo portal den Custiol que fou de Anton Comes, corder qº.»
Miquela, muller de Bartomeu Torrent, hostaler d'Igualada	16-6-1511	Torre «en la muralla nova que fou d'Anton Comes, sastre qº la qual torra es cerca lo portal anomenat de Soldevila a saber la primera després del portal de Soldevila envers lo portal del Lavador»
Mateu Udet, paraire	16-06-1511	Torre «en la muralla nova que és davant de la casa que tenia dit confessant y la segona després del portal anomenat de Soldevila»
Pere Ledó, teixidor	18-6-1511	Torre «en la muralla nova de dita vila anomenada la torra del Xipré»
Salvador Mateu	12-11-1511	Torre que fou de Pere Padrixa qº, situada «en la muralla a la part de migdia y al costat del portal den Vives»
Gabriel Trullols, tragner	27-11-1511	Torre «cerca el portal de dita muralla que és cerca lo carrer nou i fou de Pere de Ferrana, peller d'Igualada»

14. L'any 1710, Francesc Gomar la vendrà a Fèlix i Jaume Lleonart, pagesos d'Igualada, per 51 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 258.

15. ACAN-ANI, reg. núm. 215.

16. ACAN-AMI. Llibre d'actes de la Universitat, reg. núm. 1113.

El capbreu de 1573 també detalla una sèrie d'individus establerts a les torres igualadines per compra a particulars:

Nom de l'establert	Data	Descripció
Pau Gavarró	1573	Torre «de Bertran Bartra que fou de dit Gavarró... la qual torra afronta de una part ab la escala vella de la muralla y de altre part ab dit portal, de altre part amb el camí públic y ab lo vall de la mateixa vila. Fou de Francesc Gavarró i abans de Melcior Gavarró i abans de Joan Portell son avi matern i aquest per compra a Pere Lobet com a procurador de Mateu Bonastre, paraire el 22 de gener de 1489»
Joan Ferran	29-1-1573	«Torre en la muralla ço és la torra primera que se té amb lo portal de Soldevila a mà dreta anant per dit portal ab ses entrades i exides. Pertany per compra a Anton Alsina»
Francesc Pujades	1573	«Torre amb sas teulades i sobreportal en la muralla nova situada prop lo portal dit de Capdevila i portal vulgarment dit lo portal Nou y antes era allí mateix una escala de pedra per la qual se pujava a la dita muralla ... i termena dita torra amb lo andro de dita muralla. Li espectava com a hereu d'Anton Claramunt i aquest com hereu de Pere Claramunt són pare i avi, i al seu avi per compra feta a Joan Codinellas, fill de Bernat Codinellas, sabater, el 7 de juliol de 1469»
Francesc Boneu	1573	«Torre a las murallas construïda que es casa dels pubills de Valentí Vilades pedranyaler qº de Igualada»

El 30 de gener de 1591, el comerciant Pere Garreta vendrà al serrador francès Joan Zeron i a la seva esposa Elisabet, per seixanta lliures la torre que tenia a la part de Soldevila. La torre limitava per l'est amb la muralla, pel sud i oest amb Francesc Savit i pel nord amb la muralla.¹⁷ L'any 1603, Jaume Miralda, teixidor de lli, arrendava la seva torre situada a prop del portal Nou a Pere Novellant, pagès, pel preu de setanta lliures. L'any 1717, Mariàngela Font cobrava pel lloguer de la torre del portal de Capdevila la quantitat de quatre lliures anuals.¹⁸ Altres vegades venien el dret a posseir-les, com el cas de Jaume Ferrer que vendrà l'any 1748 a Josep Bas, «tota aquella torra situada al carrer Nou i prop del Portal d'Òdena» limitant per l'est amb una pallissa i pati del venedor, al sud amb el carrer Nou, a l'oest amb la casa i torre de Jaume Martí i al nord amb el vall del mur de la vila.¹⁹ L'any 1751, Celdoni Capdevila, muler, vendrà a Miquel Amigó per seixanta lliures tota aquella torre que té al carrer de Sant Sebastià «limita a sol ixent amb la muralla i part amb el camí quod itur ad ovilia, a migdia amb el camí i amb el pou de gel, a occident amb vos Amigó i a tramuntana amb el carreró».²⁰ L'any 1757, Josep Guarro venia el domini de la seva torre per cinquanta lliures a Josep Badia. La torre estava situada al darrere de la seva casa del carrer de Sant Roc.²¹ L'any 1785, Francesc Barnades, moliner de farina d'Igualada, però habitant a Barcelona, vendrà a carta de gràcia a Miquel Amigó la torre o casa situada al costat del portal de Capdevila, limitant per l'est amb el carrer de Sant Sebastià, pel sud amb la casa de Miquel Amigó, per l'oest amb el pati de la creu de Capdevila i pel nord amb la capella de Nostra Senyora de la Guia. N'era propietari des de 1778, per ser hereu del seu pare Francesc Barnades, cisteller, el qual l'havia comprada a carta de gràcia del prior del convent dels Agustins pel preu de 84 lliures, 5 sous, el 12 de febrer de 1740.²²

A partir de 1701 hi haurà intents d'algun particular igualadí, com el cas de Joan Padró i Serrals, ciutadà honrat, de demanar permís a la Batllia General de Catalunya, per construir un pont per poder passar de casa seva a la torre. L'Ajuntament s'hi oposarà. Però l'any 1712 hi haurà diferents particulars que demanaran permisos als consellers igualadins per poder fer un terrat des de casa seva fins a la muralla o torre. Per exemple, concedeixen llicència a «Jaume Martí, pagès de dita vila, present y als seus que puga fer un passadís des de sa casa a la torra que té detras de dita sa casa, so es, del primer sostre fent un passadís dret a la sua torra; no podent tenir ningun forat ni

17. ACAN-ANI, reg. núm. 241.

18. ACAN-AMI, lligall 1.7. Comptes del Comú, 1717.

19. ACAN-ANI, reg. núm. 330.

20. ACAN-ANI, reg. núm. 333.

21. ACAN-ANI, reg. núm. 340.

22. ACAN-ANI, reg. núm. 384.

finestra en la dita torra, que doni a fóra la muralla». L'any 1745, Joan Cuiner, apotecari, obté una llicència per poder construir una volta o passadís des de casa seva, situada al carrer Nou, fins a la muralla. La volta tenia 12 pams d'amplada per 25 pams de llargada. Aquesta amplada deuria ser l'estàndard de tots els que demanaven llicència.

Nom de l'establert	Data	Descripció
Jaume Martí, pagès	1712	Passadís des de casa seva a la torre que té al darrere.
Francisco Espoy	1712	Passadís des de casa seva a la muralla (carrer de Castellolí).
Gaspar Guarro, pagès	1712	Passadís des de casa seva a la torre que té al darrere (carrer de Sant Roc).
Isidre Ribalta, prevere	1713	Pont des de casa seva fins a la muralla.
Josep Santasusanna	1733	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla «facultat de extendres tot lo que diu lo frontispici de la casa».
Pere Fàbregas, veler	1733, 1763	Passadís des de casa seva a la torre que té al darrere.
Domingo Castelltort, prevere	1733	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Anton Barnola, blanquer	1741	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Sebastià).
Francisco i Gaspar Espoy	1744	Passadís des de casa seva a la torre que té al darrere.
Joan Cuiner, apotecari	1745	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer Nou).
Joan Albanès	1747	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Joan Badia, paraire	1750	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Roc).
Josep Jové, paraire	1750, 1760	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Roc).
Josep Giral	1750	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Roc).
Miquel Amigò, barreter	1751, 1765	Pont o passadís des de casa seva fins a la muralla.
Josep Castelltort i Calsina, blanquer	1751	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Nostra Senyora de Gràcia).
Isidre Lluçà, sastre	1751	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Josep Riera	1751	Aquell vestíbul vulgo pati, part cobert i part descobert situat darrere de la casa.
Joan Prat, mestre de cases	1751	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Josep Badia, sabater	1757	Passadís des de casa seva a la torre que té al darrere.
Francisco Bou	1760	Pont des de casa seva a la torre que té al darrere (carrer Nou).
Joan Rigolfas	1760	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Roc).
Isidre Revert, doctor medicina	1760	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Sebastià).
Josep Gavarró, veler	1763	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Josep Cendra, paraire	1763	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Matoses	1764	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Antoni Castelltort	1765	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla.
Badia, serrador	1766	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Roc).
Josep Guarro, sabater i Josep Guarro, pare i fill	1766	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Roc).
Manel Camps	1779	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Cristòfol).
Joan Baptista Pasqual	1779	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Cristòfol).
Francesca Rovira	1779	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Cristòfol).
Josep Gavarró	1779	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Cristòfol).
Josep Sendra	1779	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Cristòfol).
Joan Plana	1779	Passadís i terrat des de casa seva fins a la muralla (carrer de Sant Cristòfol).

Els permisos obtinguts per fer el passadís i el terrat fins a la muralla es veuen reflectits ràpidament en les obres que endegaran els propietaris per a tal fi. Així, per exemple, Pere Freixa, mestre d'obres, presenta un memorial del cost realitzat a la casa de Joan Badia, paraire, que tenia situada al carrer de Sant Roc. Entre les feines realitzades hi havia les següents:

- *«Per fer lo terrat entre bigas i llatas i rajolas 20 lliures.*
- *Per fer lo trespol més alt entre bigues i guix 9 lliures.*
- *Per altre trespol nou lliures.*
- *Per fer las parets entre mans de mestre manobre i recaptés 60 lliures.*
- *Per terraguijar les parets dels quartos, remendar la muralla per fora y per dins y formar las finestres 16 lliures».*

Les torres tenien dos sostres o cobertes, un a peu pla, un primer pis i un terrat. El primer pis, prou ample per encabir-hi una habitació, era el que s'establia per part dels jurats igualadins. Per exemple, l'any 1724, Caterina Guarro vendrà a carta de gràcia, per quinze lliures, l'habitació de la seva torre situada al carreró del carrer de Sant Roc, amb el pacte que en cas que la vila prengué o espatllés la dita torre, la venedora havia de donar a la compradora una habitació semblant a la venuda a casa seva o tornar-li els diners. Si arribava el cas d'expropiació, com el que va succeir als hereus de Marià Solà l'any 1760, la vila podia compensar-ho amb l'establiment d'una altra torre: *«le ceda la torre de la parte de cierzo que es sita tras la casa de los herederos de Josep Tórras de la calle Nueva i que allí se haga una habitación»*. L'expropiació venia motivada per la construcció de la nova caserna militar a l'actual plaça del Rei, antigament plaça de l'Àngel, la qual ocuparia el pany exterior de la muralla per a la construcció del nou edifici i inutilitzava les torres de defensa allí existents.

El terrat de la torre podia tenir una combinació de coberta inclinada al vessant interior de la vila i una part plana amb terrat i que podia formar una porxada amb la qual cosa es creava un espai cobert, obert i ben ventilat, que resultava útil per estendre-hi la roba i situar-hi el galliner. El memorial d'obres de 1747 que Miquel Mestre, paraire de Cervera, va encarregar al mestre d'obres Joan Prat, ens mostra l'existència d'aquesta combinació de coberta:

- *«per pagar a Joan Biosca per enllatar la teulada de dita torra 9 sous*
- *per pagar a Joan Biosca per fer los graons per la escala de dita torra són 7 sous*
- *per pagar a dit Biosca per fer vestiment per lo porxo i adobar una biga 4 sous*
- *per los claus se han empleat en la teulada de dita torra 15 sous*
- *per 114 teules per dita teulada 1 lliura 8 sous*
- *per 36 llates per dita teulada a raó de 17 sous la dotzena són 2 lliures 11 sous*
- *per 11 portadors de cals se han empleat en la composició de dita torra a raó de 3 sous portadora són 1 lliura 13 sous».*

Poc li va durar l'habitatge a Miquel Mestre. L'any 1751, l'Ajuntament elegeix els mestres de cases Pau Aloy i Joan Baptista Pasqual per avaluar el cost d'aterrar la citada torre. La visita de la infanta i futura duquesa de Savoia va exigir l'enderrocament de la torre de Miquel Mestre, situada al costat del portal de Soldevila, per poder fer passar els carruatges reials. El nou portal es va situar sobre el mateix indret on estava edificada la torre. La torre situada a l'altre costat del portal era l'anomenada torre del Galtés.

A partir del segle XVIII també comença una llarga llista de peticions dels particulars al consistori igualadí, per tal de demanar l'obertura de finestres i balcons a les muralles i a les torres. Sabem que posar balcons significava pagar, l'any 1799, 1 lliura, 2 sous i 6 diners a l'hospital d'Igualada. L'any 1738, l'Ajuntament obliga a posar reixes a l'obertura de tres balcons fets a la torre de Sant Antoni.²³ L'any 1795, el mestre de cases Joan Martí foradarà la muralla que donava a l'hospital per tal de construir-hi una finestra i així donar llum i respiració a la necessària que hi havia a la quadra baixa.²⁴ Documentació de 1734 ens detalla l'existència d'una torre que *«antes era de la congregació dels Dolors i avui concedida als Escolapis la qual es troba en ruïna»*. L'any 1773, Fèlix i Jaume Lleonart, pagesos, venien als Escolapis la facultat de redimir i comprar la torre dels hereus de Cristòfol Riba pel preu de setanta lliures.

Malgrat els canvis, els set portals²⁵ es mantenen des del segle XV. Un document de l'any 1537 recorda el pagament als portalers de sis dels portals, *«ço és, per lo portal de Capdevila y lo de Soldevila, deu sous, y per los quatre*

23. ACAN-ANI, reg. núm. 267.

24. ACAN-API-NOT, reg. núm. 6.

La caserna d'infanteria i l'antic hospital de Sant Bartomeu, pel carrer de la Concepció. (ACAN-AFMI).

deu sous», fent un total de vint sous. Aquests es troben situats a la base d'una torre o flanquejats per una o dues d'aquestes construccions. Continuen mantenint elements addicionals com els rastells, les portes ferrades, els valls,... per assegurar la fortificació de la vila. Aquesta obligació es reforçarà després de la guerra de Successió, per l'existència de partides de miquelets, i per la por de les autoritats locals a una possible represàlia. Un exemple d'aquesta presència ens la mostra la carta dirigida per Jacint Elies, capità dels minyons del sotsveguer d'Igualada al marquès de Castellrodrigo, en la qual explica «...isque innumerables vegades a perseguir i destruir unes partides molt crescudes de voluntaris o cedissiosos que corrian aquells contorns de dita vila en gran perjudici de las reals tropes ... i valerse dels naturals valerosos i ben efectes de dita vila de Igualada».²⁶ Un altre exemple és la negativa per part del capità general d'obrir, l'any 1716, totes les portes de la vila. Després de la guerra de Successió només hi havia obertes les portes de Capdevila i Soldevila. A més a més, totes elles mantenien els seus rastells i les portes ferrades per evitar ensurts. El capità general, el mateix any, prohibeix que es desfaci la fortificació que existia a la porta de Soldevila o també anomenada de Barcelona²⁷, per por als atacats dels miquelets. El deteriorament dels portals al llarg del segle XVIII obligarà a l'Ajuntament a intervenir per aturar-ho. L'any 1767, el portal de Capdevila presentava problemes «para precaver la ruina que amenaza la barandilla y pasadizo de la capilla nombrada Nostra Senyora de la Guà que se halla situada sobre la Puerta principal de esta villa por donde tiene transito el camino para Madrid».²⁸ L'any 1776 serà el portal del carrer Nou el que presenti problemes estructurals «se cayó una piedra de encima la dicha Puerta y arco sobre ella y que peligran de caer las demás del arco según relación ha hecho Francesc Baixeras albañil por cuyo peligro se han puesto allí unes maderas que sostengan aquellas piedras y que es necesario derribarse todo el arco y para evitar el peligro con un coste de 25 a 30 libras y que se vuelva a construir».²⁹ L'any 1777, Josep Antoni Pasqual, mestre de cases, compondrà el mur «texado y hacer una escalera para subir a la capilla que se halla sobre la Puerta del Angel»,³⁰ per un cost de 7 lliures. L'any 1788 seran el portal de Nostra Senyora de Gràcia i la seva capella que es trobaran en greu perill d'enfonsament. Un reconeixement explicava que la fusta i el pilar que aguantaven la paret de la capella per la part de dins estava quasi partit. La jàssera estava bombada perquè tenia sobrepès, i amenaçava no només la capella i el portal sinó també les dues cases annexes, habitades per Josep Castelltort i Joan Novell. Aquests veïns seran els encarregats de sufragar les despeses d'arranjament, a canvi de poder obrir finestres i balcons a la muralla.³¹ Finalment, el 7 de setembre de 1816, l'Ajuntament acordà enderrocar el portal de Custiol i el portal d'Òdena. La pedra resultant de l'enderroc s'havia d'utilitzar per a fer les obres de conducció de les aigües de l'Espelt, reparar el quarter, empedrar el carrer Custiol, i construir el nou cementiri rural de la vila —aquesta última decisió es va prendre el 15 d'octubre de 1816—. Al cap de quatre

25 Al nord, el portal d'Òdena; a l'est el portal de Soldevila; al sud els portals del Lavador o Custiol, de la Font Major, i el de Rovires o Vives; a l'oest els portals de Capdevila i Nou.

26. ACAN-API-NOT, reg. núm. 3.

27. ACAN-API-NOT, reg. núm. 1228.

28. ACAN-AMI, Llibre d'Actes de la Universitat, reg. núm. 1109.

29. ACAN-AMI, reg. núm. 1111.

30. ACAN-AMI, reg. núm. 1112.

31. ACAN-AMI, reg. núm. 1118.

dies, l'Ajuntament decideix que els portals anomenats dels Escolapis a l'extrem del carrer Nou, i el de Soldevila o de l'Àngel també siguin enderrocats perquè amenacen ruïna. El 14 de desembre de 1816, la Junta d'obres de les Fonts estimava que l'import gastat en l'ensorrament dels portals de Custiol, de l'Àngel i d'Òdena sumaven un total de 210 lliures, 15 sous, 11 diners.

Per disposició de Pere el Cerimoniós, les muralles igualadines havien de tenir un pas de ronda d'uns tres metres a l'interior del nucli urbà. Aquest pas es va mantenir intacte fins al final del segle XVIII, principi del segle XIX. En aquells moments rebien el nom de carrerons —Boneu, d'Espoy, Forn de Soldevila... Al llarg del segle XVIII sorgeixen problemes com a resultat de l'edificació dels passadissos, ponts i terrats entre les cases i la muralla o torre de defensa. L'any 1761, el consistori critica les infamies i pecats que es fan al carreró del mur del migdia i decideix tancar-lo. L'any 1766, els regidors decideixen segellar el carreró del carrer Nou per «evitar algunas perturbaciones que ocasiona la referida calle o callejón que allí existe. Poner dos puertas que cierren cada una de las dos bocas de las calles con una llave cada una de las dichas puertas». Aquestes claus les havia de custodiar el mateix Ajuntament. L'any 1780, l'Ajuntament proposa el tancament del carreró de Boneu per les «grandes picardias se hazen» i plantegen cedir a cadascun dels veïns el terreny perquè el tanquin abans d'un mes, o sinó «el Ayuntamiento cerrará dicho callejón privando la entrada en aquel de una parte a otra». No tothom vol el tancament d'aquests carrerons. L'exemple és de 1781, quan un grup de veïns que viuen entre el carrer de Sant Jaume i el portal del Custiol estan en contra del tancament demanat al consistori pel veí Josep Castelltort, al·legant el greu perjudici que tindrien, ja que ells accedeixen més ràpid i més còmodament als seus habitatges, així com també els permet portar les veremes fins als cups de casa. Expliquen que el carreró és utilitzat per anar amb rapidesa des de la plaça de l'Àngel fins a la plaça Major, a les peixateries i a les carnisseries de la vila.

Finalment, també hi hagué clavegueres associades a la fortificació per evitar l'acumulació de les aigües pluvials darrere dels murs. Novament els documents exemplifiquen aquest problema. L'any 1761, l'Ajuntament aprova «que cada individuo de la mencionada calle —Sant Sebastià— que sus casas den a dicho callejón cierre cada uno en su entoxar y que se haga una claveguera cubierta en dicho callejón para desaguar la agua y que cada uno individuo por la parte a él tocante pague las costas del importe de la claveguera». L'any 1768, continuen les queixes per l'acumulació d'immundícies que llencen els mateixos veïns —aquesta vegada al carreró Boneu— i per la possibilitat de provocar malalties.³² Per aquest motiu «con el transcurso del tiempo podrían llegar por lo que desguace dicho callejón en tiempo de lluvia o cuando sobre abundan dichas inmundicias al conducto o mina por donde pasa la agua que va a la fuente nueva, soy de parecer que se notifique a los vecinos que viven y dan ventanas o puertas a dicho callejón desde la casa de Félix Lleonart hasta la torre de los herederos de Cristóbal Riba que dentro un mes contadero desde el día de la notificación en pena de 50 libras cada uno de aquellos vecinos hagan un hoyo o un pou mort o bien dentro de su propia casa y si hay incomodidad se les permita la hagan en dicho callejón con el bien entendido que lo cubren o tapen en la mayor forma que no impida el curso de transitar a percibiéndoles bajo la misma pena no se atreve vecino alguno compuesto que sea el pozo echar agua u otra inmundicia al dicho callejón». L'any 1776, la problemàtica continua. Aquesta vegada sobre l'anomenat carreró d'Espoy, que «se resolvió sacar las aguas inmundicias que están entre el muro y las casas de Agustín Palmes, Domingo Biosca, zurradores i José Espoy en aquel lugar que antes era callejón por motivo que las dichas aguas puedan ensuciar la mina de la fuente que pasa por debajo del dicho lugar, ... que se les prive de tener pozos muertos». Anualment l'Ajuntament farà pregons recordant la necessitat de netejar els carrers per evitar la presència d'immundícies, pudor i rosegadors. L'any 1778, Antoni Padró i Josep Castelltort, veïns, demanen al consistori poder edificar en una peça de terra que hi ha darrere de les seves cases i poder fer finestres i portes. Expliquen que els seus habitatges es troben situats al carrer de Sant Jaume «por la parte que mira a medio día y dan al camino público que circunde los muros de la misma villa hay un pedazo de tierra contiguo al mismo camino y dichas sus casas, que no sirve ni da utilidad alguna a dicha villa, antes bien algunos individuos de ella lo destinan por lugar de inmundicias»³³ i poder ampliar les cases «con la prevención de no salir más que lo que permite la línea recta desde la punta de la torre de Sant Antoni a la otra Puerta de nostra Senyora de Gràcia y poder abrir las puertas y ventanas que allí sean necesarias».

32. Aquesta situació ja es donava durant el segle anterior. Un memorial de l'any 1635 fet pel mostassaf de la vila sobre el trast de les muralles detalla el següent: «Primo a Pere Prats que dins vuyt dies tanque la porta del trast amb pedra y argamassa ab pena de 3 lliures. Item a Jaume Rocha que nateji lo trast de son enruna y no lanse aygua. Item a Joan Duran que tanque la porta del trast ab pena de 3 lliures y que nateji lo trast. Item a Miquel Sussana menor que nateji lo trast ab pena de 3 lliures. Item a Jaume Golofre que traguí la runa de la muralla ab pena de 3 lliures. Item a Jeroni Soldevila que tragué la runa de son trast ab pena de 3 lliures dins de quinze dies. Item a Joan Ferrer que nateji lo trast y traguí los fons ab pena de 3 lliures dins de vuyt dies». ACAN-API, reg. núm. 4.

33. ACAN-AMI, reg. núm. 1112.

Característiques constructives dels nous habitatges dels ravals

L'establiment emfitèutic de patis per edificar una casa va ser el tipus de contracte utilitzat en el creixement urbanístic igualadí. El propietari estableix majoritàriament una parcel·la rústica en emfiteusi, en la qual l'emfiteuta ha de pagar un cens anual i una entrada simbòlica en espècie, com pot ser un pollastre, un capó, un vas d'aigua, o una aportació monetària. Amb aquest contracte la persona establerta comparteix el domini útil amb el propietari. En tots els casos del segle XVIII el contracte serà indefinit. L'establiment per temps indefinit o perpetu, donava el caràcter de quasi propietat als adquiridors del pati per fer la casa (Ferrer: 1987:52).³⁴ A vegades l'adquiridor tindrà dret a lluir el cens anual; d'aquesta manera el contracte es convertirà en una venda ajornada en el temps, fins que el comprador tingui els diners per lluir el cens. La reducció el 1750 de l'interès dels censals del 5% al 3% va afavorir aquest procés d'establiment emfitèutic.

El propietari i l'emfiteuta veien en el contracte emfitèutic una solució profitosa per a tots. L'establiment en treia el màxim de rendiment econòmic en un moment en el qual hi havia problemes de circulació monetària, i permetia a emfiteutes amb poc poder adquisitiu —la majoria arribats a la vila igualadina feia poc temps—, accedir a la propietat d'un pati i després d'un habitatge, i poder traspassar aquest a la seva descendència. El propietari, a la vegada, cobrava de forma segura unes quantitats com el cens anual, les entrades o el lluïme. Aquest cens emfitèutic urbà a partir de la cessió d'un nombre reduït de pams donà un alt rendiment, si es compara amb el baix rendiment que s'assoliria si l'establiment emfitèutic fos per a l'explotació agrària, en el qual la cessió de terreny hauria estat com a mínim d'un a tres jornals de llaurada de mules. El resultat va ser una alta plusvàlua econòmica per al propietari que establia.

El creixement urbanístic serà impulsat i controlat per uns pocs propietaris de terres, que alhora es trobaven situats en llocs rellevants i influents dins de la vila i que van permetre un creixement ordenat i uniforme —Cuiner, Galtés, Matoses, Padró, Pagès, Prat, Revert, Riera, Roca, Torelló...— i que oferiran molts metres quadrats per establir. El municipi només exercirà un paper controlador i, per tant, l'interès dels propietaris serà convertir les minses rendes agràries dels seus camps en rèdits importants, relacionats amb la inversió immobiliària i amb el món constructiu, o per eixugar els seus deutes. Al costat d'aquests propietaris apareixen institucions com el gremi de pagesos, el gremi de paraires, el gremi de blanquers o el convent dels Agustins, els quals també participaran de ple en aquest procés d'establiment de parcel·les per construir habitatges. El mercat immobiliari igualadí estarà en plena ebullició durant la segona meitat del segle XVIII i anirà acompanyat d'una especulació sobre el preu dels habitatges per part d'un grup minoritari d'individus, com per exemple, els casos d'Onofre Vila, Joan Rodolfo o Pere Màrtir Casanovas. Aquests personatges, malgrat no ser mestres de cases, seguiran l'exemple del que feien majoritàriament a Mataró els mestres de cases. Rebran l'establiment del terreny, pagaran l'entrada i abans de pagar el primer termini del cens, al cap d'un any, ja tindran tota la casa o una part construïda per vendre-la a un nou emfiteuta.³⁵ Durant aquest any hauran demanat diners per endegar l'obra amb la tranquil·litat que, si per algun motiu, es mostraven insolvents, les obres fetes quedaven com a dipòsit dels diners prestats. L'avantatge del seu negoci era que el nou comprador emfiteuta pagava, segons l'escriptura, la construcció i s'encarregava de les obligacions del cens. Per al propietari del domini directe, tots els establiments li significaven disposar d'un nombre important d'emfiteutes amb cases construïdes, dels quals cobraria cada any els censos establerts.

Els edificis que es van bastir als nous ravals igualadins no són construccions aïllades, sinó arreglerades com a conseqüència de l'establiment de patis de terra, tots de la mateixa llargada, però amb diferències d'amplada segons l'interès de la persona establerta, conformant un creixement horitzontal. Són cases unifamiliars; construccions amb façana a un camí principal, que es convertirà en carrer principal, mentre que l'eixida i la pallissa donaran a la part del darrere, on es formarà un futur carrer marcat per estaques posades pel consistori. En aquest pati del darrere l'establert no podrà edificar; només podrà fer pallisses, corrals o horta.³⁶ La llargada

34. Llorenç Ferrer i Alòs. *Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya Central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.

35. A. Garcia Espuche; M. Guardia Bassols: *La construcció d'una ciutat: Mataró 1500-1900*. Barcelona: 1989.

Cases entre mitgeres que encara es podien veure al final de segle XIX a la plaça del Rei. (ACAN- L'Abans, 3401).

del cos es variable, i dependrà dels pams establerts pel propietari; alguns arribaran a 200 pams mentre que altres aniran des dels 65 als 150 pams. Les cases formaran una renglera, compartint les parets mitgeres laterals. Això permet conèixer-les popularment com a cases entre mitgeres. Pagant per meitats la paret mitgera, els dos veïns podien carregar la teulada, la qual cosa implicava això un estalvi important en la construcció de la casa. La majoria d'aquestes seran de dues plantes, golfes i coberta inclinada feta de teules —teulada de dues vessants que abocava aigües davant i darrere—. El municipi marcarà una alçada màxima de 45 pams (nou metres) durant els primers anys. La nova normativa de 1780 permetrà que els propietaris del futur habitatge puguin donar l'elevació que vulguin, però que en cap cas no les puguin fer més baixes *«del que serán la mayor parte de las casas de la misma calle donde se edificase»*. Aquest tipus de construcció reflecteix un creixement horitzontal, amb la característica que totes elles seran habitades en la majoria del casos per la família establerta. Amb el pas dels anys i les dificultats econòmiques, apareixeran les figures dels llogaters ocupant la segona planta.

Els individus establerts hauran de construir l'habitatge en un temps determinat; aquest temps és establert pel propietari del domini útil a les clàusules de l'establiment. Aquestes clàusules també estipulen l'obligació de l'emfiteuta de preservar en bones condicions la nova construcció per fer-la duradora. Les pautes marcades pel propietari també destaquen i precisen l'obligació de construir les parets per carregar d'una forma concreta amb unes mides determinades de llargada i alçada. Les dificultats econòmiques farà que moltes vegades, les cases es construïxin només en part. La majoria seran acabades pel mestre de cases contractat, però un nombre important són entregades per aquests mestres mig obrades. Presenten, aquestes

36. Per exemple, l'any 1780, Antoni Gavarró, comerciant d'Igualada, demana llicència a l'Ajuntament perquè, havent comprat una peça de terra a Joan Ferrer, teixidor de lli *«en el huerto que este tiene tras la casa que posee en los arrabales y calle nombrada de Sant Isidro, ha resuelto el suplicante edificar un pajar o casa en dicho pedazo de tierra que linda con la calle o camino que se halla a la parte de cierzo de la mencionada calle de Sant Isidro»*. Les autoritats donaran la llicència. ACAN-AMI, reg. núm. 1113.

últimes, l'estructura més bàsica per poder viure amb els elements de construcció més difícils ja fets, com les parets, la teulada, l'escala, la xemeneia. Els habitatges presentaran una tipologia edificada simple, barata, ràpida de construir, però la seva repetició ordenada els donava un caràcter digne. El resultat serà una urbanització racional i repetitiva dels tipus de construcció.

L'Ajuntament igualadí intentarà mantenir el control planificador de les noves zones urbanitzades. L'any 1760 determina que *«empezadas las calles de la Soledad, Sant Pere Màrtir, Sant Agustí i calle delante del pou de glas, no se de permiso a ninguno de edificar casa en otro parage»*. Un altre exemple de l'any 1770 permet veure aquesta realitat. Josep Llopart, que disposa del seu habitatge al carrer de la Soledat, demanarà poder aixecar un pis més, per poder realitzar la seva feina de fideuer perquè *«el suplicant oprimido del puesto necesario para a tener los canyissos para a posar los fideus i demes... en dita sa fabrica y para a poder obtener aquest necessita lo alzar la dita sa casa...»*. Els veïns del carrer de la Soledat recorden als regidors la necessitat de *«no contravenir a la loable policía de los actuales regidores y los antecesores desde que se empezó a fabricarse la mencionada calle; la plaza del Ángel, la calle de Sant Pere Màrtir, la de Sant Agustí y otras en la predicha villa que ha hecho observar la igualdad de paredes y tejados en cada una de aquellas, el dicho Llopart dejaría intacto el vuelo, vulgo barbacana del tejado de su casa, levantándose aquella pared»*, tantmateix, si li donen permís, els veïns demanen poder aixecar més plantes igual que Llopart. Finalment, l'Ajuntament permet a Llopart *«que la parte de pared fabricara encima de dicho tejado deberá ser apartada de la pared maestra que da a la calle de la Soledad ocho palmos y que la nueva obra solo pueda tener de altitud unos doce palmos y será de la obligación del mismo Llopart perfilar dicha pared como y conducir el agua de dicha nueva obra con tortugada u en otra manera en el propio tejado de dicha su casa»*.³⁷ L'any 1783, serà Salvador Sabater qui demani alçar de deu a dotze pams l'habitatge que té a la plaça de l'Àngel. Les autoritats municipals només li permeten fer el que van aprovar per al cas de Josep Llopart, en aquells moments en mans de Joan Gavarró.³⁸ Aquest fet, significarà la fi de la uniformitat dels carrers dels nous ravals. L'any 1780, per evitar l'anarquia constructiva, i davant el fet que la majoria dels nous propietaris no passaven per l'Ajuntament a demanar llicència o com ells expressaven *«se nota un excesivo abuso en que ningún individuo de esta villa ni otro alguno pasa a solicitar permiso a este Ayuntamiento como señor jurisdiccional de esta villa y su término en la construcción de las nuevas casas y otros edificios se fabrican de nuevo cada un día en esta villa, cuya tolerancia redunde en grave perjuicio de los derechos y regalías de este común ... no se sabe que este ayuntamiento haya tomado deliberación sobre el método y forma de conceder dichas licencias ni haya formado una regla fija y determinada parece de aquí adelante de nuevo se fabricaran precisamente deben concederse con ciertas circunstancias y reglas»*,³⁹ el consistori establirà unes noves regles constructives, com l'obligació de demanar llicència per construir qualsevol tipus d'habitatge. Així per exemple, l'any 1780, Joan Castells, Joan Pasqual i Francesc Mercader, veïns d'Igualada, demanen a l'Ajuntament permís per poder edificar al camp que tenen en propietat: *«el campo nombrado de Potau, sito en la calle nombrada de san Agustín cuyo campo intentan los suplicantes restablecer para fabricar casas en aquel que será productivo a la universidad por los laudemios que se causaran en los establecimientos hazederos de aquella pieza de tierra»*.⁴⁰ També el consistori estableix el permís per tenir o no balcons, l'alçada de les cases, el perfil i pintura de l'habitatge i el tipus de portal. Els perits de l'Ajuntament també assenyalaran el lloc concret per posar els fonaments de la casa i per evitar desarreglaments lineals en la formació del nou carrer. L'any 1784, el consistori igualadí, davant la voluntat de Josep Tomàs de construir un edifici al seu terreny davant la fontaneta del portal de Custiol, li recorda que només podrà tenir l'alçada que tenen les cases de la plaça de l'Àngel, sobretot seguint el model dels habitatges d'Anton Carles, blanquer.⁴¹ A vegades, el propietari del terreny es troba amb la negativa de les autoritats municipals per construir els habitatges projectats. El cas de la família Franch al final del segle XVIII n'és un bon exemple. La presència del quarter de cavalleria davant el seu terreny li comportarà la negativa municipal per edificar, ja que seria perjudicial per als interessos del quarter l'edificació proposada pels Franch. El fet de sobresortir aquesta caserna en un punt concret del carrer de Sant Jordi, faria que els nous habitatges perjudiquessin la ventilació de les cavalleries. Els Franch proposaran al consistori que ells estarien disposats a retirar la línia dels edificis a construir però *«resultaria formarse una calle fea con varias curvas y muy opuesta a la intención de las repetidas ordenes de la superioridad que tanto encarece el*

37. ACAN-AMI, reg. núm. 1110.

38. ACAN-AMI, reg. núm. 1114.

39. ACAN-AMI, reg. núm. 1113.

40. ACAN-AMI, reg. núm. 1113.

41. ACAN-AMI, reg. núm. 1115.

buen orden, uniformidad y rectitud de la nueva población, enmendando en la antigua si es adaptable las disformidades y defectos que padecen como se observa en esta villa y del plan vera su Excc^a la deformidad que resultaría de formar angulo y no construir a línea recta las casas que proyecta Franch». Per aquest motiu, els Franch també proposaven la remodelació de la caserna de cavalleria, a causa de la seva mala construcció.

L'Ajuntament també planifica la creació de nous carrers, fet que implicarà l'obligació en alguns dels nous raval, per part dels emfiteutes, de deixar uns pams del terreny establert per poder fer el nou viari. L'any 1774, l'Ajuntament debat que el carrer de Sant Isidre no tenia els pams d'amplada que havia disposat «*con motivo de haber Tomás Barral principado una casa que impide la dicha amplitud y que por consiguiente que los maestros de muro a ver como se tiene de componer*».

La majoria dels nous habitatges seran estrets de façana, aspecte ocasionat pel nombre de pams d'amplada signats en el contracte d'establiment emfiteutic i per la servitud de la llargada màxima de les bigues de fusta entre paret i paret: biga de 23 a 24 pams de llargada (4,48-4,68 metres), biga de 24 a 26 pams (4,68 – 5,07 metres), biga de 26 a 28 pams (5,07 – 5,46 metres), biga de 30 a 33 pams (5,46 – 6,43 metres). Aquest fet ens permet distingir les edificacions d'un casal —de 4 a 6 metres— o casalot, d'un casal i mig o de dos casals —de 7 a 10 metres—. Com hem dit anteriorment, els edificis no podien superar, fins al 1780, els 45 pams d'alçada que venien a ser uns 3 a 3,3 metres per planta, durant els primers anys de la urbanització igualadina —aquesta alçada serà superada a partir del segle XIX—. La vessant de dues teulades tenia una tortugada que en recollia les aigües. Això permetia una millor estanquitat i evitava en èpoques de pluja la presència de goteres.

Tenint en compte que l'edifici de planta rectangular tenia la façana estreta —4 a 6 metres—, amb una llargada de les parets mitgeres de 13 a 17 metres i amb un nombre de teules comprades que oscil·laven entre 1.000 i 1.500 —teula de 60 a 70 x 12 a 15 cm i 4 cm d'amplada—, cal pensar que eren habitatges de dimensions petites, amb una superfície útil per pis d'uns 70 a 75 metres quadrats, la qual cosa suposava, en aquest cas concret, una planta baixa, una planta superior i les golfes, amb una superfície útil total mínima de 210 a 225 metres quadrats.

Els materials de construcció utilitzats eren els que es tenien a mà: pedra, calç, arena, guix, argila, fusta. Com diu la resposta igualadina als *Qüestionaris* de Francisco de Zamora, «*las casas y edificios que se usan en este partido, y singularmente en Igualada, están edificadas de cal, arena, yeso, piedra, ladrillo, texas y maderas, todo bueno, que se halla en este mismo territorio, y algunas casas están edificadas de tapias de tierra, que es obra menos firme y consistente*».⁴²

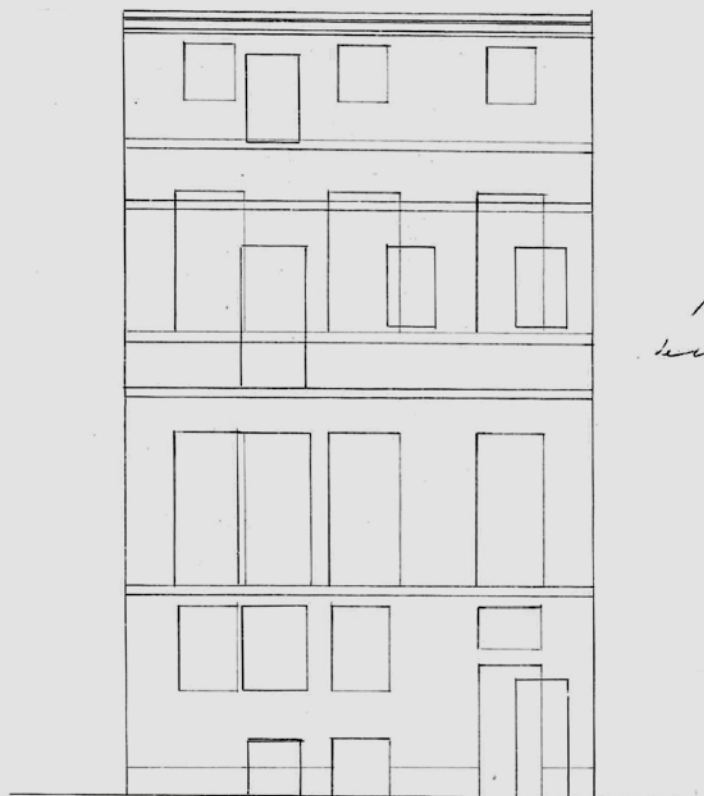
Per exemple, el memorial d'obres que el mestre de cases d'Igualada, Pau Godier, va realitzar per a la construcció de la nova casa d'Onofre Vila de la rambla de Sant Isidre, l'any 1747 per un import total de 64 lliures, ens permet veure el tipus de material utilitzat:⁴³

- «*Compra de 1.250 teules a raó de 15 sous lo cent, val 9 lliures 7 sous 6 diners.*
- *Lo port de dites teules i algunes bigues són, 7 lliures 6 sous 10 diners.*
- *El valor de 30 bigues a raó de 9 sous quiscuna val, 13 lliures 10 sous.*
- *El valor de 4 dotzenes i mitja de llates a raó de 1 sou i 6 diners quiscuna val, 4 lliures 1 sou.*
- *Per 40 quarteres de calç a raó de 3 sous quiscuna val, 7 lliures 10 sous.*
- *Per 50 quarteres de guix a raó de 2 sous 10 diners quartera val, 7 lliures 1 sou 8 diners.*
- *Per 16 jornals d'un home i cavalcadura per tragar pedra i arena a raó de 10 sous jornal val, 8 lliures.*
- *Per una llanda per lo travessar de la porta principal 7 sous.*
- *Per 8 jornals i mig de mestre a raó de 10 sous jornal val, 4 lliures 5 sous.*
- *Per 8 jornals i mig de manobre a raó de 6 sous jornal val, 2 lliures 11 sous*».

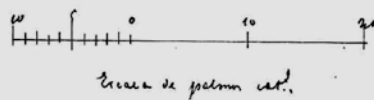
42. Josep M. Torras i Ribé: *La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els qüestionaris de Francisco Zamora*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.

43. ACAN-ANI, reg. núm. 282.

Proyecto p.^{to} modificar parte de la fachada
de casa D. Ramon Batllés.

Nota: Las líneas
de carmin son las del proyecto

Ex.^{to} 14 Mayo 1857.

Ante Thomas

Plànol d'una casa on es pot veure l'antiga estructura, l'any 1853 (ACAN-AMI, obres particulars, 1853).

El memorial d'obres de la casa que es fan construir Anton i Jaume Roca pel mestre de cases Pau Alà, a la rambla de Sant Isidre suma un import de 100 lliures.⁴⁴ Aquest memorial és interessant per la relació de persones que aporten els diferents materials per a la construcció. Hi apareixen el manobre Josep Riba i els teulers Bernades de Vilanova i Fèlix Llordera; Valentí Aguilera del mas Oranies i Martí Morera del mas Sabata, tots dos d'Òdena, proporcionen les bigues; Rius de Montbui aporta la calç; Pau Francolí, l'arena; Fèlix Lleonart, el guix; i finalment, el manyà de Calaf.

Tenim coneixement, a partir d'una concòrdia de 1771 signada entre Bonaventura Soler, boter i Ramon Valls, blanquer, de l'existència al pati del dit Soler, situat al carrer de la Soledat, de forns de guix per donar resposta a la necessitat que tenien en aquests moments els igualadins. El document ens mostra persones que complementen els seus ingressos amb activitats relacionades amb el món de la construcció. Soler al·lega la impossibilitat de complir amb les comandes per «la poca salut i atxaques que pateix».⁴⁵

Els fonaments de les parets de càrrega es feien de pedra grossa treballada amb morter. La pedra era un material de construcció molt important i la seva procedència havia de ser dels termes veïns com Òdena, Santa Margarida de Montbui i Vilanova del Camí, d'on els mestres de cases igualadins, des de temps passats, se n'havien proveït de grans quantitats per fer-ne les muralles, l'església de Santa Maria i edificis destacats de la vila. A tall de curiositat, els síndics de la Conca d'Òdena prohibiran l'extracció de les pedres del castell de la Pobla de Claramunt, per vendre com a material de construcció. La prohibició vindrà arran d'una denúncia en què s'acusa un comerciant d'Igualada d'haver extret durant tot un any, del mateix castell, pedres per vendre als mestres de cases igualadins. Hi haurà també el cas de Pau Francolí, pagès d'Igualada, acusat per Josep Aguilera, paraire, de robar les pedres de la claveguera que fabricaven davant de casa seva al carrer de la Soledat,⁴⁶ o el pacte signat entre el gremi dels blanquers i l'Hospital dels pobres malalts d'Igualada l'any 1797, en virtut del qual el gremi es quedava les pedres del camí que circumdava la vila per la part exterior i que es trobaven dins del terreny establert a l'Hospital.⁴⁷ La necessitat de pedres per poder fer l'ampliació de l'hospital queda documentat en la llibreta sobre les despeses de l'hospital de 1795-1803, on es diu que la institució pagarà 100 lliures a Jaume Aguilera per les 48 carretades de pedres portades a l'hospital els dies 17, 18, 19 i 20 del mes de març de 1800.⁴⁸

A part les parets de càrrega, que solien ser de pedres sense obrar, i a vegades les que ocupaven les parets exteriors de la planta baixa, la resta de parets eren elaborades amb tàpia, material molt més assequible per als nous habitants. La tàpia es feia a partir de la barreja de l'argila i la sorra. Aquesta barreja era pastada, premsada i assecada a l'aire lliure amb l'ajut d'uns encofrats de fusta. Els memorials d'obra descriuen la quantitat de càrregues d'arena que extreien del riu Anoia. Recordem que els contractes d'establiment indiquen l'obligació de compartir la paret mitgera, en la qual ambdós veïns podran carregar la teulada. Aquest fet implicava un estalvi important en la construcció de la casa. En alguns casos molt concrets, es prohibeix fer la paret de tàpia.

Un procés judicial ens permet copsar l'existència de la tàpia. L'any 1764, els cònsols de la confraria de Sant Isidre reclamaran a Pere Constansó la quantitat de dues lliures i dos sous corresponents al cens anual de la casa que tenien a la rambla de Sant Isidre (propí d'un establiment de 28 pams). Constansó replicarà que ell només pagarà quan els cònsols arreglin els forats de la paret de tàpia pròpia de l'edifici de la confraria, mentre que els cònsols repliquen que Constansó també arregli els seus forats. El jutge determinarà el pagament del cens i l'obligació d'uns i altres de tapiar tots els forats.⁴⁹

Les pedres ben tallades o picades servien per destacar les obertures de la casa, com les finestres i els balcons, així com el portal quadrat format en arquitec amb jàssera de pedra —obligació a les parets de la muralla—, la qual també podia ser substituïda per una jàssera de fusta; en aquest cas, depenia de la condi-

44. ACAN-ANI, reg. núm. 336.

45. ACAN-API-NOT, reg. núm. 485.

46. ACAN-API Secció Processos Judicials, caixa 600, reg. núm. 2596.

47. ACAN-ANI-NOT, reg. núm. 586.

48. ACAN-API, reg. núm. 6.

49. ACAN-API-NOT, reg. núm. 435.

ció econòmica dels nous propietaris. El motiu del predomini del portal quadrat sobre el portal rodó amb un arc adovellat era l'obertura de balcons a sobre. En alguns establiments emfitèutics, s'obligava els nous adquiridors a fer el portal amb pedra tallada, com el cas dels establiments emfitèutics fets per Isidre Torelló a la rambla Nova. A partir de les noves normatives de 1780, els portals dels nous habitatges hauran de ser de pedra picada i la seva elevació mínima serà de tretze pams. També les pedres picades s'utilitzaven per als graons de l'escala.

Els edificis tenien forma allargassada a causa dels pocs metres de façana establerts, però nombrosos pel que fa a la profunditat. L'obertura d'una finestra per planta en el pany de paret de la façana serà imprescindible per donar llum natural a l'habitatge, ja que la il·luminació del portal era insuficient. A la part del fons de l'entrada se situaven el petit celler i l'estable. L'accés a la primera planta es feia per mitjà d'una escala interior. L'escala significava el desplegament vertical dels habitatges. La majoria de les escales es troben en un lateral que arrencava de l'entrada, que coincidia amb una paret mestra o de càrrega. La sala principal estava damunt de l'entrada aprofitant d'aquesta manera la llum solar que entrava per la finestra o balcó. La sala comunicava per mitjà de portes amb la resta d'estances, entre elles la cuina. Cal tenir en compte que la majoria de les cases només tenien de dues a tres habitacions. A més a més, el fet de disposar només d'una o dues finestres o balcons per planta feien que les estances tinguessin poca ventilació. A la segona planta, on trobem tres o quatre habitacions, s'accedia novament per una escala lateral. A l'últim pis, sota la teulada se situava la golfa o porxat, que podia tenir diverses funcions —lloc de mals endreços, galliner La nova normativa de 1780 permetrà, sempre amb llicència municipal, posar balcons que puguin sobresortir de la façana a partir del segon pis. Al primer pis només es podran posar balconets petits de fusta o ampits.

Els sostres es formaven col·locant de paret a paret de càrrega, bigues de fusta que tenien diverses escairades i llargades. Les bigues es deixaven a la vista. Els terres de cada pis s'acabaven amb rajola comuna o envernissada. Els acabats de la paret exterior o façana eren l'arrebossat amb pinyonada (material de construcció compost de pedres menudes i morter de calç i arena) que uniformava externament els diferents materials que s'havien de cobrir. L'Ajuntament assenyalava el color amb el qual pintar la façana, així com la necessitat, si calia, de pintar portes falses per donar uniformitat a l'edifici. Per exemple, a la plaça de l'Àngel, Agustí Castelltort, anomenat *Vileu*, Antoni Castelltort, Agustí Franch, Miquel Franch, Marià Castelltort, Antoni Carles i altres propietaris declaren tenir una casa amb dues portes, una d'elles falsa. La normativa de 1780 assenyalava l'obligació del propietari de blanquejar o perfilar la façana exterior. L'any 1784, les autoritats igualadines continuen preocupats per mantenir la bona imatge de la vila, recordant que cada vegada hi vivia més gent pel fet de trobar-se al costat de la carretera Barcelona-Madrid, *«por cuyo motivo sus edificios que son muy buenos deben hermosearse en sus fachadas para su mejor aspecto y visualidad y así según reglas de policía parece necesario se emprenda este proyecto de adornar y pintar las fachadas de las casas que no lo estuviesen por los dueños de ellas... siendo lo menos que se execute un blanqueo figurándose piedra sillería ya sea con pintura o ya con líneas y molduras de lápiz lo que se habrá de executar indistintamente en todo este año»*,⁵⁰ sota pena de 10 lliures.

L'afany municipal d'embellir la vila farà que el 23 de maig de 1759 es proposi plantar arbres al terme de la vila al voltant de la creu anomenada de Sant Agustí i a la plaça que es formava davant la porta de l'Àngel o de Soldevila. A la vegada, es decideix que la creu que hi havia davant de la porta de Soldevila sigui traslladada davant la capella de la Verge de la Soledat.

Hi ha tanta febre constructiva que constantment el municipi ha de recordar, sota pena de ban de tres lliures, que els carrers dels ravals estiguin nets de pedres, arena i altres materials de construcció que no permeten el trànsit dels veïns. Per exemple, l'any 1767, *«haver dado quexa algunos vecinos de esta villa que tienen tierras detras las casas de la calle nombrada de Sant Isidre de que han puesto embarassos en el paso que hay detras aquellas casas y los que transitan por aquel paso es preciso entrar dentro los campos contiguos a él en grave perjuicio de sus propios dueños»*.⁵¹ També l'any 1777 es demana a Miquel Ferran que tregui les pedres i altres materials

50. ACAN-AMI, reg. núm. 1115.

51. ACAN-AMI, reg. núm. 1109.

Teiera per il·luminar el carreró de Sant Miquel (ACAN-AFMI).

que té al carrer de Santa Anna, com Jaume Soteres al carrer del Joc de la Pilota, o Isidre Prat.⁵² Les autoritats municipals fan pregons any rere any, per demanar el desembaràs dels materials situats als carrers, i s'arriba en alguns casos a posar multes i, davant l'impagament, subhastes públiques dels seus béns.

Respecte a la il·luminació dels carrers, aquesta es feia mitjançant les graelles de ferro situades als extrems dels carrers, i clavades a les façanes de les cases. L'any 1748, les autoritats municipals permeten canviar una graella per posar-la acostada a la paret de l'església davant del carreró de Sant Miquel, al·legant que seria més útil a la població ja que il·luminaria millor, no només el carrer de Santa Maria, sinó també el carreró mateix.⁵³ L'any 1772, ens trobem la demanda d'un propietari de casa que reclama a l'Ajuntament l'eliminació de la graella que es troba clavada a la cantonada de ponent amb el nord del seu habitatge que *«tiene y posee en la presente villa y en su calle nombrada de san Roch en las noches que acostumbra arder para iluminar dicha calle y la otra llamada de san Sebastia, le causa molestia y perjuicio de llenarle la casa de humo y de impedirle lo poderse asomar a las ventanas que tiene en su sala para ver la calle»*.⁵⁴ El propietari demanava substituir-la per una graella de peu.

L'any 1785, l'alcalde major proposà a l'Ajuntament un projecte d'il·luminació amb fanals d'oli per a tots els carrers de la vila que no va ser aprovat. El projecte és interessant pel nombre de fanals que havia de tenir cadascun dels carrers —plaça Major, 4 fanals; carrer de l'Argent, 4; carrer de Sant Sebastià, 4; carrer de Sant Jaume, 3; carrer de Sant Bartomeu, 3; carrer del Roser, 3; carrer de Sant Cristòfol, 4; portal d'Òdena, 2; carrer Nou, 7; carrer del Joc de la Pilota, 6; carrers de Santa Maria i de Sant Miquel, 7; plaça de l'Àngel, 8; carrer de la Soledat, 7; Estricadors, 3; darrere de la Soledat, 3; Rambla, 17; carrer de Sant Agustí, 11; plaça de Sant Simplicí, 10; portal de la Font, 1; Era Enrajolada, 3, i carrer del Clos i d'Òdena, 7.⁵⁵

L'any 1786 es presenta un projecte per empedrar els diferents carrers d'Igualada. El projecte explica que per assolir una *«mayor subsistencia y permanencia es indispensable el que se hagan unos encajonados de piedra silla de 30 en 30 palmos pues como es mucho el tráfico, los carruajes destrozarian con facilidad y esto hace subir el coste de ellos»*. Ara bé, consideraven que no calia empedrar tot el centre dels carrers per la gran amplada que tenien, sinó només fer unes voreres de vuit pams d'amplada amb les seves abraçadores de pedra grossa i els seus encaixonaments.⁵⁶

52. ACAN-AMI, reg. núm. 1112.

53. ACAN-AMI, reg. núm. 1104.

54. ACAN-AMI, reg. núm. 1110.

55. ACAN-AMI, reg. núm. 1115. El document explica que els 120 fanals s'havien de fer a la moda de Barcelona, amb un cost per fanal de 57 rals i mig.

56. ACAN-AMI, reg. núm. 1116.

El resultat d'aquest procés urbanístic el comenta Francisco de Zamora en els seus apunts de viatge realitzat a Igualada l'any 1788, descrivint en els termes següents la remodelació urbanística de la vila més enllà del recinte de muralles:⁵⁷ *«Las calles, así de la villa como del arrabal, son anchas, derechas y largas, siendo por el todo una de las poblaciones que están en mejor estado de Cataluña. Se distinguen la Rambla y alguna otra por su anchura y hallarse aquella plantada de árboles. Continuamente se fabrican casas, mejorándose el pueblo notablemente. Las calles, aunque no todas, están muy bien empedradas».*

El baró de Maldà, en el seu viatge, descriu la vila d'Igualada dient *«nos llenó sa bella disposició en sas vistosas casas y carrers ab lo comensament de la Rambla, los pavellons per tropa per allí cerca, de un dilatat frontis pintat de color blau fosc ab plafons blanchs, ab uniformitat de balcons y finestras, ben esculpidas que quedaban ab mitg de aquell vast edifici las armas y retrato de mitg cos del Rey Catòlich; y així de las demás casas de per allí cerca ab la intitulada «Posada de los Caballeros», de prou extensió, ab balcons y finestras, pintat així mateix lo frontis de aquell famós hostel, prometent així mateix tot lo de dintre a lo de fora de bon aculliment a las personas per menjar, bèurer y dormir. En efecte, sent bo nomenat lo hostel nou, ab altre nomenat d'en Chacó, nos apeàrem en lo primer y, tot seguit, sens pujar als aposentos, nos hen anàrem a la parròquia que no era de allí molt distant, pues que a pochi pasos ya vérem de costat a las parets y esparons de la iglésia, ab son portal lateral, que no hi entràrem luego, per haver arribat allí cerca a la plasa en què hi havia mercat de molta porció de sachs de blat, que era del que més abundaba a la plasa. A més d'això, hi havia venta de verdura y fruita, molta terrissa de plats, ollas, cobertoras, cantis, etc., roba y pedasos, ab no sé què més cosas. Vòltàrem la plasa per vèurer tanta mercaderia y turba popular allí congregada, de la vila i de forastera, anant-nos-hen per altre carrer a la Iglésia, molt cerca de la plasa, presentant-se'ns luego lo campanar al devant, ab un parell de campanetas en dos finestrals, y lo frontiscipi de la parròquia ab tres sants de pedra y, al mitg, una Verge de la Concepció, circuhida de raigs, patrona que és la Puríssima de la mencionada parròquia y de la vila de Igualada».*⁵⁸

Al final de l'últim terç del segle XVIII, vivim el pas de la casa artesana a la casa de veïns. L'edifici es va convertint gradualment en casa de veïns, a base de créixer en alçada, d'envair l'eixida posterior i d'allotjar plantes independents comunicades per una escala general de nova construcció, gràcies al permís de l'Ajuntament d'alçar façanes. Aquest fet és palpable durant tot el segle XIX. La transformació de les cases unifamiliars en cases de veïns o de pisos, malgrat la introducció de nous espais com la comuna i el porxo, va significar un empitjorament de les condicions higièniques i de confort dels habitatges per les dificultats de ventilació i l'excessiva fragmentació dels espais interiors.

57. Josep M. Torras i Ribé: *La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els qüestionaris de Francisco Zamora*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993, p. 248.

58. Rafael d'Amat, *Viatge a Maldà i anada a Montserrat* (a cura de Margarida Aritzeta Abad). Barcelona: Biblioteca Serra d'Or, 1986, pàg. 49-50. Josep M. Torras i Ribé: *La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els qüestionaris de Francisco Zamora*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.

Camp de Sant Isidre o “lo Vall Vell” (Fragment del Plànol Geomètric d'Igualada de l'any 1831, per Pere Serra Bosch).

Camp de Sant Isidre o rambla de Sant Isidre

L'expansió urbana empenya per l'arribada d'individus d'altres indrets crearà nous espais urbans situats fora del clos murallat. Un d'ells va ser el carrer de Sant Isidre, conegut a l'inici de la urbanització com el camp de Sant Isidre i després anomenat popularment com la Rambla. Situat en paral·lel a la muralla nord de la vila, va ser una creació de la confraria de Sant Isidre.

L'any 1740, els cònsols de la confraria van demanar permís al bisbe de Vic per urbanitzar una peça de terra campa d'un jornal i mig que tenien situada a la zona anomenada el Pla de la vila i que limitava al nord, d'est a oest, amb les terres d'en Matoses, amb les terres de la rectoria i amb les de Joan Cuiner —actual carrer del Clos—; per l'est, amb l'hort del notari Victorià Aldabó —actual carrer d'Òdena—; per l'oest, amb el camí que sortia del portal Nou per anar a la capella de Sant Magí —actual carrer de Sant Magí— ; i pel sud, amb les muralles d'Igualada i el *Vall Vell*.

La voluntat dels cònsols de la confraria era establir i concedir parcel·les de terra en emfiteusi per edificar cases i així treure'n un profit econòmic. La peça de terra pertanyia a la confraria per títol de compra perpètua que realitzaren l'any 1718 al Rnd. Ramon Massart, prevere i beneficiat de la parroquial església de Santa Maria d'Igualada, com a tutor dels fills del difunt Josep Massart, ciutadà de Barcelona. La peça havia estat comprada l'any 1578 pels avantpassats d'en Massart a la família Borràs.

L'any 1745 comença l'establiment emfitèutic de les parcel·les de terra amb la intenció de crear un carrer de cases, on els compradors havien de pagar un cens anual indefinit —18 diners per pam—, a més a més d'una entrada simbòlica. L'obligatorietat d'edificar una casa per part de l'establert significava per al propietari del domini útil fixar els individus a la terra i assegurar-se indefinidament una renda en diners. En alguns casos s'especifica que s'hauria d'edificar en un termini no superior a tres anys. Malgrat això, per a l'establert, el fet d'haver de pagar un cens en diner l'afavoria perquè, amb el pas del temps, aquesta renda es devaluava. Ara bé, no satisfer diferents anualitats donava peu a la confraria a recuperar la propietat i poder-la establir novament a qui volgués.

A continuació vegem la relació dels nous emfiteutes:

Nom de l'establert	Data	Amplada terreny	Descripció
Antoni Rovira ⁵⁹	21-5-1745	66 pams	5 ll., 18 s. ⁶⁰
Ramon Massarnau ⁶¹	18-5-1745	40 pams	4 ll., 3 s., 7 d., 1 terç de diner
Antoni Roca ⁶²	18-5-1745	34 pams	2 ll., 10 s.
Jaume Roca ⁶³	18-5-1745	34 pams	2 ll., 10 s.
Jaume Lluçà ⁶⁴	18-5-1745	26 pams	1 ll., 19 s.
Josep Comes ⁶⁵	18-5-1745	28 pams	2 ll., 2 s.
Pau Comes ⁶⁶	18-5-1745	28 pams	2 ll., 2 s.
Pere Freixes ⁶⁷	18-5-1745	24 pams	1 ll., 16 s.
Francesc Mestre ⁶⁸	18-5-1745	24 pams	1 ll., 16 s.
Miquel Casanovas ⁶⁹	? -1745	24 pams	1 ll., 16 s.
Onofre Vila ⁷⁰	10-1-1747	24 pams	1 ll., 16 s.

59. ACAN-ANI, reg. núm. 327.

60. Als quadres es consignen: les lliures amb ll.; els sous amb s.; i els diners amb d.

61. ACAN-ANI, reg. núm. 280. El 24-11-1752, Ramon Masarnau es troba sense recursos econòmics per fer front als censals que devia a la confraria de Sant Isidre. Per aquest motiu, vendrà l'espai establert a Pere Rovira, prevere i canonge. ACAN-ANI, reg. núm. 334. Aquest espai serà establert en emfiteusi l'any 1779 per part dels seus hereus, Francesca Romà, vídua de Gaspar Rovira, armer d'Igualada i Josep Anton Rovira. El 31-03-1779 establiren a Pau Mimó, teixidor de llana, una peça de terra de 28 pams d'amplada i de llarg «de cap a cap d'aquella terra campa, clos de parets situat al carrer de Sant Isidre anomenat lo clos de Rovira que afronta dit tros de terra a sol ixent amb la restant de dit clos, a migdia amb el camí ral, a ponent amb nosaltres i a tramuntana amb Antoni Matosas». El cens establert era de 9 lliures, 2 sous. El 9-5-1779 estableixen a Joan Baptista Pasqual, mestre de cases, un tros de 28 pams d'amplada. La peça limitava: per sol ixent amb el clos de Rovira; a migdia amb el carrer reial; a ponent amb Pau Mimó; i pel nord amb Antoni Matosés. El cens anual va ser fixat en 9 lliures 2 sous. Finalment, el 14-5-1779 estableixen a Pere Ferrer, barreter, la peça de terra de 40 pams d'amplada. Les afrontacions eren les mateixes excepte a ponent, que limitava amb Joan Baptista Pasqual. El cens va ser de 13 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 378. Les característiques pels tres establerts van ser:

- Fer la casa en un termini d'un any i mig.
- L'alçada de la casa havia de ser la mateixa que la dels Rovira.
- El portal havia de ser de pedra picada i sense paret de tàpia.
- No podien obrir finestra per la part de l'est i havien de donar carregament franc a la paret de l'oest.
- Els tres establerts tenien dret al pou i mina d'aigua del clos.
- Entrada d'un pollastre.

El pam era valorat a raó de 6 sous, 6 diners.

El mateix any 1779, Antoni Rovira permutarà amb Joan Roca un pati de 30 pams d'ample i de fons fins a limitar amb el clos. Limitava per l'est amb Pau Mimó; pel sud amb la rambla de Sant Isidre; per l'oest amb Josep Antoni Rovira; i pel nord amb el carrer del Clos. ACAN-ANI, reg. núm. 314. El 19-10-1782, Francesca Rovira i Romaní, vídua de Gaspar Rovira, estableix en emfiteusi a Josep Llopart, semoler d'Igualada, un tros de terra de 63 pams d'amplada i de llargada de cap a cap del tros que tenien al carrer de Sant Isidre, al lloc anomenat el Clos del Rovira. Limitava: per l'est amb Joan Dardet, Josep Ribera i Agustí Julià per mitjà del carrer que allà era; pel sud amb la rambla de Sant Isidre; per l'oest amb Pere Ferrer; i pel nord amb el carrer que passa pel sobre dit clos fins a l'hostal del Rovira, propi dels establiments. Un cens de 27 lliures, 6 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 470. L'any següent, Llopart demana a l'Ajuntament construir una casa gran amb alguns balcons i les oficines necessàries per una fàbrica de fideus. L'Ajuntament li concedeix el permís però haurà de posar balcons de ferro als dos pisos.

62. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

63. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

64. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

65. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

66. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

67. ACAN-ANI, reg. núm. 280. El 10-5-1754 Pere Freixes vendrà a Pere Estruch, prevere d'Igualada, la casa amb un portal. Limitava: a sol ixent amb la casa dels hereus d'Antoni Mestra, difunt; a migdia amb el carrer de Sant Isidre; a ponent amb Joan Mas; i pel nord amb Joan Cuiner. El preu estipulat va ser de 300 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 353.

68. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

69. ACAN-ANI, reg. núm. 280.

70. ACAN-ANI, reg. núm. 282. El 17-9-1750, Onofre Vila ven a Vicenç Soteres de Castellolí la casa que estava construint al citat lloc per 35 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 349.

Nom de l'establert	Data	Amplada terreny	Descripció
Macià Canyelles ⁷¹	21-7-1747	28 pams	2 ll., 2 s.
Josep Balaytó ⁷²	25-11-1747	28 pams	2 ll., 2 s.
Jaume Aguilera ⁷³	18-11-1748	26 pams	1 ll., 19 s.
Onofre Vila ⁷⁴	2-5-1751	23 pams	1 ll., 14 s., 6d.
Antoni Vila ⁷⁵	2-5-1751	23 pams	1 ll., 14 s., 6d.
Pere Rovira ⁷⁶	? - ?-1751	Casalot	--
Ramon Aguilera ⁷⁷	5-3-1752	43 pams	3 ll., 4 s., 6 d.
Joan Aguilera ⁷⁸	17-5-1752	30 pams	2 ll., 5 s.
Gaspar Aguilera ⁷⁹	17-5-1752	30 pams	2 ll., 5 s.
Francesc Mercader ⁸⁰	20-5-1752	26 pams	1 ll., 19 s.
Jaume Bas ⁸¹	20-5-1752	26 pams	1 ll., 19 s.
Miquel Riba ⁸²	20-5-1752	25 pams	1 ll., 17 s.
Francesc Bisbal ⁸³	22-5-1752	26 pams	1 ll., 19 s.
Joan Alsina ⁸⁴	24-5-1752	40 pams	3 ll.
Onofre Vila ⁸⁵	24-5-1752	26 pams	1 ll., 19 s.

71. ACAN-ANI, reg. núm. 282. El 16-11-1749 Macià Canyelles, va permutar la casa amb la de Josep Bruguera. La casa de Canyelles encara no estava finalitzada. Per aquest motiu Canyelles cedia a Bruguera *«tots els recapes així de pedra, guix, bigues, calç, teules i demés que té i li deuen aportar per fer o continuar la casa»*. ACAN-ANI, reg. núm. 331. Al cap de nou anys, el 18-1-1758, Josep Bruguera vendrà a Anton Segon la casa per 440 lliures. El document ens informa que el carrer del Clos era considerat *«un camí públic per lo qual se va de les heres i pallissa de Carlos Pagès al convent dels Caputxins»*. ACAN-ANI, reg. núm. 340.

72. ACAN-ANI, reg. núm. 282.

73. ACAN-ANI, reg. núm. 283.

74. ACAN-ANI, reg. núm. 350. El 26-3-1752, Onofre Vila vendrà a Francesc Ferrer la meitat del terreny per 15 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 351. L'altre meitat serà venut a Francesc Sabater pel preu de 238 lliures el 28-3-1752. ACAN-ANI, reg. núm. 334.

75. ACAN-ANI, reg. núm. 350. El 5-5-1753, Antoni Vila ven per 205 lliures la casa a Isidre Quadres. Vila es reservarà durant onze mesos estada a la casa, però permetrà que Quadres pugui obrar i habitar la citada casa *«en aquella part que jo dit Vila no necessitaré»*. ACAN-ANI, reg. núm. 352.

76. Cal assenyalar que és l'única peça de terra que no estableix la confraria. És l'habitatge que limitarà amb el futur carrer Òdena. L'any 1751, Gertrudis Aldabó, vídua del notari Victorià Aldabó, i Francesca Aldabó, filla, venen a Pere Rovira, prevere d'Igualada, tota aquella casa *«dirruïta vulgo casalot»*, amb el seu hort i la seva aigua per regar que discorre de la font del Clos situada a extramurs del portal d'Òdena. La peça limitava per l'est amb el camí públic que anava d'Igualada a Òdena; a migdia amb el camí ral; a occident amb terra de la confraria de Sant Isidre; i al nord amb els hereus de Josep Matosas. El preu establert va ser de 368 lliures, 15 sous i 4 diners. ACAN-ANI, reg. núm. 333.

77. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

78. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

79. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

80. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

81. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

82. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

83. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

84. ACAN-ANI, reg. núm. 287. El 21-3-1756, Joan Alsina, davant la manca de diners per edificar l'habitatge, cedirà a Onofre Vila del terreny establert per la confraria, 28 pams d'amplada, amb l'obligació que edifiqui una casa en aquell espai i pagui un cens anual de 2 lliures, 2 sous. Els 12 pams restants són retornats a la confraria. ACAN-ANI, reg. núm. 355.

85. ACAN-ANI, reg. núm. 287. El 23-4-1752, Vila vendrà la meitat del terreny a Francesc Sabater, pel preu de 15 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 351.

Nom de l'establert	Data	Amplada terreny	Descripció
Josep Carner ⁸⁶	25-5-1752	24 pams	1 ll., 16 s.
Josep Marset ⁸⁷	25-5-1752	26 pams	1 ll., 19 s.
Francesc Solà ⁸⁸	18-8-1765	23 pams	1 ll., 14 s., 6d.
Marià Vidal ⁸⁹	20-12-1794	30 pams	40 ll., 10 s.

Els pactes que imposen els confreres permeten veure un primer índex de la planificació urbanística de la vila igualadina:

- El carrer s'haurà d'anomenar obligatòriament de Sant Isidre. La confraria pagarà la creació d'un nínxol a la cantonada del primer edifici «*que mira a ponent*» per a posar la imatge de Sant Isidre.
- Cada establert haurà de pagar un cens anual a raó de 18 diners per pam.
- Obligació de fer una casa o cases dins d'un termini raonable.
- En el terreny no es podran edificar pallisses ni altres edificis baixos.
- Les noves cases haurien de mesurar una alçada de 45 pams.
- Totes les cases hauran d'edificar el seu portal mirant al nou carrer. Estava prohibit obrir porta al pati de darrere.
- Els nous propietaris no podran edificar a sis pams de les fites situades a la part de tramuntana, a fi que pugui haver un camí.
- Si fan una pallissa al darrere, aquesta s'haurà de comunicar amb la casa però no podrà tenir porta oberta al camí.
- Si fan una pallissa amb porta a la part de tramuntana, la pallissa no podrà tenir comunicació física amb la casa. La intenció és, com diuen els cònsols, «*que de dites cases no se puga eixir fora sinó solament per les portes que donen al carrer o camí real y no per portes excusades*».
- Els adquiridors haurien de pagar les contribucions.
- Entrada: un pollastre.

El nou carrer es construirà de forma allargassada en arrencar-se les noves edificacions a la banda nord. Aquest arrencament serà conseqüència de l'establiment de patis de terra a darrere de la casa, tots d'igual llargada. Les clàusules assenyalaven l'obligació de tots els nous propietaris de deixar sis pams per al futur arrencament del carrer del Clos. L'any 1752, el regidor degà, Josep Anton Riera, proposà que «*en atención de hallarnos con orden de plantar árboles en el término de la presente villa, soy de parecer se planten delante de la calle nombrada de San Isidro, los álamos que parecieren necesarios, allanándose primero aquel terreno; a cuyo fin nombro los señores Salvio Bosch y Joseph Torelló, Regidores, para que cuiden de lo referido...*». La plantació d'arbres en tot el traçat va ser de «*setenta y ocho álamos entre blancos y negros plantados a estaca*».⁹⁰

86. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

87. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

88. ACAN-ANI, reg. núm. 300.

89. ACAN-ANI, reg. núm. 546. La confraria de pagesos estableix a Marià Vidal, teixidor de llana, la casa de la confraria, «*amb portal obrint i eixida a la part de tramuntana al carrer de Sant Isidre. Limita a sol ixent amb Pere Constansó, mestre de carros, a migdia amb el carrer, a ponent amb casa de Francesc Iglesias, pagès, i nord amb el carrer del Clos*». Els pactes de l'establiment emfitèutic l'obligaven a mantenir la capella de Sant Isidre que es trobava a la paret forana de dita casa. La sala de la casa —sala del gremi— mesurava 27 pams, un quart d'amplada i 38 pams de llarg; corredor i escala, 7 pams d'amplada i d'alçada la mateixa de la sala; balcó de 6 pams. L'entrada de l'establiment de la casa va ser de 200 lliures.

90. Una primera plantada d'arbres va ésser executada el 6-11-1752. ACAN-AMI. Llibre d'actes de la Universitat, 1748-1754. Una segona plantada és executada l'any 1784.

L'any 1765, la rambla nord estava completament edificada, amb un nombre total de 30 edificis. Els anys 1779 i 1782, s'hi afegiren quatre habitatges més, a partir dels establiments realitzats per Rovira a la peça anomenada el clos de Rovira.

Al cap de pocs anys d'haver-se realitzat els establiments emfitèutics, alguns dels nous emfiteutes comencen a vendre el terreny establert a nouvinguts. És l'exemple d'inversió immobiliària per a emfiteutes ficticis, és a dir individus que només s'interessen a treure guanys d'aquests inversions en un termini curt de temps. Alguns detallen haver començat la construcció de l'habitatge i d'altres ja venen, estableixen en emfiteusi o permuten l'habitatge. Aquest serà el cas d'Antoni i Ramon Gavarró, pare i fill, negociants d'Igualada, els quals dividiran la propietat i l'establiran en emfiteusi; la casa amb mitja eixida amb portal donant al carrer de Sant Isidre l'establiran el 1797 a Josep Canals, paraire, a canvi d'un cens anual de 40 lliures, 1 sou i 9 diners, amb una entrada de 100 lliures⁹¹, mentre que l'altra meitat que tenia portal al carrer del Clos l'establiran el mateix any a Joan Badia, paraire, per un import de 37 lliures, 1 sou, 9 diners i una entrada de 100 lliures. Tots dos establerts hauran de compartir el pou d'aigua existent a l'interior de la propietat.⁹²

Un altre grup d'emfiteutes per solucionar la manca de diners —davant l'obligació de construir la casa en un temps determinat—, inicien la venda de l'espai de la pallissa, que donarà lloc als habitatges que apareixeran al carrer del Clos per la part sud, com el cas de Jaume Aguilera l'any 1760 que vendrà la seva pallissa a Joan Camps, o el cas de Francesc Ferrer, que l'any 1767 vendrà la meitat de la pallissa a Josep Morera.⁹³ Altres opten per la venda a carta de gràcia del segon pis del nou habitatge. Exemples d'aquesta última tendència són els d'Onofre Vila, quan el 1755 vendrà a carta de gràcia a Jaume Saurina dues cambres i una cuina del segon pis de la casa que tenia al carrer de Sant Isidre per poder pagar d'aquesta manera les 80 lliures que li havia deixat per poder obrar la casa.⁹⁴ L'any 1757, Gaspar Aguilera vendrà a carta de gràcia al mateix Saurina dues habitacions, cuina, porxo del segon pis i porxet de la seva casa pel preu de 80 lliures.⁹⁵ L'any 1803, Francesc Mercader vendrà a carta de gràcia tot l'apartament del segon pis a Josep Vila i Riba del mas Cogolló d'Òdena, pel preu de 100 lliures.

91. ACAN-ANI, reg. núm. 568.

92. ACAN-ANI, reg. núm. 568.

93. ACAN-ANI, reg. núm. 446.

94. ACAN-ANI, reg. núm. 356. Saurina, expulsat de l'habitatge d'Onofre Vila, buscarà un pis al mateix carrer, a la casa de Gaspar Aguilera. Aguilera es va comprometre a no treure'l durant els quatre primers anys, així com també es va reservar el passadís del segon pis que anava a les altres habitacions. La novetat respecte a la carta de gràcia feta anteriorment amb Vila, era que ara tenia el dret a tenir una bota de 2 o 3 càrregues, espai per posar cansalada, dret a entrar i sortir del celler i la possibilitat de poder fer servir l'estable de la casa. Saurina s'havia de fer càrrec de qualsevol cosa que s'espatllés durant la carta de gràcia i havia de pagar el cens anual a la confraria d'1 lliura, 15 sous.

95. ACAN-ANI, reg. núm. 354. Entre els pactes de la venda a carta de gràcia, el venedor es compromet a acabar les dues habitacions i la cuina abans del dia de Nadal; el propietari no podrà treure ni llogar a altres persones els espais cedits a Saurina durant els dos primers anys. Saurina haurà de pagar anualment 2 lliures pels censos pagadors a la confraria de Sant Isidre. L'any 1756, Onofre Vila vendrà a Gràcia Ferrer el dret de lluir i quitar la carta de gràcia per 320 lliures. El 1757, Ferrer farà efectiu el dret de lluir i quitar les dues habitacions i cuina. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

Rambla de Sant Isidre, «Lo Vall Vell»

La zona nord d'Igualada va viure una febre urbanística a partir dels establiments realitzats per la confraria de Sant Isidre. Davant mateix del terreny de la confraria hi havia «lo vall vell», terreny situat al peu de la muralla, entre el portal Nou i el portal d'Òdena. A partir del 28 de juliol de 1760, el consistori igualadí comença l'establiment emfitèutic dels diferents panys i torres de la muralla. En aquesta data, l'Ajuntament dictarà una disposició per tal de tapar els valls i construir-hi al damunt. L'Ajuntament no decreta la destrucció de les torres i murs, sinó que aquests siguin utilitzats com a paret mestra, i que quedin ocults a la vista dels habitants. Aquests van ser els acords:

- Establir als particulars el terreny que hi havia, al peu del mur, entre torre i torre, com també les torres que encara no estaven establertes. El motiu serà estalviar-se les grans despeses que significava mantenir aquest sistema defensiu.
- Pagar un cens de 6 diners per cada 10 pams de terreny establert.
- Totes les cases de la rambla tindran la mateixa alçada que la torre de Jeroni Montaner i hauran de fer el mateix vessant de les teulades.
- S'estableixen les dimensions de l'amplada dels portals de les cases. Les façanes seran pintades conforme a com estan pintades les de la plaça de l'Àngel.
- La paret haurà de ser feta en un termini de sis mesos i tindrà una amplada mínima de tres pams (60 cm). En aquesta paret es podran construir dues espitlleres que hauran de mesurar de gruix quatre travessos de llum, o un pam per un quart de pam d'amplada.
- El que hagi de carregar a la torre de Jaume Martí n'haurà de satisfer el cost.
- Es permet obrir, a les noves parets, dues finestres a partir dels 22 pams d'alçada, una finestra a les torres —també a partir dels 22 pams d'alçada— i portes a la part de la rambla. A la muralla i torres del migdia es prohibeix obrir portes. Les finestres no poden sobresortir de les parets, i han de tenir reixes de ferro: «-1744-, fer dos finestres per la claror ab les reixes de ferro» i fer quatre pams «a tot quadre -1751-». No es permet a la part de l'interior de la vila, excepte la possibilitat de fer un terrat per prendre el sol.
- S'obriran els fonaments de les noves construccions, sota la direcció dels regidors.
- S'haurà de pagar l'import que correspongui per fer la paret de davant la torre dels hereus Solà i l'arrebossat de la torre de Jaume Martí, a més de pintar-les com la resta de les cases.
- Que sigui recta la ratlla de les noves construccions, prenent per punts de guia les torres que més avancen cap a la via pública. «Dicho ayuntamiento establece el terreno que media de torre a torre del muro de la pnt. villa de la parte de cierz y considerar de que por mayor hermosura sería bueno establecer por línea recta desde la torre de Jaume Martí hasta a la del Rndo Jerónimo Montaner, soy de parezer se tire una línea y se dexe avansar hasta a ella todos los que tienen establecimiento y los que en adelante establecerán en dicho terreno». Així es donava més pati per edificar als propietaris veïns que tenien les torres menys avançades.
- Tothom tindrà l'obligació de mantenir les parets de les muralles i torres en bon estat, i alhora podran carregar les edificacions sobre elles «que tinga de mantenir la muralla tot lo que en ella carregará».

Aquests són els terrenys i torres establerts juntament amb les torres que ja estaven establertes des de temps passats. Des de l'inici de la rambla de Sant Isidre fins al Portal d'Òdena:

Adquiridor	Data	Amplada i llargada del terreny-Torre	Cens anual
Salvador Montfort		Torre	6 diners per cada 10 pams
Antoni Rovira, armer	1760	85 pams (17 metres) de llargada per 18 pams (3,6 metres) d'amplada	6 diners per cada 10 pams
Josep Riera, comerciant	1760	Torre de 31 pams (6,2 metres)	6 diners per cada 10 pams

ELS NOUS RAVALS IGUALADINS (1745-1835)

Adquiridor	Data	Amplada i llargada del terreny-Torre	Cens anual
Josep Riera, comerciant	1760	79 pams (16 metres) de llargada per 16 pams (3,2 metres)	6 diners per cada 10 pams
Jeroni Muntaner, prevere		Torre	6 diners per cada 10 pams
Jaume Soteres, pagès	1760	80 pams (16 metres) de llargada per 16 pams (3,2 metres) a la zona oest i 22 pams (4,4 metres) a la zona est	6 diners per cada 10 pams
Teresa Iglesias		Torre	6 diners per cada 10 pams
Pere Joan Sansalvador, passamaner	1760	57 pams (11,4 metres) de llargada per 23 pams (4,6 metres) a la zona oest i 25 pams (5 metres) a la zona est	6 diners per cada 10 pams
Celdoni Alsina, fuster	1760	57 pams (11,4 metres) de llargada per 25 pams (5 metres) a la zona oest i 28,5 pams (5,7 metres) a la zona est	6 diners per cada 10 pams
		Possible torre enrunada	6 diners per cada 10 pams
Nicolau Juler, baster	1760	40 pams (8 metres) de llargada per 28,5 pams (5,7 metres) a la zona oest i 28 pams (5,6 metres) a la zona est	6 diners per cada 10 pams
Pere Constansó, carreter	1760	76 pams (15,2 metres) de llargada per 28 pams (5,6 metres) a la zona oest i 27 pams (5,4 metres) a la zona est	6 diners per cada 10 pams
Ramon Llacuna		Torre	6 diners per cada 10 pams
Joan Camps, paraire ⁹⁶	1761	126 pams (25,2 metres) de llargada per 30 pams (6 metres) a la zona oest i 27,5 pams (5,5 metres) a la zona est	6 diners per cada 10 pams
Francesc Bou, pagès		Torre	6 diners per cada 10 pams
Joan Cuyner i Mariano Cuyner i Vinyals, apotecari i notari	1760	46 pams (9,2 metres) de llargada per 28 pams (5,6 metres) a la zona oest i 25 pams (5 metres) a la zona est	2 s., 3 d.
Salvi Bosch, cirurgià	1760	46 pams (9,2 metres) de llargada per 25,5 pams (5,1 metres) a la zona oest i 24 pams (4,8 metres) a la zona est	2 s., 3 d.
Jaume Martí, pagès		Torre	6 diners per cada 10 pams
Jaume Ferrer, courer	1745	Terreny de llargada desconeguda	6 diners per cada 10 pams
Fèlix Lleontart, pagès	1745	28 pams (5,6 metres) de llargada	6 diners per cada 10 pams
Fèlix Lleontart, pagès	Comprada el 1710 a Francesc Gomar	Torre	6 diners per cada 10 pams

96. L'any 1769 vendrà la casa, que està ensorrada. Limitava per l'est en aquells moments, amb Soteras del Racó de Castellolí; pel sud amb Josep Lluçà i amb el carreró; per l'oest amb el venedor; i pel nord amb el carrer de Sant Isidre. ACAN-Ofici i comptadoria d'hipoteques d'Igualada, reg. núm. 1.

Els primers trams de terreny establerts fora muralla fins al *vall vell* corresponien als situats entre el portal d'Òdena i la malmesa torre de Jaume Martí. Els establerts eren d'Igualada, i alguns d'ells tenien la casa darrere mateix de la muralla. Els habitatges resultants de l'establiment seran allargassats amb un màxim de 25 metres per una amplada que girarà al voltant de 3 a 6 metres. Recordem que les torres tenien una amplada de 6 metres des de la muralla fins al vall. L'incompliment dels acords assenyalats per l'Ajuntament portarà a situacions tenses com la viscuda per Jaume Soteris l'any 1765. L'Ajuntament especificava en un dels pactes escripturats amb els emfiteutes que tots els portals tindrien la mateixa alçada, però no especificava res respecte l'amplada. Jaume Soteris havia fet tres portals, un segons els acords establerts amb el consistori, i els altres dos sense l'amplada estipulada. Soteris al·legarà que va demanar la presència dels regidors encarregats d'aprovar l'obertura dels citats portals, però aquests no es van presentar. També es defensa denunciant que *«en dicha calle de Sant Isidro hay muchas puertas principales de las casas diformamente desiguales y en las casas que se han fabricado en la parte de la muralla hay muchas de desiguales en lo ancho y entre otras la de Pedro Constansò que es en extremo más ancha que las demás y otras que son más estrechas de manera que en lo ancho guardan poca igualdad y sin duda será porque el instrumento solo habla de la altura»*. Finalment, l'Ajuntament va donar les ordres al mestre Baxeres de tirar a terra els dos portals, i enderrocar les portes i les llandes d'alzina dels portals.⁹⁷ Nous enfrontaments entre els particulars i l'Ajuntament seran els casos de l'any 1772 i 1776. L'any 1772, Ramon Serra havia fet construir a la nova edificació, situada al *vall vell*, dues finestres que tenien obertura al carreró de Boneu. L'Ajuntament l'obligarà a tapiar les citades obertures. L'any 1776, Joan Camps havia fet el mateix amb la seva edificació. En aquest cas, el consistori li fa tancar la finestra per considerar que és un *«atentado contra lo expresamente prevenido en la escritura de establecimiento que le hizo este ayuntamiento como lo es también contra los vecinos de dicha calle Nueva»*.

Al mateix temps s'estableix el tram entre el portal d'Òdena i els edificis dels pavellons militars entre els propietaris de les cases properes a la muralla. L'espai també és conegut com el *vall vell*.

Adquiridor	Data	Amplada i llargada del terreny- Torre	Cens anual
Isidre Farré, pagès		Torre	6 diners per cada 10 pams
Isidre Farré, pagès	1745	22 pams de llargada	6 diners per cada 10 pams
Pere Fàbregas, veler	1745	34 pams de llargada	6 diners per cada 10 pams
Pere Fàbregas, veler		Torre	6 diners per cada 10 pams
Joan Baptista Pasqual i Manuel Camps	1778	Desconegut	desconegut
Francesca Rovira, vídua de Gaspar Rovira		Torre	desconegut
Quarters de cavalleria		Desconegut	desconegut
Desconegut		Torre	desconegut
Confraria de Sant Esteve	1778	Desconegut	desconegut
Peixó		Torre	desconegut

Igual que els establerts en el tram del *vall vell*, Fàbregas haurà de fer un habitatge en línia recta des de la seva torre fins a la torre de Farré. La paret haurà de tenir un gruix de 3 pams. L'any 1778, la confraria de Sant Esteve demanarà a l'Ajuntament l'establiment del tram entre la torre del Peixó i la torre situada més al nord, per construir-hi els trinquets *«a fin de aplicarse sus productos al mayor lucimiento y precisa luminaria de dicha confraria y pareciendo a los suplicantes que el lugar más proporcionado y modo para hacerse aquellos sería en aquel terreno vacuo que hay en la parte de mediodia al pie del muro entre las torres la una nombrada del Paxó y la otra más vecina*

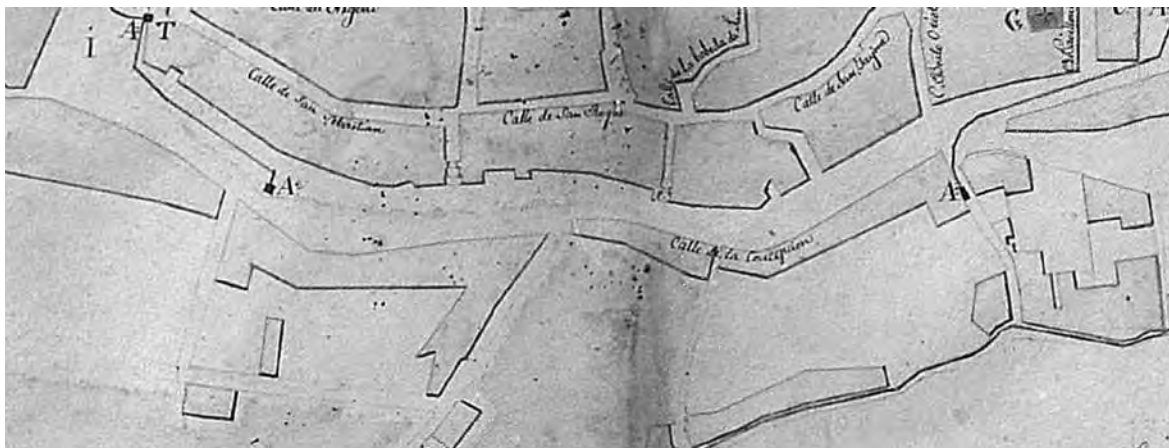
97 .ACAN-ANI, reg. núm. 364.

a la parte de cierzo, formandose allí una proporcionada pared para cerrar dichos trinquetes, línea recta de la punta de la una torra a la otra la que harian los suplicantes a sus costas como también el tejado para cubrilos y las puertas y ventanes y demas necesario para poner dichos juegos corrientes». Joan Baptista Pasqual, mestre de cases, i Manuel Camps, canoner, es van presentar voluntaris per a la construcció dels trinquets a cost zero per a la confraria. Ara bé, a canvi demanaran a l'Ajuntament l'establiment gratuït de l'espai que hi havia entre la torre de Fàbregas i la torre de la vídua Rovira. La possibilitat d'assolir uns trinquets a cost zero va fer que les autoritats acceptessin la proposta, però van dictar les característiques que havien de tenir el nous trinquets. La viuda Rovira però, no estava del tot contenta amb la nova situació. El femer del quarter de cavalleria passaria a situar-se al davant de la seva torre amb el perjudici que això comportaria.⁹⁸

Al cap de pocs mesos, esclatà la sorpresa. Per estalviar-se costos de construcció, Joan Baptista Pasqual *«miró allí atentamente aquel piso y parte del muro donde se debia cargar aquella fábrica o maniobra de juegos y diciendole si podría sostener el muro dijo dicho Bautista que aun se debía quitar el grueso de 4 palmos, suplicandole si esto podría ocasionar daño al muro dijo el referido albañil que no daría daño al muro aunque se sacase el grueso susodicho del referido muro y habiendose puesto a trabajar al dicho muro y sacar aquel grueso referido ha caído parte de aquel muro y un pedazo de casa de Joan Font, tejedor de lino».* L'Ajuntament demanarà ràpidament la restitució de la muralla i la recomposició de la casa de Joan Font. La mala fe de Pasqual obligarà les autoritats a reclamar davant del jutge el que era de justícia. L'any 1785 ens trobem que Pasqual no havia fet ni els trinquets ni havia refet la muralla que *«empezó a delgazar el muro para ahorrarse materiales en la fabrica de los trinquetes en tanta manera y con tan poco arte siendo albañil que a muy pocos se derribo lo restante del muro y no ha querido continuar la obra faltando a lo que tenia ofrecido y prometido al ayuntamiento porque ya habia hecho el propio negocio teniendo ocupado aquel terreno».*⁹⁹

98. ACAN-AMI, reg. núm. 1112.

99. ACAN-AMI, reg. núm. 1115.

Carrer de la Concepció. (Fragment del Plànol Geomètric d'Igualada de l'any 1831, per Pere Serra Bosch).

Carrer de la Concepció (sector muralles)

Aquest sector del carrer de Nostra Senyora de la Concepció viurà una transformació urbanística tardana en comparació a la situació viscuda pel recinte murallat del vall vell. Les muralles ja havien estat ocupades per les cases que feien límit amb el carreró que les circumdava al llarg dels anys centrals del segle XVIII. En aquest període de temps, l'any 1746, l'Ajuntament igualadí estableix al gremi de paraïres tot el terreny que anava des de la torre de Joan Padró i Serrall fins a la torre de Josep Calcina, «antigament lo Joch de la Pilota», per fer l'estenedor de la llana i poder estendre els draps sobre els murs. L'espai però, resultà insuficient, de manera que el 1753 tornen a demanar al consistori igualadí tota la muralla i espai fora muralles des de la torre de Nostra Senyora de Gràcia fins a la torre de Josep Guarro, «para que puedan en el muro estender paños para enjugarles y en el solar ... privative a cualquier otra persona que se halla sito fuera los muros de la presente villa», a canvi d'una entrada de 84 lliures i un cens anual de 6 diners. L'espai limitava per l'est amb la torre de Nostra Senyora de Gràcia, pel sud amb el camí públic que des de la torre citada fins a la porta nomenada «porta den Castellolí i avui den Segimon», per l'oest amb la torre de Josep Guarro i pel nord amb la muralla.¹⁰⁰ El gremi va invertir més de cent lliures en el manteniment de la muralla. Més amunt del portal d'en Vives hi havia l'espai dels corrals de la vila, amb tota la pudor que generava i que provocava un fort malestar entre els veïns i el gran volum de fems que generava, en certs moments tan elevat, que arribava a ocupar l'espai del camí exterior que circumdava la muralla. Uns anys abans, el 1778, Antoni de Padró i Vilosa i Josep Castelltort i Manet, veïns d'Igualada, van demanar permís a l'Ajuntament igualadí per edificar i construir al tros de terreny que tenien fora muralles, en línia recta, des de la punta de la torre de Sant Anton fins la punta de la Porta de Nostra Senyora de Gràcia.

El gremi dels blanquers no es queda enrere. El gener de l'any 1752, són establerts en emfiteusi per l'Ajuntament igualadí de tot el «terreno solar de la part defora de la muralla que medie des del canto de la torra dels hereus de Josep Calsina fins a la torra del hospital y desde la torra de Josep Guarro fins als corrals de la pnt. vila amb la facultat de poder plantar claus en dites muralles para estender cueros, cordovans, y otros pellejos». Els regidors es reservaven la facultat de poder establir les torres i muralles. Els blanquers van pagar per l'entrada de l'establiment emfitèutic 140 lliures i un cens anual de 6 diners.¹⁰¹ Malgrat l'establiment, aquest no es va fer efectiu fins al febrer de 1754, canviant l'import a pagar i fixant-lo en 230 lliures.¹⁰² L'any 1797, el gremi de blanquers establirà un pati del terreny rebut l'any 1752 «que conté tota sa amplitud fins a trobar-se un paviment de pedra

100. ACAN-ANI, reg. núm. 335. L'any 1769 Josep Francolí, paraire, és informat pel consistori igualadí respecte la prohibició de construir sobre la muralla que havia estat establerta al gremi de blanquers.

101. ACAN-ANI, reg. núm. 335.

102. ACAN-ANI, reg. núm. 336.

que allí ser troba», a l'Hospital de pobres malalts d'Igualada. El pati limitava per l'est amb el carrer o camí que «media entre les cases dels pavellons de esta vila a las del referit Hospital»; pel sud amb el camí públic que circueix la vila igualadina; per l'oest amb la resta del terreny del gremi i pel nord amb les cases de l'Hospital.¹⁰³

L'any 1799, els gremi dels blanquers té problemes amb l'Ajuntament igualadí. El motiu serà que el gremi està construint des de 1795 *«sobre el muro de la presente villa que da a mediodía de la presente villa que está muy cerca de la Puerta llamada den Custiol de modo que con la nueva obra se está levantando dicho muro mucho más que la restante extensión del mismo... y como dicha obra no puede executarse sobre una muralla que se reconoce propia de la universitat y sobre la cual no tienen derecho alguno los curtidores»*.¹⁰⁴

Com a mínim des de l'any 1804, el gremi de blanquers estava establint en enfiteusi al tros de la muralla vella.

Adquiridor	Data	Amplada i llargada del terreny- Torre	Cens anual
Joan Planas i Amigó, pare de Manel, fabricant de draps d'Igualada ¹⁰⁵	12-8-1804	<i>«tros de muralla vella derruhida que existeix al detràs y a la part de migdia de la casa de Joan Planas»</i>	4 ll., 10 s.
Manel Planas, fabricant de draps d'Igualada ¹⁰⁶	3-10-1813	<i>«tota l'extensió de la casa que dit Planas ha adquirit de Josep Francolí, i trau detras a la part de migdia de la dita casa situada al carrer de Sant Bartomeu»</i>	10 ll., 2 s., 6 d.
Anton Franch, pagès i comerciant d'Igualada ¹⁰⁷	26-12-1813	<i>«tros de muralla vella que conte l'extensió des de la casa de Manel Planas fins la casa de dit Franch»</i>	3 ll., 2 s.

Els pactes acordats van ser els següents:

- Entrada de 7 lliures, 10 sous.
- Millorar la muralla carregant-hi sobre l'edifici i conservant-la.
- Podran posar balcons, finestres i galeries des del primer pis de la casa.
- Des del carrer fins al primer pis només podran tenir finestres amb reixes de ferro.
- No podran llençar aigua que puguin afectar a les pells esteses pel gremi.
- Hauran de posar a la façana de la casa els mateixos claus que existien a la muralla vella per al que els membres del gremi puguin penjar-hi qualsevol peça.

Hem d'arribar al segle XIX per veure un nou canvi en aquest sector de la vila igualadina amb l'enderroc del portal de Custiol l'any 1816. El gremi de paraires decideix a partir de l'any 1821 establir l'espai que hi havia des de la muralla fins a l'espai dels estricadors, *«lo estenedor per les llanes i peses propis de son ofici situat en el arrabal»*, és a dir, un espai ample d'est a oest però reduït des del nord fins al migdia o espai que assenyalava el nou carrer de Nostra Senyora de la Concepció. Una situació molt semblant a la viscuda a la muralla nord.

103. ACAN-ANI, reg. núm. 586. Els pactes signats establien que el gremi podria sempre carregar sobre la paret que hauria de construir l'hospital; els administradors de l'hospital havien de posar els claus per penjar els artefactes dels blanquers a les parets noves, mentre que el gremi es reservava les pedres del paviment que circumdava la vila. Els nous enfiteutes pagaran de cens anual dues tasses d'aigua.

104. ACAN-API, Secció judicial, caixa 604, reg. núm. 2706.

105. ACAN-ANI, reg. núm. 591. La part establerta anava des de la casa de Josep Francolí a la de Miquel Franch, situada a prop de l'hospital de la vila. Limitava: a llevant amb la muralla que és del gremi davant la casa de Francolí; a migdia amb el tros de terreny que allí és i on treballen els blanquers; a ponent amb la muralla en poder del gremi, darrere la casa de Miquel Franch; i al nord amb la casa de dit Joan Planas.

106. ACAN-ANI, reg. núm. 599. Afrontava: a llevant amb l'hospital de pobres malalts; a migdia amb el terreny on els blanquers estenien les seves peces; a ponent i al nord amb els honors de dit Planas adquiridor.

107. ACAN-ANI, reg. núm. 599. Limitava: a llevant amb la casa de Manel Planes; a migdia amb el terreny propi del gremi; a ponent amb la resta de la muralla que està en poder del gremi; i al nord amb la casa de dit Franch.

Els comissionats del gremi, Josep Sendra, Joan Badia i Agustí Morros, tots tres fabricants de draps naturals, porten a terme l'any 1821 tot el procés d'establiment emfitèutic. Tots els compradors limiten a la part de tramuntana o muralla amb els seus habitatges, excepte el cas de Marià Padró. L'Ajuntament obligarà a deixar espai per fer una travessia —futura travessia de Sant Jaume— entre els espais establerts entre Isidre Barral i Joan Motlló.

Adquiridor	Data	Amplada i llargada del terreny- Torre	Cens anual
Isidre Barral, blanquer d'Igualada ¹⁰⁸	14-4-1821	64 pams d'amplada i « <i>de fondo des de la muralla fins a la línia del carrer anomenat antes de la torre dels paraïres i avui Nostra Senyora de la Concepció</i> »	450 lliures
Joan Motlló, fabricant de filats de cotó natural d'Igualada ¹⁰⁹	14-4-1821	61 pams d'amplada i « <i>de fondo des de la muralla fins a la línia del carrer anomenat antes de la torre dels paraïres i avui Nostra Senyora de la Concepció</i> »	431 lliures
Josep Bru, sastre de Capellades ¹¹⁰	13-6-1821	27 pams d'amplada i « <i>de fondo des de la muralla fins a la línia del carrer anomenat antes de la torre dels paraïres i avui Nostra Senyora de la Concepció</i> »	168 lliures
Josep Antoni Padró i Subies ¹¹¹	14-6-1821	15 pams d'amplada i « <i>de fondo des de les cases de dit comprador, de Joan Motlló i dels hereus de Jaume Sabater, alies Canas, fins a la línia del carrer anomenat antes de la torre dels paraïres i avui Nostra Senyora de la Concepció</i> »	42 ll., 1 s., 9 d.
Marià Padró, blanquer d'Igualada ¹¹²	08-7-1821	41 pams d'amplada i « <i>de fondo des de la muralla fins a la línia del carrer anomenat antes de la torre dels paraïres i avui Nostra Senyora de la Concepció</i> »	280 ll.

Les clàusules establertes entre el gremi i els compradors són força pobres i estipulaven:

- Tots els maons i desferra que es trobava en el terreny quedaven a favor i benefici del gremi en «*quan vulga aprofitar-los per los usos que millor li aparegan*».
- L'obligació de fer una travessia per disposició de l'Ajuntament.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.
- El pam es va pagar a raó de 3 sous, 9 diners o ½ pesseta de plata.

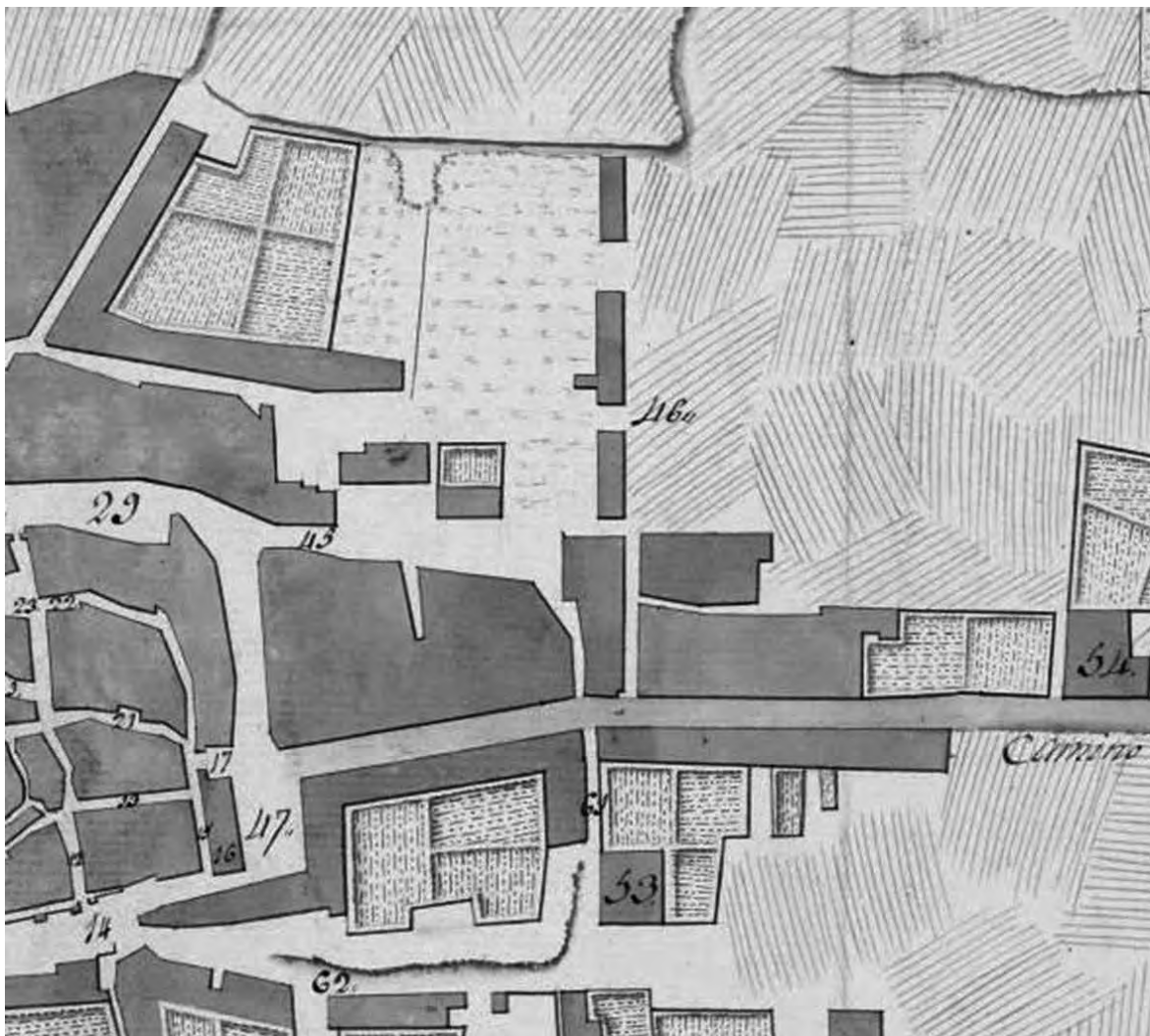
108. ACAN-ANI, reg. núm. 608. Afrontava l'espai a llevant amb terreny del mateix gremi; a migdia amb el dit carrer; a ponent amb una travessia que s'havia de crear per disposició de l'Ajuntament; i a tramuntana amb casa del comprador.

109. ACAN-ANI, reg. núm. 608. Afrontava l'espai: a llevant amb una travessia que s'havia de formar per disposició de l'Ajuntament; a migdia amb el dit carrer; a ponent amb terreny del gremi; i a tramuntana amb casa del comprador, «*debenst advertir que encara que lo terreno sobre venut conte la amplària de 67 pams però com fa un fals escaire quedan pagadors los sobredits 61 pams segons així ho han determinat Anton Freixa, mestre de cases d'Igualada i Josep Vich, mestre de cases de Vilanova del Camí. A raó de 3 sous, 9 diners el pam o ½ pesseta de plata el pam. Les 50 lliures restants són per lo que correspon al mateix Motlló per raó del terreny que se deu deixar per dita travessia*».

110. ACAN-ANI, reg. núm. 608. Afrontava l'espai a llevant amb terreny del mateix gremi; a migdia amb el dit carrer; a ponent amb Isidre Barral; i a tramuntana amb casa del comprador.

111. ACAN-ANI, reg. núm. 608. Afrontava l'espai: a sol ixent amb terreny del mateix gremi; a migdia amb el dit carrer; a ponent amb el comprador (possible torre); i a tramuntana amb les cases del comprador, de Montlló i de Sabater,

112. ACAN-ANI, reg. núm. 608. Afrontava l'espai; a sol ixent amb la torre de Joan Calcina i part amb el terreny del mateix gremi; a migdia amb el dit carrer; a ponent amb Josep Bru; i a tramuntana amb la muralla.

Plaça del Rei i carrer de la Soledat (Fragment del plànol de l'any 1813 SG.Ar.F-T.7-C.2-206).

Plaça de l'Àngel (plaça del Rei) i carrer de la Concepció (sector sud)

Un nou exemple del desplegament urbanístic igualadí serà l'eixample davant del portal de Soldevila i la seva continuació pel carrer de la Soledat. La urbanització de la plaça de l'Àngel i de l'àmbit sud del carrer de la Soledat és duta a terme a partir de 1756 per Josefa Padró i el seu fill Ramon Ignasi Padró i Argullol. El lloc on s'edificaran els diferents habitatges era conegut amb el nom del camp de la Creu del Portal de Soldevila. L'eixamplament continuarà vorejant tota la muralla fins el portal del Llavador. La casa que tancarà aquest tram inicial del carrer serà la de Mariano Castelltort, que limitarà per ponent amb el camí que surt del Portal de Custiol vers la riera i en aquells moments camí de l'Horta Vella i del molí de l'Abadia, actual carrer de la Caritat. L'Ajuntament donarà el 1757 la llicència «*para construir en aquel pedazo de tierra campa situada en lo arrabal de Soldevila y delante de la plassa del quartel que tiene establerta de Josep Padró i Argullol i del Dr. Ignasi Padró i Serrals, des de la punta o cantó de las casas de Josep Anton Lledó, avent de retirar des de la punta de dites cases dintre dit camp, 45 pams fins al primer cantó de las parets de l'hospital que són de llargària 233 pams*». Com diu J.M. Torras (1993: 249), en aquells moments, any 1759, l'Ajuntament projectà una reordenació de les cases «*para que la plassa que se va formando delante de la puerta nombrada del Àngel o de Soldevila quede más despejada*» i s'ordenà el trasllat de «*la Cruz que se halla presta en la dicha plassa, se plante delante la capilla de la Soledad*».

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Onofre Vila, teixidor de lli d'Igualada ¹¹³	23-3-1756	50 pams d'amplada i 106 pams de llargada	4 ll., 13 s., 4 d.
Josep Anton Lledó		34 pams d'amplada i 45 pams de llargada	
Onofre Vila, teixidor de lli d'Igualada	25-10-1758	40 pams d'amplada i 106 pams de llargada	3 ll., 6 s.
Pau Prats, moliner de farina de la Font de la Reina de Capellades			
Francisco Esteve, calceter d'Igualada ¹¹⁴			
Josep Castelltort i Calsina, blanquer d'Igualada ¹¹⁵	09-2-1758	73 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	4 ll., 2 s., 5 d.
Marià Santias, blanquer d'Igualada ¹¹⁶	10-2-1758	40 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	4 ll., 2 s., 5 d.
Josep Franch, blanquer d'Igualada ¹¹⁷	11-2-1758	40 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	4 ll., 2 s., 5 d.
Marià Castelltort, blanquer d'Igualada ¹¹⁸	13-2-1758	40 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	4 ll., 2 s., 5 d.
Anton Carles, blanquer d'Igualada ¹¹⁹	18-2-1758	65 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	4 ll., 2 s., 5 d.
Josep Franch, blanquer d'Igualada ¹²⁰	11-2-1758	29 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Josep Castelltort i Calsina, blanquer d'Igualada ¹²¹	09-2-1758	33 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Mariano Santias, blanquer d'Igualada ¹²²	10-2-1758	37 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Mariano Castelltort, blanquer d'Igualada ¹²³	13-2-1758	40 pams d'amplada i llargada fins al camí de l'Horta Vella i molí de l'Abadia	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment

113. ACAN-ANI, reg. núm. 293. L'any 1756, Onofre Vila ven a Josep Anton Lledó una part d'aquest terreny de 34 pams d'amplada i 45 pams de llargada, pel preu de 70 lliures. Limitava a sol ixent amb el dit Onofre Vila; a migdia amb Josefa Padró i Argullol; a ponent amb la plaça; i a tramuntana amb el restant tros de terra en poder del venedor. ACAN-ANI, reg. núm. 355.

114. ACAN-API-NOT. núm. 457. Onofre Vila comprarà una de les cases construïdes per Francisco Esteve, per la part de tramuntana.

115. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

116. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

117. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

118. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

119. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

120. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

121. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

122. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

123. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

Els pactes establerts van ser els següents:

- Obligació per part de l'emfiteuta de deixar, a la part del darrere de l'habitatge, un pati on haurà de donar el vessant de la teulada i, a l'extrem del pati, una paret de 12 pams d'alçada. La paret ha de ser finalitzada en mig any.
- Prohibició d'obrir porta, finestra o forat a les parets de càrrega laterals.
- L'emfiteuta ha de permetre al veí el carregament de la seva teulada sobre la paret mestra lateral de ponent o migdia.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.

L'Ajuntament tindrà en aquest cas un paper controlador del procés urbanístic. Establirà que els nous habitatges hauran de tenir la mateixa alçada que la casa de Josep Anton Lledó. Aquest era el primer edifici construït a la plaça de l'Àngel, el qual limitava amb l'inici del carrer de la Soledat per la «galta» sud. A la vegada, el control urbanístic del municipi obligava els nous emfiteutes a haver de perfilar i pintar les cases abans de tres anys, una vegada construïdes. Per complir l'alineació ordenada per l'Ajuntament, aquest va plantar tot un seguit d'estaques que havien de seguir els nous emfiteutes a l'hora d'aixecar la paret frontal.

Carrer de la Concepció (sector sud, segon tram)

Al final del segle XVIII, la família Batlle, en les persones de Josep Anton Batlle i Fèlix Batlle i Tarragona, pare i fill, decideix dividir l'hort que tenen en propietat davant les muralles de la vila d'Igualada, a la part de migdia, per establir en emfiteusi perpetu i construir habitatges. El primer espai per edificar limitarà per ponent amb l'habitatge dels mateixos Batlle.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Anna Maria Carreras, vídua de Joan Barral, i Josep Barral Carreras, d'Igualada ¹²⁴	1-1-1799	45 pams d'amplada i 32 pams de fondària	10 ll., 2 s., 6 d.
Manuel Mallandrich, mestre de cases ¹²⁵	18-4-1801	26 pams d'amplada i 48 pams de fondària	8 ll., 1 s., 6 d.
Hort dels Batlle			
Celdoni Biosca, blanquer d'Igualada ¹²⁶	20-12-1804	28 pams d'amplada	9 ll.
Magí Baliu, blanquer d'Igualada ¹²⁷	24-12-1803	28 pams d'amplada	10 ll., 10 s.
Marià Padró, blanquer, habitant a Igualada ¹²⁸	8-12-1803	28 pams d'amplada	11 ll., 4 s.
Ignasi Juvells i Hipòlit Trullàs, blanquers d'Igualada ¹²⁹	13-9-1801	80 pams de fondària	24 ll.
Pere Ferrer Sicart, fabricant de barrets i draps d'Igualada ¹³⁰	16-11-1805	48 pams d'amplada i 70 pams de fondària	18 ll.

124. ACAN-ANI, reg. núm. 588. Limitava: a llevant i migdia amb l'hort de dits Batlle; a ponent amb la casa pròpia dels Batlle; i al nord amb el camí públic que circumdava la vila. Els Barral pagaran 204 lliures, 8 sous i 6 diners pel valor de les parets, portal i teulada existents al terreny establert.

125. ACAN-ANI, reg. núm. 589. Limitava: a llevant i migdia amb l'hort dels Batlle; a ponent amb la casa d'Anna Maria i Josep Barral, mare i fill; i a tramuntana amb el camí públic que circumdava la vila.

126. ACAN-ANI, reg. núm. 591. Limitava: a llevant amb un tros d'hort establert a Magí Baliu, blanquer; a migdia amb el rec que anava al molí de l'Abadia; a ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el camí que circumdava els portals i muralles d'Igualada, mitjançant un estenedor del què es valen els paraires per eixugar les llanes, situat al peu de la muralla predita.

127. ACAN-ANI, reg. núm. 590. Limitava: a llevant amb un tros d'hort establert a Padró, blanquers; a migdia amb el rec per on corren les aigües que de dita vila entren a l'hort; a ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el camí que circumdava els portals i muralles d'Igualada, mitjançant un estenedor de què es valen els paraires per eixugar les llanes, situat al peu de la muralla predita.

128. ACAN-ANI, reg. núm. 590. Limitava: a llevant amb un tros d'hort establert a Ignasi Juvells i a Hipòlit Trullàs, blanquers; a migdia amb el rec que portava les aigües de la vila a l'hort; a ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el camí que circumdava els portals i muralles d'Igualada, mitjançant un estenedor de què es valen els paraires per eixugar les llanes, situat al peu de la muralla predita.

129. ACAN-ANI, reg. núm. 589. Limitava a llevant migdia i ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el camí públic que circumdava la vila. Els dos emfiteutes es partiran el terreny en parts iguals, la de llevant per a Juvells i la part de ponent per a Trullàs. Els futurs habitatges hauran d'anar en línia recta des del cantó de la casa coberta de teulada dels Barral, situada a ponent, fins al cantó de l'abeurador. El 28-8-1804, Trullàs vendrà perpètuament a Jaume Domingo, mestre fuster, el terreny establert.

130. ACAN-ANI, reg. núm. 592. L'establiment emfiteutic era per construir un tint o fàbrica de tenyir. Limitava a llevant i tramuntana amb l'hort dels Batlle; a migdia amb el rec que anava al molí de l'Abadia; i a ponent amb l'hort de Maria Teresa i Ramon Ferrer Boldú, mare i fill, adroguers d'Igualada, mitjançant un camí que baixava al rec.

Els pactes signats entre establiment i adquiridor seran els següents:

- El pam es pagarà a 4 sous, 6 diners.
- Podran carregar paret a la part de ponent.
- No podran obrir obertura a la part de llevant i de migdia.
- Hauran de continuar a la part de tramuntana si s'edifica una línia recta des del cantó de la casa establerta a Anna Maria i a Josep Barral, mare i fill, a la part de ponent.
- Les finestres hauran de mesurar 16 pams i tenir reixes.
- No podran estendre pells, soles ni altres coses a la banda del migdia.
- Entrada, un parell de pollastres.

L'any 1806, els Batlle tornen a establir en emfiteusi el terreny situat al sud dels terrenys establerts en els anys anteriors. Una de les obligacions dels emfiteutes serà fer una mina de 3 pams d'amplada i 8 pams de fondària des de llevant a ponent; i una contramina des de la mina fins a la paret de migdia per donar aigua a l'hort dels Batlle.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Celdoni Biosca, blanquer d'Igualada ¹³¹	6-5-1806	28 pams d'amplada i de fondària fins al terreny establert a ell el 1804	2 ll.
Magí Baliu, blanquer d'Igualada ¹³²	6-5-1806	28 pams d'amplada i de fondària fins al terreny establert a ell el 1803	2 ll.
Marià Padró, blanquer, habitant a Igualada ¹³³	6-5-1806	28 pams d'amplada i de fondària fins al terreny establert a ell el 1803	2 ll.
Jaume Domingo, mestre fuster d'Igualada ¹³⁴	6-5-1806	30 pams d'amplada i de fondària fins al terreny establert a Trullàs el 1801	1 ll.
Ignasi Juvells, blanquer d'Igualada ¹³⁵	29-4-1806	30 pams d'amplada i de fondària fins al terreny establert a ell el 1801	Venda: 75 ll.

131. ACAN-ANI, reg. núm. 593. Limitava: a llevant amb Magí Baliu; a migdia i ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el terreny del mateix Biosca.

132. ACAN-ANI, reg. núm. 593. Limitava a llevant amb Mariano Padró; a migdia i ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el terreny d'ell mateix, Baliu.

133. ACAN-ANI, reg. núm. 593. Limitava a llevant amb Jaume Domingo; a migdia i ponent amb l'hort dels Batlle; i a tramuntana amb el terreny d'ell mateix, Padró.

134. ACAN-ANI, reg. núm. 593. Limitava: a llevant amb Juvells; a migdia i ponent amb l'hort de dits Batlle; i a tramuntana amb el terreny establert a Trullàs i ara en poder de Domingo.

135. ACAN-ANI, reg. núm. 593. Limitava: a llevant migdia i ponent amb l'hort de dits Batlle; i a tramuntana amb el terreny establert a ell mateix, Juvells.

Carrer de la Soledat (sector nord)

El desplegament urbanístic amb els establiments emfitèutics del carrer de la Soledat des de l'actual plaça del Rei fins a l'església de la Soledat, per la seva banda nord, es deu a Isidre i Josep Anton Revert, pare i fill. El seu terreny, anomenat «*lo Camp de la Creu*» o «*camp de Santa Sussana*», fins aquell moment dedicat al conreu de cereals, serà desmembrat i dividit en petites parcel·les a partir de 1753 per donar en emfiteusi a diferents particulars, fins a arribar a la seva plena ocupació l'any 1765 amb un nombre total de 19 edificacions. El primer emfiteuta serà Onofre Vila, el qual marcarà les característiques a seguir en l'edificació: «*haurà de fer una casa a la cantonada que dona al camí real que va a la capella de la Soledat*».

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Onofre Vila, teixidor de lli ¹³⁶	10-8-1753	42 pams	3 ll., 9 d.
Antoni Vila, teixidor de lli ¹³⁷	10-8-1753	26 pams	2 ll., 6 s., 6 d.
Pau Francoí ¹³⁸	10-8-1753	30 pams x 176 pams	2 ll., 12 s., 6 d.
Macià Vila ¹³⁹	01-9-1753	40 pams x 140 pams	3 ll.
Macià Vila ¹⁴⁰	07-9-1754	24 pams	1 ll., 16 s.
Francesc Bergadà, paraire ¹⁴¹	16-5-1756	28 pams	2 ll., 2 s.
Onofre Vila, teixidor de lli ¹⁴²	11-1-1757	28 pams	2 ll., 2 s.
Josep Serracantí, fuster i boter d'Òdena ¹⁴³	26-6-1757	26 pams	1 ll., 19 s.
Joan Gavarró ¹⁴⁴	21-6-1757	30 pams	2 ll., 5 s.
Andreu Pons ¹⁴⁵	21-6-1757	28 pams	2 ll., 2 s.
Celdoni Miquel, mestre de cases d'Igualada ¹⁴⁶	29-7-1758	28 pams	2 ll., 2 s.
Joan Cartanyà, abaixador d'Igualada ¹⁴⁷	6-8-1758	54 pams	4 ll., 1 s.

136. ACAN-ANI, reg. núm. 352.

137. ACAN-ANI, reg. núm. 352.

138. ACAN-ANI, reg. núm. 352. L'any 1760, els Francoí vendran el pati amb l'habitatge per un preu de 235 lliures, 14 sous a Francesc Tubella i Casà, abaixador d'Igualada, i a la seva esposa Francesca Enrich. ACAN-ANI, reg. núm. 438.

139. ACAN-ANI, reg. núm. 352.

140. ACAN-ANI, reg. núm. 353.

141. ACAN-ANI, reg. núm. 355.

142. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

143. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

144. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

145. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

146. ACAN-ANI, reg. núm. 357.

147. ACAN-ANI, reg. núm. 357. Joan Cartanyà havia construït dues cases sobre el terreny establert. El 5-3-1765, es vendrà a Joan Badia, paraire d'Igualada, una de les cases amb un portal, la construcció de la qual encara havia de finalitzar. Limitava a l'est amb Simó Jorba i per l'oest amb l'altra casa que tenia el venedor. El preu va ser de 250 lliures i el cens anual de 2 lliures, 6 diners. ACAN-ANI, reg. núm. 364.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Simon Jorba, pagès d'Igualada ¹⁴⁸	8-1-1760	28 pams	2 ll., 2 s.
Francesc Orpí, mestre de cases d'Igualada ¹⁴⁹	8-1-1760	27 pams	2 ll.
Cristòfol Orpí, mestre de cases d'Igualada ¹⁵⁰	8-1-1760	27 pams	2 ll.
Jaume Busquer, calceter d'Igualada ¹⁵¹	10-1-1762	28 pams	2 ll., 2 s.
Anton Pasqual, pagès	1760	26 pams	1 ll., 19 s.
Pere Màrtir Casanovas major, i Pere Màrtir Casanovas, menor, pare i fill de Vilanova del Camí ¹⁵²	26-3-1760	30 pams i de fondària tot el llarg fins a arribar al futur carrer	2 ll., 5 s.
Josep Balil i Joan Balil, blanquers d'Igualada	1760	?	Cessió

L'habitatge de Josep Balil serà l'última casa abans d'arribar a la capella i ja es trobava edificada l'any 1762; per aquest motiu limitava per l'est amb la citada capella de la Soledat i amb la casa d'en Francesc Galtés per mitjà d'un camí (actual carrer de la Trinitat), a migdia amb el camí ral i, al nord amb un camí anomenat Aragall (carrer del Vidre). El Dr. Isidre Revert va acordar de paraula amb Josep Balil la cessió perpètua del tros de terra per edificar un habitatge si aquest últim li construïa una pallissa amb bons materials, inclosa la porta i la teulada.¹⁵³

Les característiques de la construcció de l'habitatge pactades amb el propietari van ser:

- El pam es pagava a raó d'un sou, 9 diners.
- L'alçada dels nous habitatges havia de ser la mateixa que la casa d'Onofre Vila.
- Totes les cases havien d'«*estar iguals lo portal i finestres i amb la mateixa forma las farà dit Onofre Vila*».
- Cada emfiteuta haurà de pagar la meitat de la paret mitgera del veí situat a ponent, ja que haurà de carregar sobre aquesta les bigues del nou habitatge.
- Hauran de pagar anualment el cens establert en l'establiment emfitèutic.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.

L'any 1757, l'Ajuntament estableix que «*se haga un rentador delante de la capilla de la Virgen de la Soledad en el vacante que allí tiene la villa para que las mujeres laven allí la ropa y se aparten de lavarla delante de les oficinas de los serradores y pelaires*».

148. ACAN-ANI, reg. núm. 359.

149. ACAN-ANI, reg. núm. 359.

150. ACAN-ANI, reg. núm. 359.

151. ACAN-ANI, reg. núm. 361.

152. ACAN-ANI, reg. núm. 295. El mateix dia i any de la compra, venen 30 pams d'amplada per 68 pams de fondària a Josep Balil i Joan Balil, pare i fill, blanquers d'Igualada, per 25 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 438. L'any 1761 venen la resta de la peça de terra que ja té una part construïda als mateixos Balil pel preu de 34 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 439

153. ACAN-ANI, reg. núm. 440.

Carrer de la Soledat (sector sud)

Josefa Padró, que havia iniciat l'establiment emfitèutic de la futura plaça de l'Àngel, també és la responsable del nou procés urbanitzador del carrer de la Soledat pel sector del migdia, a base de contractes d'emfiteusi perpetu. Novament Onofre Vila serà l'emfiteuta del primer terreny, des d'on sortirà tota la renglera de cases del nou carrer. El terreny era anomenat *lo camp de la Creu del portal de Soldevila* i durant l'inici d'establiment serà conegut com de l'Àngel. A partir de 1787 continuarà amb els establiments a la peça de terra la Plana dels Estricadors.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Onofre Vila, teixidor de lli d'Igualada ¹⁵⁴	23-3-1756	50 pams d'amplada i 106 pams de llargada	4 ll., 13 s., 4 d.
Josep Anton Lledó, paraire d'Igualada ¹⁵⁵	22-8-1756	38 pams d'amplada i 106 pams de llargada	3 ll., 3 s.
Joan Martí, baster d'Igualada ¹⁵⁶	15-12-1757	32 pams d'amplada i 112 pams de llargada	2 ll., 8 s.
Pere Màrtir Casanovas, pagès de Vilanova del Camí ¹⁵⁷	18-2-1758	28 pams d'amplada i 106 pams de llargada	2 ll., 2 s.
Josep Aguilera, paraire d'Igualada ¹⁵⁸	18-12-1759	24 pams d'amplada i 106 pams de llargada	1 ll., 16 s.
Francesc Jornet Noel, paraire d'Igualada			
Josep Serracantí, fuster d'Igualada ¹⁵⁹	7-7-1773	24 pams d'amplada i 130 pams de llargada	2 ll., 4 d.
Tomàs Mussons, pagès d'Òdena ¹⁶⁰	7-7-1773	28 pams d'amplada i 130 pams d'amplada	2 ll., 11 s., 4 d.
Francesc Lafarga, blanquer d'Igualada ¹⁶¹	17-10-1773	30 pams d'amplada i 172 pams de llargada	3 ll., 13 s., 1 d.
Jaume Malvehí, blanquer d'Igualada ¹⁶²	17-10-1773	28 pams d'amplada i 172 pams de llargada	3 ll., 8 s. 3 d.
Miquel Amigo Barral, paraire d'Igualada ¹⁶³	17-10-1773	46 pams d'amplada i 212 pams de llargada	6 ll., 18 s.

154. ACAN-ANI, reg. núm. 355. Al cap d'un mes, Onofre venia al seu veí, Josep Anton Lledó, 34 pams d'amplada per 45 pams de llargada pel preu de 70 lliures. Els pactes establerts entre venedor i comprador estipulaven que Lledó pogués obrir finestra a la paret de sol ixent a partir dels 12 pams, i que la casa o magatzem de Lledó «en quan a 20 pams també de la paret de sol ixent tinga obligació jo dit venedor de prendre vos la aigua del vessant de la teulada». ACAN-ANI, reg. núm. 355

155. ACAN-ANI, reg. núm. 355.

156. ACAN-ANI, reg. núm. 339. El cens queda redimit l'any 1767 per un import de 80 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 446.

157. ACAN-ANI, reg. núm. 293.

158. ACAN-ANI, reg. núm. 294. Josep, casat amb Caterina Jornet, per poder pagar el cost de la construcció del nou habitatge, va demanar al seu germà Joan Aguilera del mas Rossinyol de Moragues d'Òdena, que li fes de fiador d'un censal mort de 50 lliures i pensió anual 1 lliura, 10 sous. Joan Aguilera va imposar al seu germà que si no treia abans de vuit anys el censal mort, ell tindria dret a ser propietari d'una habitació del nou habitatge de Josep. ACAN-ANI, reg. núm. 439.

159. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Per l'oest limitava amb Francesc Jornet Noel, paraire d'Igualada.

160. ACAN-ANI, reg. núm. 308.

161. ACAN-ANI, reg. núm. 308.

162. ACAN-ANI, reg. núm. 308.

163. ACAN-ANI, reg. núm. 308.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pau Francolí, pagès d'Igualada ¹⁶⁴	26-6-1779	44 pams d'amplada per 212 pams de llargada	3 ll., 6 s.
Valentí Riba, pagès de Vilanova del Camí ¹⁶⁵	30-6-1779	80 pams d'amplada i 212 pams de llargada	2 ll., 9 s., 2 d.
Valentí Riba, pagès de la Quadra de Vilanova ¹⁶⁶	8-12-1787	6 pams d'amplada i 212 pams de fondària	1 ll., 5 s., 9 d.
Pere Serra, pataire d'Igualada ¹⁶⁷	9-5-1788	28 pams d'amplada i 212 pams de fondària	7 ll., 9 s., 4 d.
Joan Tovella, blanquer d'Igualada ¹⁶⁸	12-5-1789	28 pams d'amplada i 212 pams de fondària	7 ll., 9 s., 4 d.
Martí Rossich i Josep Rossich, pare i fill, moliners de farina d'Igualada ¹⁶⁹	01-1-1792	32 pams d'amplada i 212 pams de fondària	10 ll., 13 s., 4 d.
Agustí Santasusana, pataire d'Igualada ¹⁷⁰	27-4-1796	50 pams d'amplada i 112 pams de fondària	16 ll., 16 s.
Agustí Gavarró, blanquer d'Igualada ¹⁷¹	7-6-1797	28 pams d'amplada i 112 pams de fondària	9 ll., 9 s.
Josep Gavarró i Josep Gavarró, pare i fill, pagesos de la Quadra de Vilanova ¹⁷²	2-4-1761	75 pams d'amplada i 106 pams de llargada	5 ll., 12 s., 6 d.
Josep Gavarró, pagès de Vilanova del Camí ¹⁷³	20-2-1767	97 pams d'amplada i 46 ½ pams de llargada.	94 ll., 4 s. Preu venda

164. ACAN-API-NOT. núm. 440. L'any 1779, restableix part de la peça de terra a Joan Baptista Pasqual, mestre de cases. En aquest cas, 22 pams per 212 pams de llargada. Farà pagar de cens anual 3 lliures 6 sous, i d'entrada un parell de pollastres.

165. ACAN- Ofici i Comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1779. L'any 1781 restableix 30 pams d'amplada per 212 pams de llargada a Josep Solé, carreter d'Igualada. Pagarà Solé un cens anual de 5 lliures 5 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 491. El 12-7-1783 Valentí Riba, pagès de la Quadra de Vilanova, restableix a Joan Soler, carreter d'Igualada, una peça de 25 pams d'amplada i de llargada 212 pams, a la partida davant la capella de la Soledat o de la Creu del carrer de la Soledat. Limitava: a sol ixent amb el mateix Valentí Riba; a migdia amb Padró; a ponent amb Joan Soler; i al nord amb el camí ral. Pagarà un cens anual de 4 lliures, 7 sous, 6 diners. ACAN-ANI, reg. núm. 493.

166. ACAN-ANI, reg. núm. 497. El terreny limitava per l'est i sud amb Padró; per l'oest amb la casa de Valentí Riba; i pel nord amb el carrer de la Soledat.

167. ACAN-ANI, reg. núm. 498. El terreny limitava: per l'est i sud amb Padró; per l'oest amb la terra de Valentí Riba; i pel nord amb el carrer de la Soledat. L'any 1816 Josep Serra i Pere Serra, pare i fill van vendre la casa a Bartomeu Badia, fabricant de filats i teixits de cotó. Els límits en aquell moment eren per llevant amb Joan Tovella; al migdia amb Bartomeu Colomer, teixidor de llana; a ponent amb Anton Fàbregas, pagès de Vilanova del Camí, el qual la tenia a carta de gràcia de Gaspar Bas, moliner de farina, i al nord amb el carrer de la Soledat. ACAN-ANI, reg. núm. 602.

168. ACAN-ANI, reg. núm. 499. El terreny limitava: per l'est i sud amb Padró; per l'oest amb la casa de Pere Serra; i pel nord amb el carrer de la Soledat.

169. ACAN-ANI, reg. núm. 502. El terreny limitava: per l'est i sud amb Padró; per l'oest amb la casa de Joan Tovella; i pel nord amb el carrer de la Soledat.

170. ACAN-ANI, reg. núm. 506. El terreny limitava: per l'est i sud amb Padró; per l'oest amb la casa dels Rossich; i pel nord amb el carrer de la Soledat. El 10 d'agost del mateix any va ser restablert a Agustí Gavarró, blanquer d'Igualada, 28 pams d'amplada i 112 pams de fondària. Limitava la peça de terra a sol ixent i migdia amb Padró; a ponent amb Santasusana; i pel nord amb el carrer de la Soledat. Cens anual de 8 lliures, 8 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 506.

171. ACAN-ANI, reg. núm. 507. El terreny limitava per l'est amb el mateix Agustí Gavarró; pel sud amb Padró; per l'oest amb el mateix Gavarró; i pel nord amb el carrer de la Soledat.

172. ACAN-ANI, reg. núm. 296.

173. ACAN-ANI, reg. núm. 446.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jeroni Gavarró, pagès i carreter de la Quadra de Vilanova ¹⁷⁴	3-4-1761	45 pams d'amplada i 106 pams de llargada	3 ll., 7 s., 6 d.
Pere Màrtir Casanovas, menor, pagès de Vilanova del Camí ¹⁷⁵	7-6-1761	28 pams d'amplada i 106 pams de llargada	2 ll., 2 s.
Francesc Cuiner, rector de Santa Maria de la Molsosa ¹⁷⁶	6-6-1763	50 pams d'amplada i 106 pams de llargada	3 ll., 15 s.
Joan Aguilera, dit «lo frare de la madril», carreter d'Igualada ¹⁷⁷	7-3-1773	28 pams d'amplada –19 pams d'amplada a la part de migdia– i 106 pams de llargada	1 ll., 12 s.
Josep Ribera, pagès de Santa Maria del Camí, habitant a Òdena ¹⁷⁸	21-8-1764	85 pams d'amplada i 106 pams de llargada	6 ll., 7 s., 6 d.

Les característiques a seguir pels nous emfiteutes eren:

- Obligació de construir una casa en l'espai establert.
- Prohibició d'obrir forat, porta o finestra a les parets de sol ixent i ponent.
- Obligació de fer teulada de dues vessants que aboquessin l'aigua per la part de migdia i tramuntana.
- Obligació d'alçar, abans de sis mesos, una paret de 12 pams a la part de migdia, per delimitar la propietat.
- Pagar el cens establert de forma anual.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.
- Entrada: dos pollastres. A partir de 1787 serà una entrada metàl·lica.
- El pam es pagava a raó d'1 sou, 6 diners.

La necessitat de diners obliga Josefa Padró a canviar la seva política d'establiments emfiteutics i comença a vendre peces de terra. Aquest seria el cas del 8 de febrer de 1767, quan ven per 65 lliures i 10 sous a Joan Martí, baster d'Igualada, tot aquell «soleo» de terra campa dita «*Lo camp de la Creu de Soldevila*» de 66 pams d'amplada per 46 pams i mig de llargada. Limitava la peça amb Josep Gavarró, pagès i carreter, a migdia amb ells mateixos venedors, a ponent amb Onofre Vila, teixidor de lli i Pau Prats pagès de Capellades, i pel nord amb el mateix comprador, amb el Josep Llopart, i amb Josep Aguilera.¹⁷⁹ Però també es veurà obligada a redimir el cens d'alguns dels emfiteutes per obtenir més ingressos com els casos del mateix Joan Martí de la peça establerta el 1757 o Magí Gavarró de la peça establerta a Francesc Cuiner l'any 1763. El mateix Magí Gavarró comprarà als Padró, el 26 d'abril de 1770, per 78 lliures, un tros de terra de 134 pams de llargada i 46 pams i mig de fondària d'aquella peça anomenada el Camp de la Creu.¹⁸⁰ Aquest futur habitatge estaria situat al carrer de la Caritat, per la banda nord.

174. ACAN-ANI, reg. núm. 296. És fill de Josep Gavarró i germà de Josep Gavarró.

175. ACAN-ANI, reg. núm. 296.

176. ACAN-ANI, reg. núm. 298. Es comprat per Magí Gavarró, sabater el 15-2-1762. El cens és redimit l'any 1767 per un import de 70 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 446. L'any 1782 els marmessors de Cuyner estableixen en emfiteusi la casa a Agustí Santasussana, que limitava a l'est amb Joan Aguilera, carreter; al sud i oest amb Magí Gavarró; i pel nord amb el carrer de la Soledat. ACAN-ANI, reg. núm. 492.

177. ACAN-ANI, reg. núm. 308.

178. ACAN-ANI, reg. núm. 299. Limita per l'est amb l'aragall de la Creu de la Soledat.

179. ACAN-ANI, reg. núm. 499.

180. ACAN-API-NOT, reg. núm. 86. Limitava la peça a llevant amb Padró; al sud amb la restant peça de terra de Padró; a ponent amb el comprador; i al nord amb el Rnd. Francesc Cuiner, part amb Padró i part amb Josep Ribera. Els pactes establerts estipulaven no poder fer finestres a la part de tramuntana, ni tampoc aigua vessant, ni finestres, ni portal a la part de migdia. Abans de 4 anys havia d'haver construït una paret de pedra i aigua massa de 9 pams d'alçada i a la part de baix del dit tros de terra un altre paret de 5 pams d'alçada.

Els establiments per la banda sud continuaran a partir de 1792, dirigits per Pere Estruch i Susana, blanquer, i Josep Anton Estruch Lladó, passamaner, pare i fill, tots dos veïns d'Igualada. Pertanyien als dits Estruch, pare i fill, com a hereus de Pere Estruch Barral, blanquer, difunt d'Igualada, segons el testament fet davant del notari Agustí Viladés Lladó, el 29 de maig de 1765. A Pere Estruch i Barral pertanyia en virtut de compra feta a Pere Castelltort, blanquer d'Igualada, que el tenia a carta de gràcia de Josep Mata, sabater d'Igualada. Josep Mata va fer la venda perpètua a Pere Estruch el 2 de juny de 1722.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Anton Aguilera Serra, pagès i comerciant del mas Oranies ¹⁸¹	27-2-1792	30 pams d'amplada i 155 pams de llargada	5 ll., 12 s., 6 d.
Joan Aguilera Serra, pagès del mas Oranies d'Òdena i familiar del Sant Ofici i Tribunal de la Inquisició ¹⁸²	27-2-1792	70 pams d'amplada i 155 pams de llargada	13 ll., 2 s., 6 d.
Josep Vila i Riba, del mas Cogulló d'Òdena ¹⁸³	12-12-1792	40 pams d'amplada i 155 pams de llargada	6 ll.

Característiques dels establiments foren:

- Podrien lluir la meitat del cens anual.
- No podrien obrir ni porta ni finestra a les parets de ponent i migdia, ni tampoc donar vessant.
- Entrada de l'establiment emfitèutic: un parell de capons.

181. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava la peça de terra a sol ixent amb Francesc Esteve Aguilera, calceter i paller d'Igualada; a migdia amb la restant peça de terra dels Estruch; a ponent amb el seu germà Joan Aguilera; i a tramuntana amb el camí ral de Barcelona a Madrid. A diferència de Joan, Anton no redimirà el cens.

182. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava la peça de terra a sol ixent amb la peça del seu germà Anton Aguilera; a migdia i ponent amb la restant peça de terra dels Estruch; i pel nord amb el camí ral de Barcelona a Madrid. Joan Aguilera redimirà al cap de pocs dies la meitat del cens per 250 lliures. Conservem l'època de les obres, feta l'any 1800 pel mestre de cases Francesc Vich de la casa que Joan Aguilera i Serra tenia comprada a carta de gràcia de Francesc Ferrer Mas. El cost de 93 lliures, 11 sous es desglossava de la manera següent: import de la paret mitgera amb la casa de Francesc Fargas, blanquer, 49 lliures; per 14 jornals de mestre de cases, 13 lliures, 2 sous, 6 diners; per 13 jornals de manobre, 6 lliures, 10 sous, 6 diners; 23 quarteres i mitja de guix per 8 lliures, 16 sous, 3 diners; unes lligades de roure posades a la paret forana i treball de fuster per 4 lliures, 10 sous; per treure la runa, 1 lliura, 2 sous, 6 diners; un canó per a l'aigüera, emblanquir i fer un envà a la golfà, 2 lliures, 1 sou, 3 diners; per l'argamassa, 5 lliures, 8 sous; i per l'oli per vetllar i per treure l'aigua, 1 lliura, 10 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 629.

183. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava la peça de terra a sol ixent amb Joan Aguilera Serra; a migdia amb la restant peça de terra dels Estruch; a ponent amb els hereus i successors del comte de Potau; i al nord amb el camí ral. Josep Vila redimirà la meitat del cens anual per 100 lliures. Dins dels pactes de l'establiment, Josep haurà de deixar a la part de ponent i sota la casa, un corredor. Haurà de posar una porta a la part de migdia i tramuntana per poder passar els Estruch, animals carregats de fems, formiguers i garbes per a la terra que es retenien.

Pla superior de la Soledat (continuació carrer de la Soledat, a la banda nord entre el carrer de Sant Vicenç i el carrer del Cardenal Vives)

Dins d'aquest procés d'establiment de peces de terra per construir-hi una casa, trobem l'iniciat l'any 1761 per Josep Anton Mateu, Ignasi Mateu, tots dos escrivents d'Igualada, i Antich Tiana, daurador, tots tres curadors i tutors dels fills del difunt Josep Mateu. L'Ajuntament donarà permís per fabricar cases en tot aquell camp anomenat «*lo Pla Superior*» o vulgarment dit pels igualadins «*lo Camp de la Soledat*». L'establiment anirà acompanyat pel pagament d'un cens anual d'1 lliura per cada 15 pams establerts.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Agustí Mestre, pagès de Sant Pau de la Guàrdia ¹⁸⁴	29-12-1762	40 pams d'amplada i de fondària fins al passadís o carrer que s'havia de crear	2 ll., 13 s., 4d.
Josep Abelló, pagès de Clariana ¹⁸⁵	29-12-1762	26 pams d'amplada i de fondària fins al passadís o carrer que s'havia de crear	1 ll., 14 s., 8 d.
Pau Solà, mestre de cases de la Poble de Claramunt ¹⁸⁶	2-2-1762	30 pams d'amplada i de fondària fins al passadís o carrer que s'havia de crear	2 ll.
Joan Solà, mestre de cases de la Poble de Claramunt ¹⁸⁷	2-2-1762	30 pams d'amplada i de fondària fins al passadís o carrer que s'havia de crear	2 ll.
Pere Màrtir Casanovas, pagès de Vilanova del Camí ¹⁸⁸	27-3-1762	28 pams d'amplada i de fondària fins al passadís o carrer que s'havia de crear	1 ll., 17 s., 4 d.

Els pactes que hauran de complir els nous emfiteutes seran:

- Obligació de seguir la mateixa llargada que tenien les cases del carrer de la Soledat.
- No es podrà obrir porta ni finestra per la banda est de l'edifici.
- El nou establert haurà de pagar el cost de la paret de l'est i donar carregament franc al futur veí.
- Obligació de fabricar el nou habitatge en el termini d'un any.
- Si el veí de la casa situada a l'est volgués pujar la paret que limita amb la seva casa, aquest cost anirà a càrrec de l'establert.
- Obligació de deixar a la banda nord un espai per fer un futur carrer.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.

184. ACAN-ANI, reg. núm. 440. Limitava a llevant amb Josep Avelló, pagès de Clariana; a migdia amb el camí ral; a ponent amb el camí que anava al convent dels Caputxins; i a tramuntana amb el carrer o passadís que hi havia al darrere del tros de terra establert.

185. ACAN-ANI, reg. núm. 440. Limitava a llevant amb la resta de terra dels Mateu; a migdia amb el camí ral; a ponent amb Agustí Mestre; i a tramuntana amb el carrer o passadís que hi havia al darrere del tros de terra establert.

186. ACAN-ANI, reg. núm. 440. Limitava a llevant amb la resta de terra dels Mateu; a migdia amb el camí ral; a ponent amb Josep Avelló; i a tramuntana amb el carrer o passadís que hi havia al darrere del tros de terra establert. L'any 1766, Pau Solà vendrà a Josep Limona i Borrell, paraire d'Igualada, la part del darrere del terreny establert (30 pams d'amplada per 50 pams de llargada) pel preu de 25 lliures. Es permet al comprador fer un portal o finestra per la part del migdia, però en aquest cas havia de deixar obligatòriament vacus 6 pams de terreny i cloure aquest amb una paret de 14 pams d'alçada. ACAN-ANI, reg. núm. 445.

187. ACAN-ANI, reg. núm. 440. Limitava a llevant amb la resta de terra dels Mateu; a migdia amb el camí ral; a ponent amb Pau Solà; i a tramuntana amb el carrer o passadís que hi havia al darrere del tros de terra establert.

188. ACAN-ANI, reg. núm. 440. Limitava a llevant amb la resta de terra dels Mateu; a migdia amb el camí ral; a ponent amb Joan Solà; i a tramuntana amb el carrer o passadís que hi havia al darrere del tros de terra establert.

Imatge del carrer de la Soledat (ACAN-AFMI 502).

La casa d'Agustí Mestre era la que feia cantonada amb el carrer de Sant Vicenç i arribarà fins el futur carrer de Sant Lluís, en aquells moments anomenat «carrer o passadís fahedor». La resta d'habitatges també delimitaran amb aquest futur vial.

A partir de 1778, serà Joan Roca, comerciant de Guissona, qui comenci a establir en el seu terreny situat a la partida anomenada el camp de la Soledat. Joan Roca, però, pretén construir cases amb una alçada diferent a la permesa per les autoritats igualadines. És per aquesta raó que presenta un memorial on explica el motiu de la seva petició: *«que deseando construir una o más casas contigua a otras que en una pieza de tierra campa que tiene propia en el término de la presente villa y arrabales de ella en la calle nombrada de la Soledad se hallan fabricadas y habiendo para dicho fin y nueva construcción mandado hacer un diseño de una tan y proporcionada y necesaria altura como de 58 palmos que indispensablemente se necesitan para que las sobredichas casas este con la perfección se necesita para dos pisos y no quedar aquella imperfeccionada y como las que se hallan hoy fabricadas contiguas al terreno de la nueva edificación tengan solamente la altura de unos 45 palmos poco más o menos altura impropia para la construcción de una decente casa y demostración de un frontispicio perfecto y hermoso. A más hallándose en la presente villa y arrabales de ella varias casas de igual y mayor altura que la que pretende el suplicante ni tener aún las vecinas al terreno de la nueva construcción la altura que tienen las otras de la misma calle y arrabales por motivo de no ser asequible hundir el terreno a causa de dar en la carretera que pasa de Madrid a Barcelona. A fin de que después de empezada la obra de la referida casa no se impida al suplicante la elevación susodicha que en este caso sería preciso quedar aquella obra imperfeccionada suplica al ayuntamiento se digne concederle la licencia»*.¹⁸⁹ La llicència l'obtindrà, però les autoritats l'obliguen a mantenir l'alçada que ells havien marcat. Recorden que, si donaven la llibertat d'aixecar fins a 58 pams, la resta de propietaris igualadins farien el que voldrien amb els seus habitatges.

Els patis establerts en emfiteusi limitaran pel sud amb el carrer de la Soledat i pel nord amb el futur carrer de Sant Lluís. Per l'oest, limitarà amb Magí Soler, mentre que per l'est arribarà fins la paret dels estricadors. El pam es vendrà segons la posició del futur habitatge a raó de 2 sous, 6 diners, o 3 sous. El pati que comença els establiments és resultat d'una permuta feta amb Antoni Rovira. Aquest últim rebrà 56 pams d'amplada que després seran establerts a Magí Soler i Josep Cases, a canvi d'un pati de 30 pams d'ample al carrer de Sant Isidre. La relació d'emfiteutes serà la següent:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Magí Soler, teixidor de llana d'Igualada ¹⁹⁰	14-7-1779	28 pams d'amplada i de fons fins a arribar al nou carrer que s'havia de formar	4 ll., 18 s.
Josep Casas, d'Igualada ¹⁹¹	14-7-1779	28 pams d'amplada i de fons fins a arribar al nou carrer que s'havia de formar	4 ll., 18 s.
Bonaventura Francolí, fuster d'Igualada ¹⁹²	9-6-1779	28 pams d'amplada i de fons fins a arribar al nou carrer que s'havia de formar	3 ll., 10 s.
Gabriel Casulleres, pagès d'Igualada ¹⁹³	7-8-1778	29 pams d'amplada i 150 de fons	3 ll., 12 s., 6 d.
Ramon Montfort, sabater d'Igualada ¹⁹⁴	7-8-1778	30 pams d'amplada i 150 de fons	4 ll., 10 s.

189. ACAN-AMI, reg. núm. 1112.

190. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita per l'est amb Josep Casas; pel sud amb el carrer de la Soledat; per l'oest amb el mateix Magí Soler; i pel nord amb el futur carrer.

191. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita per l'est amb Bonaventura Francolí; pel sud amb el carrer de la Soledat; per l'oest amb Magí Soler; i pel nord amb el futur carrer.

192. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita per l'est, oest i nord amb Joan Roca, i pel sud amb el carrer de la Soledat.

193. ACAN-ANI, reg. núm. 313. Limita per l'est amb Ramon Montfort, pel sud amb el carrer de la Soledat, i per l'oest i nord amb Joan Roca.

194. ACAN-ANI, reg. núm. 466. Limita per l'est amb Pau Colomer, pel sud amb el carrer de la Soledat, i per l'oest i nord amb Joan Roca.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pau Colomer, teixidor de llana d'Igualada ¹⁹⁵	6-8-1778	27 pams d'amplada i 150 de fons	3 ll., 7 s., 6 d.
Pere Vilarrúbies ¹⁹⁶	7-8-1778	27 pams d'amplada i 150 de fons	3 ll., 7 s., 6 d.
Pau Barnola, teixidor de lli d'Igualada ¹⁹⁷	7-8-1778	27 pams d'amplada i 150 de fons	2 ll., 14 s.
Narcís Barral, pagès d'Igualada ¹⁹⁸	7-8-1778	26 pams d'amplada i de fons fins a trobar l'era i el paller de Roca	2 ll., 12 s.
Ramon Ferran, pagès i traginer d'Igualada ¹⁹⁹	20-10-1779	Paller cobert amb passadís de 15 pams, i era	Preu venda: 350 lliures.
Ramon Ferran, pagès i traginer d'Igualada ²⁰⁰ (restablert a Pelegrí Gili, blanquer d'Igualada)	13-1-1780	20 pams d'amplada i llarg des d'un camí fins als honors de Batlle i Tarragona	1 ll., 3 s., 4 d.

Pactes establert entre Joan Roca i els emfiteutes:

- Obligació de fer abans de cinc anys un habitatge o almenys tenir coberta.
- El portal major havia d'obrir al carrer de la Soledat. Així i tot, es permetia obrir portal al futur carrer de Sant Lluís.
- El futur carrer de Sant Lluís mesurarà 12 pams d'amplada.
- El vessant de la teulada havia d'anar de nord a sud.
- Entrada simbòlica d'un pollastre.

A partir del segle XIX, el gremi de paraires comença a establir en aquest sector del carrer de la Soledat, anomenat el Pla inferior. El terreny pertanyia al gremi per establiment fet el 21 de juny de 1813 per Antònia Dalmases i Carulla, vídua de Pere Dalmases, i Anton Dalmases i Carulla, mare i fill, teixidors de llana, a canvi d'un cens anual de 120 lliures. El pam es pagarà a raó de 5 sous, 6 diners i els nous emfiteutes tindran l'obligació de fer l'habitatge abans d'un any.

195. ACAN-ANI, reg. núm. 313. Limita per l'est amb Pere Vilarrúbies, pel sud amb el carrer de la Soledat, i per l'oest i nord amb Joan Roca.

196. ACAN-ANI, reg. núm. 466. Limita per l'est amb Pau Barnola, pel sud amb el carrer de la Soledat, per l'oest amb Pau Colomer i pel nord amb Joan Roca.

197. ACAN-ANI, reg. núm. 313. Limita per l'est amb Narcís Barral; pel sud amb el carrer de la Soledat; per l'oest amb Pere Vilarrúbies; i pel nord amb Joan Roca.

198. ACAN-ANI, reg. núm. 466. Limita per l'est amb la paret dels estricadors; pel sud amb el carrer de la Soledat; per l'oest amb Pau Barnola; i pel nord amb Joan Roca. El 6-2-1792, Narcís Barral restablirà la peça de terra a Jaume Sala, blanquer d'Igualada. Els límits eren: a l'est amb la tanca dels estricadors; al sud amb el carrer de la Soledat; a l'oest amb el mateix Jaume Sala; i al nord amb la pallissa de Ramon Ferran, pagès d'Igualada, i part amb un corredor que allí era. Pagarà el mateix cens anual de 2 lliures 12 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 433.

199. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita: per l'est amb Pau Antoni Lladó i les parets dels estricadors; pel sud amb Pau Barnola i Pere Vilarrúbies; per l'oest amb Joan Roca; i pel nord amb Josefa Batlle Tarragona.

200. ACAN-ANI, reg. núm. 468. Limita: per l'est amb dit Ramon Ferran; pel sud amb el camí que va a la pallissa de dit Ferran; per l'oest amb Joan Roca; i pel nord amb Josefa Batlle Tarragona. El 22-8-1810, Magí Ferran, paraire d'Igualada, restableixen en emfiteusi el pati a Pelegrí Gili, mestre blanquer. Els límits eren a llevant amb la casa dels estricadors dels paraires; a migdia, ponent i tramuntana amb Magí Ferran. ACAN-ANI, reg. núm. 536.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Anton Lloret Mestre, blanquer d'Igualada ²⁰¹	3-8-1814	2 cases amb el terreny del darrere de 70 pams	49 ll., 10 s.
Pau Colomer, teixidor de llana, i Francesc Orpí, mestre de cases d'Igualada ²⁰²	17-3-1818	2 cases i el terreny del davant de les cases	36 ll., 8 s.
Bartomeu Colomer, teixidor de llana ²⁰³	2-10-1812	42 pams d'amplada i 112 pams de fondària	14 ll., 14 s.
Sebastià Soler i Soler, pagès i traginer d'Igualada ²⁰⁴	15-2-1818	28 pams d'amplada i de llargada tota la fondària dels estricadors vells	7 ll., 14 s.
Josep Colom i Llopart, pagès i traginer d'Igualada ²⁰⁵	17-1-1818	60 pams d'amplada i de llargada tota la fondària dels estricadors vells	16 ll., 10 s.
Pau Colomer, mestre teixidor de llana d'Igualada ²⁰⁶	17-1-1818	28 pams d'amplada i de llargada tota la fondària dels estricadors vells	7 ll., 14 s.
Bartomeu Colomer, teixidor de llana d'Igualada ²⁰⁷	29-1-1818	46 pams d'amplada i de llargada tota la fondària dels estricadors vells	12 ll., 13 s.
Nicolau Llansana, blanquer d'Igualada ²⁰⁸	21-11-1819	28 pams d'amplada i de llargada fins al camp de Joan Calsina	7 ll., 14 s.
Ignasi Prat, teixidor d'indianes d'Igualada ²⁰⁹	1-3-1818	28 pams d'amplada i de llargada fins al camp de Joan Calsina	7 ll., 14 s.

201. ACAN-ANI, reg. núm. 600. Limitaven les dues cases pròpies del gremi; a llevant amb la resta del terreny del gremi on tenien els estricadors vells que en aquells moments estaven derruïts i inutilitzats; a migdia amb la carretera reial; a ponent amb un pati de Magí Ferran, pagès i traginer, i el terreny que també s'estableix amb la casa de Pelegrí Gili, blanquer; i a tramuntana amb els *honors* de Magí Ferran i part amb els hereus de Jacint Calsina. El mateix any Lloret renuncia a l'establiment. ACAN-ANI, reg. núm. 600.

202. ACAN-ANI, reg. núm. 663. Limitava: a llevant amb terreny dels estricadors que tenia establert Bartomeu Colomer; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb la casa i eixida de Pelegrí Gili, blanquer; i a tramuntana amb l'era de Magí Ferran, pagès i part amb el camp de Joan Calsina. El dia 1 d'abril de 1818, Colomer i Orpí, restableixen les dues cases a Ramon Casanelles i Musas, pagès de Foix, i a Bartomeu Colomer. La primera casa establerta a Casanelles limitava: a llevant amb Bartomeu Colomer; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb la casa i eixida de Pelegrí Gili; i a tramuntana amb l'era de Magí Ferran i part amb el camp de Joan Calsina. El cens a pagar serà de 22 lliures, 10 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 663. Els Casanelles restabliran a Vicenç Fort el 12-2-1823. La segona casa establerta a Bartomeu Colomer limitava: a llevant amb el terreny que tenia ell mateix; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb la casa establerta a Casanelles; i a tramuntana amb el camp de Joan Calsina. El cens a pagar era de 22 lliures, 10 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 663.

203. ACAN-ANI, reg. núm. 652. Limitava: a llevant amb Vicenç Palà; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb Vicenç Palà; i pel nord amb Pelegrí Gili.

204. ACAN-ANI, reg. núm. 652. Limitava: a llevant amb el tros de terra establert a Josep Colom Llopart; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb un altre tros de terra dels estricadors; i a tramuntana amb el camp de Joan Calsina.

205. ACAN-ANI, reg. núm. 652. Limitava: a llevant amb tros de terra dels estricadors establert a Pau Colomer, teixidor de llana; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb resta de terra dels estricadors; i a tramuntana amb el camp de Joan Calsina, blanquer.

206. ACAN-ANI, reg. núm. 652. Limitava: a llevant amb un tros de terra dels estricadors; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb resta de terra dels estricadors; i a tramuntana amb el camp de Joan Calsina, blanquer.

207. ACAN-ANI, reg. núm. 652. Limitava: a llevant amb tros de terra dels estricadors; a migdia amb el carrer de la Soledat; a ponent amb resta de terra dels estricadors; i a tramuntana amb el camp de Joan Calsina, blanquer.

208. ACAN-ANI, reg. núm. 440. L'any 1821 el restableix a Josep Torres, pagès d'Igualada.

209. ACAN-ANI, reg. núm. 440.

Els Padró en canvi, van vendre a la Plana dels estricadors. Aquets seran els compradors:

Comprador	Data	Amplada terreny	Preu venda
Agustí Gavarró, blanquer d'Igualada	3-1-1813	Tres eixides de 80 pams d'amplada i 100 pams de fondària	142 ll., 10 s.
Vicenç Palà, traginer d'Igualada	4-1-1813	Una eixida de 28 pams d'amplada i 100 pams de fondària	47 ll., 10 s.
Bartomeu Colomer, paraire d'Igualada	15-1-1813	Una eixida de 42 pams d'amplada i 100 pams de fondària	47 ll., 10 s.

Carrer de la Soledat o Pla inferior (entre el carrer del Cardenal Vives i el carrer de la Virtut)

Anton Amigó i Paradell, fabricant de barrets, començarà a partir de l'any 1798 a establir patis en emfiteusi en aquest sector del carrer de la Soledat, anomenat el Pla inferior. El terreny pertanyia a Miquel Amigó com a hereu de Miquel Amigó i Cornet, el qual el comprà el 23 de novembre de 1778 a Josep i Joaquim Riera, pare i fill d'Igualada. Més endavant, l'any 1821 Miquel Amigó Sansalvador continuarà els establiments en emfiteusi.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pau Colomer, teixidor de llana d'Igualada ²¹⁰	10-12-1798	29 pams d'amplada i de llargada fins al final de la peça de terra	10 ll., 17 s., 6 d.
Francesc Tomàs, pagès d'Igualada ²¹¹	15-12-1798	80 pams d'amplada i de llargada fins al final de la peça de terra	31 ll., 10 s.
Joan Rovira, ferrer d'Igualada ²¹²	22-12-1798	50 pams d'amplada i de llargada fins al final de la peça de terra	18 ll., 15 s.
Anton Lloret Mestre, blanquer d'Igualada			
Francesc d'Assís Aguilera i Solà, pagès de Castellolí ²¹³	5-12-1821	30 pams d'amplada i de llargada fins a la paret de l'hort de Pere Serra	7 ll., 10 s.
Anton Tardà Torrents, pagès de Castellolí ²¹⁴	14-2-1822	30 pams d'amplada i de llargada fins a la paret de l'hort de Pere Serra	7 ll., 10 s.
Joan Vila, d'Igualada			
Josep Mussons, tragner de Castellolí ²¹⁵	27-3-1831	Dos naus de casa de 60 pams d'amplada i de llargada fins a la paret de l'hort de Pere Serra	13 ll., 10 s.

Els nous emfiteutes hauran de complir una sèrie de clàusules:

- Pagaran el pam, els primers, a raó de 7 sous, 6 diners, mentre que la segona onada d'establiments ho farà a raó de 5 sous el pam.
- Obligació de construir habitatge en un termini de dos anys.
- L'emfiteuta sempre donarà carregament franc sobre la paret de l'est.
- Els emfiteutes no podran obrir finestra ni porta a la part de l'est.
- L'emfiteuta es veu obligat a construir una paret al darrere de la casa on té el pati.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.

210. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava el pati per l'est amb una terra d'Amigó; pel sud amb el carrer de la Soledat; per l'oest amb el clos dels estricadors i part amb Calsina; i pel nord amb els terrenys de Liberata Padró.

211. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava el pati per l'est amb una terra d'Amigó; pel sud amb el carrer de la Soledat; per l'oest amb Pau Colomer; i pel nord amb els terrenys dels Padró.

212. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava el pati per l'est amb una terra d'Amigó; pel sud amb el carrer Soledat; per l'oest amb Francesc Tomàs; i pel nord amb els terrenys dels Padró.

213. ACAN-ANI, reg. núm. 608.

214. ACAN-ANI, reg. núm. 609.

215. ACAN-ANI, reg. núm. 618.

Imatge de l'inici del carrer de la Caritat i de la plaça del Rei, al final de segle XIX. (ACAN-L'Abans, 981).

Carrer de la Caritat (sector nord)

L'últim tram del carrer de la Concepció, sector sud, amb el carrer de la Caritat és conseqüència dels establiments emfitèutics realitzats per Josep Anton Padró i Subies i la seva mare Liberata Subies d'un pati amb l'obligació de construir-hi una casa. Els Padró ja havien iniciat els primers establiments a l'actual plaça del Rei i pel carrer de la Soledat. Ara els establiments aniran al darrere dels dos carrers dalt citats, a la zona de l'Aragall de la Soledat i el camí que anava des del portal d'en Custiol al molí de l'Abadia o camí de l'Horta Vella.

Els primers establiments emfitèutics trobats se situen al 1773.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Coca, blanquer d'Igualada ²¹⁶	8-6-1773	50 pams d'amplada i de fons des de la casa d'Onofre Vila fins al camí que anava des del portal del Custiol a l'Abadia	4 ll. 11 s., 8 d.
Miquel Franch Castelltort ²¹⁷	2-10-1773	162 pams d'amplada i de fons a la part de sol ixent; 60 pams d'amplada; i 80 pams de fons des de l'Aragall vers ponent i des del camí fins a les tanques de les cases	20 ll., 9 s., 6 d.

²¹⁶. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: per l'est amb la restant terra dels Padró; pel sud amb els hereus de Josep Valls, blanquer i el camí que anava des del Portal del Custiol al molí de l'Abadia; a l'oest amb l'era de Miquel Franch i altres; i al nord amb la casa i pati d'Onofre Vila.

²¹⁷. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: per l'est amb l'Aragall de la Soledat; pel sud amb el camí que va a l'Abadia; per l'oest amb Padró; i pel nord amb Padró i les tanques de les cases allí establertes.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Miquel Franch Castelltort ²¹⁸	2-10-1773	60 pams d'amplada i de fons 80 pams	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Anton Carles, blanquer ²¹⁹	2-10-1773	91 pams d'amplada i de fons a la part de llevant des del camí de l'Abadia vers el nord, 240 pams i 340 pams des del camí de l'Abadia a la part de ponent direcció nord	10 ll., 4 s., 9 d.
Anton Carles, blanquer ²²⁰	2-10-1773	30 pams d'amplada i 80 pams de fons	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Anton Carles, blanquer ²²¹	2-10-1773	30 pams d'amplada i 80 pams de fons	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Marià Santias, blanquer ²²²	2-10-1773	91 pams d'amplada i de fons a la part de sol ixent des del camí de l'abadia vers el nord, 240 pams i 340 pams des del camí de l'abadia a la part de ponent direcció nord	10 ll., 4 s., 9 d.
Marià Santias, blanquer ²²³	2-10-1773	30 pams d'amplada i 80 pams de fons	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Miquel Bernades, pagès de la Quadra de Vilanova del Camí ²²⁴	23-3-1781	39 pams d'amplada i 40 pams de fons	Preu: 25 ll.
Tomàs Mussons, pagès d'Òdena ²²⁵	15-8-1781	28 pams d'amplada i 80 pams de fons	2 ll., 8 s., 7 d.

218. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita a sol ixent amb l'altra peça establerta; pel migdia i ponent amb Padró; i pel nord amb les tanques de les cases establertes. El 24-7-1775, Miquel Franch estableix a Josep Gavarró, pagès, un pati de 70 pams d'amplada a la part del nord i 80 de fons tirant a migdia. Limitava a sol ixent amb Miquel Franch; a migdia i ponent amb Carles; i al nord amb la casa de Gavarró. Cens de 3 lliures, 15 sous. ACAN- Ofici i Comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1775.

219. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: per l'est amb Miquel Franch; pel sud amb el camí a l'Abadia; per l'oest amb Padró; i pel nord amb Miquel Franch i les tanques de les cases establertes.

220. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: a sol ixent amb l'Aragall; pel migdia i ponent amb Miquel Franch; i pel nord amb Padró. El 29-8-1775, Antoni Carles, estableix a Josep Llopart, 42 pams d'ample i 80 de fons que limitava: a sol ixent amb Josep Gavarró, pagès; a migdia amb terra de Carles; a ponent amb Llopart; i pel nord amb Josep Gavarró i Joan Martí. Al mateix temps estableix una peça de 3 pams d'amplada i 82 pams de fondària per poder ampliar el passatge que allí s'havia creat. Limitava: a sol ixent amb Carles; a migdia amb Josep Barral i Joan Ciurana; i a ponent i al nord amb Llopart. Cens de 3 lliures, 16 sous, 6 diners.

221. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: a sol ixent amb Miquel Franch; pel migdia i ponent amb Padró; i pel nord amb les tanques de les cases establertes. El 16-6-1775, Antoni Carles, blanquer, va establir en enfiteusi a Josep Llopart d'Igualada, semoler, el pati de 30 pams i 80 pams de fons a la partida Camp de la Porta de Soldevila. Limita: a sol ixent amb la resta de terra de Carles; a migdia i ponent amb Mariano Santias, blanquer; i al nord amb Joan Martí, baster. Cens de 2 lliures, 2 sous, 6 diners. Josep Llopart havia de construir un habitatge, el qual no podria obrir finestra ni vessant de la teulada a la paret de l'est. L'entrada van ser de dos parells de pollastres. ACAN- Ofici i Comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1775.

222. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: a sol ixent amb Anton Carles; pel migdia amb el camí de l'Abadia; a ponent amb Francesc Coca; i pel nord amb Anton Carles i les tanques de les cases establertes.

223. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limita: a sol ixent amb l'Aragall; pel migdia amb Anton Carles; a ponent amb Miquel Franch; i pel nord amb les tanques de les cases establertes. El 17-4-1776, Marià Sentias va establir en enfiteusi a Joan Aguilera, carreter d'Igualada, un pati de 30 pams per 80 pams de fons a la partida el camp del portal de l'Àngel. Limita: a sol ixent amb l'Aragall; a migdia amb Antoni Carles; a ponent amb Miquel Franch; i al nord amb Magí Gavarró. Entrada: un parell de perdis i cens anuals de 1 lliura, 17 sous 6 diners. ACAN- Ofici i Comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1776.

224. ACAN-ANI, reg. núm. 491. Miquel Bernades va comprar el pati de Francesc Jornet Noel. En prendre poder del pati, es va quedar de forma fraudulenta una sèrie de pams que a l'acta notarial no es venien.

225. ACAN-ANI, reg. núm. 491. Limitava: per l'est i sud amb Padró; per l'oest amb Pere Jornet; i pel nord amb el mateix Tomàs Mussons.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pere Jornet, paraire d'Igualada ²²⁶	16-8-1781	26 pams d'amplada i 40 pams de fons	2 ll., 12 s., 4 d.
Pere Jornet, paraire d'Igualada ²²⁷	16-8-1781	24 pams d'amplada i 84 pams de fons	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Pere Jornet, paraire d'Igualada ²²⁸	16-8-1781	Pams d'igual amplada que el pati de Miquel Bernades i 3 pams de fons	Cens inclòs en la quantitat del primer establiment
Josep Jover Galtés, fabricant de teixits ²²⁹	30-10-1781	1 jornal de llaurada	Preu: 1.250 ll.

Josep Jover Galtés, fabricant de draps, i Joan Planas, abaixador, a partir de l'any 1787 començaran a establir en emfiteusi patis per construir cases a la peça de terra campa d'un jornal de llaurada de la Plana de la Soledat que havien comprat a Liberata de Padró i de Vilosa l'any 1781. La peça de terra tenia una extensió de migdia a tramuntana d'uns 300 pams de llargada. Els emfiteutes seran els següents:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Bartomeu Carles Franch i Joan Malvehí Valls, blanquers d'Igualada ²³⁰	23-12-1787	100 pams d'amplada i 300 pams de fons	18 ll., 15 s.
Anton Carles i Josep Antoni Carles, blanquers d'Igualada ²³¹	22-4-1790	100 pams d'amplada i 300 pams de fons	56 ll., 5 s.
Miquel Bernades, pagès de la Quadra de Vilanova ²³²	3-11-1791	56 pams d'amplada i de fons des de l'Aragall fins als honors de Bartomeu Carles	10 ll., 10 s.

226. ACAN-ANI, reg. núm. 491.

227. ACAN-ANI, reg. núm. 491. Limita: per l'est amb Padró; pel sud amb Padró; per l'oest amb Miquel Bernades; i pel nord amb Francesc Jornet i Josep Serracantí.

228. ACAN-ANI, reg. núm. 491. Limita: per l'est amb ell mateix; pel sud amb Padró; per l'oest amb l'Aragall que discorre de la creu de la Soledat al rec del molí de l'Abadia; i pel nord amb Bernades.

229. ACAN-ANI, reg. núm. 491. Limita: per l'est amb terra de Padró; pel sud amb el camí que anava de la vila a l'Horta Vella; per l'oest amb l'Aragall; i pel nord amb els patis de Joan Malvehí, Jaume Aguilera, Miquel Amigó, Padró, Joan Clussells, Tomàs Mussons, i Pere Jornet.

230. ACAN-ANI, reg. núm. 497. Limitava: a llevant amb Liberata de Padró; a migdia amb el camí que anava a l'Horta Vella; a ponent amb la restant peça de terra dels establidors; i al nord amb Miquel Amigó paraire, Jaume Aguilera carreter, i Joan Malvehí Valls. El cens a pagar es va dividir en dues parts, una per a Bartomeu Carles de 9 lliures, 7 sous, 6 diners, i l'altra per a Joan Malvehí de 9 lliures, 7 sous, 6 diners.

231. ACAN-ANI, reg. núm. 431. Limitava: a llevant amb Bartomeu Carles i Joan Malvehí; a migdia amb el camí que anava a l'Horta Vella; a ponent amb l'Aragall de la Soledat; i al nord, amb resta de terra de dits Jover i Planas.

232. ACAN-ANI, reg. núm. 501. Limitava: a llevant amb Bartomeu Carles; a migdia amb Anton Carles; a ponent amb l'Aragall; i al nord, amb Josep Jover, amb Pere Jornet, amb Pau Mussons, amb Tomàs Noguera i amb Joan Malvehí. L'any 1794, Miquel Bernades restableix la peça de terra a Francesc Orpí, mestre de cases. La peça ja està envoltada de parets amb dues portes, una que donava a l'Aragall i l'altra a tramuntana, a un passadís de l'eixida de la casa de Marià Bernades, prevere. Els límits ens informen que a la part de ponent s'ha constituït el carrer de l'Aragall o en aquells moments anomenat de Sant Pere Més Avall –actual Antoni Franch–. ACAN-ANI, reg. núm. 546. El cens que haurà de pagar serà de 16 lliures, 6 sous, 8 diners.

Anton Carles i Josep Antoni Carles, blanquers, pare i fill, restabliran novament la peça de terra que els va ser establerta en emfiteusi el 22 d'abril de 1790. Amb l'import dels censos, Anton i Josep Antoni fundaran tres aniversaris a l'església de Santa Maria d'Igualada en memòria de Josefa Alemany, muller de Josep Antoni. Els emfiteutes pagaran el pam a raó de 4 sous, 9 diners i seran els següents:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Valentí Riba Aguilera, pagès de la Quadra de Vilanova ²³³	30-1-1792	Desconeixem els pams d'amplada i 135 pams de fons	30 ll., 7 s., 6 d.
Jacint Trullàs i Hipòlit Trullàs, blanquers d'Igualada ²³⁴	29-2-1792	50 pams d'amplada i de migdia a tramuntana tot el camí del Portal del Custiol a l'Abadia fins als honors de Valentí Riba	11 ll., 17 s., 6 d.
Joan Lafarga, sabater d'Igualada ²³⁵	2-3-1792	25 pams d'amplada i 175 pams de fondària fins als honors de Valentí Riba	5 ll., 18 s., 9 d.
Francesc Miquel, blanquer d'Igualada ²³⁶	4-3-1792	25 pams d'amplada i de fons tot el que anava des del portal del Custiol al molí de l'Abadia	5 ll., 18 s., 9 d.
Josep Riera ²³⁷	10-6-1813	60 pams d'amplada i 184 pams de llargada	74,98 ptes
Marià i Josep Padró Morros, pare i fill, blanquers ²³⁸	1-5-1819	80 pams d'amplada i 180 pams de llargada	Preu venda: 800 ptes

Els establiments en emfiteusi per part dels Padró continuarà. La casa que comença aquesta illa és la que construirà Josep Vich. Pel costat del migdia, Vich i la resta dels emfiteutes hauran d'aportar, del terreny rebut, la meitat dels pams que haurà de conformar el futur carrer de la Caritat. L'altra meitat l'hauran d'aportar els emfiteutes establerts per Padró entre el carrer de la Caritat i el carrer de Sant Antoni de Baix.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Vich, mestre de cases de Vilanova del Camí ²³⁹	29-11-1829	120 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	45 ll.
Josep Aguilera i Solà, pagès i carreter d'Òdena ²⁴⁰	29-11-1829	60 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	22 ll., 10 s.

233. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava: a llevant amb Bartomeu Carles; a migdia amb la resta del tros de terra; a ponent amb l'Aragall de la Soledat; i a tramuntana amb Marià Bernades, prevere de Santa Maria d'Igualada.

234. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava: a llevant amb Bartomeu Carles; a migdia amb el camí de l'Horta Vella; a ponent amb la resta de terra; i al nord amb Valentí Riba.

235. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava: a llevant amb Jacint Trullàs i Hipòlit Trullàs; a migdia amb el camí que anava des del portal del Custiol al molí de l'Abadia; a ponent amb la restant terra dels Carles; i al nord amb Valentí Riba.

236. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava: a llevant amb Joan Lafarga; a migdia amb el camí; a ponent amb resta de terra dels Carles; i pel nord amb Valentí Riba.

237. ACAN-ANI, notari Josep Anton Ferrer i Vilalta, 1813. Limitava: a l'est amb Salvador i Jaume Sabater, blanquers; a migdia amb l'adoberia d'Antoni Franch; a ponent amb l'Aragall de la Soledat; i a tramuntana amb la casa de dit Franch.

238. ACAN-ANI, notari Josep Mas i Torelló, 1819. Limitava: a l'est amb els blanquers Salvador i Ramon Sabater; a migdia amb Antoni Franch Estalella, mitjançant el camí de l'Horta Vella; a ponent amb l'Aragall de la Soledat; i a tramuntana amb la casa d'Antoni Franch.

239. ACAN-ANI, reg. núm. 616. El terreny limitava: per l'est amb Padró; pel sud amb el carrer que s'havia de crear de la Caritat; per l'oest amb el camí públic que baixava dels Caputxins; i pel nord amb el carrer de la Soledat.

240. ACAN-ANI, reg. núm. 616. L'any 1863, l'inventari realitzat per la vídua de Josep Aguilera ens detalla les característiques de l'habitatge: «una casa de tres cuerpos compuesta de bajos y dos pisos situado en la calle y barrio de la Soledad con número 94 y 96. Linda a oriente con casa de José Solé i Estrada, por la espalda o mediodía con la calle de Caridad, por la izquierda o poniente con casa de Francisco Vich y por norte con la expresada calle de la Soledad». ACAN-ANI, reg. núm. 837.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Comas Valldaura, espardenyer de Sallent ²⁴¹	23-8-1830	30 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	11 ll., 5 s.
Mus Mestre, guixaire d'Igualada ²⁴²	28-11-1830	30 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	11 ll., 5 s.
Jaume Pons, pagès i traginer d'Igualada ²⁴³	1-5-1831	40 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	15 ll.
Jaume Claramunt i Llorens Moliner, tots de Carme ²⁴⁴	30-10-1831	60 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	22 ll., 10 s.
Joan Soler, moliner d'Igualada ²⁴⁵	15-5-1832	60 pams d'amplada i llargària fins al carrer de la Caritat	22 ll., 10 s.
Anton Jover, fabricant de draps d'Igualada	8-5-1819	3/4 parts d'un jornal de llauror mules	Venda: 926 ll., 8 s., 2 d.

241. ACAN-ANI, reg. núm. 617.

242. ACAN-ANI, reg. núm. 617.

243. ACAN-ANI, reg. núm. 618.

244. ACAN-ANI, reg. núm. 618.

245. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

Carrer de la Caritat (sector sud)

La zona era coneguda al final del segle XVIII com el Camp de les Moreres del Vall i era propietat de Josep Valls, blanquer d'Igualada. L'espai estava ocupat en part per eres enrajolades per batre grans i per estenedors. Josep Valls es vendrà part d'aquest camp de les Moreres del Vall a Josep Barral, paraire, el qual començarà a establir patis per a construir habitatges. Tanmateix, la família Valls en la figura de Petronil·la Valls, vídua de Francesc Güell, mantenia part del Camp de les Moreres i l'any 1807 també establirà una parcel·la de terra.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jaume Carles, blanquer d'Igualada ²⁴⁶	1786	Desconeixem els pams d'amplada i els pams de fondària	?
Maria Clusells, muller de Joan Malvehí, blanquer d'Igualada ²⁴⁷	12-1-1789	Desconeixem els pams d'amplada i els pams de fondària	12 ll.
Joan Soteres, blanquer d'Igualada ²⁴⁸	29-12-1807 (establiment paper privat)	28 pams d'amplada	11 ll., 5 s.
	9-3-1820	33 pams d'amplada	Entrada 5 ll. 11 ll., 5 s.

La polèmica esclatà aviat. A Jaume Carles li serà denegada la llicència per edificar la casa o el pallier que volia fer. El mateix succeeix amb Josep Jover i Joan Planas, fabricants de draps d'Igualada. Aquests, però, denuncien que Miquel Franch «a principado un edificio situado a la orilla de la dicha parte dando guía a los demas que edificaran a la misma para poner sus edificios a la dicha orilla. No tiene duda que esto es un atentado porque devia pedir licencia a VM para poder edificar, pero como a la parte de cierzo del mismo camino y al frente del edificio de Franch intentan los suplicantes edificar en su tierra propia quedara camino o por mayor decir la calle tan angustada de 13 a 15 pams d'amplada cuando este entiende que las calles nuevas havian de 27 pams d'anchura que por eso en el mismo camino VM de poco tiempo a esta parte hizo suspender la nueva obra de Jaume Carles y como sea justo que los suplicantes y Franch en medio de sus respectivos edificios dejen una calle espaciosa perdiendo todos por partes iguales lo que sea conveniente de terreno». I demanen que suspenguin l'obra de Franch i assenyalin l'amplada que ha de tenir el nou carrer.

La insistència de Jaume Carles i la demanda al consistori dels casos de Josep Jover i Joan Planas li permetrà assolir la llicència, però haurà de seguir les pautes assenyalades per les autoritats, «que tirada una línia recta de la senyal o estaca que està a 36 pams de la cantonada de llevant de la casa de Josep Gustemps, anomenat Botifarra, i a 32 pams de la cantonada de la pallissa que està a dalt a l'altre part del camí, i part nord de dit camí no fins la cantonada de la part de llevant de la pallissa que ha començat a fabricar...». La casa de Josep Gustemps limitava per l'oest amb l'actual baixada del Carme i antigament anomenada la costa del Botifarra.

246. ACAN-AMI, reg. núm. 1116. L'edifici que volia construir a la part nord de dit camp i camí que donava al dit camp i l'era dels blanquers.

247. ACAN-ANI, reg. núm. 499. El terreny tenia, d'est a oest, tot el que ocupava el terreny que tenia establert Josep Barral a Jaume Carles, blanquer, i limitava, a llevant amb un camí; a migdia amb l'adoberia de Joan Malvehí, un camí i marge; a ponent amb Rosa Fàbregas i Palmés, vídua de Francesc Fàbregas; i al nord, amb el camí que passa des del portal d'en Custiol al molí de l'Abadia.

248. ACAN-ANI, reg. núm. 664. L'establiment emfitèutic serà rectificat davant de notari afegint-li 5 pams més i augmentant el cens anual. Limitava la peça de terra, a llevant amb la casa i terreny de Josep Carles, blanquer; a migdia amb el camí que anava a l'adoberia pròpia d'Agustí Gavarró i Joan Esplugas, blanquers; a ponent amb un tros de terra campa pròpia de dita Petronil·la; i a tramuntana amb un camí que anava a l'Horta Vella i al molí de l'Abadia.

Carrer de la Caritat (sector sud, segon tram)

El punt de partida serà l'establiment fet a Isidre Rossell i Gabarró, traginer i revenedor d'Igualada, l'any 1829. Aquest haurà de seguir la línia de la casa de Ramon Valls, blanquer, i el terreny establert a Ramon Ferrer Boldú, que en aquells moments tenia aquest últim restablert a Antoni Vila i Mateu, tintorer, al primer tram del carrer de la Caritat, limitant amb el carrer d'Antoni Franch. El futur habitatge de Rossell serà el que fixarà la línia a seguir del nou carrer i el que limitarà amb el carrer d'Antoni Franch.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Rafael i Ramon Valls, traginer i revenedor, pare i fill d'Igualada ²⁴⁹	24-12-1812	104 pams d'amplada i 364 pams de llargada	25 ll.
Ramon Ferrer Boldú, comerciant d'Igualada	31-10-1819	198 pams d'amplada i de fondària des del carrer que es forma fins al camí que baixa a l'Horta Vella	27 ll., 4s., 6d.
Anton Jover, fabricant de draps, d'Igualada	8-5-1819	3/4 parts d'un jornal de mules	Venda: 926 ll. 8s., 2d.
Bartomeu Colomer, paraire d'Igualada	24-10-1814	1 jornal i la meitat d'un quart de jornal i d'amplada des de la primera punta de la casa de dit Colomer fins a trobar-se la propietat de Rafael Valls	32 ll. i entrada de 200 ll.
Isidre Rossell Gabarró ²⁵⁰	5-6-1829	240 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	40 ll.
Anton Lloret, blanquer d'Igualada ²⁵¹	29-5-1831	40 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	6 ll., 4 s., 6 d.
Joan Costa, teixidor d'indianes d'Igualada ²⁵²	29-5-1831	30 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	4 ll., 13 s., 6 d.
Josep Anton Carrera, cirurgià d'Igualada			
Joan Aguilera Malvehí, traginer d'Igualada ²⁵³	16-10-1831	80 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	12 ll., 7 s.
Josep Estruch, pagès d'Igualada ²⁵⁴	3-6-1832	120 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	18 ll., 10 s., 8 d.
Vicenç Fort, tintorer d'Igualada ²⁵⁵	3-6-1832	60 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	9 ll., 5 s., 4 d.
Llorenç Mensa, pagès d'Igualada ²⁵⁶	3-6-1832	60 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	9 ll., 5 s., 4 d.
Francesc Guixà de Castellolí ²⁵⁷	3-6-1832	50 pams d'amplada i de fons fins a arribar al futur carrer de Sant Antoni de Baix –camí públic que va a l'Horta Vella–	7 ll., 14 s., 5 d.

249. ACAN-ANI, reg. núm. 652. Limitava: a llevant amb Padró; a migdia amb Rafael Valls i Ignasi Juvells; a ponent amb Magí Malvehí; i al nord, amb Joan Soler, carreter.

250. ACAN-ANI, reg. núm. 616.

251. ACAN-ANI, reg. núm. 618.

252. ACAN-ANI, reg. núm. 618.

253. ACAN-ANI, reg. núm. 618.

254. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

255. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

256. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

257. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

Carrer de Sant Vicenç

La necessitat econòmica d'Agustí Mestre, pagès de la Guàrdia de Montserrat però habitant a Igualada des de l'any 1762, el portarà a vendre perpètuament part de la peça de terra que tenia establerta al Pla Superior de la Soledat, iniciant d'aquesta manera la urbanització del futur carrer de Sant Vicenç «*camí que passa de la capella de Nostra Senyora de la Soledat al convent dels P.P. Caputxins*». Fins al 1827 era conegut com la travessia de la Soledat o carrer dels Caputxins. La futura casa de Josep Llopart farà de límit amb el futur carrer de Sant Lluís, que tindrà 16 pams d'amplada.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jaume Aguilera, pagès i carreter d'Igualada (compra perpètua a Agustí Busquer, ferrer d'Igualada) ²⁵⁸	26-6-1777	Pallissa coberta amb trespol i escala amb dos casals i dues portes, l'una a llevant i l'altra a ponent	Preu Compra: 250 ll.
Manuel Camps, canoner d'Igualada ²⁵⁹	9-8-1765	De llevant a ponent 40 pams i de migdia a tramuntana 24 pams	25 ll.
Josep Llopart, fideuer d'Igualada ²⁶⁰	9-8-1765	De llevant a ponent 40 pams i de migdia a tramuntana 30 pams	25 ll.

Els pactes establerts entre el venedor i compradors seran:

- No poder obrir ni portal, ni finestra, ni forat a l'est, sud i nord de l'habitatge en el cas de Camps, i est i sud en el cas de Llopart.
- Estan obligats a donar carregament franc a la paret del migdia
- Si superen l'alçada de les pallisses han de pagar «*lo carregament tot allò més que serà d'alt*».
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.

L'impuls per dur a terme la urbanització del futur carrer de Sant Vicenç el portaran a terme Josep Alemany, pagès, i Jaume Bendranas, fabricant d'indianes. El 28 de febrer de 1807, Fèlix de Batlle i Tarragona, ciutadà honorat de Barcelona, estableix una peça de terra de dos jornals de llaurada de mules al Pla Inferior als citats Alemany i Bendranas. La peça limitava per llevant amb els hereus de Jacint Calsina; pel sud amb Ramon Ferran; a ponent amb el camí públic —carrer de Sant Vicenç— i pel nord amb Martí Aguilera, fabricant de draps. Els emfiteutes hauran de pagar un cens anual de 75 lliures i fer una entrada de 240 lliures.²⁶¹ A partir de 1817, Alemany i Bendranas començaran a realitzar els establiments emfitèutics.

258. ACAN-API, Cort del Deganat, reg. núm. 86. Agustí Busquer vendrà la pallissa amb els casals per no poder pagar el censal mort de 250 lliures que tenia amb la comunitat de preveres de Santa Maria d'Igualada. La pallissa limitava: per llevant amb Pere Pau Mestre, difunt, pagès; a migdia amb Agustí Mestra, pagès, i part amb els hereus de Josep Abelló, pagès; a ponent amb el camí que anava al convent dels Caputxins —carrer de Sant Vicenç—; i al nord amb Manuel Camps i Jaume Galtés.

259. ACAN-ANI, reg. núm. 444. L'any 1779, Manuel Camps vendrà a Josep Morros, pastisser, la pallissa coberta però amb mal estat per un preu de 100 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 378. L'any 1786 serà Josep Morros i el seu fill Agustí qui vendran perpètuament la casa edificada a Joan Mussons, pagès d'Igualada, per 375 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 496.

260. ACAN-ANI, reg. núm. 444.

261. ACAN-ANI, reg. núm. 594.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Cristòfol Orpí, mestre de cases d'Igualada ²⁶²	12-10-1817	29 pams d'amplada i 371 pams de llargada	8 lliures i mitja carniceres de tossino
Josep Lladó, mestre de cases d'Igualada ²⁶³	12-10-1817	29 pams d'amplada i 371 pams de llargada	8 lliures i mitja carniceres de tossino
Josep Pelfort, pagès d'Òdena ²⁶⁴	3-8-1817	112 pams d'amplada i 371 pams de llargada	32 lliures mitja carniceres de tossino

Les clàusules estipulades van ser molt minses:

- Hauran d'edificar casa o pallissa abans de 6 anys.
- Entrada: un pollastre.

262. ACAN-ANI, reg. núm. 603. Limitava la peça de terra establerta, a llevant amb el camp dels hereus de Jacint Calsina; a migdia amb Alemany i Bendranas; a ponent amb el carrer de Sant Vicenç; i a tramuntana amb Josep Lladó.

263. ACAN-ANI, reg. núm. 603. Limitava la peça de terra establerta, a llevant amb el camp dels hereus de Jacint Calsina; a migdia amb Cristòfol Orpí; a ponent amb el carrer de Sant Vicenç; i a tramuntana amb Josep Pelfort.

264. ACAN-ANI, reg. núm. 603. Limitava la peça de terra establerta, a llevant amb el camp dels hereus de Jacint Calsina; a migdia amb Josep Lladó; a ponent amb el carrer de Sant Vicenç; i a tramuntana amb Francesc Anton Aguilera Alemany, fabricant de draps i abans Martí Aguilera, son pare, per mitjà d'un camí públic que va a la Masuca i volta el convent dels Caputxins –carrer de Sant Carles–.

Carrer de Sant Lluís

El tram entre el carrer de Sant Lluís i el carrer de la Virtut estava en aquells moments ocupat per pallisses, les quals havien estat establertes pels cònjuges Maria Josefa Tarragona i Josep Anton Batlle i Alió, ciutadà honrat de Barcelona, i el seu fill Fèlix Batlle Tarragona, al final del segle XVIII. Aquests establiments permetran crear a la vegada el carrer de Sant Lluís per la banda nord.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Anton Morros, espadenyer d'Igualada ²⁶⁵	2-2-1792	22 pams d'amplada i de fondària « <i>tant quan se conté des de lo cantó de la pallissa de dita senyora fins a la pallissa o paret que a migdia té i posseeix l'expressat Anton Morros</i> »	2 ll., 4 d.
Pelegrí Sagristà, pagès d'Igualada ²⁶⁶	28-7-1796	24 pams d'amplada i de fondària tot el que conté des del cantó de la pallissa d'Anton Morros fins a la paret que a la part de migdia existeix	3 ll.
Domènec Tapiol, cirurgià d'Igualada ²⁶⁷	27-7-1796	24 pams d'amplada i de fondària tot el que conté des del cantó de la pallissa d'Anton Morros fins a la paret que a la part de migdia existeix	3 ll.
Joan Aragonès Pla, paraire, i Joan Aragonès Escura, sabater, pare i fill, d'Igualada ²⁶⁸	27-7-1796	24 pams d'amplada i de fondària tot el que conté des del cantó de la pallissa d'Anton Morros fins a la paret que a la part de migdia existeix de Pelegrí Sagristà	3 ll.
Josep Serra Soteres, pagès de Castelloí i Ignàsia Viladès, cònjuges ²⁶⁹	18-3-1797	?	Preu venda: 540 lliures
Lluís Mur, blanquer d'Igualada ²⁷⁰	1-9-1798	23 pams d'amplada i fons fins a la pallissa de Joan Aragonès Pla, paraire, i Joan Aragonès Escura, sabater, pare i fill, fins a la paret d'Isidre Vilarrúbies	3 lliures

265. ACAN-ANI, reg. núm. 563. Limita la peça de terra, per llevant amb el restant camp en poder de Batlle; a migdia amb la pallissa de dit Anton Morros; a ponent amb la pallissa de la senyora Batlle; i al nord, amb la resta del camp.

266. ACAN-ANI, reg. núm. 585. Limita la peça de terra, per llevant amb Domènec Tapiol; a migdia amb la paret de Pelegrí Sagristà, adquiridor; a ponent amb la pallissa d'Anton Morros; i a tramuntana amb la terra dels Batlle.

267. ACAN-ANI, reg. núm. 585. Limita la peça de terra per llevant amb Joan Aragonès Pla i Joan Aragonès Escura; a migdia amb la paret pròpia de Pelegrí Sagristà; a ponent amb Pelegrí Sagristà; i a tramuntana amb la resta de terra dels Batlle.

268. ACAN-ANI, reg. núm. 585. Limita la peça de terra per llevant amb els Batlle; a migdia amb la paret de Pelegrí Sagristà; a ponent amb Domènec Tapiol; i a tramuntana amb terra dels Batlle.

269. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limita la peça de terra per llevant i nord, amb terra dels Batlle; a migdia amb la paret de Vilarrúbies; i a ponent amb la pallissa dels Aragonès.

270. ACAN-ANI, reg. núm. 587. Limita la peça de terra per llevant i nord, amb la resta de terra dels Batlle; a migdia amb Dardet; i a ponent amb Josep Jorba d'Esparreguera, mitjançant un camí –futur carrer de Sant Vicenç–. La pallissa va ser comprada a Anton Rovira Romaní, armer reial d'Igualada.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Dardet, fabricant de draps d'Igualada ²⁷¹	?	?	?
Josep Alemany, pagès, i Jaume Bendranas, fabricant d'indianes ²⁷²	28-2-1807	2 jornals de llaurada de mules	Inclòs en el cens global de l'establiment de 1807

Els nous emfiteutes hauran de complir una sèrie de clàusules:

- La pallissa haurà de tenir igual amplada tant al nord com al sud, seguint la paret de la pallissa dels Aragonès fins a una fita que dividia el terreny de Vilarrúbies i Ramon Ferran.
- Hauran de donar carregament franc a la paret de llevant, però tindran carregament de franc a la paret de ponent.
- Els Batlle hauran de donar passatge per la part de tramuntana a Antoni Morros, Pelegrí Sagristà, Domènec Tapiol, Joan Aragonès, pare i fill, i Lluís Mur per entrar i sortir amb animals del terreny establert fins al futur carrer de Sant Vicenç. Tindran prohibit entrar amb carros o altre element amb rodes.
- L'entrada serà un parell de pollastres.

271. ACAN-ANI, reg. núm. 646. El 15-1-1808 ens trobem que Josep Dardet i Nicolau Dardet, pare i fill, fabricants de draps d'Igualada, venen per un preu de 345 lliures a Joan i Anton Cases, pare i fill, teixidors de lli d'Igualada, una pallissa amb el seu pati al darrere que arribava fins als honors de Maria Morros, vídua. Els seus límits eren: a llevant amb Maria Morros, a migdia, els Dardet, venedors; a ponent amb el carrer que anava al convent dels Caputxins; i a tramuntana amb els *honors* d'Ignàcia Serra, vídua, amb Anton Batlle, advocat, amb Mariano Alemany, pagès i amb Jaume Vedranas, teixidor de llana.

272. ACAN-ANI, reg. núm. 594. La pallissa establerta tenia coberta amb teulada situada al sud de la peça establerta de dos jornals, i limitava: per llevant amb la pallissa de Miquel Morros, corder; pel sud amb Josep Dardet, paraire; a ponent amb una pallissa de Fèlix Batlle; i pel nord amb el camí que existia i que s'havia de deixar entre el camp i la dita pallissa –carrer de la Virtut–.

Carrer de Sant Pere Màrtir o Pla inferior (Rambla del General Vives)

El carrer de Sant Pere Màrtir —actual rambla del General Vives— era considerat a l'inici del procés urbanístic com una continuació natural de la rambla de Sant Isidre. Els promotors dels establiments emfitèutics van ser Josefa de Padró i Argullol i Anna Riera, vídua de Joan Riera, cadascun en els seus respectius terrenys. La peça de terra de Josefa de Padró i Argullol limitava a l'oest amb la rambla de Sant Isidre, al nord amb Paula de Potau mitjançant un camí, i al sud amb el camí ral. El terreny dels Riera confrontava per l'oest amb el terreny dels Padró; al nord amb la resta de la seva propietat; i al sud amb el camí ral. Els pertanyia el terreny per compra feta el 1754 per Josep Antoni Riera i Roger a Gaspar Morros, botiguer d'Igualada. La compra comprenia 5 jornals de terra situats al Pla Superior. La peça de terra limitava a llevant amb el camí que anava a la casa del Maset dels Caputxins; a migdia amb els *honors* de Francesc Melcion, notari, i part amb els *honors* dels hereus de la comtessa de Vallcabra; a ponent amb el camí que anava als Caputxins; i a tramuntana amb el camí que portava a Montserrat.²⁷³

La primera parcel·la establerta en emfiteusi serà la casa de Secundí Julià, sastre, situada al cap del carrer tocant al camí d'Igualada a Òdena.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Secundí Julià, sastre d'Igualada ²⁷⁴	23-10-1751	40 pams d'amplada i llargada fins al camí del darrere	3 ll., 10 s.
Secundí Julià, sastre d'Igualada ²⁷⁵	30-7-1752	3 pams d'amplada i llargada fins al camí del darrere	5 s., 3 d.
Joan Cabot, teixidor d'Igualada ²⁷⁶	23-10-1751	30 pams d'amplada i llargada fins al camí del darrere	2 ll., 15 s.
Fèlix Lleonart, pagès d'Igualada ²⁷⁷	23-10-1751	24 pams d'amplada i llargada fins al camí el darrere	1 ll., 16 s.
Martí Morera, mulater ²⁷⁸	25-2-1752	40 pams d'amplada i 158 pams de llargada	3 ll.
Bartomeu Roca, mestre de cases d'Igualada ²⁷⁹	10-3-1758	40 pams d'amplada i 158 pams de llargada	2 ll., 6 s., 8 d.
Francesc Llansana, pagès d'Igualada, i Maria Cornet ²⁸⁰	3-2-1759	28 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 12 s., 8 d.
Joan Baptista Pasqual, mestre de cases ²⁸¹	12-2-1759	28 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 12 s., 8 d.

273. ACAN-ANI, reg. núm. 336.

274. ACAN-ANI, reg. núm. 286.

275. ACAN-ANI, reg. núm. 287.

276. ACAN-API-NOT, reg. núm. 439.

277. ACAN-API-NOT, reg. núm. 439.

278. ACAN-ANI, reg. núm. 287. L'any 1760, Martí Morera vendrà 30 pams d'amplada per 158 pams de llargada a Joan Ferrer, llogater de mules, pel preu de 105 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 401. El 24-1-1759, Martí Morera rep l'establiment emfitèutic dels regidors d'Igualada per tenir-hi un hostal. ACAN-ANI, reg. núm. 294.

279. ACAN-ANI, reg. núm. 357.

280. ACAN-ANI, reg. núm. 358.

281. ACAN-ANI, reg. núm. 358. L'any 1762 cedirà el terreny a Bartomeu Roca, davant la impossibilitat d'edificar-hi la casa. ACAN-ANI, reg. núm. 361. El mateix dia, Bartomeu el vendrà a Joan Llansana, pagès d'Igualada pel preu de 25 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 361.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Tomàs Barral, paraire d'Igualada ²⁸²	18-11-1759	40 pams d'amplada i 158 pams de llargada	2 ll., 6 s., 8 d.
Josep Llansana, pagès d'Igualada ²⁸³	8-12-1759	28 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 12 s., 8 d.
Josep Claramunt, pagès d'Igualada ²⁸⁴	8-12-1759	26 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 10 s., 4 d.
Pere Regordosa, passamaner ²⁸⁵	8-4-1761	56 pams d'amplada i 158 pams de llargada	3 ll., 5s., 4 d.
Francesc i Pere Farré, pare i fill, pagesos d'Igualada ²⁸⁶	3-5-1761	28 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 12 s., 8 d.
Baltasar Morera, pagès d'Òdena ²⁸⁷	3-5-1761	28 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 12 s., 8 d.
Miquel Ferrer, mestre de cases d'Igualada ²⁸⁸	17-4-1762	27 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 11 s., 6 d.
Anton Aguilera, pagès i mestre de cases de Sant Feliu de Castellolí ²⁸⁹	18-4-1762	27 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 11 s., 6 d.
Joan Prat, mestre de cases d'Igualada ²⁹⁰	18-4-1762	24 pams d'amplada i 158 pams de llargada	1 ll., 8 s.
Llorenç Serra, pagès de Castellolí ²⁹¹	2-5-1762	48 pams d'amplada i 158 pams de llargada	2 ll., 16 s.
Magí Aguilera, pagès d'Igualada			
Paula Mimó i Palet, vídua de Pau Mimó, teixidor de llana d'Igualada ²⁹²	28-11-1788	31 pams d'amplada i 158 pams de llargada	8 ll., 10 s., 6 d.

282. ACAN-ANI, reg. núm. 358.

283. ACAN-ANI, reg. núm. 358.

284. ACAN-ANI, reg. núm. 358. L'any 1762, Josep Claramunt vendrà per 59 lliures tot el pati de casa i el terreny del darrere a Josep Carner, pagès d'Igualada. ACAN-ANI, reg. núm. 361. Josep Carner construeix la casa i la ven el 1763 a Simó Jorba pel preu de 120 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 362. L'any 1796, l'hereu de Simó, Josep Jorba establirà la casa en emfiteusi a Josep Morros, pagès d'Igualada, a canvi d'un cens anual de 60 lliures. Josep Jorba, però, es reservarà per a ell la pallissa situada al darrere de la casa. ACAN-ANI, reg. núm. 585.

285. ACAN-ANI, reg. núm. 360.

286. ACAN-ANI, reg. núm. 360.

287. ACAN-ANI, reg. núm. 360.

288. ACAN-ANI, reg. núm. 361.

289. ACAN-ANI, reg. núm. 361.

290. ACAN-ANI, reg. núm. 361.

291. ACAN-ANI, reg. núm. 361.

292. ACAN-ANI, reg. núm. 429. La peça de terra es pagarà a 5 sous, 6 diners el pam. L'emfiteuta estarà obligat ha deixar un camí d'onze pams d'amplada entre el tros establert i la pallissa pròpia d'en Riera. El camí havia de servir per anar a les eres.

Els pactes acordats entre les parts implicades seran:

- Obligació de fer una casa durant un període de temps concret —2 a 3 anys—.
- Les cases hauran de seguir les mateixes normatives que les establertes amb les de la rambla de Sant Isidre.
- Les cases s'hauran de construir a la zona del migdia, davant el camí ral, i no podran superar els 45 pams d'alçada.
- Les vessants de les teulades tindran l'orientació nord-sud.
- Al pati del darrere s'haurà de construir una paret de 12 pams que faci la funció de tanca. Aquesta paret haurà de ser de 2 pams d'ample i de pedra i argamassa arrebossada.
- Al pati del darrere es podrà construir un corralet o una o dues pallisses. En el cas de construir-hi pallisses, es podrà obrir porta al camí del darrere.
- Prohibició d'obrir portes, finestres ni forats a les parets de l'est i oest.
- La porta haurà d'obrir-se al sud.
- Obligació de blanquejar o perfilar la façana de la casa.
- Prohibició de deixar fustes, pedres i qualsevol altre material al camí del darrere.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.
- Entrada d'un pollastre.

Primera casa del carrer de Sant Jordi, cantonada amb la Soledat (ACAN-L'Abans 468).

Carrer de Sant Jordi

L'any 1790, Miquel Franch Clussells, comerciant i blanquer, demanarà permís per construir dues o tres cases al pati que té al costat de la muralla —mesurava aquesta 4 vares d'alçada—, «*que haciendo frente al cuartel de caballería forman una calle desde la llamada la Rambla a la Plaza llamada del Ángel*».²⁹³ Per obtenir el permís, Franch al·legarà «*como esta población va tomando tanto aumento el número de casas construidas ... al arrabal es igual al que contiene dentro de la villa y de consiguiente el expresado corral se halla ya en el centro de una parte de población afeándola mucho como el muro que se halla en toda ella. El cuartel forma un ángulo saliente a la parte de levante que hace frente al medio de la muralla del corral así recibe bien los aires del norte y mediodía sin que le puedan perjudicar las casas que intenta construir franca la ventilación y si formase una calle hermosa igual a las demás por donde pasa la carretera real des de esa ciudad a Madrid*». Serà el seu fill, Anton Franch Estalella, qui establirà en emfiteusi tres naus de casa i una quarta la permutarà a Bartomeu Galtés, a canvi de 85 quintars de ferro obrat.

Adquiridor	Data	Casa	Cens anual
Bartomeu Galtés, d'Igualada ²⁹⁴	8-8-1807	Casa	30 lliures, 7 sous, 6 diners
Joan Morera, d'Igualada ²⁹⁵	3-10-1807	Nau d'una casa	66 lliures
Jordi Mimó, fabricant d'indianes d'Igualada ²⁹⁶	7-10-1807	Dues naus de casa	100 lliures

293. ACAN-AMI, reg. núm. 1120.

294. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitava la casa a llevant amb l'eixida de Francesc Riba, paraire; a migdia amb Pere Baliu, amb la pal·lissa de Joan Bursós, amb Pau Muixí i la seva esposa Dominga Bujons, i amb Anton Franch Clussells i amb el mateix Anton Franch Estalella.

295. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitava la nau de la casa: a llevant amb l'eixida de Francesc Riba, paraire; a migdia amb Anton Franch Estalella; a ponent amb la carretera reial; i a tramuntana amb Isidre Ferrer i amb Josep Soler pagesos d'Igualada.

296. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitaven les dues cases: a llevant amb l'eixida de Francesc Riba, paraire; a migdia amb Anton Franch Estalella i part amb el Dr. Anton Franch Clussells; a ponent amb la carretera reial; i a tramuntana amb Magí Mercet, paraire.

Carrer de l'Aragall o carrer del Vidre

El carrer de l'Aragall i més endavant del Vidre, serà la continuació natural del carrer de Sant Pere Màrtir. El terreny es trobava en mans de la família Riera, i són ells els qui porten a terme l'establiment emfitèutic a principi del segle XIX. Els emfiteutes, trobats d'est a oest, són els següents:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pere Gassó, blanquer ²⁹⁷	25-9-1804	60 pams d'amplada i 190 pams de fons	12 ll.
Josep Aguilera, fabricant de draps d'Igualada ²⁹⁸	?	28 pams d'amplada i 152 pams de fons	6 ll. 8 s.
Josep Orpí, mestre de cases d'Igualada ²⁹⁹	23-1-1805	23 pams d'amplada i 150 pams de fons	5 ll., 3 s., 6 d.
Jaume Aguilera, carreter d'Igualada ³⁰⁰	23-1-1805	25 pams d'amplada i 150 pams de fons	5 ll., 12 s., 6 d.
Silvestre Pasqual, pagès d'Òdena ³⁰¹	4-9-1805	28 pams d'amplada i 150 pams de fons	6 ll., 6 s.

Els diferents establiments recorden que limitaven pel sud amb el nou carrer de l'Aragall i amb les eixides del carrer de la Soledat.

L'any 1817, Pere Gassó va restablir part de la seva peça de terra:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc d'Assís Torras de la Pobla de Claramunt ³⁰²	2-3-1817	28 pams d'amplada i 60 pams de llargada	3 ll., 18 s.
Jaume Perramon, pagès de Maïans ³⁰³	1-12-1816	28 pams d'amplada i 60 pams de llargada	3 ll., 18 s.

297. ACAN-ANI, reg. núm. 641. La peça de terra de Pere Gassó limitava amb el carrer de l'Aragall. Això vol dir que era la casa que confrontava a la vegada amb el carrer de la Trinitat. Per aquest motiu el posem a tots dos carrers.

298. ACAN-ANI, reg. núm. 660. Josep Aguilera permutà el tros de terreny amb Nicolau Tous el 1810.

299. ACAN-ANI, reg. núm. 642.

300. ACAN-ANI, reg. núm. 642.

301. ACAN-ANI, reg. núm. 642.

302. ACAN-ANI, reg. núm. 603. La peça de terra limitava a llevant amb el mateix Gassó; a migdia amb el carrer del Vidre; a ponent amb el tros establert a Jaume Perramon; i pel nord amb l'eixida de Nicolau Tous.

303. ACAN-ANI, reg. núm. 603. La peça de terra limitava a llevant amb el mateix Gassó; a migdia amb el carrer del Vidre; a ponent amb la casa de Ramon Saurina; i pel nord amb l'eixida de Nicolau Tous.

Carrer de l'Aragall o carrer del Vidre, amb els carrers de la Trinitat i de Sant Vicenç. (Fragment del Plànol Geomètric d'Igualada de l'any 1831, per Pere Serra Bosch).

Carrer de la Trinitat

El carrer de la Trinitat o anomenat, en certs moments, de la Santíssima Trinitat és obra de tres propietaris. Per un costat els Riera, que tenien les terres de la banda oest i les estableixen en emfiteusi a l'inici del segle XIX; per l'altre costat, els Galtés que tenien les terres que anaven des del darrere de l'església de la Soledat fins al que avui seria el carrer de Sant Carles. Aquests establiments emfitèutics es realitzaran durant la última dècada del segle XVIII. Finalment, Josep Jorba Canyadó, comerciant d'Esparreguera, que una vegada assolit el terreny per establiment emfitèutic dels Galtés, ràpidament el començarà a restablir durant la última dècada del segle XVIII. Un fet important que influirà en la creació del nou carrer serà la concessió de la llicència per part del bisbe de Vic, Francesc de Veyan, a la capella de la Soledat de poder celebrar el Sant Sacrifici de la missa. Atorgada la llicència, els veïns voldran engrandir la capella i aquest fet els portarà l'any 1784 a demanar a l'Ajuntament la cessió del terreny annex a l'edifici religiós.³⁰⁴ L'edifici, que es va acabar el 1786, «ocupa lo mateix local que ocupava la antiga iglesia de la mateixa invocació; però la iglesia actual fou construïda baix majors dimensions; pues té aquesta de amplària lo que tenia la antiga de llargaria».

Els Riera establiran la banda oest del carrer a raó de 3 sous, 9 diners el pam. Els establiments emfitèutics els detallem de sud a nord i van ser els següents:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pere Gassó, blanquer ³⁰⁵	25-9-1804	60 pams d'amplada i 190 pams de llargada	12 ll.
Joan Masarnau, fuster d'Igualada ³⁰⁶	14-9-1804	28 pams d'amplada i 190 pams de llargada	5 ll., 5 s.
Jaume Llopart, torner d'Igualada ³⁰⁷	12-9-1804	27 pams d'amplada i 190 pams de llargada	5 ll., 4 s.
Josep Cendra, fabricant de draps d'Igualada ³⁰⁸	29-8-1804	60 pams d'amplada i 190 pams de llargada	11 ll., 5 s.
Josep Jorba, pagès d'Igualada ³⁰⁹	5-8-1804	118 pams d'amplada i 190 pams de llargada	22 ll., 2 s., 6 d.
Joan Alsina, mestre de cases d'Igualada ³¹⁰	24-6-1804	122 pams d'amplada i 190 pams de llargada	22 ll., 17 s., 6 d.
Gabriel Valls, pagès d'Igualada ³¹¹	20-6-1804	27 pams i mig d'amplada i 190 pams de llargada (202 pams rectificats l'any 1813)	5 ll., 3 s., 1 d.
Josep Gramunt, perxer d'Igualada ³¹²	5-8-1804	30 pams d'amplada i 190 pams de llargada (208 pams rectificats l'any 1813)	5 ll., 12 s., 6 d.
Joan Casas, teixidor de lli d'Igualada ³¹³	22-7-1804	28 pams d'amplada i 190 pams de llargada (207 pams rectificats l'any 1813)	5 ll., 5 s.
Miquel Serracantí, fuster d'Igualada ³¹⁴	29-7-1804	30 pams d'amplada i 190 pams de llargada (207 pams rectificats l'any 1813)	5 ll., 12 s., 6 d.

304. ACAN-AMI, reg. núm. 1115.

305. ACAN-ANI, reg. núm. 641. La peça de terra de Pere Gassó limitava amb el carrer de l'Aragall. Això vol dir que era la casa que confrontava a la vegada amb el carrer de la Trinitat. Per aquest motiu l'hem posat a tots dos carrers. Limitava: a llevant amb Pere Gassó; a migdia amb el carrer de l'Aragall; a ponent amb la resta de terra del Riera; i al nord amb Joan Masarnau, fuster d'Igualada.

306. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb Galtés; a migdia amb Pere Gassó; a ponent amb Riera; i pel nord amb Jaume Llopart. El 9-12-1809, els Masarnau establiren la casa amb portal al carrer de la Trinitat amb 195 pams d'eixida i un cens anual de 35 lliures a Nicolau Tous. L'any 1813, Tous va establir a Ramon Saurina 28 pams d'amplada i 55 pams de llargada. ACAN-ANI, reg. núm. 603.

307. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb Galtés; a migdia i ponent amb Riera; i pel nord amb Josep Cendra. L'any 1810 Llopart va establir la casa i l'eixida a Nicolau Tous a canvi d'un cens anual de 30 lliures. L'any 1813 Tous va establir a Jeroni Vidal 28 pams d'amplada i 55 pams de llargada. ACAN-ANI, reg. núm. 603.

308. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb Galtés; a migdia, ponent i nord amb Riera. La peça va retornar als Riera, els quals l'establiren novament d'una banda a Ramon Saurina i de l'altra a Jeroni Vidal.

309. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb el mateix Josep Jorba i part amb Isidre Bernades; a migdia i ponent amb Riera; i pel nord amb Joan Alsina.

310. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb el mateix Joan Alsina i part amb Mariana i Francesc Galtés; a migdia i ponent amb Riera; i pel nord amb Gabriel Valls.

311. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb el mateix Gabriel Valls; i a migdia, ponent i nord amb Riera.

312. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb Francesc Galtés; a migdia i ponent, amb Riera; i pel nord amb Joan Casas.

313. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb Francesc Galtés; i a migdia, ponent i nord, amb Riera.

314. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava: a llevant amb Francesc Galtés; i a migdia, ponent i nord amb Riera.

La cara est i una part de l'oest —inici del carrer de la Trinitat— serà establert en emfiteusi per la família Galtés. Els emfiteutes pagaran a raó de 2 sous el pam. Els emfiteutes estan posats de sud a nord.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Llopart, semoler i fideuer d'Igualada ³¹⁵	13-8-1790	28 pams d'amplada i 62 pams de llargada	2 ll., 16 s.
Josep Jorba, pagès d'Igualada ³¹⁶	2-10-1792	28 pams d'amplada i 62 pams de llargada	2 ll., 16 s.
Jaume Llopart, torner d'Igualada ³¹⁷	13-8-1790	28 pams d'amplada i 62 pams de llargada	2 ll., 16 s.
Josep Cendra Soldevila, paraire d'Igualada			
Ramon Jordana, fabricant de draps d'Igualada ³¹⁸	8-7-1790	45 pams d'amplada i 62 pams de llargada	4 ll., 10 s.
Marià Gramunt, perxer d'Igualada ³¹⁹	6-8-1790	26 pams d'amplada i 62 pams de llargada	2 ll., 12 s.
Ramon Albareda, pagès de Jorba ³²⁰	22-5-1791	30 pams d'amplada i 62 pams de llargada	3 ll.
Joan Casas d'Igualada ³²¹	6-8-1790	26 pams d'amplada i 62 pams de llargada	2 ll., 12 s.
Pere Gassó, blanquer d'Igualada ³²²	9-12-1798	28 pams d'amplada i 60 pams de llargada	2 ll., 16 s. i 7 misses al convent dels Caputxins
Joan Masarnau	?	?	?
Carrer			
Josep Jorba, pagès d'Igualada ³²³	2-10-1792	54 pams d'amplada i 67 pams de llargada	5 ll., 8 s.
Isidre Bernades, pagès de la Quadrade Vilanova ³²⁴	7-1-1793	64 pams d'amplada i 75 pams de llargada	Compra: 200 lliures
Ramon Riera, pagès i carreter d'Igualada ³²⁵	17-1-1793	28 pams d'amplada i 75 pams de llargada	2 ll., 16 s.

315. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: a l'est amb el camí que es començava i estava fitat; a migdia amb Galtés; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i al nord amb Jaume Llopart. El 2-10-1792, Miquel Galtés rescindeix l'establiment emfiteutic realitzat a Josep Llopart. ACAN-ANI, reg. núm. 502.

316. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava: a l'est amb el carrer; a migdia amb Galtés; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i al nord, amb Jaume Llopart. És la peça de terra que s'havia establert i rescindit a Josep Llopart.

317. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: a l'est amb el camí que es començava i estava fitat; a migdia amb Josep Llopart; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i al nord amb Josep Cendra.

318. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: a l'est amb el camí que es començava i estava fitat; a migdia amb Josep Cendra i Soldevila, paraire d'Igualada; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i al nord, amb la resta de terra de Galtés.

319. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: a l'est amb el camí que es començava i estava fitat; a migdia amb Ramon Jordana; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i al nord, amb la resta de terra de Galtés.

320. ACAN-ANI, reg. núm. 501. Limitava: a l'est amb el carrer que es començava; a migdia amb Mariano Gramunt; a ponent amb Galtés; i al nord Josep Anton Riera i de Roger.

321. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: a l'est amb el camí que es començava i estava fitat; a migdia amb Mariano Gramunt; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i al nord amb la resta de terra de Galtés.

322. ACAN-ANI, reg. núm. 587. Limitava: a l'est amb Agustí Galtés; a migdia amb un carrer que es construeix; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i pel nord amb Joan Masarnau.

323. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava: a l'est amb el carrer que es forma; a migdia amb un altre carrer que es comença a formar; a ponent amb Josep Anton Riera; i al nord amb Galtés. El 8-11-1805, Josep Jorba establirà la meitat de la peça de terra a Josep Bordas, pagès d'Igualada. Seran 27 pams d'amplada i de fondària els mateixos pams que queden en poder de Josep Jorba. Limitarà: a llevant amb el nou carrer anomenat de la Santíssima Trinitat; a migdia amb els hereus de Miquel Galtés; a ponent amb terra de dit Jorba que li fou concedida per Ramon Riera; i pel nord amb la restant meitat de terra. Haurà de pagar un cens de 2 lliures, 14 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 592.

324. ACAN-ANI, reg. núm. 503. Limitava: a l'est amb el camí nou; a migdia amb Josep Jorba; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i pel nord amb Galtés.

325. ACAN-ANI, reg. núm. 503. Limitava: a l'est amb el camí nou; a migdia amb Isidre Bernades; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i pel nord amb Galtés.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Bartomeu Galtés Franch, ferrer de tall, fill de Miquel, d'Igualada ³²⁶	21-9-1800	27,5 pams d'amplada i 62 pams de llargada	2 ll., 15 s.
Miquel Galtés, ferrer de tall d'Igualada ³²⁷	Inventari any 1799	Terreny per fer 3 cases	-
Joan Alzina, mestre de cases d'Igualada ³²⁸	25-8-1799	32 pams d'amplada i 70 pams de llargada	3 ll., 4 s.
Miquel Galtés, ferrer d'Igualada ³²⁹	Inventari any 1799	Casa d'un portal	-
Pere Joan Pelfort, pagès d'Òdena ³³⁰	8-6-1792	84 pams d'amplada i de fondària fins arribar al camp de Josep Anton Riera i de Roger	12 ll., 10 s.
Ramon Bonet, fabricant d'indianes d'Igualada ³³¹	24-5-1819	107 pams d'amplada i fondària fins a arribar al camp de Josep Anton Riera i de Roger	10 ll., 14 s.
Joan Roig i Anton Roig, perxers d'Igualada (restabliment de Bonet) ³³²	10-10-1832	30 pams d'amplada i de fons fins a arribar al camp de Ramon Riera	15 ptes

Característiques de l'establiment:

- No poder obrir finestra ni porta a les parets de migdia i tramuntana.
- Donar carregament franc a la paret de tramuntana.
- La casa haurà de seguir la línia recta que marcarà la primera paret de la casa de Galtés.
- Entrada: un pollastre.

Els Galtés, com hem dit abans, són els responsables d'establir tot l'espai que limitava pel sud o pel darrere amb l'església i sagristia de la Soledat. L'establiment emfitèutic que realitzarà a Josep Jorba, comerciant d'Esparreguera, permetrà a la família Galtés, liquidar i traspasar al nou emfiteuta una sèrie de deutes —un censal mort de 1000 lliures i una pensió anual de 30 lliures, amb la comunitat de preveres de Santa Maria d'Igualada; un segon censal mort de 400 lliures amb el rector d'Òdena i pensió anual de 12 lliures—. Per a Josep Jorba, aquesta obligació es podrà pagar gràcies als restabliments emfitèutics que farà a tota una sèrie d'individus.

L'Ajuntament, a instància de Josep Jorba, delinearà el 12 de desembre de 1792 els dos carrers i placeta que hi havia darrere la capella de la Verge de la Soledat, i dona ordres que entre els camps del matrimoni Josep Antoni Batlle i Maria Josefa Tarragona i el camp de Josep Jorba, es deixi un carrer de 28 pams d'amplada i «*que al frente de la calle que no tiene nombre en el dia que tiene su entrada en el medio de las casas de Ramon Martí, sastre la una y la otra de Josep Jorba, se deje otra calle traviesa de 26 palmos de ancho y a su cabo una plazuela al frente del intermedio de la capilla de la Soledad y de la casa de Joan Baliu*». Així mateix, el consistori demana que es posi a les actes municipals el plànol dels camps de Galtés, Jorba i Batlle, sobre les cases que intenten edificar. Malauradament aquest plànol no es troba inserit a les referides actes municipals.

326. ACAN-ANI, reg. núm. 637. La peça havia estat establerta abans per mitjà d'un paper privat entre pare i fill. Per legalitzar la situació, el germà de Bartomeu, Francesc, li estableix en escriptura pública. Limitava: a l'est amb el carrer que es començava; a migdia amb Mariana i Francesc Galtés, blanquer; a ponent amb Josep Anton Riera Roger; i pel nord amb casa de Mariana i Francesc Galtés.

327. ACAN-ANI, reg. núm. 588. Limitava: a l'est amb el carrer de la Trinitat; a migdia amb Jaume Aguilera; a ponent amb Riera; i pel nord amb Joan Alzina. La descripció de l'inventari detalla que al tros de terra es podien edificar tres habitatges.

328. ACAN-ANI, reg. núm. 588. Limitava: a l'est amb el carrer de la Trinitat; a migdia amb Miquel Galtés; a ponent amb Riera; i pel nord amb Miquel Galtés. Destaca, entre els pactes signats entre el propietari i l'emfiteuta, l'obligació d'Alzina de fer un pou abans de tres anys, donar aigua del pou a la família Galtés i obrir un portal pel migdia que permetés passar un home amb una portadora d'aigua i que marxarà per un altre portal que construirà Galtés. Quan Galtés construeixi casa en aquella zona, els dos portals s'hauran de tancar. El mateix dia, Joan Alzina concedeix a carta de gràcia per 200 lliures a Cristòfol Pelliser, pagès d'Igualada, una habitació o apartament de la casa que estava construint al carrer de la Trinitat. L'habitació havia de consistir en: entrada, estable, cuina i dos quartos.

329. ACAN-ANI, reg. núm. 588. Limitava: a l'est amb el carrer de la Trinitat; a migdia amb el seu fill Bartomeu; a ponent amb Riera; i pel nord amb la casa de Pere Joan Pelfort.

330. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava: a l'est amb el camí nou; a migdia amb Galtés; a ponent i nord, amb Josep Anton Riera Roger.

331. ACAN-ANI, reg. núm. 605. Limitava: a l'est amb el carrer de la Trinitat; a migdia amb Pere Bernades; a ponent amb Riera; i pel nord amb la casa de Bonet.

332. ACAN-ANI, reg. núm. 756. Limitava: a l'est amb el carrer de la Trinitat; a migdia amb Tomàs Mussons; a ponent amb Riera; i pel nord amb la casa de Bonet.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Cristòfol Orpí, mestre de cases d'Igualada ³³³	9-6-1791	25 pams d'amplada i 58 pams a tot quadre	2 ll., 10 s.
Josep Jorba, comerciant d'Esparreguera ³³⁴	10-9-1791	95 pams d'amplada des del nord de llevant fins a ponent, 56 pams des del sud de llevant fins a ponent, i 685 pams de llargada o 657 si es veu obligat a deixar 28 pams a l'Ajuntament per fer un carrer de llevant a ponent	47 ll., 13 s.

Els establiments emfitèutics que realitzarà Josep Jorba, d'Esparreguera, a diferents persones d'Igualada estaran afectats per la creació del nou carrer que establirà l'Ajuntament. Per aquest motiu, Josep Jorba s'haurà de desprendre de 122 pams i mig de llevant a ponent, i 25 pams de nord a sud, fet que en alguns casos afectarà quan els emfiteutes ja havien arribat a signar l'establiment.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Jorba Guixà, pagès d'Igualada ³³⁵	21-2-1792	De llevant a ponent, des del carrer de Sant Vicenç al carrer de la Trinitat, i de sud a nord 80 pams	17 ll.
Jaume Aguilera Segura, carreter d'Igualada (substitueix Josep Jorba Guixà) ³³⁶	25-4-1797	95 pams d'amplada des del nord de llevant fins a ponent, 56 pams des del sud de llevant fins a ponent, i 685 pams de llargada o 657 si es veu obligat a deixar 28 pams a l'Ajuntament per fer un carrer de llevant a ponent	47 ll., 13 s.
Jaume Julià, teixidor de llana d'Igualada (restablert per Jaume Aguilera) ³³⁷	5-10-1797	De migdia a tramuntana, 37 pams i mig i, de llevant a ponent, des del carrer de Sant Vicenç al carrer de la Trinitat o placeta	9 ll., 7 s., 6 d.
Magí Orpí, mestre de cases d'Igualada ³³⁸	23-4-1797	De migdia a tramuntana 50 pams. D'aquests, 25 pams amb una llargada de 61 pams i els altres 25 pams amb una llargada de 91 pams	8 ll., 17 s., 1 d.
Cristòfol Orpí, mestre de cases d'Igualada (restablert per Magí Orpí) ³³⁹	25-5-1800	25 pams d'amplada i 53 pams de llargada	3 ll., 12 s.
Joan Soler, llogater de mules d'Igualada ³⁴⁰	18-2-1792	De llevant a ponent des del carrer de Sant Vicenç al carrer de la Trinitat i de sud a nord 78 pams	16 ll., 11 s., 6 d.
Joan Soler, llogater de mules d'Igualada ³⁴¹	24-07-1795	De llevant a ponent fins a un carrer que comença a crear-se, 122 pams i mig, i de sud a nord 25 pams	5 ll.

333. ACAN-ANI, reg. núm. 501. Limitava: a llevant amb Josep Jorba, comerciant d'Esparreguera; pel sud amb el camí; a ponent amb el carrer que es comença —futur de la Trinitat—; i pel nord amb Galtés.

334. ACAN-ANI, reg. núm. 432. Limitava: a llevant amb ell mateix; pel sud amb Cristòfol Orpí; per ponent, amb el carrer que es començava; i pel nord amb Josep Anton Riera. Si l'Ajuntament no arribés a fer el carrer, l'emfiteuta hauria d'afegir al cens anual 1 lliura, 18 sous i 6 diners.

335. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Vicenç; pel sud amb Josep Jorba; a ponent amb el carrer de la Trinitat; i pel nord amb el carrer. El 16-11-1795 Josep Jorba i Guixà, arran de la disputa que va sorgir amb l'Ajuntament per la creació del nou carrer, i pel perjudici que ocasionava al citat Jorba i Guixà, va rescindir l'establiment emfitèutic.

336. ACAN-ANI, reg. núm. 627. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Vicenç; pel sud amb la capella mitjançant 5 pams de terreny que hi ha entre la capella i ell; a ponent amb una placeta o nou carrer; i pel nord amb Magí Orpí.

337. ACAN-ANI, reg. núm. 627. Limitava: a llevant amb la sagristia de la capella de la Soledat; pel sud amb la capella mitjançant 5 pams; a ponent amb el carrer de la Trinitat o placeta; pel nord amb Jaume Aguilera. Jaume Julià es vendrà el 19-4-1798 per 900 lliures la casa a Joan Aguilera i Serra del mas Oranies d'Òdena. El cens anual que pagava a Jaume Aguilera l'haurà de continuar pagant a partir d'aquest moment el comprador. ACAN-ANI, reg. núm. 627 b.

338. ACAN-ANI, reg. núm. 627. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Vicenç; pel sud amb resta de peça de Josep Jorba, comerciant d'Esparreguera; a ponent amb el carrer de la Trinitat i part amb Cristòfol Orpí; i pel nord amb Cristòfol Orpí.

339. ACAN-ANI, reg. núm. 551. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Vicenç; pel sud amb Jaume Aguilera; a ponent amb Cristòfol Orpí; i pel nord amb Magí Orpí.

340. ACAN-ANI, reg. núm. 433. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Vicenç; pel sud amb el carrer disposat per l'Ajuntament; a ponent amb el carrer de la Trinitat; i pel nord amb Josep Jorba.

341. ACAN-ANI, reg. núm. 626. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Vicenç; pel sud amb el mateix Joan Soler; a ponent amb el carrer de la Trinitat; i pel nord amb Josep Jorba.

Carrer d'Òdena (sector oest)

El carrer d'Òdena es comença a configurar a partir de l'any 1773. Els artífexs de la seva ordenació urbanística van ser Antònia Borrull, vídua de Matosas i el seu fill Francesc Antoni Matosas. Novament són establiments emfiteutics per construir cases unifamiliars de forma arrencada amb una entrada al carrer principal, en aquest cas l'antic camí que anava des d'Igualada a Òdena. Els Matosas estableixen la majoria dels nous emfiteutes al llarg del mes d'agost de 1773, com a fórmula per evitar anar constantment al notari. El nou carrer, segons el compliment pasqual es dirà fins al 1784 carrer de Sant Francesc. Al carrer hi haurà una capelleta dedicada aquest sant. Tal vegada el nom de Sant Francesc es degui a la influència de Francesc Gavarró, comerciant establert el 1784 o pel fet que els Matoses, segons explica la tradició oral, van allotjar a casa seva, Sant Francesc i des d'aquell moment, tots els hereus es van anomenar Francesc. L'acta municipal de 1789 reconeix que Francesc Antoni Matoses podrà *«hacer la pared que dice para custodia de su campo y las dos casas con la uniformidad que expresa y en caso de continuarse construyendo más casas se ha de dejar una calle de levante a poniente de 28 palmos de ancho que venga en línea con las casas de Pedro Estruch y la masuca —masia petita i pobla— de Antonio Padró»*.³⁴²

Els emfiteutes establerts estan classificats de sud a nord i són els de la banda oest. Francesc Gavarró també l'hem situat al carrer del Clos, ja que està a l'inici dels dos carrers:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Gavarró, pagès d'Igualada ³⁴³	11-5-1774	63 pams d'amplada i 83 pams de llargada	5 ll., 5 s.
Josep Morros, forner d'Igualada ³⁴⁴	16-8-1773	30 pams d'amplada i 150 pams de llargada	2 ll., 14 s.
Vicenç Morros, forner d'Igualada ³⁴⁵	16-8-1773	28 pams d'amplada i 150 pams de llargada	2 ll., 9 s.
Domènec Dardet, paraire d'Igualada ³⁴⁶	16-8-1773	29 pams d'amplada i 150 pams de llargada	2 ll., 10 s., 9 d.
Pere Fàbregas, veler d'Igualada ³⁴⁷	18-8-1773	60 pams d'amplada i llargada fins el camp de la rectoria	7 ll., 10 s.
Joan Badia ³⁴⁸	18-8-1773	30 pams d'amplada i llargada fins al camp de la rectoria	Preu venda: 125 ll.

342. ACAN-AMI, reg. núm. 1120.

343. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça: per l'est amb el camí que anava a Òdena; pel sud amb el camí que es trobava darrere del clos del Rovira; per l'oest amb ell mateix; i pel nord amb Josep Morros. L'any 1796, Antònia Bonastre, vídua de Francesc, i Josep Anton Gavarró i Bonastre, perxer, mare i fill, establien en emfiteusi a Josep Aguilera i Morera, perxer d'Igualada, perpètuament tota aquella casa *«junt amb son pati al dretas, qual pati conté tota la extensió de la referida casa i la altre que los mateixos mare i fill Gavarró vuy dia pnt. establiran a Mariano Padró, mestre blanquer que és al costat de la sobredita a excepció de un petit passadís que queda per lo dit Padró per poder anar al pou que existeix al extrem del pati qual pou junt amb la facultat de valerse de la aigua deurà ser comú entre lo referit Aguilera i lo citat Padró i un tal Serra»*. La casa situada al carrer d'Òdena, limitava: a migdia amb Pere Ferrer, fabricant de barrets, que és el restant del pati que els referits Gavarró li van vendre; a tramuntana amb l'altre casa dels mateixos mare i fill Gavarró que establiren a Mariano Padró. Pagarà Aguilera als Gavarró un cens anual de 27 lliures i una entrada de 415 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 585. El mateix dia també establiren a Mariano Padró, una altra casa que limitava a llevant amb el carrer d'Òdena; a migdia i ponent, amb Josep Aguilera; i a tramuntana amb Serra. ACAN-ANI, reg. núm. 585.

344. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

345. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

346. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

347. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

348. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Baptista Pasqual, mestre de cases d'Igualada ³⁴⁹	18-8-1773	84 pams d'amplada i llargada fins al camp de la rectoria	10 ll., 10s.
Francesc Tarradellas Busquer, paraire d'Igualada ³⁵⁰	19-8-1773	27 pams d'amplada i llargada fins a la punta de Joan Baptista Pasqual	3 ll., 7 s., 6 d.
Josep Mas, botiguer d'Igualada ³⁵¹	27-8-1773	90 pams d'amplada i mateixa llargada que el patí de Pasqual	11 ll., 5 s.
Valentí Margarit Figuera, pagès de Maïans ³⁵²	25-8-1773	28 pams d'amplada i llargada la mateixa de Josep Mas	3 ll., 10 s.
Josep Ramon Fargas, mestre de cases d'Igualada			
Ramon Sussana, pagès d'Òdena ³⁵³	4-3-1785	28 pams d'amplada i llargada la mateixa de Josep Ramon Fargas	3 ll., 5 s., 4 d.

Les clàusules establertes entre els Matosas i els nous emfiteutes van ser:

- Obligació de fer un habitatge en un termini d'anys no especificat.
- Prohibició d'obrir finestra, porta o forat a les parets de migdia i tramuntana.
- Obligació de construir una tanca al final dels patis de 12 pams d'alçada.
- El pam es pagava a raó de 20 diners el pam, a 21 diners el pam, i a 30 diners el pam.
- Entrada: un parell de pollastres.

Com en altres carrers, al cap de pocs anys, els propietaris comencen a vendre no la casa sencera, sinó els pisos. Per exemple, l'any 1793, Ramon Sussana, pagès d'Òdena, vendrà a carta de gràcia per 160 lliures a Joan Balaytó, teixidor de llana d'Igualada, part de la casa que és el primer pis i conformat per una cuina, dues habitacions i una petita part de l'estable. El pis limitava a llevant amb el carrer, a migdia amb Marc Fargas, mestre de cases, a ponent i tramuntana amb Francesc Anton Matoses.³⁵⁴

349. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

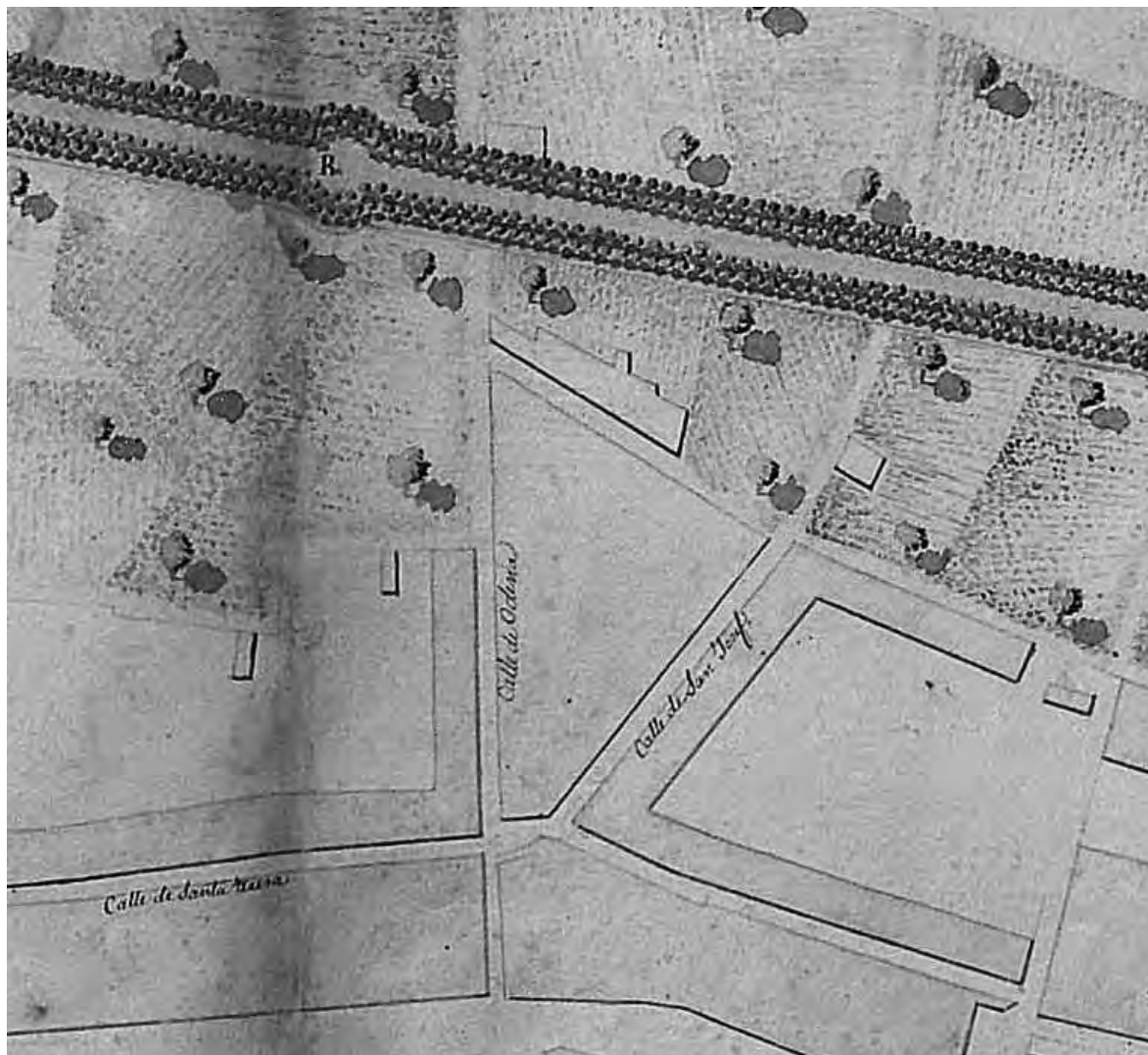
350. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

351. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

352. ACAN-ANI, reg. núm. 391.

353. ACAN-ANI, reg. núm. 495.

354. ACAN-ANI, reg. núm. 582.

Rambla de Sant Isidre, carrer d'Òdena i carrer de Sant Josep o Camp de la Proa (Fragment del Plànol Geomètric d'Igualada de l'any 1831, per Pere Serra Bosch).

Carrer de Sant Josep o Camp de la Proa (sector carrer d'Òdena - Sant Josep)

El 26 d'agost de 1783, el comte de Vallcabra, Carles d'Ascon, resident a Barcelona, presenta un memorial a l'Ajuntament igualadí on assenyalava la seva intenció de dur a terme un projecte per edificar cases a la peça de terra campa que tenia al Camp de la Proa o antigament anomenat el camp prop el Portal d'Òdena. Una peça de terra situada a pocs metres de l'antic portal d'Òdena, la qual confrontava per l'est amb el futur carrer de Sant Josep o antic camí dels Caputxins i per l'oest amb el nou carrer d'Òdena, antic camí d'Igualada a Òdena. El problema que presentava el projecte era que, per sota la peça de terra, passava el conducte subterrani de la Font Nova i no volia perjudicar els béns públics. Les autoritats igualadines van donar el seu vistiplau per iniciar els diferents establiments, però van avisar que els nous emfiteutes no podrien plantar arbres ni fer pous morts, per evitar malmetre el conducte d'aigua subterrani.³⁵⁵

355. ACAN-AMI, reg. núm. 1114.

L'any 1784, la problemàtica continua. El comte es queixava al consistori de les clàusules imposades per aquest per construir habitatges. Al·legava que les determinacions municipals eren il·legals perquè *«primeramente hasta ahora ni se ha impedido impedirse el que se planten árboles en dicho campo y no sufriendo esta servidumbre no puede ahora impedirse. En segundo lugar porque lo más a que puede obligarse es que los árboles se planten a una competente distancia del conducto ... en tercer lugar porque el mismo conducto de la fuente atraviesa una gran parte de la villa y en parajes donde hay pozos de todas especies sin que por esto se perjudique la limpieza del agua»*.³⁵⁶ Per aquests motius demanava a l'Ajuntament que no posés traves a l'hora de construir els habitatges i que els emfiteutes puguin obrir els pous necessaris, així com plantar arbres. La resposta municipal és *«que jamas este ayuntamiento como señor jurisdiccional que es, ha impedido que se fabriquen casas para ensanche de esta población por serle muy útil, si que procura cumpliendo con la Reales leyes en que se concede la hermosura de las casas teniendo la altura competente, que estén perfiladas o a lo menos blanqueadas, que las puertas tengan la debida proporción que al empezar una calle quede ancha y en quanto sea doble recta que no se pongan balcones de madera y los de hierro que no perjudiquen al vecino y que pague el laudemio la limitación de privar a los que quisieren edificar casa en el campo de la Proa, de plantar arboles fue para no desquiciar el conducto de la fuente... de la limitación de no poder hacer pozo alguno especialmente muerto pues es constante que aun los que se hacen para limpieza de las calles y callejuelas piden la licencia primeramente al ayuntamiento y no siendo en perjuicio de vecino o otra se les concede... es también de notar el mal informado esta dicho señor conde en exponer al Real Acuerdo que el conducto de la fuente pasa por la villa atravesando una gran parte de ella y en parajes donde hay pozos de todas especies pues se ve claro que mana la fuente al entrar a la villa y solo dista 22 varas de la puerta teniendo solo una casa a un lado y dos al otro y se guarda bien el ayuntamiento de dar licencia de hacer pozos muertos en parajes que puedan dañar...»*

L'any 1790 s'inicia el procés urbanitzador de l'espai. Els promotors dels citats establiments seran ara Ramon Francesc Copons i Maria Josefa Copons, cònjuges marquesos de la Manresana i comtes de Vallcabra. Però l'any 1792 sorgeixen nous problemes per on passava la mina d'aigües *«pues con la edificación ... se llevarán las escasas agua de la Fuente ... y las ensuciarán con pozos muertos y letrinas encima»*. La preocupació del consistori farà que *«para mayor seguridad del conducto de la Fuente Nueva seria conveniente llamar aquí al ayuntamiento a Joan Bautista Pasqual albañil que es quien tiene establecido la primera casa o pedazo del campo de la Proa y tiene edificado parte encima de la cañonera... para que con la obra que se haya de edificar encima no quede desquicidado aquel conducto»*. Per tranquil·litzar l'Ajuntament, Joan Baptista promet que edificarà una mina sobre la dita canonada i que *«en adelante edificaria empezando medio palmo debajo del umbral vulgo margapeu de la puerta principal que ya tiene formada, cuya boveda o mina hara en el modo lo dispondran los señores alcalde mayor y regidor decano»*.

Novament l'any 1795, l'Ajuntament creu que hi podria haver algun desperfecte a la canonada de conducció ocasionat per la construcció d'edificis al camp de la Proa i acorda amb els propietaris dels nous habitatges que arreglin el seu tram de la mina. Resolt el problema, els nous emfiteutes hauran de seguir els pactes signats amb els marquesos de la Manresana i comtes de Vallcabra.

Els pactes de compliment obligatori per als nous emfiteutes seran els següents:

- Edificar una casa abans de dos anys.
- Construir un portal de pedra picada seguint els perfils de les parets foranes, com establia la normativa municipal igualadina.
- La paret del sud podrà ser carregada per bastir el nou edifici, mentre que la paret del nord podrà ser carregada pel futur veí.
- No podran obrir finestres ni forats ni portes a la part del migdia i tramuntana.
- No podran llençar a la part de tramuntana —mentre no estigui edificada— ni aigua ni porqueries.
- Les teulades hauran de tenir els vessants orientats cap l'est i l'oest.
- No pugui causar perjudici a la canonada de la font pública si es troba en el terreny establert.
- Obligació de fer una paret de 12 pams a la part de tramuntana.
- Segons l'extensió del terreny, podran edificar en un o altre dels dos carrers.
- L'emfiteuta haurà de pagar un cens anual.

356. ACAN-AMI, reg. núm. 1115.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Baptista Pasqual, mestre de cases d'Igualada ³⁵⁷	5-6-1790	104 pams d'amplada	26 ll.
Jaume Govern, prevere beneficiat de Santa Maria d'Igualada ³⁵⁸	28-7-1790	28 pams d'amplada i 165 pams de llargada	7 ll.
Agustí Galí, fabricant de draps d'Igualada (restablert per Jaume Govern) ³⁵⁹	1-5-1793	28 pams d'amplada i 165 pams de llargada	7 ll.
Jaume Escudé, carreter d'Igualada ³⁶⁰	3-6-1790	40 pams d'amplada i 209 pams de llargada	14 ll.
Anton Casasayas, sastre d'Igualada ³⁶¹	25-8-1790	28 pams d'amplada i 243 pams de llargada	11 ll., 9 s., 10 d.
Salvador Llansana, pagès d'Igualada (restablert per Anton Casasayas) ³⁶²	25-8-1791	28 pams d'amplada i 243 pams de llargada	11 ll., 9 s., 10 d.
Rafael Valls, blanquer d'Igualada ³⁶³	25-8-1790	28 pams d'amplada i 151 pams de llargada	11 ll., 14 s., 6 d
Joan Prat, mestre de cases d'Igualada ³⁶⁴	5-8-1790	28 pams d'amplada i 150 pams de llargada	7 ll.
Bartomeu Martí, sastre d'Igualada ³⁶⁵	1792	56 pams d'amplada i 150 pams de llargada	14 ll.

357. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava a migdia amb un camí que anava des del carrer d'Òdena al camí dels Caputxins. El 13-9-1794, Joan Baptista Pasqual venia una casa amb el seu pati situada al carrer d'Òdena, amb tres portals, dos obrint al carrer d'Òdena i el tercer a la part de migdia davant l'espíral de la font nova, al Rnd. Joan Capdevila. Limitava per llevant amb el futur carrer de Sant Josep; a migdia amb l'espíral de la font o placeta; a ponent amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb ell mateix, Joan Baptista Pasqual. El preu de la venda va ser de 1.800 lliures. La venda assenyalava que només estava obrada la casa fins el primer pis i part dels baixos. ACAN-ANI, reg. núm. 504. L'any 1814, els marmessors de Celdoni Capdevila establien la casa en emfiteusi a Aleix Morros, fabricant d'indianes, per un cens anual de 75 lliures. Limitava: a llevant amb el carrer de Sant Josep; a migdia amb la placeta de l'espíral de la font; a ponent amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb Josep Camps. ACAN-ANI, reg. núm. 600. El 7-2-1796, vendrà a Josep Camps, espadenyer, un casal cobert al carrer d'Òdena per un preu de 700 lliures i un cens anual de 6 lliures 8 sous 9 diners. El 6-1-1798, vendrà a Ramon Roig, blanquer, un casal cobert, un hort i una eixida al darrere, a la part de llevant amb us del pou al carrer d'Òdena, per un preu de 650 lliures, i un cens anual de 6 lliures, 11 sous, 6 diners.

358. ACAN-ANI, reg. núm. 503. Limitava: a l'est amb dit camí dels Caputxins; a migdia amb Joan Baptista Pasqual, mestre de cases; a ponent amb el carrer d'Òdena; i al nord amb Jaume Escuder.

359. ACAN-ANI, reg. núm. 503. Limitava: a l'est amb dit camí dels Caputxins; a migdia amb Joan Baptista Pasqual, mestre de cases; a ponent amb el carrer d'Òdena; i al nord amb Jaume Escuder.

360. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava la peça de terra per llevant amb al camí que anava als Caputxins; pel sud amb Jaume Govern; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

361. ACAN-ANI, reg. núm. 501. Limitava la peça de terra, per llevant amb al camí que anava als Caputxins; pel sud amb Jaume Escudé; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

362. ACAN-ANI, reg. núm. 501. Limitava la peça de terra per llevant amb al camí que anava als Caputxins; pel sud amb Jaume Escudé; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

363. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava la peça de terra, per llevant amb al camí que anava als Caputxins; pel sud amb Antoni Casasayas; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. L'any 1816, Rafael Valls i el seu fill Ramon, estableixen en emfiteusi la casa i la meitat de l'eixida a Francesc i Magí Dalmases, pare i fill, teixidors de llana, a canvi d'un cens anual de 45 lliures. El mateix any també estableixen en emfiteusi la casa nova i l'altra meitat de l'eixida que donava al carrer de Sant Josep a Agustí Galí a canvi d'un cens anual de 41 lliures, 5 sous, 6 diners. ACAN-ANI, reg. núm. 602.

364. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava la peça de terra, per llevant amb terreny del marquès de la Manresana; pel sud amb Rafael Valls; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. El 13-3-1792, Joan Prat restableix a Bartomeu Martí, sastre d'Igualada, el tros de terra campa que ell tenia per establiment fet per Ramon Francesc Copons de la Manresana, el 25-8-1790 a Barcelona. Limitava a llevant i nord amb els comtes de la Manresana; a migdia amb Rafael Valls, blanquer; i a ponent amb el carrer d'Òdena. Haurà de pagar un cens anual de 7 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 502.

365. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra per llevant amb al camí que anava als Caputxins; pel sud amb Rafael Valls; per l'oest amb Joan Prats i Jacint Lafarga; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jacint Lafarga, barreter d'Igualada ³⁶⁶	1-1-1791	28 pams d'amplada i 150 pams de llargada	7 ll.
Francesc Puig ³⁶⁷	1792	32 pams d'amplada	8 ll.
Fèlix Puig, comerciant d'Igualada ³⁶⁸	10-1-1794	60 pams d'amplada i de llargada des del carrer d'Òdena fins al camí dels Caputxins	30 ll.
Carles Morató, comerciant de Barcelona ³⁶⁹	16-5-1794	46 pams d'amplada i 160 pams de llargada	11 ll., 13 s., 9 d.
Carles Morató, comerciant de Barcelona ³⁷⁰	2-10-1794	46 pams d'amplada i 235 pams de llargada	17 ll., 16 s., 7 d.
Josep Roca, comerciant ³⁷¹	?	? d'amplada i de llargada des del carrer d'Òdena fins al futur carrer de Sant Josep	?
Miquel Galí, fabricant d'indianes ³⁷²	1794	60 pams d'amplada i de llargada des del carrer d'Òdena fins al futur carrer de Sant Josep	41 ll., 10 s.
Ramon Brunet, pagès d'Òdena ³⁷³	28-10-1799	28 pams d'amplada i de llargada des del carrer d'Òdena fins el futur carrer de Sant Josep	14 ll., 10 s.
Francesc Ferrer, pagès d'Igualada ³⁷⁴	28-10-1799	28 pams d'amplada i de llargada des del carrer d'Òdena fins al futur carrer de Sant Josep	12 ll., 3 s.
Isidre Prat, pagès d'Igualada ³⁷⁵	28-10-1799	52 pams d'amplada i de llargada des del carrer d'Òdena fins al futur carrer de Sant Josep	15 ll., 12 s.
Manuel Montaner, barreter d'Igualada	?	?	?
Manuel Montaner, barreter d'Igualada ³⁷⁶	12-2-1826	106 pams d'amplada i de llargada tot « <i>lo que existeix des de la casa que dit Manuel Montaner poseheix edificada en terreno de pertinències del dit camp de la Proa fins a la punta en que conclou i se uneixen lo carrer nomenat de Odena i lo camí traveser</i> »	25 ll.

366. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra per llevant amb terreny de la comtesa de Vallcabra; pel sud amb Bartomeu Martí; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. L'any 1793, la casa va ser venuda per 600 lliures a Magí Aguilera i Morera, fabricant de draps d'Igualada.

367. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra per llevant amb el camí que anava als Caputxins, i pel sud amb Jacint Lafarga.

368. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Bartomeu Martí i part amb Jacint Lafarga; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. Puig podrà carregar al migdia a les parets de Jacint Lafarga i Bartomeu Martí.

369. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Fèlix Puig; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. El febrer de 1799 Morató va cedir el pati a Josep Aragonès.

370. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Fèlix Puig; per l'oest amb Carles Morató; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. El febrer de 1799 Morató va cedir el pati a Josep Aragonès.

371. ACAN-API-NOT, reg. núm. 437. Josep Roca arrendarà la casa a Miquel Galí. Limitava l'eixida de la casa per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Josep Aragonès, abans Morató; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb Miquel Galí.

372. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Josep Morató; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

373. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Miquel Galí; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

374. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Ramon Brunet; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir. L'any 1810, la vídua permutarà la casa amb Gabriel Bares.

375. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Francesc Ferrer; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb la resta de la peça de terra a establir.

376. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. Limitava la peça de terra, per llevant amb el camí que anava als Caputxins; pel sud amb Manuel Montaner; per l'oest amb el carrer d'Òdena; i pel nord amb el camí traveser —futur carrer de Sant Carles—.

L'any 1777, Liberata de Padró i el seu fill establien en emfiteusi peces de terra per edificar cases a la partida anomenada el Camp de la Font del Clos. La partida de terra hauria d'estar situada més al nord del Camp de la Proa, entre l'inici de l'actual carrer de Sant Carles, al costat del carrer d'Òdena, el passeig de Verdaguer i el carrer de Sant Josep.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Miquel Gavarró i Miquel Roig ³⁷⁷	13-9-1777	80 pams d'amplada i 155 pams de llargada	Preu venda: 284 ll.
Josep Anton Fàbregas, negociant ³⁷⁸	23-1-1794	30 pams d'amplada i 155 pams de llargada	8 ll., 15 s.
Josep Revert, d'Igualada ³⁷⁹	7-7-1795	84 pams d'amplada i 155 pams de llargada	22 ll., 1 s.
Pere Ferrer Sicart, fabricant de draps i barrets d'Igualada ³⁸⁰	10-10-1816	296 pams de fons començant des del sud al nord seguint la línia de les pallisses; a la part de migdia té 92 pams d'amplada tirant l'escaire; a la part de ponent 100 pams	35 ll.

El 9 de maig de 1808, Anton Marià de Padró venia perpètuament a Josep Baliu, blanquer d'Igualada, mig jornal de terra o vint canes catalanes a tot quadre per 1.142 lliures, 17 sous, 6 diners. Limitava la peça per llevant amb Francesc Ribera, paraire d'Igualada, a migdia amb la restant propietat dels Padró, a ponent amb el camí pel qual s'anava d'Igualada a Òdena, i pel nord amb la propietat del comprador.³⁸¹

377. ACAN-ANI, Secció 10-Establiments. La peça limitava, per l'est amb Josep Ribera, ferrer d'Igualada; pel sud amb les terres del comte de Vallcabra; per l'oest amb el camí d'Igualada a Òdena; i pel nord amb la resta de terra de dits Padró.

378. ACAN-ANI, reg. núm. 504. La peça limitava per l'est i nord, amb terra dels Padró; a migdia amb terres del Potau i camí veïnal; i per l'oest amb Rafael Valls, blanquer.

379. ACAN-ANI, reg. núm. 505. La peça limitava, per l'est i nord amb terra dels Padró; a migdia amb terres del Potau i camí veïnal; i per l'oest amb Josep Anton Fàbregas.

380. ACAN-ANI, reg. núm. 602. La peça limitava, per l'est amb Francesc Ribera; a migdia amb terres del Potau i camí veïnal —carrer de Sant Carles— i tirant cap a llevant amb el carrer de Sant Josep i part amb Vilaseca i Viver; per l'oest amb Josep Calassanç Revert Segura i part amb el camí que va Òdena; i a tramuntana amb la resta del terreny dels Padró.

381. ACAN-ANI, reg. núm. 646.

Carrer de Sant Josep (sector de llevant)

El procés d'urbanització d'aquest espai és quasi paral·lel en el temps al que es produeix al Camp de la Proa. La peça de terra destinada a la construcció d'habitatges tenia una extensió d'un jornal i mig de llaurada de mules. Els promotors dels establiments emfitèutics a perpetuïtat i també vendes perpètuas seran Pere Guixà, boter, i Lluís Riba, carder, tots dos d'Igualada. El procés l'inicien a partir de l'any 1792. Aquell mateix any, el 12 de febrer, havien estat tots dos establerts en emfiteusi de la peça citada per Josep Castelltort i Tomàs, blanquer d'Igualada, a canvi d'un cens anual de 75 lliures, i una entrada de 200 lliures. L'establiment ens permet saber-ne els límits. Afrontava per llevant amb els hereus de Joan Anton Riera Roger; a migdia amb els hereus de Ramon Argullol, el qual havia construït cases per arrendar; a ponent amb el camí públic que anava de la vila d'Igualada a la font del Prat —futur carrer de Sant Josep—; i a tramuntana amb el camí públic que anava al convent dels Caputxins —futur carrer de Sant Carles—. Josep Castelltort n'era propietari per compra que li feu a Pere Fàbregas, veler igualadí, el qual la va vendre en nom de Gertrudis Aldebó, vídua del notari Victorià Aldebó, i de la seva filla Francesca Aldebó, l'any 1760, per un preu de 151 lliures, 1 sou, 2 diners.³⁸²

En el moment que es produeix l'establiment a Pere Guixà i Lluís Riba, l'Ajuntament igualadí disposarà que s'assenyalin a cada cap de la peça de terra de migdia, ponent i tramuntana els espais destinats a carrer.

Els establiments i vendes es realitzaran en un curt període de temps que anirà entre 1792 i 1798. El pam es pagarà a raó de cinc sous. Els establiments els situem de sud a nord.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Baltasar Olzinelles ³⁸³ , d'Igualada ³⁸⁴	11-6-1792	80 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	20 ll.
Josep Morros, patisser d'Igualada ³⁸⁵	10-8-1796	30 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	Preu venda: 250 ll.
Pau Esteve, mestre de cases d'Igualada ³⁸⁶	07-3-1797	30 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	Preu venda: 250 ll.
Josep Castells, perxer d'Igualada ³⁸⁷	22-8-1796	50 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	12 ll., 10 s.
Pau Ferrer, carreter d'Igualada ³⁸⁸	20-9-1793	50 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	12 ll., 10 s.

382. ACAN-ANI, reg. núm. 563.

383. El cognom Olzinelles es troba escrit de maneres molt diferents: Olzinellas, Olzinelles, Olsinellas, Olsinelles, Ulzinellas ... i s'ha optat per la forma Olzinelles en tot el treball.

384. ACAN-ANI, reg. núm. 563. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Pau Ferrer, perxer, amb Joan Morera, carreter, i part amb el mateix Olzinelles; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb els establiments.

385. ACAN-ANI, reg. núm. 567. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Baltasar Olzinelles; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb els establiments.

386. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Josep Morros; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Josep Castells.

387. ACAN-ANI, reg. núm. 567. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Pau Esteve; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb ell mateix, Josep Castells.

388. ACAN-ANI, reg. núm. 564. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb els establiments; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Joan Martí. El desembre de l'any 1795, Ferrer rescindeix l'establiment emfitèutic. ACAN-ANI, reg. núm. 566.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Castells, perxer d'Igualada ³⁸⁹	8-12-1794	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	7 ll.
Joan Martí, mestre de cases d'Igualada ³⁹⁰	11-3-1794	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	7 ll.
Jaume Ferrer, courer d'Igualada ³⁹¹	11-3-1794	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	7 ll.
Bartomeu Badia, sabater d'Igualada ³⁹²	26-3-1794	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	7 ll.
Pere Ferrer i Pere Ferrer Icart, pare i fill d'Igualada ³⁹³	18-9-1794	52 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	13 ll.
Joan Uson, sabater d'Igualada ³⁹⁴	12-4-1798	83 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	21 ll.
Ramon Gomà, pagès i revenedor d'Igualada ³⁹⁵	20-12-1794	90 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la peça	22 ll.

389. ACAN-ANI, reg. núm. 565. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Joan Ferrer; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Jaume Ferrer.

390. ACAN-ANI, reg. núm. 565. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Joan Ferrer; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Jaume Ferrer. El 20 de desembre del mateix any, Martí renunciarà a l'establiment emfitèutic.

391. ACAN-ANI, reg. núm. 565. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Joan Martí; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Bartomeu Badia.

392. ACAN-ANI, reg. núm. 565. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Jaume Ferrer; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Pere i Pere Ferrer, pare i fill.

393. ACAN-ANI, reg. núm. 565. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Bartomeu Badia; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb els establiment.

394. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb els establiment; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb Ramon Gomà.

395. ACAN-ANI, reg. núm. 565. Limitava la peça establerta, a llevant amb els hereus de Riera; a migdia amb Joan Uson; a ponent amb el camí i el camp de la Proa; i a tramuntana amb el mateix camí que circumdava el tros de terra i anava als Caputxins. L'any 1819, el net, Joan Gomà, fabricant de teixits de cotó, restableix en emfiteusi a Josep Bordas, pagès de la vila d'Igualada, un tros de terra de 60 pams d'amplada de sud a nord i de fondària fins l'afrontació amb Josep Llobet. Limitava a llevant amb Josep Llobet, fabricant d'indianes, a migdia amb el mateix Gomà, a ponent amb el carrer de Sant Josep i a tramuntana amb els hereus de Francesc Esteve, calceter d'Igualada, un camí públic que anava al convent dels Caputxins. Haurà de pagar un cens anual de 15 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 664.

Carrer de Sant Pau i carrer de Sant Carles (sector carrer de Sant Josep)

Amb l'inici del segle XIX, la família Riera comença l'establiment emfitèutic del futur carrer de Sant Pau i Sant Carles. Serà Josep Anton Riera qui, a partir del 1802 establirà els pactes que tots els emfiteutes hauran d'acceptar. L'any següent serà el seu fill, Ramon Riera Janer. El futur carrer de Sant Pau haurà de tenir 28 pams d'amplada, igual que el nou carrer dels Esquiladors. El nou carrer de Sant Carles haurà de tenir 21 pams d'amplada. Els emfiteutes del carrer de Sant Pau tindran al darrere del futur habitatge un pati de 246 pams de llargada; a la vegada l'emfiteuta tenia l'obligació de fer al cap de dos anys una inversió mínima de 200 a 300 lliures al nou edifici. L'entrada que hauran de fer efectiva serà un parell de pollastres. Els nous habitatges del carrer de Sant Pau s'establiran a la part «*de migdia que donarà al davant de las pallisses que vuy se troban construïdes detras las cases del carrer de Sant Pere Màrtir*». Els habitatges del carrer de Sant Carles havien de construir-se mirant al nord —a la part de tramuntana, al camí que anava als Caputxins—.

Establiments del carrer de Sant Pau:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Morera i Pau Morera, pare i fill, carreters d'Igualada ³⁹⁶	23-7-1802	84 pams d'amplada per 246 pams de fons	13 ll., 15 s.
Gaietà Mata, paraire d'Igualada ³⁹⁷	24-7-1802	54 pams d'amplada per 246 pams de fons	13 ll., 10 s.
Tomàs Barral i Pau Anton Barral, pare i fill, fabricants de draps ³⁹⁸	24-7-1802	213 pams d'amplada per 246 pams de fons	53 ll., 5 s.
Isidre Albareda i Jaume Albareda, germans, pagesos d'Igualada ³⁹⁹	8-9-1803	56 pams d'amplada per 170 pams de fons	13 ll., 6 s.

396. ACAN-ANI, reg. núm. 639, pàg. 94. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb les pallisses del carrer de Sant Pere Màrtir; per l'oest amb Baltasar Olzinelles, Josep Morros, Pau Esteve, Josep Castell, Joan Valls, Jaume Forn, Bartomeu Badia i Pau Farrer; pel nord amb dit Riera. A la part de tramuntana, els límits del pati topaven amb les cases i patis del carrer de Sant Josep, «*devent seguir una línia recta fins a terminar en la amplària de 13 pams que en son extrem han de quedar des de la punta del tros de terra establert fins a la part sobre expressada de Dr. Baltasar de Olsinellas i altres particulars*».

397. ACAN-ANI, reg. núm. 639, fol. 97. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb les pallisses del carrer de Sant Pere Màrtir; per l'oest amb Joan i Pau Morera; i pel nord amb terra de dit Riera.

398. ACAN-ANI, reg. núm. 639, pàg. 100. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb les pallisses del carrer de Sant Pere Màrtir; per l'oest amb Gaietà Mata; i pel nord amb terra de dit Riera.

399. ACAN-ANI, reg. núm. 640, pàg. 242. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb les pallisses del carrer de Sant Pere Màrtir; per l'oest amb Tomàs i Pau Anton Barral; i pel nord amb terra de dit Riera.

Establiments del carrer de Sant Carles:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Llobet, teixidor d'indianes d'Igualada ⁴⁰⁰	29-7-1802	30 pams d'amplada per 246 pams de fons	9 ll.
Anton Ratera, rellotger d'Igualada ⁴⁰¹	29-7-1802	30 pams d'amplada per 246 pams de fons	9 ll.,
Tomàs Barral i Pau Anton Barral, pare i fill, fabricants de draps ⁴⁰²	29-7-1802	150 pams d'amplada per 246 pams de fons	35 ll., 12 s., i 6 d.

L'any 1780 Joan Roca, veí de la vila de Guissona, ha comprat el camp que havia estat del notari igualadí Josep Mateu, situat al costat de la pallissa i fàbrica d'aiguarent de Joan Dardet. La seva intenció serà demanar llicència a l'Ajuntament per edificar-hi cases o pallisses. Les autoritats igualadines donaran el permís.

A la vegada, els mateixos Riera establiran a la partida la Plana dels Caputxins per fer-hi una era per batre grans i una pallissa. Els emfiteutes que van accedir-hi van ser els següents:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Isidre Rossell, pagès d'Igualada ⁴⁰⁴	20-3-1803	110 pams d'amplada per 220 pams de fons	10 ll., 3 s.
Tomàs Barral i Pau Barral, pare i fill, fabricants de draps ⁴⁰⁵	5-4-1803	110 pams d'amplada per 210 pams de fons	10 ll., 1s., 3 d.

400. ACAN-ANI, reg. núm. 639. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb Joan i Pau Morera, i Gaietà Mata; per l'oest amb Ramon Gomà, Joan Uson i el prevere Lluís Francolí; i pel nord amb el futur carrer de Sant Carles, «camí que va al convent dels pares Caputxins».

401. ACAN-ANI, reg. núm. 639. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb Gaietà Mata i Tomàs i Pau Anton Barral; per l'oest amb Josep Llobet; i pel nord amb el futur carrer de Sant Carles, «camí que va als Caputxins».

402. ACAN-ANI, reg. núm. 639. La peça limitava: per l'est amb terres de Riera; pel sud amb Tomàs i Pau Anton Barral; per l'oest amb Anton Ratera; i pel nord amb el «camí que va als Caputxins». L'any 1807, els Barral restableixen en emfiteusi 54 pams d'amplada per 150 de fondària a Josep Riba, mestre carder d'Igualada, a canvi d'un cens de 15 lliures. La peça establerta limitava: a l'est, sud i oest, amb els mateixos Barral, i pel nord amb el camí que anava al convent dels Caputxins o futur carrer de Sant Carles. ACAN-ANI núm. 644. L'any 1807, els Barral restableixen a Josep Riba, mestre carder d'Igualada 54 pams d'amplada i 150 pams de llargada, que limiten a llevant migdia i ponent, amb els mateixos Barral i pel nord amb el carrer que va als Caputxins. Haurà de pagar l'emfiteuta un cens anual de 15 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 644.

403. ACAN-AMI, reg. núm. 1113.

404. ACAN-ANI, reg. núm. 640. La peça limitava: per l'est i sud amb terres de Riera; per l'oest amb Francesc Esteve, i pel nord amb els cònjuges Martí Puigdollers, notari, i Paula Cuyner, propietària.

405. ACAN-ANI, reg. núm. 640. La peça limitava: per l'est i sud amb terres de Riera; per l'oest amb Isidre Rossell; i pel nord amb els cònjuges Martí Puigdollers, notari, i Paula Cuyner, propietària.

Carrer dels Esquiladors

La família Riera continua l'any 1832 establint patis en emfiteusi, conformant el futur carrer dels Esquiladors. El terreny es trobava situat al Pla Inferior darrere dels carrers de Sant Pere Màrtir i de la Trinitat. Pertanyia a Ramon Riera, advocat, com a hereu de Josep Anton Riera i Roger, ministre honorari de la Real Audiència de València.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Ignasi Estalella i Sala, mestre de cases ⁴⁰⁶	8-9-1832	30 pams d'amplada per 204 pams de fons	11 ll., 5 s.
Ignasi Estalella i Cotet, mestre de cases ⁴⁰⁷	19-8-1832	30 pams d'amplada per 204 pams de fons	11 ll., 5 s.
Francesc Marí, traginer de Capellades ⁴⁰⁸	19-8-1832	30 pams d'amplada per 204 pams de fons	11 ll., 5 s.
Maria Elies, vídua de Magí Baliu, blanquer d'Igualada ⁴⁰⁹	19-8-1832	30 pams d'amplada per 204 pams de fons	11 ll., 5 s.

Les clàusules establertes i acceptades entre les dues parts van ser:

- Un termini màxim de tres anys per construir-hi habitatge.
- Mantenir i no deteriorar l'edifici una vegada estigui edificat.
- Si els establerts no paguen abans de tres anys el cens anual, el pati i edifici tornarà als Riera.
- L'adquiridor podrà restablir el pati o una part, però el nou adquiridor haurà de continuar pagant el cens anual.
- Els adquiridors hauran de pagar les contribucions.

406. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

407. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

408. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

409. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

Carrer del Clos

El carrer del Clos és un nou exemple del moviment del mercat immobiliari igualadí. El notari Mariano Cuyner i Vinyals establirà en emfiteusi, el 15 de juliol de 1773, una peça de terra campa d'un jornal i mig al lloc anomenat «*Tias lo hostal del Rovira*» al pagès de Castellfolit del Boix, Isidre Prat, originari del mas Vilaclara, i al fuster igualadí Ramon Ribes, a canvi d'un cens anual de 41 lliures, 8 sous i 6 diners. Els emfiteutes, davant la manca de diners, s'endeutaran amb un censal mort de preu 500 lliures i pensió anual 15 lliures, per poder pagar entre altres les diferents pensions del censal mort i els diners del cens anual. La intenció dels nous emfiteutes no és altra que la d'establir novament la peça de terra en emfiteusi i en petites parcel·les per construir-hi una casa i una pallissa. Els nous emfiteutes trobats fins al 1780 aportaran cada any, amb el pagament del cens anual, la quantitat de 55 lliures, 1 sou, 4 diners, quantitat molt propera a la suma dels costos del censal mort i del cens anual. L'espai destinat a l'establiment emfitèutic per construir-hi noves cases també afectarà el futur carrer de Sant Magí.

El nom del carrer és degut a l'existència d'un casolot, propietat de Victorià Aldabó, notari igualadí, que tenia al costat del seu hort la font anomenada del Clos. Aquesta font recollia les aigües que naixien a la costa del Mercadal, indret que marcava els límits entre Igualada i Òdena per la zona de tramuntana —actual Poble Sec—. A partir de la segona meitat del segle XVIII, aquest espai era conegut com el Clos del Rovira, pel cognom de la família que comprarà als Aldabó la propietat l'any 1751. Així, Gertrudis Aldabó, vídua de Victòria Aldabó, i Francesca Aldabó, filla, venien a Pere Rovira, prevere de Santa Maria d'Igualada, la casa o casolot ensorrat amb el seu hort per 368 lliures, 15 sous, 4 diners.⁴¹⁰ L'any 1752, Pere Rovira donava poder a Anton Rovira, per comparèixer davant de l'Intendent General de la Batllia General de Catalunya per reconèixer i mantenir el dret de l'aigua subterrània que naixia a la costa del Mercadal i era conduïda fins el seu hort i casa ensorrada anomenada l'hort del Clos.⁴¹¹ El mapa d'Igualada de 1831 l'anomena carrer de Santa Teresa.

Els promotors de la nova urbanització expliquen que, si no haguessin fet l'associació, no haurien pogut dur a terme aquests establiments. Els pactes realitzats entre Prat i Ribes van ser:

- El pagament de les pensions del censal mort i del cens anual l'han de realitzar a mitges tots dos implicats.
- Qualsevol divisió de la peça de terra entre els dos associats haurà de ser supervisat per un expert elegit per cada una de les dues parts.

Una vegada feta efectiva la possessió de la peça, els dos socis en comencen l'establiment l'any 1774 sota els pactes següents:

- Segons la peça de terra, el cost del cens anual anirà des d'1 sou i 10 diners per pam a 3 sous per pam.
- L'adquiridor haurà de fer la paret travessera.
- No es podrà obrir ni finestra, ni forat, ni lluern a la paret de càrrega.
- Abans d'un any, s'haurà d'haver construït la paret del davant i a pujar-la fins a 12 pams d'alçada.
- Els adquiridors que tenen el terreny amb 150 pams de llargada hauran de fer una tanca d'onze pams d'alçada.
- L'entrada que han de fer tots els emfiteutes serà d'un parell de pollastres.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.

L'any 1788, però, la urbanització del carrer presentava alguns problemes que s'havien de resoldre. L'Ajuntament designarà els mestres de cases, Pere Freixes i Pau Bertran, per arreglar el que ells anomenaven «*calle mala y descompuesta y que necessita un pronto remedio*». La solució que proposaven era fer una línia recta des del carrer d'Òdena passant pel carrer del Clos fins entrar al carrer de Sant Magí, a l'espai de la casa de Ramon Ribas, indicant que la línia de 25 canes a 25 canes havia de tenir un pam de nivell.

410. ACAN-ANI, reg. núm. 333.

411. ACAN-ANI, reg. núm. 334.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joaquim Serra, teixidor de llana d'Igualada ⁴¹²	3-6-1774	40 pams d'amplada i 150 pams de llargada	3 ll., 13 s., 4 d.
Jaume Soteres, comerciant d'Igualada ⁴¹³	3-6-1774	28 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	4 ll., 4 s.
Josep Mas, teixidor de lli d'Igualada ⁴¹⁴	3-6-1774	35 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	5 ll., 5 s.
Mateu Bruguera, teixidor de llana ⁴¹⁵	3-6-1774	75 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	11 ll., 5 s.
Francesc Noguera, pagès d'Igualada ⁴¹⁶	3-6-1774	50 pams d'amplada i 150 pams de llargada	4 ll., 11 s., 8 d.
Andreu Puiggròs, pagès de Sant Guim de la Rabassa ⁴¹⁷	16-6-1774	35 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	5 ll., 5 s.
Joan Amigó Cornet, barreter d'Igualada ⁴¹⁸	19-6-1775	50 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	4 ll., 11 s., 8 d.
Jaume Torracassana, pagès i hortolà d'Igualada ⁴¹⁸	17-5-1780	112 pams d'amplada fins al terreny de Jaume Soteres. Pel mig passa un camí que es convertirà en carrer	13 ll., 10 s., 8 d.

Però, l'establiment emfiteutic del carrer del Clos no és només cosa de Prat i Ribes. Els emfiteutes establerts per la família Matosas limiten amb el nou carrer d'Òdena i pagaven el pam a raó de 15 diners. També hi haurà tres casos en què els Matosas decideixen vendre de forma perpètua el pati establert.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Gavarró, pagès d'Igualada ⁴²⁰	11-5-1774	63 pams d'amplada i 83 pams de llargada	5 ll., 5 s.
Francesc Gavarró, pagès d'Igualada ⁴²¹	16-8-1773	36 pams d'amplada i 67 pams de llargada	2 ll., 5 s.

412. ACAN-ANI, reg. núm. 373. Limitava: a sol ixent amb Jaume Soteras, negociant; a migdia amb el camí; i a ponent i a tramuntana amb la resta de terra.

413. ACAN-ANI, reg. núm. 373. Limitava: per l'est amb Andreu Puiggròs, pagès; a migdia amb el camí; i a ponent amb Joaquim Serra; i a tramuntana amb la resta de peça.

414. ACAN-ANI, reg. núm. 373. Limitava: per l'est amb Mateu Bruguera, teixidor de llana; a migdia amb el camí; a ponent amb Isidre Prat i Ramon Ribes; i a tramuntana amb Francisco Matosas, paraire.

415. ACAN-ANI, reg. núm. 373. Afrontava: a llevant amb peça de terra de la rectoria i amb Francisco Anton Matosas, paraire; a migdia amb el camí; a ponent amb Isidre Prat i Ramon Ribes; i a tramuntana amb dit Matosas.

416. ACAN-ANI, reg. núm. 373. Afrontava: a llevant amb Joaquim Serra, teixidor de llana; a migdia amb el camí; i a ponent i a tramuntana amb Prat i Ribes.

417. ACAN-ANI, reg. núm. 373. Afrontava: a llevant amb Josep Mas, teixidor de lli; a migdia amb el camí; a ponent amb Jaume Soteres, negociant; i a tramuntana amb Francisco Anton Matosas.

418. ACAN-ANI, reg. núm. 374. Afrontava: a llevant amb Jaume Soteres; a migdia amb la resta de peça de terra dels establiments; a ponent amb el camí que va a la capella de Sant Magí; i a tramuntana amb els establiments.

419. ACAN-ANI, reg. núm. 379. Afrontava: a llevant amb Jaume Soteres; a migdia amb els establiments; a ponent amb Anton Padró; i a tramuntana amb Francisco Anton Matosas.

420. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça per l'est amb el camí que anava a Òdena; pel sud amb el camí que es trobava darrere del clos del Rovira; per l'oest amb ell mateix; i pel nord amb Josep Morros.

421. ACAN-ANI, reg. núm. 391. Limitava la peça: per l'est amb Matosas; pel sud amb el camí que es trobava darrere del clos del Rovira; i per l'oest i nord, amb Matosas.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Roig, pagès d'Igualada ⁴²²	19-8-1773	30 pams d'amplada i 67 pams de llargada	1 ll., 17 s., 6 d.
Anton Ratera, rellotger d'Igualada ⁴²³	12-5-1774	34 pams d'amplada i 164 pams de llargada	Preu venda: 96 ll., 4s., 5 d.
Celoni Alsina, fuster d'Igualada ⁴²⁴	12-5-1774	34 pams d'amplada i 164 pams de llargada	Preu venda: 96 ll., 4s., 5 d.
Pere Fàbregas, Joan Baptista i Joan Badia ⁴²⁵	18-8-1773	50 pams d'amplada i llargada fins al terreny de Pere Fàbregas	Preu venda: 40 ll., 13 s., 4 d.

El tercer protagonista serà l'església en la figura del rector de Santa Maria, Jaume Dot, quan el 8 de març de 1774 decideix establir en emfiteusi, per construir-hi habitatges, una peça de terra campa situada al darrere de les pallisses i eixides del carrer de Sant Isidre, que mesurava per l'est 367 pams, dels quals s'havien de deixar 13 pams, 3 quarts i mig per eixamplar per la part del sud el camí —futur carrer del Clos—; pel sud mesurava 400 pams, per l'oest tenia 432 pams i pel nord 403 pams.⁴²⁶ Els establerts seran Magí Torres, barreter, Josep Camps, espardenyer i Josep Tomàs Feixes, pagès, tots d'Igualada —creiem que n'hi havia més, d'establerts—. Els establerts podran pagar 10 lliures del cens cada tres mesos. L'entrada seran dos parells de capons.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Magí Torres, Josep Camps i Josep Tomàs Feixes ⁴²⁷	8-3-1774	367 pams per 400 pams per 432 pams i per 403 pams	40 ll.

Aviat, un dels establerts, Josep Camps, establirà part del seu terreny en emfiteusi a Tomàs Barral i Jaume Serra.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Tomàs Barral, paraire d'Igualada ⁴²⁸	26-3-1776	60 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	9 ll.
Jaume Serra, pagès de Castellolí ⁴²⁹	21-4-1776	25 pams i 3 quarts d'amplada i llargada fins al cap de la peça	3 ll., 17 s., 3 d.

422. ACAN-ANI, reg. núm. 391. Limitava: per l'est amb Francesc Gavarró; pel sud amb el camí que anava del clos del Rovira a l'hostal del Rovira; per l'oest amb Matosas; i pel nord amb Josep Morros.

423. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça per l'est amb Joan Roig; pel sud amb el camí que es trobava darrere del clos del Rovira; per l'oest amb Celoni Alsina; i pel nord amb Pere Fàbregas.

424. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça per l'est amb Matosas; pel sud amb el camí que es passa entre el tros de terra i el clos del Rovira; per l'oest amb Matosas; i pel nord amb Pere Fàbregas.

425. ACAN-ANI, reg. núm. 391. L'acta notarial inclou el cens anual per a Pere Fàbregas i Joan Baptista Pasqual i la venda perpètua a Joan Badia. La peça limitava: per l'est amb Matosas; pel sud amb el nou carrer del Clos; per l'oest amb terres de la rectoria; i pel nord amb Pere Fàbregas.

426. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça per l'est amb Pere Fàbregas, Joan Badia i Joan Baptista Pasqual; pel sud amb el futur carrer del Clos; per l'oest amb Mateu Bruguera; i pel nord amb Josep Matosas.

427. ACAN-ANI, reg. núm. 309

428. ACAN-ANI, reg. núm. 375. Limita: per l'est amb Pere Fàbregas, Joan Badia i Joan Baptista Pasqual; pel sud amb el carrer del Clos; per l'oest amb Josep Camps; i pel nord amb Matosas. El 18-10-1803, Tomàs Barral i el seu fill Pau Anton Barral estableixen en emfiteusi a Bruno Mas, teixidor de llana d'Igualada, la casa amb dos portals, magatzem i eixida al darrere de la casa amb un pou d'aigua. Limitava: per l'est amb Tomàs Badia, paraire; pel sud amb el carrer del Clos; per l'oest amb Josefa Bargalló, vídua de Joan Bargalló, cirurgià; i pel nord amb Matoses. El cens a pagar anualment era de 35 lliures i una entrada de 600 lliures. Dintre de les obligacions hi havia la de donar pas franc per un dels portals a Joan Badia, paraire, i a Joan Pasqual, mestre de cases.

429. ACAN-ANI, reg. núm. 375. Limita: per l'est amb Tomàs Barral; pel sud amb el carrer del Clos; per l'oest amb Josep Camps; i pel nord amb Matosas.

Els pactes que hauran d'assumir seran:

- Pagarà a raó de 3 sous el pam.
- Haurà de fer una paret de tanca al davant i al darrere de dita peça de terra i la del darrere haurà de tenir 12 pams d'alçada i ser feta en un termini de dos anys.
- Haurà de pujar la paret mitgera. El veí n'haurà de pagar la meitat del cost.
- No podrà obrir forat ni finestra, ni lluern a la paret mitgera.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.
- L'entrada serà un parell de pollastres.

Un altre dels establerts a la terra de la rectoria va ser Josep Llopart, barreter d'Igualada, el qual també establirà un pati d'aquell terreny.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Antoni Abadal, mestre de cases d'Igualada ⁴³⁰	23-9-1778	42,5 pams d'amplada i llargada fins el cap de la peça	4 ll., 8 s., 11 d.

Josep Llucià i Guixà, igual que Josep Llopart, serà un dels establerts pel rector Jaume Dot. Llucià però decideix vendre el pati.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Nicolau Juler, baster d'Igualada ⁴³¹	1778	Pallissa oberta amb portal	300 ll.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Parella, carder d'Igualada ⁴³²	24-11-1779	12 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	1 ll., 5 s., 6 d.

El mateix dia, Parella estableix dos patis al prevere Isidre Torelló.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Isidre Torelló, prevere d'Igualada ⁴³³	24-11-1779	26 pams d'amplada i 50 pams de fons	2 ll., 17 s., 2 d.
Isidre Torelló, prevere d'Igualada ⁴³⁴	24-11-1779	56 pams d'amplada i 181 pams de fons	Cens inclòsa l'anterior establiment

430. ACAN-ANI, reg. núm. 313. Limita: per l'est amb Josep Parella, cardador i músic; pel sud amb el carrer del Clos; per l'oest amb Magí Torras; i pel nord amb Francesc Antoni Matosas. Haurà de pagar 35 lliures a Llopart per cobrir la despesa del pou, paret i tàpia que aquest havia fet en el terreny establert. L'any 1786 restablirà 21 pams d'amplada i de llargada fins a un pou i des de la tanca dels hereus del difunt Isidre Torelló fins a la tanca de Ramon Aguilera, dit lo Oranies, a Francesc Espoy, doctor en dret. Limitarà a llevant amb Abadal; a migdia amb el carrer del Clos; a ponent amb Ramon Aguilera; i a tramuntana amb Ramon Aguilera i amb ell mateix, Abadal. Pagarà un cens anual de 2 lliures, 19 sous, 6 diners. ACAN-ANI, reg. núm. 496.

431. ACAN-ANI, reg. núm. 510. Limita: a sol ixent, amb Josep Camps; a migdia amb el camí; a ponent amb Josep Parella i Isidre Torelló; i al nord amb Matosas. El comprador haurà de satisfer el cens anual de 3 lliures, 3 sous, 5 diners.

432. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita: per l'est amb Llucià; pel sud amb el carrer; per l'oest amb Josep Parella; i pel nord amb Matosas.

433. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita la primera peça, per l'est amb la pallissa de Parella; pel sud amb el carrer; per l'oest amb Anton Abadal; i pel nord amb Parella.

434. ACAN-ANI, reg. núm. 314. Limita la primera peça, per l'est amb Josep Llucià Guixa; pel sud amb Parella; per l'oest amb Anton Abadal; i pel nord amb Matosas. Josep Parella haurà de donar camí o passatge de 4 pams per poder passar del primer al segon terreny.

Carrer de Sant Magí

La formació del nou carrer apareix com a resultat de la creació de la rambla de Sant Isidre i del carrer del Clos. El nom del carrer vindrà del fet de coincidir amb el camí que anava a l'ermita de Sant Magí, situada al Poble Sec (actualment Fort de Sant Magí). Els establiments fets per Isidre Prat i Ramon Ribes donen lloc al nou carrer. Cal indicar que la futura casa de Jaume Torracassana feia cantonada amb el carrer del Clos i el nou carrer de Sant Magí —per aquest motiu l'hem posat als dos carrers—, igual que la casa de Joan Amigó.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jaume Torracassana, pagès i hortolà d'Igualada ⁴³⁵	17-5-1780	112 pams d'amplada fins al terreny de Jaume Soteres. Pel mig passa un camí que es convertirà en carrer	13 ll., 10 s., 8 d.
Isidre Prat, pagès de Castellfollit del Boix	1774	?	-
Rosa Gavarró, vídua de Jaume Noguera, carreter, i Joan Baliu, marit de Maria Noguera, filla de Jaume Noguera, tots d'Igualada ⁴³⁶	03-4-1812	Una pallissa amb parets i hort o eixida al darrere	24 ll.
Joan Amigó, fabricant barreter, d'Igualada ⁴³⁷	19-6-1775	50 pams d'amplada i llargada fins al cap de la peça	4 ll., 11 s., 8 d.
Francesc Jou, fuster de Berga ⁴³⁸	11-6-1778	30 pams d'amplada i llargada fins al terreny de Jaume Soteres	2 ll., 15 s.

Pactes:

- Fer la casa o pallissa a la part del migdia o tramuntana, amb portal al camí de Sant Magí.
- Al migdia fer una paret d'11 pams d'alçada per tancar, fins a la que afronta amb Jaume Soteres.
- Construir abans d'un any la paret del davant i a pujar-la fins a 12 pams d'alçada.
- Entrada: un parell de pollastres.

El sector occidental del carrer de Sant Magí es començarà a establir a partir de la compra als Padró, el gener de 1781, d'una peça de terra de 25 pams d'amplada i 200 pams de fondària de sud a nord, a la partida anomenada la Galera. Els compradors havien de tenir en compte *«quals pams se han de medir después de haver deixat lo camí de detras la fàbrica de Josep Torelló paraire de la mateixa vila conforme la amplària que té lo demás carrer i a la part de sol ixent al igual de les fites que allí son situat dit tros de terra en lo terme de dita vila i en lo camp dit de Galera quals detras de la fàbrica de dit Josep Torelló»*.⁴³⁹ Amb aquest nou espai permetrà als promotors tenir la superfície suficient per poder fer els espais dels dos carrers que l'Ajuntament igualadí havia fixat —28 pams per al futur carrer de Sant Magí, i 25 pams per al futur carrer del Retir— i alhora complementar els establiments dels patis. La compra als Padró els obligarà a seguir una sèrie de pactes. Els pactes estipulats per les dues parts van ser:

435. ACAN-ANI, reg. núm. 379. Afrontava: a sol ixent amb Jaume Soteres; a migdia amb els establiments; a ponent amb Anton Padró; i a tramuntana amb Francisco Anton Matoses.

436. ACAN-ANI, reg. núm. 598. Afrontava: a sol ixent, amb els hereus d'Agustí Bas; a migdia amb la propietat d'ells mateixos, Noguera; a ponent amb el carrer de Sant Magí; i a tramuntana amb els hereus de Joan Amigó Cornet.

437. ACAN-ANI, reg. núm. 374. Afrontava: a sol ixent amb Jaume Soteres; a migdia amb la resta de peça de terra dels establiments; a ponent amb el camí que va a la capella de Sant Magí; i a tramuntana amb els establiments.

438. ACAN-ANI, reg. núm. 313. Limita: a l'est amb Jaume Soteres; pel sud amb Joan Amigó i Cornet; per l'oest amb el camí que va d'Igualada a Sant Magí; i pel nord amb Isidre Prat.

439. ACAN-ANI, reg. núm. 491. El nou espai limitava: per l'est, oest i nord amb restant peça de terra dels Padró; i pel sud amb el camí que passava darrere la fàbrica de Josep Torelló.

- Quan els dits compradors edifiquin al tros de terra, no podran fer cap obertura a la part de tramuntana ni tampoc el vessant de la de la teulada.
- Serà obligació dels compradors fer a la part de ponent una paret d'alçada de 12 pams, sempre que s'edifiqui a la part de ponent *«sens poder impedir-vos nosaltres dits venedors la claror per dita part de ponent i que lo vessant de la teulada en cas de edificar casa pallissa o altre cosa dega donar en terreno propi de vosaltres dits compradors»*.
- Preu, 125 lliures

A partir d'aquest moment començaran a establir aquest espai als nous emfiteutes, els quals hauran de respectar una sèrie de pactes:

- El pam es pagarà a raó de 9 diners.
- A la part de llevant s'hauran de deixar 28 pams per a la creació del nou carrer Sant Magí, fins a limitar amb la casa que tenia Isidre Prat.
- No podran obrir ni portal, ni finestra a la paret de tramuntana.
- Hauran de fer, abans d'un any, una paret a ponent que mesurarà 12 pams d'alçada, igual que les parets de llevant i migdia.
- El vessant de teulada haurà de caure sobre el terreny establert.
- Donaran d'entrada un parell de pollastres.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Farré, àlies Jansola, llogater de mules i carreter d'Igualada ⁴⁴⁰	30-9-1782	25 pams d'amplada de llevant a ponent i 120 pams de migdia a tramuntana	4 ll., 10 sous
Joan Camps, paraire d'Igualada ⁴⁴¹	30-9-1782	25 pams d'amplada de llevant a ponent i 28 pams de migdia a tramuntana	1 ll., 1 s.
Tomàs Mussons, pagès d'Òdena ⁴⁴²	19-10-1782	25 pams d'amplada de llevant a ponent i 52 pams de migdia a tramuntana	1 ll., 19 s.
Pere Joan Pelfort, pagès d'Òdena ⁴⁴³	15-2-1783	25 pams d'amplada de llevant a ponent i 54 pams de migdia a tramuntana	2 ll., 6 d.
Pere Joan Pelfort, pagès d'Òdena ⁴⁴⁴	17-6-1787	50 pams d'amplada i 25 pams de fondària	1 ll., 5 s.

440. ACAN-ANI, reg. núm. 423. Limitava el pati, per l'est amb el futur carrer de Sant Magí; pel sud amb el futur carrer del Retir; per l'oest amb Padró; i pel nord amb la resta de la peça de terra en mans de Prat i Ribas. L'any 1792, la vídua Teresa Fàbregas i el seu fill Pau Farré establiran en emfiteusi la casa a Josep Bas, fabricant de draps. En aquells moments limitava a llevant amb la casa d'Isidre Prat, mitjançant el carrer de Sant Magí; a migdia amb Josep Torelló, paraire, mitjançant un altre camí; a ponent amb Anton Pagès Salamanca; i a tramuntana amb ells mateixos. Pagarà el nou emfiteuta un cens de 20 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 563.

441. ACAN-ANI, reg. núm. 423. Limitava el pati, per l'est amb el futur carrer de Sant Magí; pel sud amb Joan Farré; per l'oest amb Padró; i pel nord amb la resta de la peça de terra en mans de Prat i Ribas.

442. ACAN-ANI, reg. núm. 423. Limitava el pati: per l'est amb el futur carrer de Sant Magí; pel sud amb Joan Camp; i per l'oest i nord amb Padró.

443. ACAN-ANI, reg. núm. 423. Limitava el pati: per l'est amb el futur carrer de Sant Magí; pel sud amb Tomàs Mussons; per l'oest amb Padró; i pel nord amb Prat i Ribas. Aquest establiment es farà a partir de la terra comprada al notari Cuyner.

444. ACAN-Ofici i Comptadoria d'Hipoteques, any 1787. Limitava el pati: per l'est amb Pere Joan Pelfort; pel sud amb Ramon Ribas; i per l'oest i nord, amb Padró.

Travessia del Vallès (sector est)

La nissaga d'apotecaris igualadins Pagès Salamanca en la figura de Carles Pagès i la seva esposa Anna Maria Salamanca establiran en emfiteusi als dos costats del carrer que serà conegut com a rambla Nova, a la partida anomenada la Galera. Les pautes que segueixen són una còpia del que havien fet fins aquell moment els altres propietaris de terrenys. Les primeres que situem limitaven pel sud amb les cases del carrer de l'Alba i per l'oest amb la futura travessia del Vallès. Aquests futurs habitatges no podien obrir finestres ni portes a les parets de migdia i tramuntana, ni tampoc donar vessant de teulada, excepte si donava al terreny de l'establert. L'entrada simbòlica serà un parell de pollastres.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Guixà, pagès i moliner d'Igualada ⁴⁴⁵	23-8-1764	87 pams d'amplada i 27 pams de fons	1 ll.
Amador Rossich, pagès i hostaler d'Igualada ⁴⁴⁶	27-10-1770	28 pams d'amplada i 183 pams de fons	2 ll.
Amador Rossich, pagès i hostaler d'Igualada ⁴⁴⁷	23-8-1764	28 pams d'amplada i 100 pams de fons	1 ll.
Amador Rossich, pagès i hostaler d'Igualada ⁴⁴⁸	22-1-1770	24 pams d'amplada i 185 pams de fons	1 ll., 16 s.
Francesc Carbonell, pagès d'Igualada ⁴⁴⁹	22-1-1770	28 pams d'amplada i 183 pams de fons	2 ll., 2 s.
Francesc Carbonell, pagès d'Igualada ⁴⁵⁰	17-10-1772	30 pams d'amplada i 179 pams de fons	2 ll., 7 s., 6 d.
Francesc Alert i Palmés, baster d'Igualada ⁴⁵¹	17-10-1772	40 pams d'amplada i 179 pams de fons	3 ll., 3 s., 4 d.
Eloi Llimona, teixidor de llana d'Igualada ⁴⁵²	17-10-1772	40 pams d'amplada i 179 pams de fons	3 ll., 3 s., 4 d.

445. Josep Guixà es va vendre la peça a Amador Rossich. Limitava: per l'est amb el mateix Rossich; pel sud amb Joan Tarrida i part amb Gavarró i amb Roca de la Pedrissa; per l'oest amb Francesc Carbonell (camí cap a Trobadiners); i pel nord amb Pagès. ACAN-ANI, reg. núm. 444.

446. ACAN-API-NOT, reg. núm. 86. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Amador Rossich; per l'oest amb el camí; i pel nord amb Pagès.

447. ACAN-ANI, reg. núm. 444. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Amador Rossich que abans fou de Francesc Miquel; per l'oest amb Pagès; i pel nord amb Pagès.

448. ACAN-ANI, reg. núm. 305. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Amador Rossich; per l'oest el camí que anava cap a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Pagès.

449. ACAN-ANI, reg. núm. 305. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Amador Rossich; per l'oest, el camí que anava cap a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Pagès.

450. ACAN-ANI, reg. núm. 307. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb el mateix Francesc Carbonell; per l'oest el camí que anava cap a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Pagès.

451. ACAN-ANI, reg. núm. 307. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Francesc Carbonell; per l'oest el camí que anava cap a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Pagès.

452. ACAN-ANI, reg. núm. 307. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Francesc Alert; per l'oest el camí que anava cap a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Pagès.

Rambla Nova (sector sud)

Els establiments següents corresponen a la formació de la rambla Nova. Els establiments es realitzaran d'oest a est. Desconeixem quina serà la casa inicial, però podria haver estat, per la seva afrontació amb el camí que anava a la partida Trobadiners, la casa de Francesc Carbonell. Els establiments els realitzaran dues famílies, i aquesta serà la primera relació d'emfiteutes fruit de la família Pagès.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pere Rossich			
Josep Perramon, mestre de cases d'Igualada ⁴⁵³	08-1-1803	48 pams d'amplada i llargada des de la rambla Nova fins a la paret del Pedronet i la tanca de Mariano Padró	13 ll., 10 s.
Miquel Rossich ⁴⁵⁴	09-1-1803	26 pams d'amplada i llargada des de la rambla Nova fins a les tanques de Josep Puig i dels hereus de Joan Martí	7 ll., 3 s.
Joan Camprubí, mestre de cases d'Igualada ⁴⁵⁵	31-1-1803	25 pams d'amplada i llargada des de la rambla Nova fins a la tanca de Josep Puig dit lo Tomaset	6 ll., 17 s., 6 d.
Salvador Pasqual, pagès d'Igualada ⁴⁵⁶	31-1-1803	23 pams d'amplada i llargada des de la rambla Nova fins a les tanques de Joan Galceran i Joan Puig	6 ll., 6 s., 6 d.
Josep Riba Claramunt, carder d'Igualada ⁴⁵⁷	04-2-1803	24 pams d'amplada i llargada des de la rambla Nova fins a la tanca de Pagès	6 ll., 12 s.
Manuel Bou, mestre fuster d'Igualada ⁴⁵⁸	07-2-1803	24 pams d'amplada i llargada des de la rambla Nova fins a la tanca de Joan Galceran	6 ll., 6 s.

Pactes que hauran de complir els nous emfiteutes:

- Pagaran el pam a raó de 5 sous 9 diners.
- Obligació de tenir l'habitatge amb coberta abans de dos anys.
- Tenir el terreny tancat abans dels tres primers mesos de l'establiment emfitèutic.
- Els vessants de les teulades no podien estar encarats a l'est ni a l'oest.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.
- Entrada simbòlica d'un pollastre.

El segon tram d'oest a est, fins a trobar l'actual carrer Garcia Fossas i rambla de Sant Isidre, serà obra de la família Torelló. L'any 1790, Josep Torelló havia rebut l'aprovació de l'Ajuntament per construir cases «*en el campo confinante a la fabrica por la parte del Norte y por la parte de mediodia con Josep Antoni Fargas, Joan Amigo y otros debiendo construir las que se edificuen a la parte del Norte en linea recta de levante a poniente con la casa de Antonio Rovira que sirve de hostel mediante la calle que va a Sant Magí y las que construiran a la parte de mediodia han de tenir la misma direccion de levante a poniente debiendo intermediar una calle de 40 palmos d'anchura proporcionando de este modo que continuandose los campos respectivos hasta Sant Agustí siga linea recta si hacen casas la carretera para evitar la estrecha de la calle del Alba...*».

453. ACAN-ANI, reg. núm. 532. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Mariano Padró; per l'oest amb Pere Rossich; i pel nord amb la carretera.

454. ACAN-ANI, reg. núm. 532. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Josep Puig i Joan Martí; per l'oest amb Josep Perramon; i pel nord amb la carretera.

455. ACAN-ANI, reg. núm. 532. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Josep Puig; per l'oest amb Miquel Rossich; i pel nord amb la carretera.

456. ACAN-ANI, reg. núm. 532. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Joan Galceran i amb Joan Puig; per l'oest amb Camprubí; i pel nord amb la carretera.

457. ACAN-ANI, reg. núm. 532. Limitava: per l'est amb Pagès; pel sud amb Joan Galceran; per l'oest amb Salvador Pasqual; i pel nord amb la carretera.

458. ACAN-ANI, reg. núm. 532. Limitava: per l'est i pel sud amb Joan Galceran; per l'oest amb Josep Riba; i pel nord amb la carretera.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Fèlix Ferrer i Marià Llopart, fabricants de barrets d'Igualada i de Reus ⁴⁵⁹	11-6-1799	11 pams d'amplada i de fons des de la casa dels adquiridors fins a la rambla Nova	3 ll., 6 d.
Josep Martí Morera, pagès d'Igualada ⁴⁶⁰	3-3-1799	48 pams d'amplada i de fons des de les eixides fins a la rambla Nova	12 ll., 18 s., 6 d.
Josep Guixà, moliner de Vilanova del Camí ⁴⁶¹	10-2-1799	46 pams d'amplada al davant, 48 pams d'amplada al darrere i de fons des de les eixides fins la rambla Nova	12 ll., 18 s., 6 d.
Anton i Joan Tomàs Feixes, germans, fabricants de barrets d'Igualada ⁴⁶²	27-7-1798	64 pams i mig d'amplada i de fons des de les parets de la casa dels adquiridors fins a la rambla Nova	17 ll., 12 s.
Teresa Capdevila Esteve, vídua de Sebastià Capdevila d'Igualada, i Francesc Capdevila Esteve, fill ⁴⁶³	19-6-1798	74 pams d'amplada i de fons des de les parets de les eixides fins a la rambla Nova	19 ll., 14 s., 8 d.
Joan Font, armer d'Igualada ⁴⁶⁴	9-6-1798	48 pams d'amplada i de fons des de les eixides fins a la rambla Nova	13 ll., 4 s.
Gabriel Roset, tintorer d'Igualada ⁴⁶⁵	9-6-1798	48 pams d'amplada i de fons des de les parets de les eixides fins a la rambla Nova	13 ll., 4 s.
Rnt. Anton Montaner, prevere i beneficiat de Santa Maria d'Igualada ⁴⁶⁶	5-6-1798	24 pams i mig d'amplada i de fons des de la paret de la seva eixida fins a la rambla Nova	6 ll., 6 s.
Joan Amigó Cornet, fabricant de barrets d'Igualada ⁴⁶⁷	2-11-1790	53 pams d'amplada i de fons des de la seva casa i la de Francesc Guitart fins a la rambla Nova	7 ll., 12 s., 5 d.
Martí Jorba, fuster d'Igualada ⁴⁶⁸	2-11-1790	26 pams d'amplada i de fons des de les parets de casa seva fins a la rambla Nova	3 ll., 11 s., 6 d.
Josep Anton Fargas, assaonador d'Igualada ⁴⁶⁹	2-11-1790	86 pams i mig d'amplada i de fons des de les parets de la casa seva fins a la rambla Nova	24 ll., 17 s., 4 d.

459. ACAN-ANI, reg. núm. 628. Limitava: per l'est amb Josep Martí Morera; pel sud amb els adquiridors; per l'oest amb Anton Pagès Salamanca; i pel nord amb el carrer.

460. ACAN-ANI, reg. núm. 628. Limitava: per l'est amb Josep Guixà Segura; pel sud amb Anton Pagès i els hereus de Josep Baxeras; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer. El cens serà transferit a Josep Anton de Padró per Isidre Torelló a canvi d'un tros de terra situat al camp de la Galera, el 1816. ACAN-ANI, reg. núm. 602.

461. ACAN-ANI, reg. núm. 628. Limitava: per l'est amb Anton i Joan Tomàs; pel sud amb Josep Guixà i part amb Anton Pagès; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

462. ACAN-ANI, reg. núm. 627 b). Limitava: per l'est amb Teresa Capdevila Esteve; pel sud amb els adquiridors; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

463. ACAN-ANI, reg. núm. 627 b). Limitava: per l'est amb Joan Font; pel sud amb els adquiridors, part amb Jaume Ferrer i Elies i part amb Josep Sabater; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

464. ACAN-ANI, reg. núm. 627 b). Limitava: per l'est amb Gabriel Roset; pel sud amb Josep Torelló i part amb Josep Sabater; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

465. ACAN-ANI, reg. núm. 627 b). Limitava: per l'est amb Anton Montaner; pel sud amb Josep Torelló i part amb Josep Ratera; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

466. ACAN-ANI, reg. núm. 627 b). Limitava: per l'est amb els hereus de Joan Amigó; pel sud amb l'adquiridor; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

467. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: per l'est amb Martí Jorba; pel sud amb l'adquiridor i part amb Francesc Guitart; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

468. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: per l'est amb Josep Anton Fargas; pel sud amb la casa de Josep Anton Fargas; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

469. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava: per l'est amb la rambla de Sant Isidre; pel sud amb la casa de Josep Anton Fargas; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer.

Característiques dels nous establiments emfitèutics seran:

- La casa o cases hauran de tenir la mateixa alçada que la casa de Josep Torelló, és a dir, 60 pams.
- Hauran d'empedrar tot el peu de la paret fins a 6 pams.
- Els portals de les cases hauran de ser de pedra picada.
- Abans de dos anys s'haurà de tenir la casa construïda.
- No es podrà obrir finestra ni porta a les parets de ponent.
- El pam es pagarà a raó de 2 sous, 9 diners.

La rambla Nova a final segle XIX (ACAN-AFMI)

Rambla Nova (sector nord amb carrer del Carme)

El 29 d'abril de 1745, Francesc Salamanca i Roig, apotecari d'Igualada, Carles Pagès, també apotecari de dita vila, i Anna Maria Pagès i Salamanca, cònjuges, per tal de pagar i satisfer al tresorer de la conca d'Òdena 100 lliures a compte de major quantitat que dit Francesc Salamanca li devia per l'adjudicació d'unes cases i hort situades a la Pobla de Claramunt i que van ser de Vila i Muset, es veuen obligats a vendre a favor de Josep Torelló, menor i paraire d'Igualada, perpètuament el dret de lluir i quitar dels hereus i successors de Salvador Monfort, difunt pagès, de dita vila d'Igualada, una peça de terra campa detinguda de dos jornals de llaurada de mules situada a la vila d'Igualada, al Pla Superior, la qual afrontava a sol ixent amb honors de la Confraria de Sant Isidre, un camí mitjançant, part amb el camí reial; a migdia amb els honors de Pere Estruch, blanquer, Nicolau Juler, Carlos Aldabó, Agustí Castelltort, Jaume Ferrer, Nicolau Martí, Celdoni Capdevila, Joan Albanes, amb Francesc i Carles Salamanca, i amb els hereus de Francesc Lledó; a ponent amb dits venedors mitjançant fites; i a tramuntana amb Narcís Mateu i Mora, i Francesca Mateu Padró, cònjuges, pel preu de 100 lliures.

Amb la propietat d'aquesta peça de terra, el promotor de la rambla Nova pel sector nord entre el carrer de Sant Magí i el carrer de Santa Caterina, part de la rambla Nova pel sector sud, i part del carrer del Carme, serà el fabricant Isidre Torelló. En el cas de la rambla Nova —sector nord— establiran en emfiteusi a partir de 1798 i, com diuen els documents, «*construeix al principi de dit carrer a la part de sol ixent contigüa a la rambla*». L'espai es coneixia a l'època com el Pla Inferior. Els habitatges que construeix no els finalitza, ja que alguns dels establerts en emfiteusi reben alguns patis amb portals de pedra picada obrats. Pertanyia a Isidre Torelló com a hereu del seu pare Josep Torelló Borrull, fabricant de draps d'Igualada, segons el seu testament del 25 d'abril de 1789. Els establiments se centren en un període de temps molt curt, concretament entre 1798 i 1804. Els establiments aniran d'est a oest. El pati que s'establirà al costat del futur carrer de Santa Caterina serà el corresponent a Mirapeix.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Isidre Torelló, fabricant	1798		
Francesc Carulla, d'Astor ⁴⁷⁰	2-11-1790	75 pams d'amplada i un quart i de fons fins al carrer de la fàbrica de dit Torelló	45 ll.
Gabriel Castells, perxer d'Igualada ⁴⁷¹	26-3-1803	26 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló	11 ll., 14 s.
Gabriel Castells, perxer d'Igualada ⁴⁷²	26-3-1798	46 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló	18 ll., 19 s., 6 d.
Martí Aguilera, fabricant de draps d'Igualada ⁴⁷³	4-4-1798	52 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló	23 ll., 8 s.
Ramon Aguilera, perxer d'Igualada ⁴⁷⁴	4-4-1798	50 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló	22 ll., 10 s.

470. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava per l'est i oest amb Torelló; pel sud amb el nou carrer de la Rambla; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de dit Torelló. El pati establert tenia ja construïts tres portals de pedra picada. A la part del darrere tenia el magatzem de la fàbrica, motiu que l'obligarà a fer un envà de separació. El mateix any, el 18 de maig, va restablir el pati a Pere Dalmases, fabricant de draps d'Igualada. ACAN-ANI, reg. núm. 640.

471. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava per l'est amb Francesc Carulla; pel sud amb el nou carrer de la Rambla; per l'oest amb ell mateix; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de dit Torelló. El pati establert tenia iniciada la construcció del portal de pedra picada.

472. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava per l'est amb Torelló; pel sud amb el nou carrer de la Rambla; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de dit Torelló.

473. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava per l'est amb Gabriel Castells; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló.

474. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava per l'est amb Martí Aguilera, germà seu; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Codina, paraire d'Igualada ⁴⁷⁵	1-5-1798	46 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló	20 ll., 14 s.
Anton Reixachs, pagès i carreter d'Igualada ⁴⁷⁶	26-6-1798	47 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló on l'amplada es redueix a 44 pams	20 ll., 9 s., 6 d.
Ramon Brusi, armer d'Igualada ⁴⁷⁷	4-10-1803	30 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica de dit Torelló on l'amplada es redueix a 27 pams	12 ll., 16 s., 6 d.
Simó Alemany, fabricant d'indianes, i Josep Alemany, de Santa Margarida de Montbui ⁴⁷⁸	4-1-1804	32 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica del dit Torelló on l'amplada es redueix a 29 pams	13 ll., 14 s., 6 d.
Francesc Borrull			
Rafael Mirapeix, perxer d'Igualada ⁴⁷⁹	1-5-1798	52 pams d'amplada i de fons fins al carrer de la fàbrica de dit Torelló	26 ll.

Les característiques establertes per l'establient van ser les següents:

- El pam es va pagar a raó de 9 sous, excepte en el cas de Mirapeix, que va ser a raó de 10 sous.
- Obligació de construir un habitatge abans de finalitzar el segon any.
- La casa amb el seu portal de pedra picada haurà de ser edificada a la part del migdia, sortint a la rambla Nova.
- La casa d'Isidre Torelló marcarà la línia del nou carrer i també l'alçada màxima de 60 pams.
- No es podran obrir finestres ni portals a las cares est i oest de l'habitatge.
- La paret de façana no podrà estar feta amb tàpia i haurà d'estar alçada en sis mesos almenys fins al primer pis.
- Obligació del nou emfiteuta d'empedrar tot el peu de la paret de la casa fins a una amplada de 6 pams.
- Obligació de cadascun dels nous emfiteutes de permetre carregar de manera franca la paret mitgera. Aquesta estarà feta de pedra o argamassa fins a una alçada de 60 pams i una fondària de 70 pams.
- Els nous habitatges no podran privar el pas als estricadors que Torelló té al terrat de la seva fàbrica.
- Entrada simbòlica d'un pollastre.

Els Pagès, com a propietaris, continuen establint en emfiteusis a l'espai que conformarà la rambla Nova amb el carrer del Carme a partir del carrer de Santa Caterina fins al carrer de Sebastià Artes. Les primeres cases del carrer, a partir d'aquest tram limitant amb el futur carrer de Santa Caterina, seran les d'Ignasi Estalella i la de Joan Centelles, i l'última sortirà dels establiments fets a Josep Jover Galtés i Joan Àngel Riba.

475. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava per l'est amb Ramon Aguilera; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló.

476. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava per l'est amb Joan Codina; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló. L'any 1803 davant la impossibilitat de pagar el cens anual i construir l'habitatge, restableix el pati a Jaume Graner. ACAN-ANI, reg. núm. 574.

477. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava per l'est amb Jaume Graner, abans Anton Reixachs; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Torelló; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló.

478. ACAN-ANI, reg. núm. 575. Limitava per l'est amb Ramon Brusi; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Francesc Borrull; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló.

479. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava per l'est amb Torelló; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Torelló i el futur carrer de Santa Caterina; i pel nord amb el carrer de la fàbrica de Torelló.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Ignasi Estalella, mestre de cases d'Igualada			
Joan Centelles, teixidor d'indianes d'Igualada			
Francesc Tomàs, pagès d'Igualada ⁴⁸⁰	25-9-1804	28 pams d'amplada i 160 pams de llargada	12 ll., 12 s.
Miquel Castells, forner d'Igualada ⁴⁸¹	21-1-1807	28 pams d'amplada i 160 pams de llargada	12 ll., 12 s.
Ramon Gomà, traginer d'Igualada ⁴⁸²	21-1-1807	62 pams d'amplada i 160 pams de llargada	24 ll., 15 s.
Magí Borràs			
Ignasi Castellví, mestre de cases			
Ramon Riera i Josep Riera, pare i fill, pagesos d'Igualada ⁴⁸³	4-2-1803	59 pams d'amplada i de fons 180 pams	29 ll., 10 s.
Josep Torelló, paraire d'Igualada ⁴⁸⁴	16-3-1762	88 pams per 88 pams	Inclòs en l'establiment del carrer del Carme
Joan Noguera, pagès de Massana, i Maria Copons, cònjuges ⁴⁸⁵	13-3-1762	88 pams per 88 pams	Inclòs en l'establiment del carrer del Carme
Josep Jover Galtés, fabricant de draps, i Joan Àngel Riba, pagès i traginer, tots dos d'Igualada ⁴⁸⁶	16-6-1807	88 pams d'amplada i 46 pams de llargada	16 ll., 17 s., 6 d.
Josep Jover Galtés, fabricant de draps, i Joan Àngel Riba, pagès i traginer, tots dos d'Igualada ⁴⁸⁷	16-6-1807	88 pams d'amplada i 56 pams de llargada	Inclòs en l'anterior establiment

480. ACAN-ANI, reg. núm. 641. Limitava el pati establert, per l'est amb Ignasi Estalella i Joan Centelles; pel sud amb la rambla Nova; i per l'oest i el nord a Pagès.

481. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitava el pati establert per l'est amb Francesc Tomàs; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Pagès; i pel nord amb el carrer del Carme.

482. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitava el pati establert per l'est amb Miquel Castells; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Pagès, amb Torelló i amb Magí Borràs; i pel nord amb el carrer del Carme.

483. ACAN-ANI, reg. núm. 640. Limitava el pati establert per l'est amb Ignasi Castellví; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb Pagès; i pel nord amb el carrer del Carme.

484. ACAN-ANI, reg. núm. 297. Limitava per l'est, sud i oest, amb Pagès; i pel nord amb Joan Noguera.

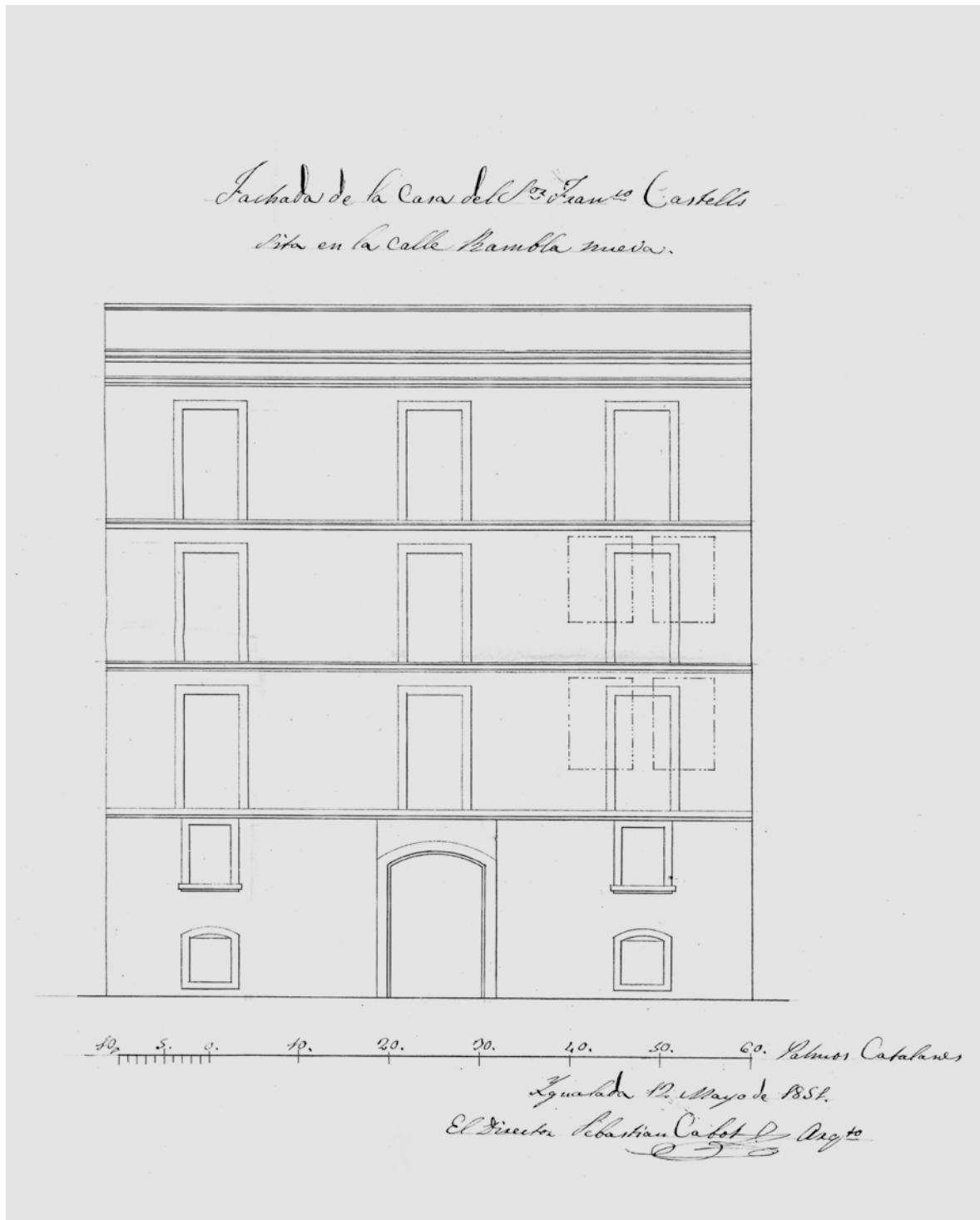
485. ACAN-ANI, reg. núm. 297.

486. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitava el pati establert per l'est amb Isidre Torelló; pel sud amb la rambla Nova; per l'oest amb el camí que va a Trobadiners —carrer de Sebastià Artes—; i pel nord amb l'era de Pagès.

487. ACAN-ANI, reg. núm. 535. Limitava el pati establert per l'est amb els hereus d'Anton Noguera; pel sud amb ells mateixos; per l'oest amb el camí que va a Trobadiners —carrer de Sebastià Artes—; i pel nord amb el carrer del Carme. L'any 1814, Josep Jover i Galtés i Joan Àngel Riba establiran en enfiteusi a Bartomeu Mirapeix, fabricant de teixits de cotó, veí d'Igualada, un tros de terra de 90 pams d'amplada des de llevant a ponent i 200 pams de fons al pla Superior entre els extrems del carrer Nou de la Rambla i del de Nostra Senyora del Carme o de la fàbrica del Torelló que abans es deia les Eres de la Galera; i limitava a llevant amb Magí Bruguera, fabricant d'indianes, i part amb Joan Noguera, pagès; a migdia amb el carrer Nou de la Rambla; a ponent amb el carrer o travessia que es formava seguint la que venia del costat del hostal del Xacó; i al nord amb dit carrer del Carme. El cens anual serà de 43 lliures 10 sous. ACAN-ANI, reg. núm. 600.

Les clàusules estipulades entre els establients i els adquiridors seran:

- El pam es pagarà a raó de 9 sous 3 diners i també a raó de 10 sous.
- Els adquiridors hauran de donar a la part de ponent 60 pams de paret d'alçada i 60 pams de llargada per poder carregar el dit Pagès les bigues, així com l'adquiridor podrà fer sobre la paret que té a sol ixent.
- Prohibit obrir finestra i portes a les parets de l'est i oest.
- El portal haurà de ser de pedra picada.
- La paret del portal no es podrà fer de tàpia.
- La casa serà construïda abans de dos anys. Abans de sis mesos s'haurà construït fins el primer pis.
- El peu de la paret haurà d'estar empedrat fins a una amplada de vuit pams.
- Entrada simbòlica d'un parell de pollastres.

Plànol d'una casa del carrer de la rambla Nova, en una reforma. (ACAN-AMI, Obres particulars, 1851).

Carrer del Carme o fàbrica del Torelló o les Eres de la Galera

L'establiment d'aquest espai anomenat el Pla Superior també correspon a les famílies Torelló i Pagès. Es fa al mateix temps que els establiments de la rambla Nova. Els establiments aniran d'est a oest.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Martí Llobet, teixidor de llana ⁴⁸⁸	17-10-1792	28 pams d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 17 s.
Cristòfol Riba, pagès d'Igualada ⁴⁸⁹	14-10-1792	25 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 10 s., 9 d.
Manuel Usart, pagès d'Igualada ⁴⁹⁰	14-10-1792	25 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 10 s., 9 d.
Magí Febrer, pagès d'Igualada ⁴⁹¹	8-10-1793	25 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 10 s., 9 d.
Joan Alabat, paraire d'Igualada (substitueix Magí Febrer) ⁴⁹²	13-8-1796	25 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 10 s., 9 d.
Carles Font, marxant d'Igualada ⁴⁹³	24-12-1796	25 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 10 s., 9 d.
Magí Marcet, teixidor de llana d'Igualada (substitueix Carles Font) ⁴⁹⁴	3-9-1797	25 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 10 s., 9 d.
Ignasi Singla, retorcedor de llana ⁴⁹⁵	27-2-1797	30 pams d'amplada i 63 pams de llargada	4 ll., 2 s., 6 d.
Josep Alemany, pagès de Montbui ⁴⁹⁶	18-1-1797	21 pams i $\frac{3}{4}$ quarts d'amplada i 63 pams de llargada	2 ll., 19 s., 9 d.
Pere Joan Pelfort, pagès d'Òdena ⁴⁹⁷	17-2-1792	55 pams i mig d'amplada i 63 pams de llargada	7 ll., 12 s., 7 d.

Les clàusules estipulades entre els establiments i els adquiridors seran:

- La casa edificada haurà de tenir un portal de pedra tallada.
- No podran obrir porta, ni finestra a les parets de llevant i ponent.
- La casa s'haurà de construir sense parets de tàpia.
- Obligació de perfilar la casa.
- Acabar la casa abans de dos anys.
- Al cap de 6 mesos les parets del davant hauran d'estar alçades fins al primer pis.
- El peu de la paret haurà d'estar empedrat fins a una amplada de 8 pams.
- L'entrada que s'establirà serà un parell de pollastres o un parell de capons.
- El pam es pagarà a raó de 2 sous. A partir de 1796 el pam es pagarà a raó de 2 sous, 9 diners.

488. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava per l'est, sud, oest i nord amb Josep Torelló.

489. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava per l'est amb Martí Llobet; el sud, oest i nord amb Josep Torelló.

490. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava per l'est amb Cristòfol Riba; pel sud, oest i nord amb Josep Torelló.

491. ACAN-ANI, reg. núm. 503. Limitava per l'est amb Manuel Usart; pel sud, oest i nord amb Josep Torelló. L'establiment quedarà rescindit el 22-12-1795 davant la impossibilitat per part de Magí Febrer de fer front al pagament del cens anual. ACAN-ANI, reg. núm. 626.

492. ACAN-ANI, reg. núm. 626. Limitava per l'est amb Manuel Usart; pel sud, oest i nord amb Josep Torelló.

493. ACAN-ANI, reg. núm. 626. Limitava per l'est amb Joan Alabat; pel sud, oest i nord amb Josep Torelló.

494. ACAN-ANI, reg. núm. 627. Limitava per l'est amb Joan Alabat; pel sud i nord amb Josep Torelló; i per l'oest amb Ignasi Singla. Carles Font restableix la seva peça de terra a Magí Marcet.

495. ACAN-ANI, reg. núm. 627. Limitava per l'est amb Carles Font; pel sud i nord amb Josep Torelló; i per l'oest amb Josep Alemany.

496. ACAN-ANI, reg. núm. 627. Limitava per l'est, sud i nord amb Josep Torelló; i per l'oest amb Pere Joan Pelfort.

497. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitava per l'est, sud, oest i nord amb Josep Torelló.

Els Pagès establiran el tram que anava des del carrer de Santa Caterina fins a l'actual plaça d'Espanya, popularment dels Porcs. Els establiments van de ponent a llevant.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Jover, paraire, i Miquel Riba, pagès d'Igualada ⁴⁹⁸	19-7-1762	88 pams per 88 pams	2 ll., 17 s., 2 d.
Miquel Riba, pagès d'Igualada ⁴⁹⁹	19-7-1762	25 pams d'amplada per 66 pams de fondària	12 s., 3 d.
Josep Jover, paraire d'Igualada ⁵⁰⁰	19-7-1762	25 pams d'amplada per 66 pams de fondària	12 s., 3 d.
Josep Torelló, paraire d'Igualada ⁵⁰¹	16-3-1762	25 pams d'amplada per 66 pams de fondària	3 ll., 9 s., 4 d.
Joan Noguera, pagès de Massana, i Maria Copons, cònjuges ⁵⁰²	13-3-1762	25 pams d'amplada per 66 pams de fondària	3 ll., 9 s., 4 d.
Ramon Mestre, teixidor d'Igualada ⁵⁰³	10-7-1765	28 pams d'amplada pels pams que té de llarg el pallar de Joan Noguera	1 ll., 3 s.
Anton i Magí Borràs, pare i fill, sabaters d'Igualada			
Ramon Prat, pagès, Josep Vilarrúbies, perxer, i Gertrudis Prat sa muller, i Pere Ferrer, sastre, tots d'Igualada ⁵⁰⁴	16-10-1796	28 pams d'amplada i 63 pams de llargada	3 ll., 17 s.
Pere Busquet, mestre fuster de Montbui ⁵⁰⁵	23-10-1796	65 pams d'amplada i 63 pams de llargada	8 ll., 18 s., 9 d.
Ramon Parera, mestre de cases de Montbui ⁵⁰⁶	01-11-1796	80 pams d'amplada i 63 pams de llargada	11 lliures

Pactes que s'estableixen entre les dues parts:

- El pam es pagarà a raó de 9 diners.
- Els emfiteutes no podran obrir ni portal ni finestra a les parets de llevant i ponent.
- No podran fer les parets de tàpia.
- Hauran de fer el portal de pedra picada.
- La casa haurà d'estar edificada abans de dos anys.
- Els emfiteutes hauran de perfilar les cases.

498. ACAN-ANI, reg. núm. 297. Limitava per l'est amb l'era de Josep Torelló; pel sud amb Pagès; per l'oest amb el camí que anava cap a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Pagès.

499. ACAN-ANI, reg. núm. 297. Limitava per l'est amb Josep Jover; pel sud i oest amb Pagès; i pel nord amb Estruch.

500. ACAN-ANI, reg. núm. 297. Limitava per l'est amb Josep Torelló; pel sud amb l'era de Joan Noguera i de Pagès; a l'oest amb Pagès; i pel nord amb Estruch.

501. ACAN-ANI, reg. núm. 297. Limitava per l'est i sud amb Joan Noguera; a l'oest amb Pagès; i pel nord amb Josep Estruch per mitjà d'un camí.

502. ACAN-ANI, reg. núm. 297. Limitava per l'est, sud i oest amb Pagès; i pel nord amb Estruch, mitjançant un camí.

503. ACAN-ANI, reg. núm. 300. Limitava per l'est amb Pagès; pel sud i l'oest amb Joan Noguera; a l'oest amb Josefa Padró Argullol.

504. ACAN-ANI, reg. núm. 525. Limitava per llevant i migdia amb Pagès; per ponent amb Anton i Magí Borràs; i per tramuntana amb Anton de Padró mitjançant un camí.

505. ACAN-ANI, reg. núm. 525. Limitava per llevant i migdia amb Pagès; per ponent amb Ramon Prat; i per tramuntana amb Anton de Padró, mitjançant un camí. L'any 1814, Antònia Ferrer, vídua de Pere Busquet, i el seu fill Pere Busquet, tots dos de Montbui, estableixen en emfiteusi a Josep Mas i a Bonaventura Mas i Baliu, pare i fill, una casa de 37 pams d'amplada i 63 pams de llargada. Els límits seran per llevant amb l'altre casa de dits Mas; a migdia amb el carrer del Carme; a ponent amb la casa de Joan Mussons; i a tramuntana amb Padró, mitjançant un camí. El cens anual serà de 30 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 600.

506. ACAN-ANI, reg. núm. 525. Limitava per llevant i migdia amb Pagès; per ponent amb Pere Busquet; i per tramuntana amb Anton de Padró, mitjançant un camí.

Carrer de Santa Caterina

L'any 1789, els Padró, en la figura de Mariano, volen «*asentar o hacer casas en el campo que expresa*». L'Ajuntament els donarà permís, però hauran de deixar 28 pams d'amplada per al futur carrer que s'haurà de disposar d'est a oest, «*deviendo recorrer en los términos que se avenga a Ramón Ribas el perjuicio que levante pues la referida calle debe venir en línea con la última casa actualmente construida en la calle de san Magín que poseehe Pelfort de Ódena*».⁵⁰⁷ Haurem però, d'esperar fins a l'any 1816, quan el carrer de Santa Caterina començarà a crear-se. La peça de terra era anomenada la Galera. Els establiments seran realitzats a la cara oest del carrer. La peça de terra limitava per l'oest amb la vinya pròpia del benefici de la capellania de la casa de Pere Estruch i pel nord amb les terres dels Matoses. Els establiments els posem de sud a nord.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Bonaventura Mas, fabricant d'indianes ⁵⁰⁸	15-8-1816	83 pams d'amplada però són 80 pams per un fals escaire i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	10 ll.
Joan Centellas, teixidor de llana d'Igualada ⁵⁰⁹	15-8-1816	83 pams d'amplada però són 80 pams per un fals escaire i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	10 ll.
Joan Prat, mestre de cases d'Igualada ⁵¹⁰	15-8-1816	108 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	13 ll., 10 s.
Anton Rossich, calceter d'Igualada ⁵¹¹	15-8-1816	100 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	12 ll., 10 s.
Felip Gibert, pagès i traginer d'Igualada ⁵¹²	22-8-1816	100 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	12 ll., 10 s.
Josep Martí Llopart, pagès d'Igualada ⁵¹³	15-8-1816	100 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	12 ll., 10 s.
Isidre Torelló i Rovira ⁵¹⁴	10-10-1816	100 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	12 ll., 18 s., 6 d.

507. ACAN-AMI, reg. núm. 1120.

508. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Josep Valentí Martí, fabricant d'indianes, mitjançant un camí públic; a migdia amb el carrer que es forma —carrer del Retir—; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Joan Centellas.

509. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Josep Valentí Martí, fabricant d'indianes, mitjançant un camí públic; a migdia amb Bonaventura Mas; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Joan Prat.

510. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Josep Valentí Martí, fabricant d'indianes, mitjançant un camí públic; a migdia amb Joan Centellas a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Anton Rossich.

511. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Josep Valentí Martí, fabricant d'indianes, mitjançant un camí públic; a migdia amb Joan Prat; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Felip Gibert.

512. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Francesc Anton Matosas, mitjançant un camí públic; a migdia amb Anton Rossich; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Josep Martí.

513. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Francesc Anton Matosas, mitjançant un camí públic; a migdia amb Felip Gibert; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Isidre Torelló.

514. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Francesc Anton Matosas, mitjançant un camí públic; a migdia amb Josep Martí; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitja d'un marge; i pel nord amb Josep Colom Llopart. Torelló i Padró van fer una permuta; el terreny a canvi d'un cens anual que pagava Josep Martí Morera a Torelló.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Colom Llopart, pagès del Bruc ⁵¹⁵	22-8-1816	100 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	12 ll., 10 s.
Francesc Tomàs, pagès d'Òdena ⁵¹⁶	15-8-1816	130 pams d'amplada a llevant però que en realitat són 100 pams per un fals escaire i a la part de ponent 45 pams; de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	12 ll., 10 s.

Al cap de pocs mesos, Joan Prat decideix restablir en tres establiments emfitèutics la seva peça de terra:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Vila, mestre fuster d'Igualada ⁵¹⁷	01-11-1816	27 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	4 ll., 10 s.
Segimon Llobet, teixidor de llana d'Igualada ⁵¹⁸	01-11-1816	27 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	4 ll., 10 s.
Anton Miserachs, retorcedor de llana d'Igualada ⁵¹⁹	01-11-1816	27 pams d'amplada i de llargada des del camí públic fins a la vinya de la capellania	4 ll., 10 s.

515. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Francesc Anton Matosas, mitjançant un camí públic; a migdia amb Isidre Torelló i Rovira; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitjà d'un marge; i pel nord amb Francesc Tomàs.

516. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb una peça de terra de Francesc Anton Matosas, mitjançant un camí públic; a migdia amb Josep Colom Llopart; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitjà d'un marge; i pel nord amb terra de Francesc Anton Matosas.

517. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb Josep Valentí mitjançant camí públic; a migdia amb Joan Prat; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitjà d'un marge; a tramuntana amb Anton Rossich.

518. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb Josep Valentí mitjançant camí públic; a migdia amb Joan Prat; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitjà d'un marge; i a tramuntana amb Josep Vila.

519. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb Josep Valentí mitjançant camí públic; a migdia amb Joan Prat; a ponent amb la vinya de la capellania de la casa Estruch per mitjà d'un marge; i a tramuntana amb Segimon Llobet.

Carrer de Sant Agustí (sector migdia o sud)

Els protagonistes de la urbanització del carrer de Sant Agustí van ser Pere Estruch, Josep Roca, propietari del mas Roca de la Pedrissa d'Òdena (actualment forma part del municipi igualadí) i el convent dels agustins. Pere Estruch, blanquer d'Igualada, parcel·larà la peça de terra que tenia al costat del camí ral que anava d'Igualada al convent de Sant Agustí per la banda del migdia. El setembre de l'any 1756, demanarà a l'Ajuntament «*que en la Plana del qº [difunt] Josep Estruch son oncle y ha una casa que habita lo masover y junt, una pallissa alta coberta tot annexo y desitjant lo suplicant alsaro tot y fer ne una casa lo que no serà ni pot ser en perjudici de ningú per ser distant de vehins i camí*». ⁵²⁰ L'Ajuntament donarà la llicència i possiblement sigui aquesta la que permetrà, a partir de l'any següent, iniciar els establiments. Així, el primer contracte d'establiment emfitèutic per construir una casa datarà del 19 d'abril de 1757. D'aquesta manera sorgeix una primera banda del carrer de Sant Agustí seguint el límit de la citada peça, on el punt de partida serà la mateixa casa de Pere Estruch. Serà un nou exemple de rendibilitat econòmica. És més onerós establir patis per construir cases que no pas arrendar la terra o establir-la a rabassa morta. El pam es pagarà a raó d'1 sou 6 diners i s'haurà de fer una entrada simbòlica d'un pollastre. Recordem que el carrer pren el nom del Sant patró del convent, situat en aquells moments als afores de la vila.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pere Estruch, blanquer d'Igualada ⁵²¹	1757	32 pams d'amplada per 146 pams de llargada	-
Tomàs Lleonart, teixidor de llana d'Igualada ⁵²²	19-4-1757	32 pams d'amplada per 146 pams de llargada	2 ll., 8 s.
Jeroni Figueres, paraire d'Igualada ⁵²³	22-4-1757	32 pams d'amplada per 146 pams de llargada	2 ll., 8 s.
Miquel Bernades, teixidor de llana d'Igualada ⁵²⁴	22-4-1757	32 pams d'amplada per 146 pams de llargada	2 ll., 8 s.
Francesc Baxeras, mestre de cases d'Igualada ⁵²⁵	26-2-1758	28 pams d'amplada per 146 pams de llargada	2 ll., 2 s.
Joan Rodolfo, pagès d'Igualada ⁵²⁶	26-2-1758	26 pams d'amplada per 146 pams de llargada	1 ll., 19 s.
Isidre Pons, mestre de cases d'Òdena ⁵²⁷	26-2-1758	26 pams d'amplada per 146 pams de llargada	1 ll., 19 s.

520. ACAN-AMI, reg. núm. 1105.

521. Pere Estruch ja tenia construïda la casa l'any 1757. A partir de la seva construcció s'iniciarà el carrer de Sant Agustí. ACAN-ANI, reg. núm. 356. El 2-12-1765, Pere Estruch i Susana, blanquer, net de Pere Estruch, vendrà perpètuament a Anton Rexachs, carreter de Calaf, la casa del carrer de Sant Agustí amb el seu pati i hortet pel preu de 475 lliures. La casa l'havia rebut via testament signat pel seu avi el maig del mateix any 1765. Destacar els límits de l'habitatge, afrontant a l'est amb el bassot de Narcís Mateu i Mora, a migdia i ponent amb els límits de l'emfiteuta establert l'any 1757, Tomàs Lleonart, i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí. ACAN-ANI, reg. núm. 364.

522. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

523. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

524. ACAN-ANI, reg. núm. 356.

525. ACAN-ANI, reg. núm. 357. Limitava a llevant amb la casa de Miquel Bernades, teixidor de llana; a migdia i ponent amb Pere Estruch; a tramuntana amb el camí ral. Baxeras ràpidament vendrà el pati el mateix any, a Agustí Valls, barreter d'Igualada, pel preu de 40 lliures. En el moment de la venda, Baxeras té la casa a mig construir «*casa descoberta ab són portal ab portes junt ab un tros de terra a la part de detrás de dita casa*». ACAN-ANI, reg. núm. 357.

526. ACAN-ANI, reg. núm. 357. Limitava a llevant amb Francesc Baxeras; a migdia i ponent amb Pere Estruch; i a tramuntana amb el camí real.

527. ACAN-ANI, reg. núm. 357. Limitava a llevant amb Joan Rodolfo; a migdia i ponent amb Pere Estruch; i a tramuntana amb el camí real.

Pactes que s'estableixen entre les dues parts:

- Pagar un cens anual per raó dels pams establerts en el contracte emfitèutic.
- Obligació de fer una casa a la banda de tramuntana, limitant amb el camí ral.
- Les cases hauran de tenir la mateixa alçada que la casa de Pere Estruch, propietari del terreny. Així mateix, hauran de seguir la forma i estructura del portal i les finestres de la casa d'Estruch.
- No han de pagar cap cost pel carregament de la teulada sobre la paret est.
- Obligació de deixar 4 pams que han de servir de camí per si es fa pallissa que surti al camí ral.
- L'emfiteuta haurà de fer una paret de 6 pams d'alçada per tancar el terreny.
- Estruch s'obliga a deixar, al capdamunt del camp, un camí entrant des del camí ral per on pugui passar una cavalcadura carregada de garbes.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.
- L'entrada simbòlica serà un pollastre.

Nuevo Apeo de 1765

Propietari	Valor lloguer casa	Llogater d'un pis	Tipus de casa
Pere Estruch	1757	32 pams d'amplada per 146 pams de llargada	-
	5 lliures	Bonaventura Vilella, jornaler pagès	2 portes, 1 d'elles falsa
Tomàs Lleonart	5 lliures	Francesc Soler, jornaler pagès	2 portes, 1 d'elles falsa
Jeroni Figueres	5 lliures	-	2 portes, 1 d'elles falsa
Miquel Bernades	5 lliures	Salvador Bernades, soldat	2 portes, 1 d'elles falsa
Agustí Valls	5 lliures	-	-
Antoni Brull	4 lliures	-	2 portes, 1 d'elles falsa
Isidre Pons	4 lliures	Joan Jover, jornaler	2 portes, 1 d'elles falsa
Pere Estruch	6 lliures	Joan Domingo, cardador, Pere Joan Solanes, jornaler pagès	-

La contribució per persona és de 25 rals. Quedaven exempts tots aquelles que tenien una dificultat física, com ara ceguesa o immobilitat, o aquelles persones que exercien de soldats.

Aquest procés d'urbanització determina que l'Ajuntament, l'any 1759, seguint l'exemple fet a la rambla de Sant Isidre, obligui a fer una plantada d'arbres al voltant de la creu de Sant Agustí.

Carrer de Sant Agustí (sector nord)

Per la seva banda, Josep Roca de la Pedrissa parcel·larà a partir de 1765 el costat nord del carrer de Sant Agustí, zona coneguda popularment com la Plana del Roca de la Pedrissa. Les futures cases segueixen l'arregliment propi de l'establiment d'un pati de terra per edificar, amb un espai al darrere per a utilitzar com a corral, pallissa o hortet. L'espai que anava des de migdia fins a tramuntana tindrà en tots els casos 201 pams de llargada. El pam es pagarà a raó d'1 sou, 10 diners. Els establiments aniran d'est a oest.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Carbonell, pagès d'Igualada ⁵²⁸	15-5-1764	80 pams d'amplada per 201 pams de llargada	11 ll.
Francesc Carbonell, pagès i hostaler ⁵²⁹	1-7-1765	92 pams d'amplada, per 92 pams de llargada	2 ll., 16 s.
Francesc Carbonell, pagès i hostaler ⁵³⁰	1-7-1765	30 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 15 s.
Macià Canyelles i Ramon Canyelles, serrallers d'Igualada ⁵³¹	1-7-1765	30 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 15 s.
Francesc Boixeres, mestre de cases d'Igualada ⁵³²	12-11-1766	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll. 8 s., 4 d.
Joan Rodolfo, pagès d'Igualada ⁵³³	2-7-1771	26 pams i mig d'amplada per 201 pams de llargada	2ll., 8 s., 8 d.
Joan Rodolfo, pagès d'Igualada ⁵³⁴	13-7-1771	25 pams i mig d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 8 s., 7 d.
Joan Rodolfo, pagès d'Igualada ⁵³⁵	27-5-1772	49 pams d'amplada per 201 pams de llargada	4 ll., 9 s., 10 d.
Josep Jover, pagès ⁵³⁶	20-12-1772	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 7 s., 8 d.
Jacint Riera, paraire d'Igualada ⁵³⁷	20-6-1773	32 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 18 s., 8 d.
Jacint Lafarga, sombreroer ⁵³⁸	20-6-1773	25 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 5 s., 10 d.

528. ACAN-ANI, reg. núm. 405. Tindrà el permís de l'Ajuntament igualadí per poder convertir el seu habitatge en un hostal o, com deia el document, «mesón» a canvi d'un cens anual de 6 sous i una entrada simbòlica de dos pollastres. ACAN-ANI, reg. núm. 300. Aquest pati limitava per la banda de sol ixent amb el camí que anava d'Igualada a l'era de la Galera o a la partida anomenada Trobadiners. Serà el límit de l'actual carrer de Sant Agustí amb la travessia del Vallès.

529. ACAN-API-NOT, reg. núm. 440.

530. ACAN-API-NOT, reg. núm. 440.

531. ACAN-ANI, reg. núm. 300.

532. ACAN-ANI, reg. núm. 445.

533. ACAN-ANI, reg. núm. 306.

534. ACAN-ANI, reg. núm. 306.

535. ACAN-ANI, reg. núm. 453.

536. ACAN-ANI, reg. núm. 454.

537. ACAN-ANI, reg. núm. 456.

538. ACAN-ANI, reg. núm. 456.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Rodolfo, pagès d'Igualada ⁵³⁹	20-6-1773	22 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 5 s., 10 d.
Valentí Margarit Quinquar, pagès de Maïans ⁵⁴⁰	3-4-1775	30 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 15 s.
Isidre Jornet, paraire d'Igualada ⁵⁴¹	25-7-1775	26 pams i mig d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 7 s., 8 d.
Josep Baixeres ⁵⁴²	23-11-1776	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 7s., 8 d.
Josep Brunet, mestre de cases d'Òdena ⁵⁴³	20-12-1777	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 7 s., 10 d.
Francesc Guitart, pagès d'Igualada ⁵⁴⁴	2-1-1779	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 12 s.
Domingo Puiggròs, pagès d'Igualada ⁵⁴⁵	2-1-1779	28 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 16 s.
Francesc i Jacint Soteres, pare i fill, pagesos d'Igualada ⁵⁴⁶	1-5-1779	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 12 s.
Josep Tomàs, teixidor de llana d'Igualada ⁵⁴⁷	12-11-1786	29 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 18 s.
Manuel Bosch, fabricant d'indianes ⁵⁴⁸	12-11-1786	29 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 18 s.
Isidre Pons, pagès d'Igualada ⁵⁴⁹	12-11-1786	26 pams d'amplada per 201 pams de llargada	2 ll., 12 s.
Ramon Riera, pagès i comerciant ⁵⁵⁰	23-7-1788	30 pams d'amplada per 201 pams de llargada	3 ll., 2 s., 6 d.
Gabriel Vilaseca, pagès d'Igualada ⁵⁵¹	23-7-1788	40 pams d'amplada per 201 pams de llargada	4 ll., 3 s., 4 d.

539. ACAN-ANI, reg. núm. 456.

540. ACAN-ANI, reg. núm. 459.

541. ACAN-ANI, reg. núm. 460. L'any 1786 la peça es trobava en mans de Miquel Copons, paraire, el qual vendrà a carta de gràcia la casa edificada i la seva eixida a Francesc Brujé, també paraire d'Igualada. El preu serà de 200 lliures. El nou adquiridor haurà de pagar anualment el cens als Roca de la Pedrissa i haurà de fer-se càrrec de la pensió d'un censal mort de 40 lliures que Copons havia fet amb el rector d'Òdena per poder edificar l'habitatge. ACAN-ANI, reg. núm. 496.

542. ACAN-ANI, reg. núm. 462.

543. ACAN-ANI, reg. núm. 464.

544. ACAN-ANI, reg. núm. 467.

545. ACAN-ANI, reg. núm. 467.

546. ACAN-ANI, reg. núm. 467.

547. ACAN-ANI, reg. núm. 474.

548. ACAN-ANI, reg. núm. 474.

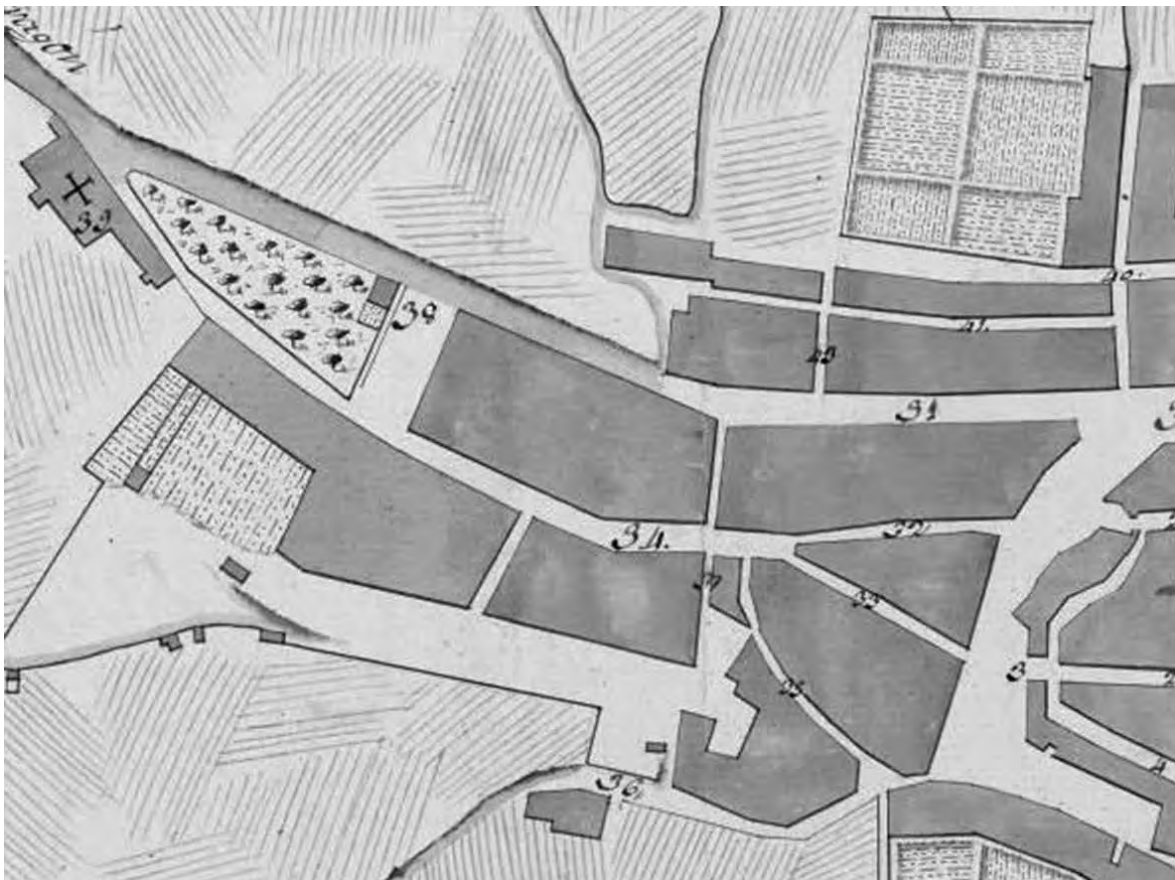
549. ACAN-ANI, reg. núm. 474. Tres anys més tard, ja ven el casalot cobert i amb portal a Josep Galí, sabater. ACAN-ANI, reg. núm. 388.

550. ACAN-ANI, reg. núm. 429. L'any 1788 ven la peça de terra a Jaume Noguera, llogater de mules d'Igualada, per 85 lliures. ACAN-ANI, reg. núm. 517.

551. ACAN-ANI, reg. núm. 429.

Els pactes establerts entre el propietari i els emfiteutes van ser els següents:

- L'emfiteuta no podrà obrir forat, finestra o porta a les parets de l'est i oest.
- L'emfiteuta haurà de fer a la paret de ponent la mateixa «*llargària i altitud de les cases allí construïdes a la part de sol ixent*».
- El propietari dona permís per poder fer finestra i porta a les parets de tramuntana i de migdia.
- Sobre la paret de l'est, l'emfiteuta podrà carregar les bigues.
- El vessant de la teulada haurà de ser de nord a sud.
- L'emfiteuta haurà de fer construir a la part de tramuntana una tanca o paret de 12 pams d'alçada, en la qual no podrà obrir finestra ni portal.
- Els adquiridors hauran de pagar les contribucions.
- L'entrada anirà des d'un pollastre a un parell de capons.

El carrer de Sant Agusti i el seu barri (Fragment del plànol de l'any 1813 SG.Ar.F-T.7-C.2-206[1])

Carrer de Sant Agustí o Camp de Potau (segon tram, sector sud)

El nou tram del carrer de Sant Agustí era conegut popularment com el Camp de Potau, en referència al seu propietari, Pau Ignasi de Potau i de Dalmases Ferran Lladó i Vives, comte de Vallcabra. El desig d'establir en emfiteusi diferents parcel·les de terra en aquest paratge per construir-hi noves edificacions serà obra de Joan Castells, perxer, Francesc Mercader, mestre de cases i Joan Pasqual, teixidor de llana. Per aquest motiu, el 4 d'agost de 1780 assoleixen l'establiment en emfiteusi del comte de Vallcabra d'una peça de terra campa de llargària a la part del camí de 425 pams, a la part de llevant de 297 pams i a la part de ponent de 324 pams, anomenada lo clot de Sant Agustí o camp de Potau. Les afrontacions de la peça eren per llevant amb Pere Estruch, blanquer; a migdia amb un camp del senyor comte mitjançant un camí; a ponent amb Joan Margarit, pagès d'Igualada; i a tramuntana amb la carretera reial. El cens anual a pagar va ser establert en 42 lliures, divisòries en tres parts iguals entre els tres socis de 14 lliures.⁵⁵² Un cop assolit l'establiment, els protagonistes demanaran a l'Ajuntament el permís per a poder edificar habitatges, la qual cosa va ser aprovada l'any 1781. Abans, però, hauran de convèncer a l'Ajuntament del perjudici que provocaria la construcció d'un carrer al mig del camp del Potau com demanaven les autoritats municipals. Els tres emfiteutes es repartiran tres parcel·les per construir-hi els seus habitatges, mentre que la resta serà novament establerta en emfiteusi, arran d'un litigi entre els tres implicats. De tots els establiments emfitèutics, es reservaran entre 12 i 24 pams a la part del migdia amb la intenció de poder-hi fer uns estricadors. El quadre dels establiments el posem d'oest a est.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Güell, corder d'Igualada ⁵⁵³	09-04-1781	26 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a arribar a un camí a excepció de 24 pams	4 ll., 11 s.
Jaume Aguilera, carreter d'Igualada ⁵⁵⁴	23-12-1782	23 pams d'amplada i 136 pams de llargada	4 ll., 6 s., 3 d.
Ramon Riba, pagès de Clariana ⁵⁵⁵	21-11-1781	28 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí, a excepció de 12 pams	5 ll., 5 s.
Jaume Aguilera, carreter d'Igualada ⁵⁵⁶	21-11-1781	48 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí, a excepció de 12 pams	9 ll.
Josep Balcells, paraire d'Igualada (restabliment de Francesc Comes) ⁵⁵⁷	26-07-1782	23 pams d'amplada i de llarg fins a arribar al tros de terra que va vendre a Eloi Llimona	2 ll., 17 s., 6 d.

552. ACAN-ANI, reg. núm. 468.

553. ACAN-ANI, reg. núm. 469. Limitava a llevant i migdia amb Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb Joan Margarit; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

554. ACAN-ANI, reg. núm. 381. Limitava a llevant amb Ramon Riba; a migdia amb Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb Joan Margarit; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí. L'any 1791 va ser venuda al doctor en medicina Ramon Abad, d'Igualada. ACAN-ANI, reg. núm. 543.

555. ACAN-ANI, reg. núm. 380. Limitava a llevant amb Jaume Aguilera; a migdia amb Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb Jaume Aguilera; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

556. ACAN-ANI, reg. núm. 380. Limitava a llevant amb Francesc Comes; a migdia amb Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb Ramon Riba; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

557. ACAN-ANI, reg. núm. 469. Limitava a llevant amb Joan Morera; a migdia amb Eloi Llimona; a ponent amb Jaume Aguilera; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Comes, teixidor de llana d'Igualada ⁵⁵⁸	08-04-1781	50 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí, a excepció de 24 pams	9 ll., 7 s., 9 d.
Eloi Llimona, teixidor de llana d'Igualada (venda de Francesc Comes) ⁵⁵⁹	27-11-1782	50 pams d'amplada i 150 pams de llargada	Preu venda: 100 ll.
Joan Morera, llogater de mules i pagès d'Igualada ⁵⁶⁰	08-04-1781	50 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí, a excepció de 24 pams	9 ll., 1 s., 3 d.
Francesc Mercader, mestre de cases d'Igualada	16-10-1781	84 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí	-
Joan Pasqual, teixidor de lli d'Igualada ⁵⁶¹	16-10-1781	84 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí	-
Jaume Carles i Tomàs, perxer d'Igualada ⁵⁶²	29-07-1787	28 pams d'amplada i 28 pams de fondària	12, 98 pts.
Joan Castells, perxer d'Igualada	16-10-1781	90 pams d'amplada i de fons des del carrer de Sant Agustí fins a un camí	-
Miquel Amigó i Cornet, fabricant de barrets d'Igualada ⁵⁶³	11-04-1781	Llevant: 100 pams. Migdia: 82 pams Ponent: 150 pams. Nord: 82 pams	Preu venda: 175 ll.

Els pactes que signen els nous emfiteutes amb Castells, Mercader i Pasqual van ser els següents:

- El pam es pagarà a raó de 3 sous i 9 diners.
- No es podrà obrir ni porta ni finestra per la part de llevant ni ponent.
- Obligació de fabricar a la part de ponent una paret tant prest com hi seran requerits.
- Donar carregament franc a la part de ponent.
- La casa haurà de seguir l'alçada de la casa de Castells, que era el primer habitatge construït a la dita peça de terra, com també la barbacana de la teulada i la llargada.
- Fer una paret o tanca a l'eixida i a ponent a semblança de la pallissa de Sebastià Capdevila i, en cas de voler fabricar pallissa a migdia, només podrà tenir 16 pams d'alçada i podrà deixar portal per eixir.
- Empedrar a l'afrontació de tramuntana 6 pams enfora de la paret mestra.
- Abans de sis mesos haver pujar la paret fins al primer pis i en dos anys haver fet la casa i haver perfilat la paret que donarà al carrer o carretera a la part de tramuntana.
- Entrada: un parell de pollastres.

558. ACAN-ANI, reg. núm. 381. Limitava a llevant amb Joan Morera; a migdia amb Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb Jaume Aguilera; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

559. ACAN-ANI, reg. núm. 382. Limitava a llevant amb Joan Morera; amb Francesc Coma; a ponent amb Jaume Aguilera; i a tramuntana amb Francesc Comes.

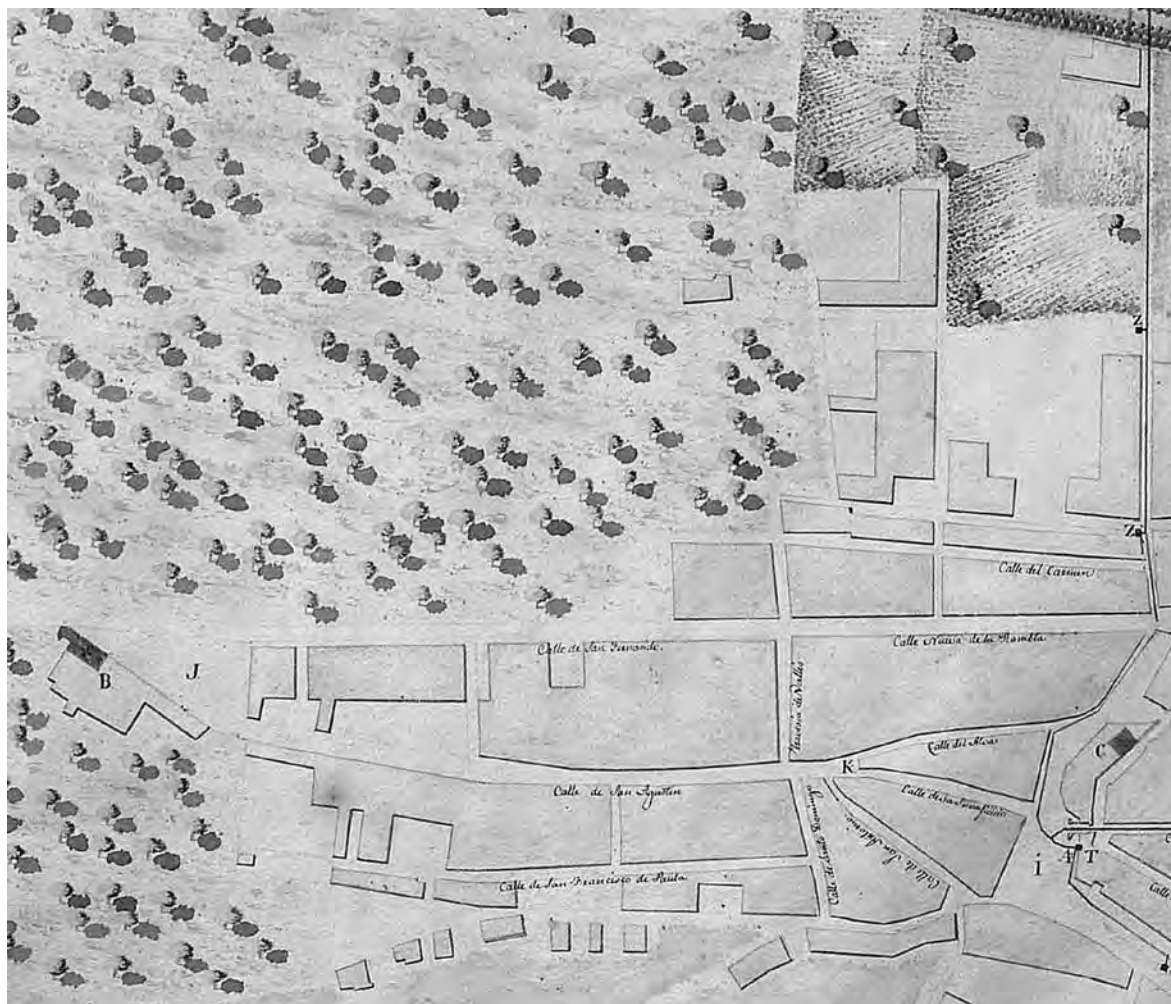
560. ACAN-ANI, reg. núm. 469. Limitava a llevant amb Francesc Mercader; a migdia amb Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb Francesc Comes; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

561. Limitava la seva peça, a l'est amb Castells —després part amb Sebastià Abadal i part amb Castells—; a migdia amb terres del comte de Vallcabra, mitjançant un camí i estricadors que quedaren propietat indivisa entre Castells, Mercader i Pasqual; a ponent amb un camí de 21 pams d'amplada deixat per anar a dits estricadors; i al nord amb el carrer de Sant Agustí.

562. ACAN-ANI, reg. núm. 386, notari Agustí Viladés. La peça sortirà dels 84 pams d'amplada que tenia Pasqual. Limitava a llevant amb la casa de Sebastià Abadal i part, amb la de Joan Castells; a migdia amb Les Eres; a ponent amb Joan Pasqual; i a tramuntana amb el carrer de Sant Agustí.

563. ACAN-ANI, reg. núm. 491. Limitava a llevant amb Pasqual Biosca; a migdia amb el camí que va a la resclosa i terra de Potau; a ponent amb Joan Pasqual; i a tramuntana amb Joan Castells.

Darrere del camp de Potau, hi haurà nous establiments per part del procurador del comte de Vallcabra. Així, tenim que l'any 1784 s'havien establert a Isidre Prat, pagès i comerciant, un paller i una era.⁵⁶⁴ Aquest mateix Isidre Prat, al costat de Josep Jover i Galtés, per descarregar-se del cens anual de 10 lliures i 10 sous que feien al comte de Vallcabra, restablien en emfiteusi a Josep Dalmases, teixidor de llana i Josep Masarnau, revenedor, tots dos d'Igualada, una peça de terra de 42 pams d'amplada per 53 pams de fondària amb una pallissa coberta amb el seu portal, eixida i pou. Els límits de la peça establerta eren: per llevant amb Maria Llimona Borrull, vídua; a migdia amb una era de Prat i Jover; a ponent amb els hereus de Padró i Argullols; i a tramuntana amb els establerts Dalmases i Masarnau. El contracte d'establiment deixava clar que la peça es dividiria a parts iguals entre els dos emfiteutes.⁵⁶⁵ El 4 de juliol de 1796, Isidre Prat també va establir en emfiteusi a Josep Serra, fabricant de draps d'Igualada, una peça de terra de 28 pams d'amplada i de fondària des del camí que anava des de la vila a la Creueta fins a trobar el terreny de Josep Jover al paratge de les eres del Potau.⁵⁶⁶

El carrer de Sant Agustí i les eres del Potau (Fragment del Plànol Geomètric d'Igualada de l'any 1831, per Pere Serra Bosch).

564. ACAN-AMI, reg. núm. 1115.

565.ACAN-ANI, reg. núm. 542.

566. ACAN-ANI, reg. núm. 585. Limitava per l'est amb Isidre Prat; a migdia amb el camí que va a la Creueta; a ponent amb Felip Ferrer i Mariano Llopart; i a tramuntana amb Josep Jover.

Carrer de Sant Agustí (últim tram, sector sud)

El 22 d'abril de l'any 1768, els responsables del convent de Sant Agustí demanen a l'Ajuntament la llicència pertinent per començar a participar de ple en aquest procés d'establiment de parcel·les per construir-hi habitatges. El pare prior del convent justificarà el nou procés d'establiment pel poc profit econòmic que treien d'una peça de vinya que tenien prop del convent i proper als ravals de la vila i «*las muchas utilidades y provechos que resultarían en beneficio de dicho convento si dicha porción de tierra se estableciese perpetuamente a algunos particulares, para fabricar en ella casas, pagando al convento un censo perpetuo*».⁵⁶⁷ Abans, però, havien demanat permís a la Santa Seu per evitar caure «*en las censuras cominadas en las Bulas Pontificias contra alienantes*».⁵⁶⁸ La peça limitava per l'est amb les terres del comte de Vallcabra, al sud amb les terres de Josefa Tarragona i Boleda, i al nord amb el camí ral d'Igualada-Cervera —que en aquells moments passava per l'actual carrer de Sant Agustí—. Els responsables municipals donaran la llicència, però demanaran que siguin avisats abans d'iniciar la construcció per assenyalar amb estaquets el terreny.

Abans d'iniciar els establiments, caldrà resoldre el problema del bassot del Rovira. El convent es queixarà a l'Ajuntament que el bassot recull diferents aigües i al seu voltant són enterrats gats, gossos i altres animals que podreixen l'estat de l'aigua i «*corrompen los aires que indispensablemente se comunican a este convento*» i als habitants dels ravals, sobretot quan arriba l'aire de la marinada «*por poco que llueve se percibe claramente un molestísimo edor obligando a los religiosos a cerrar las ventanas que miran al dicho bassot*». Els agustins justificaven que l'orde enviava a Igualada els seus malalts i l'existència d'aquest problema feia que els seus membres no volguessin anar-hi i qualifiquessin el convent de la vila com a temible i odiós. L'any anterior, l'Ajuntament havia acordat, a partir de l'informe realitzat pel doctor Revert, tancar els conductes que portaven l'aigua al bassot del Rovira.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jaume Andreu, major i Jaume Andreu, menor, pagesos d'Òdena ⁵⁶⁹	10-6-1768	78 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	8 ll., 9 s.
Jaume Aguilera, pagès d'Igualada ⁵⁷⁰	10-6-1768	28 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	3 ll., 8 d.
Cristòfol Montaner, pagès i paraire d'Igualada ⁵⁷¹	20-4-1769	28 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	3 ll., 8 d.
Ramon Montaner, pagès de Jorba ⁵⁷²	18-8-1770	24 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 8 s.
Macià Vives, pagès d'Òdena ⁵⁷³	31-10-1770	25 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 10 s.
Josep Llimona, teixidor de llana de Monistrol de Montserrat ⁵⁷⁴	30-11-1771	28 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 16 s.

567. ACAN-AMI, reg. núm. 1109.

568. ACAN-ANI, reg. núm. 303, pàg. 144.

569. ACAN-ANI, reg. núm. 303.

570. ACAN-ANI, reg. núm. 304.

571. ACAN-ANI, reg. núm. 304.

572. ACAN-ANI, reg. núm. 305.

573. ACAN-ANI, reg. núm. 305.

574. ACAN-ANI, reg. núm. 306.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Montaner, pagès d'Igualada ⁵⁷⁵	4-12-1771	24 pams d'amplada, i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 8 s.
Narcís Regordosa, barreter d'Igualada ⁵⁷⁶	1-3-1772	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 16 s.
Joan Centelles, teixidor de llana de Sant Martí Sesgueioles ⁵⁷⁷	1-3-1772	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 16 s.
Jaume Tomàs, mestre de cases d'Igualada ⁵⁷⁸	30-3-1772	48 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	4 ll., 16 s.
Josep Bou, barreter d'Igualada ⁵⁷⁹	30-3-1772	25 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 10 s.
Narcís Marcet, pagès d'Igualada ⁵⁸⁰	28-5-1772	25 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 10 s.
Anton Marcet, pagès d'Igualada ⁵⁸¹	28-5-1772	26 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 12s.
Agustí Elies, teixidor de llana ⁵⁸²	12-2-1773	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 14 s.
Antoni Grau, pagès d'Igualada ⁵⁸³	11-12-1774	24 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 8 s.
Jaume Tomàs, mestre de cases d'Igualada ⁵⁸⁴	21-9-1779	25 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 10 s.
Valentí Vives, pagès d'Igualada ⁵⁸⁵	21-9-1779	28 pams d'amplada i llargada de cap a cap de la vinya	2 ll., 10 s.
Manuel Montaner, pagès de l'Espelt ⁵⁸⁶	7-5-1780	24 pams d'amplada i 339 pams de llargada	2 ll., 8 s.
Manuel Montaner, pagès de l'Espelt ⁵⁸⁷	5-8-1781	24 pams d'amplada i 339 pams de llargada	2 ll., 10 s.
Josep Soler, pagès d'Igualada ⁵⁸⁸	6-9-1782		
Isidre Pons, pagès d'Igualada ⁵⁸⁹	3-12-1789	28 pams d'amplada i 339 pams de llargada	3 ll., 8 d.
Pere Piquer, pagès d'Igualada ⁵⁹⁰	3-12-1789	28 pams d'amplada i 339 pams de llargada	3 ll., 8 d.

575. ACAN-ANI, reg. núm. 306.

576. ACAN-ANI, reg. núm. 307. Va vendre el pati i l'habitatge en construcció a Antoni Mussons per 150 lliures, el 1774.

577. ACAN-ANI, reg. núm. 307. L'any 1774 el va vendre a Josep Dalmases, teixidor de llana d'Igualada.

578. ACAN-ANI, reg. núm. 307.

579. ACAN-ANI, reg. núm. 307.

580. ACAN-ANI, reg. núm. 307.

581. ACAN-ANI, reg. núm. 307.

582. ACAN-ANI, reg. núm. 308.

583. ACAN-ANI, reg. núm. 309.

584. ACAN-ANI, reg. núm. 314.

585. ACAN-ANI, reg. núm. 314.

586. ACAN-ANI, reg. núm. 315. L'any 1781 es produeix la cancel·lació de l'establiment emfitèutic. ACAN-ANI, reg. núm. 510.

587. ACAN-ANI, reg. núm. 510.

588. ACAN-AMI, reg. núm. 1114. El mestre de cases serà Jaume Tomàs.

589. ACAN-ANI, reg. núm. 519.

590. ACAN-ANI, reg. núm. 519.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Dalmases, teixidor de llana d'Igualada ⁵⁹¹	3-12-1789	52 pams d'amplada i 339 pams de llargada	5 ll., 12 s., 8 d.
Nicolau Torras del Pujol, pagès de Rubió ⁵⁹²	12-2-1775	74 pams d'amplada i llargada 342 pams	7 ll., 8 s.

Els primers emfiteutes seran el pare i fill Andreu, els qual hauran de marcar les característiques a seguir en l'edificació. Els Andreu no deuriem complir amb els pactes establerts. El 31 d'agost de 1770 rescindeixen l'establiment i, el mateix dia, els Agustins estableixen a Joan Margarit i Figueres, pagès de Sant Andreu de Maians i en aquells moments habitant al terme d'Òdena, tot el tros de terra de 78 pams d'amplada que tenien els Andreu. El cens que haurà de fer efectiu serà menor, 7 lliures, 16 sous.

El convent no només traurà profit del cens de l'establiment. La necessitat de diners dels nous emfiteutes per construir la nova edificació, permetrà al convent convertir-se en un emissor de censals morts. Aquesta forma creditícia vivia una gran difusió a la conca d'Òdena des de feia segles. Era una forma d'inversió que no tenia risc. No deixava de ser una forma d'extracció de renda. Així, el censal mort significava el cobrament d'una pensió, garantida per uns fiadors o fermances, o per béns immobles. En la majoria dels casos, s'aportava la seguretat de familiars, veïns o amics, que avalaven les quantitats precisades; eren les fermances. El censal mort era considerat redimible, és a dir, el venedor es reservava el dret a tornar a comprar el censal venut. La redempció, quitament o llució era un acte voluntari. Aquí rau el seu èxit. No hi havia limitació de temps. Per això, també rebia el nom de «per vida». Qualsevol sector social que disposés de diners podia invertir i treure'n una rendibilitat anual. Era l'ideal per a nodrir les necessitats creditícies de les institucions urbanes com el convent dels Agustins.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jaume Aguilera	1769	75 lliures	8 ll., 9 s.
Ramon Montaner	1770	100 lliures	3 ll., 8 d.
Cristòfol Montaner	1770	100 lliures	3 ll., 8 d.
Josep Llimona	1771	76 lliures	2 ll., 8 s.
Francesc Montaner	1771	75 lliures	2 ll., 10 s.
Joan Centelles	1772	75 lliures	2 ll., 16 s.

Els pactes que signaran el convent i els emfiteutes respecte a la urbanització seran en termes generals els següents:

- El convent es reservava el carregament franc de la part de ponent del tros de terra establert.
- L'alçada de les cases a edificar ha de ser assenyalat per l'Ajuntament, així com la barbacana de la teulada.
- Els adquiridors hauran de fer a la part de ponent una tanca amb estakes per evitar l'entrada de persones i animals a la restant peça de terra en poder del convent.
- Les cases hauran de tenir 66 pams de fondària.
- Prohibició d'obrir finestra, porta o obertura a les parets de l'est i oest.
- Les vessants de la teulada han de ser obligatòriament al nord i sud.
- Els nous adquiridors hauran de pagar part del cost de la paret mitgera. Aquesta paret haurà de tenir com a mínim 11 pams d'alçada i un pam i mig de gruix.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.
- Tots els emfiteutes establerts hauran de fer una entrada d'un parell de gallines.

591. ACAN-ANI, reg. núm. 519.

592. ACAN-ANI, reg. núm. 310. L'any 1777 va restituir la peça de terra al convent dels Agustins. ACAN-ANI, reg. núm. 376.

El mestre d'obres de la casa de Cristòfol Montaner va ser Francesc Baxeres. Aquest va cobrar 100 lliures per la construcció l'any 1771 del nou habitatge. Aquestes van ser les despeses:

- 46 jornals de mestre de cases, 23 lliures.
- 43 jornals i mig de manobres, 16 lliures, 7 sous i 6 diners.
- Pedra i calç 11 lliures, 10 sous.
- Fuster per quadrejar les bigues i, per llates, 5 lliures.
- Port de les bigues, 5 lliures 5 sous.
- Golfos i ferramenta, 7 lliures 10 sous.
- Guix i port amb un carro, 10 lliures 15 sous.
- 1250 teules, 15 lliures
- Port de dites teules, 5 lliures 12 sous i 6 diners.

El 21 d'agost de l'any 1774, Jaume Aguilera, carreter, venia la seva casa amb eixida al darrere situada al carrer de Sant Agustí a Isidre Montaner, jove pagès de Gravalosa, per un import de 398 lliures 1 sou i 3 diners. Aquest import permetia a Jaume Aguilera redimir el censal mort de 75 lliures fet al convent de Sant Agustí, amb una pensió anual de 2 lliures, 5 sous.

La Comunitat de Sant Agustí continuarà l'any 1793 establint en emfiteusi perpetu altres terres properes al convent. Així, el 10 de febrer de 1793, establirà a Joan Font, fuster i armer, una peça de terra a la partida de Trobadiners, la qual limitava a l'est amb propietats del comte Potau i marquès de la Manresana per mitja d'un camí que anava des d'Igualada a la masia odenenca del Colomer; pel sud amb Francesc Anton Matoses, fabricant de draps i part amb la capellania de Josep Estruch; per l'oest amb el camí que anava d'Igualada a la partida de Trobadiners; i pel nord amb Agustí Castelltort.⁵⁹³ Al cap de pocs dies, el 23 de febrer del mateix any, establien una peça de vinya contigua al convent, anomenada la vinya de Sant Agustí, la qual deien que estava perduda i era de mala qualitat, a Francesc Carbonell, pagès i hostaler de la mateixa vila. La peça de terra tenia 388 passes de llargada d'est a oest. La peça limitava a l'est amb els honors de Josep Anton de Batlle i Alió, i amb Josep Batlle i Tarragona, pare i fill; al sud amb Pau Anton Lladó, familiar del Sant Ofici, part amb Josep Riera, comerciant i part amb el rec del molí de l'Abadia; per l'oest limitava amb Antich Guixà, fuster d'Igualada, amb la resta de vinya i amb les eixides de les cases veïnes que havien estat establertes pel mateix convent. El cens anual que haurà de fer efectiu Carbonell s'establirà en 5 lliures.

També el mateix mes, s'estableix una feixa de terra campa, terror i vinya a Ramon Gomar, pagès i revenedor d'Igualada a canvi d'un cens anual de 3 lliures. Aquesta peça limitava per l'est amb una vinya del monestir, pel sud amb el vall del convent i pel nord amb la carretera reial.

Els Padró, com a propietaris d'una peça de terra vinya de dos jornals i tres quarts que tenien al Pla Superior i davant del convent dels Agustins, decideixen el 2 de desembre de 1798 establir-la en emfiteusi a Francesc Moret, espadenyer, veí d'Igualada. La intenció de l'emfiteuta serà establir-la en patis per construir-hi habitatges. Els límits eren: a llevant amb la marmessoria de Manuela Velarde; a migdia i ponent amb Miquel Franch; i al nord amb Agustí Viladès per mitjà d'un camí públic. El cens anual a pagar serà de 7 quarteres de forment i 4 perdius.⁵⁹⁴

593. ACAN-ANI, reg. núm. 434. El convent de Sant Agustí establí l'any 1743 una peça de terra de mig jornal a la partida de Sant Magí a Agustí Castelltort. Limitava: a llevant amb hereus de Potau; a migdia amb Josep Estruch, i part amb dit monestir; a occident amb honors vostre de dit Castelltort; i al nord amb Francesc Boleda. ACAN-ANI, reg. núm. 278. Agustí Castelltort assoleix un nou establiment el 8 de maig de 1744. Josefa Potau, vídua del comte de Vallcabra li establirà una peça de mig jornal de mules situada a la partida la costa de Sant Magí. La peça anava acompanyada d'un altre tros de terra campa de dos jornals de llaurada. El cens establert va ser d'1 lliura, 10 sous. ACAN-API-NOT, reg. núm. 609.

594. ACAN-ANI, reg. núm. 587.

Carrer Nou de La rambla o Rambla de Sant Ferran

El carrer Nou de la Rambla és el resultat del procés d'urbanització que realitza Jaume Roca i Vinyals del mas Roca de la Pedrissa d'Òdena a la peça de terra nomenada Pla Superior, a partir del 1817. Oferirà molts metres quadrats urbanitzables que comportarà especulació i beneficis ràpids. Els nous establiments emfitèutics es donaran als emfiteutes que havien estat establerts pels mateixos Roca al carrer de Sant Agustí. És per tant la continuació dels establiments realitzats al carrer de Sant Agustí, però a la part superior fins arribar a la carretera de Barcelona-Madrid o carretera reial.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Vallès i Maria Carbonell, cònjuges, i Magí Vallès Carbonell, fill, hostalers ⁵⁹⁵	12-2-1817	80 pams d'amplada pels pams de llargada que anaven des del carrer Nou de la Rambla fins a l'hostal, vulgarment dit d'En Xacó	23 ll., 13 s., 4 d.
Josep Carbonell Vivó, boter d'Igualada ⁵⁹⁶	11-11-1818	30 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a l'eixida de la casa de dit Carbonell	8 ll., 8 s., 9 d.
Gregori Gales, fabricant de barrets d'Esparreguera ⁵⁹⁷	11-11-1818	30 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a l'eixida de la casa de dit Gales	8 ll., 8 s., 9 d.
Jaume Moret, fabricant d'indianes d'Igualada ⁵⁹⁸	11-11-1818	114 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Jaume Ventura, Jaume Bas Camill, Joan i Ramon Cañellas, germans, Maria Gomis, vídua de Bartomeu Martí, sastre, Joan Rodolfo i Jaume Abadal	32 ll., 1 s., 3 d.
Josep Bofarull, mestre de cases d'Igualada ⁵⁹⁹	11-11-1818	56 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Jaume Abadal, de Josep Jover i de Pelegrí Riera	15 ll., 15 s.
Josep Bisbal, pagès de Santa Maria de Rubió ⁶⁰⁰	30-1-1819	30 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Pelegrí Riera, i de Josep Cañellas	8 ll., 8 s., 9 d.
Jaume Martí, pagès d'Òdena ⁶⁰¹	30-1-1819	30 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Josep Cañellas, i de Josep Puiggròs	8 ll., 8 s., 9 d.
Isidre Margarit, fabricant d'indianes d'Igualada ⁶⁰²	11-11-1819	60 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Josep Puiggròs, del mateix Margarit i de Francesc Boyer	16 ll., 17 s., 6 d.

595. ACAN-ANI, reg. núm. 603.

596. ACAN-ANI, reg. núm. 604.

597. ACAN-ANI, reg. núm. 604.

598. ACAN-ANI, reg. núm. 604.

599. ACAN-ANI, reg. núm. 604.

600. ACAN-ANI, reg. núm. 605.

601. ACAN-ANI, reg. núm. 605.

602. ACAN-ANI, reg. núm. 605.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Ramon Gomar, pagès i carreter d'Igualada ⁶⁰³	11-11-1819	60 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Francesc Boyer, Ramon Solà i Josep Brunet	16 ll., 17 s., 3 d.
Maurici Puiggròs, abricant d'indianes d'Igualada ⁶⁰⁴	11-11-1819	60 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Josep Brunet i del mateix Puiggròs	16 ll., 17 s., 3 d.
Francesc Soteres, barreter, i Jacint Soteres Biosca, mestre carder, pare i fill d'Igualada ⁶⁰⁵	11-11-1819	26 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a l'eixida de la casa de dit Soteres	7 ll., 6 s., 3 d.
Vicenç Tort, tintorer d'Igualada ⁶⁰⁶	11-11-1819	58 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de dit Tort i d'Antònia Riera, vídua d'Anton Canals	16 ll., 6 s., 3 d.
Josep Trullols, pagès de Talavera ⁶⁰⁷	25-11-1820	60 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer Nou de la Rambla fins a les eixides de les cases de Josep Baliu Noguera i de Pere Fàbregas Llimona	16 ll., 17 s., 3 d.
Anton Selles, fuster de Rubió ⁶⁰⁸	05-12-1829	28 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer de Sant Ferran fins a l'eixida de Josep Vilaseca Cortadellas	7 ll., 17 s., 6 d.
Marià Domènech, pagès d'Òdena ⁶⁰⁹	27-10-1832	30 pams d'amplada per l'espai que hi havia des del carrer de Sant Ferran fins a les eixides de les cases de Joan Baliu i Francesc Quadres	7 ll., 10 s.

El primer establert serà el propietari de l'hostal Carbonell, o hostal de Sant Agustí i també anomenat vulgarment d'En Xacó. Limitava per l'est amb l'actual travessia del Vallès (els propietaris de l'hostal donen el nom a la travessia). Els pactes estipulats seran:

- Els emfiteutes tenen 4 anys per construir l'habitatge.
- El pam es pagava a raó de 3 rals.
- L'entrada aportada per l'emfiteuta era d'un pollastre
- Els emfiteutes havien de construir una paret a l'est i a l'oest, dividint el cost entre els dos veïns.
- Els adquiridors han de pagar les contribucions.

603 ACAN-ANI, reg. núm. 605. L'any 1828, Ramon Gomar restablirà en emfiteusi a Ramon Castells, fabricant d'Igualada, un pati de 28 pams d'amplada. Limitarà per l'est amb la casa del mateix Castells; pel sud amb l'eixida de Francesc Boyer; a l'oest amb Maurici Puiggròs; i al nord amb el carrer de Sant Ferran. ACAN-ANI, reg. núm. 615.

604. ACAN-ANI, reg. núm. 605.

605. ACAN-ANI, reg. núm. 605.

606. ACAN-ANI, reg. núm. 605.

607. ACAN-ANI, reg. núm. 607.

608. ACAN-ANI, reg. núm. 616. Limitava per l'est amb Vilaseca i Cortadellas; al sud amb Jaume Noguera i Josep Galí; per l'oest amb Jaume Roca de la Pedrissa; i al nord amb el carrer de Sant Ferran.

609. ACAN-ANI, reg. núm. 619. Limitava per l'est amb la casa d'Anton Selles; pel sud amb les eixides de Joan Baliu i Francesc Quadres; per l'oest amb la travessia de Sant Ferran; i pel nord amb el carrer de Sant Ferran.

Carrer de Sant Agustí - rambla de Sant Ferran (últim tram)

A partir del 1803 apareix un nou personatge que establirà a l'últim tram del carrer de Sant Agustí, sector nord fins a la rambla de Sant Ferran. Serà Miquel Franch i Clusells, mestre blanquer. Els nous adquiridors veuran en l'indret que es trobava al costat de la carretera reial, una mica apartat de la resta de la vila d'Igualada i per tant un lloc magnífic per situar-hi el futur hostal d'En Riera o conegut popularment com d'En Sopes.

El nou emfiteuta limitava per l'est amb Jaume Roca i Vinyals, pagès del mas de la Pedrissa. Per l'oest limitava amb el mateix Miquel Franch. L'adquiridor haurà d'edificar una casa en un termini de dos anys i haurà de fer una entrada de 45 lliures. El cens anual serà la suma de diferents censals morts que l'emfiteuta assumirà i que haurà de satisfer a la Comunitat de Preveres de Santa Maria d'Igualada:

- 500 lliures i pensió anual 15 lliures
- 160 lliures i pensió anual 4 lliures, 16 sous
- 200 lliures i pensió anual 6 lliures
- 20 lliures i pensió anual 12 sous
- 200 lliures i pensió anual 6 lliures

Els Riera voldran ampliar l'hostal, i obtenen l'establiment emfitèutic d'una peça de terra per a construir un habitatge de Jaume Roca i Vinyals del mas de la Pedrissa d'Òdena. Aquest establiment significarà a nivell urbanístic l'inici de l'última illa de cases del tram Sant Agustí-Sant Ferran amb travessia de Sant Ferran. Tindran un termini de 4 anys per a aixecar-hi el nou edifici.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Ramon Riera i Comte, traginer d'Igualada ⁶¹⁰	10-6-1832	100 pams d'amplada i llargada des del carrer de Sant Agustí fins al carrer de Sant Ferran	56 ll., 5 s.
Josep i Ramon Riera, pare i fill, pagesos d'Igualada ⁶¹¹	23-3-1803	60 pams d'amplada, i llargada des del carrer de Sant Agustí fins a la carretera reial	32 ll., 8 s.

610. ACAN-ANI, reg. núm. 619.

611. ACAN-API-NOT, Deganat, cx 88

Carrer de Sant Ferran amb el carrer d'En Roca

L'any 1832 trobem iniciat l'establiment de patis en emfiteusi a la futura illa de cases que hi haurà entre la rambla de Sant Ferran i el carrer d'En Roca. El protagonista d'aquests establiments continuarà essent el propietari del mas Roca de la Pedrissa d'Òdena, Jaume Roca i Vinyals.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Anton Ricart, traginer de Vilarodona ⁶¹²	30-6-1832	90 pams d'amplada pels pams de llargada que anaven des de la línia de Sant Ferran al carrer que es formava al darrere	36 ll.
Feliu Bres Albeytar, veí d'Igualada ⁶¹³	19-7-1846	84 pams d'amplada al sud i 68 pams al nord	29 ll., 5 s.

612. ACAN-ANI, reg. núm. 619. Limitava per l'est amb la casa de la vídua de Ramon Sabata, mestre de cases; pel sud amb el carrer de Sant Ferran; i per l'oest i nord, amb Jaume Roca Vinyals.

613. ACAN-ANI, reg. núm. 713. Limitava per l'est amb la travessia o carrer «*que allí passa des del dit Sant Ferran al que es forma de nou a la part de tramuntana*»; a migdia amb el carrer de Sant Ferran i carretera reial; a ponent amb el terreny de Ramon Castells i Pié, fabricant i comerciant de Igualada; i pel nord amb el dit carrer «*que se forma de nou*», carrer d'En Roca.

Carrer de l'Alba

La urbanització del carrer de l'Alba es produeix com a mínim des de l'inici del segle XVIII. El *Nuevo Apeo* de 1765 detalla l'existència de dues cases construïdes després del 1716; corresponen al beneficiat Ramon Estruch. Com a iniciativa privada, hi haurà diferents nindividus, com el Roca de la Pedrissa, que hi construïran diversos edificis, en concret quatre, sobre el seu terreny, per vendre'ls posteriorment als millors postors. Un altre cas serà el de Josep Torelló, el qual construirà deu cases per situar-hi la seva fàbrica. Aquesta construcció es trobava situada a l'actual carrer del Carme. En aquells moments, el fet que només hi haguessin camps que el separessin de la resta farà que el situïn com a part del carrer de l'Alba. Aquests edificis estaran arrendats a quinze dels treballadors. La família Aldebó i la família Ferrer posseïen cadascuna, tres edificis, mentre que Pere Estruch, blanquer, en tenia quatre. El terreny limitava per l'est amb la muralla de Soldevila, a migdia amb el camí ral i al nord amb els terrenys de Carles Pagès i Anna Maria Pagès Salamanca, i de Josep Torelló.

La venda realitzada pels Pagès a Josep Torelló de dos jornals de terra de llaurada de mules pel preu de cent lliures, l'any 1745, permet saber quins propietaris hi havia al carrer de l'Alba en aquells moments: Pere Estruch, blanquer, Nicolau Juler, el Dr. en medicina Carles Aldabó, Agustí Castelltort, Jaume Ferrer, Nicolau Martí, Celdoni Capdevila, Joan Albanes i Francesc Lledó.

Nuevo Apeo de 1765

Propietari	Valor lloguer casa	Llogater d'un pis	Tipus de casa
Joan Jaume, jornalier	5 lliures	-	-
Ramon Estruch, beneficiat	5 lliures	2 llogaters	-
Ramon Estruch, beneficiat	5 lliures	2 llogaters	-
Magí Torres, barreter	5 lliures	-	-
Antoni Copons, jornalier i pagès	6 lliures	1 llogater	-
Llorenç Tarrida, ferrer	10 lliures	-	3 portes, dues d'elles falses
Llorenç Tarrida, ferrer	4 lliures	1 llogater	-
Ramon Fargas, jornalier	4 lliures	-	-
Jacint Casulleres, jornalier i paraire	4 lliures	-	-
Josep Riera	4 lliures	1 llogater	-
Francesc Marsal, carder	3 lliures	-	-
Josep Roca, d'Òdena	6 lliures	2 llogaters	-
Josep Roca, d'Òdena ⁶¹⁴	6 lliures	1 llogater	-
Josep Roca, d'Òdena ⁶¹⁵	6 lliures	1 llogater, Joan Tarrida, ferrer	-
Josep Roca, d'Òdena ⁶¹⁶	5 lliures	1 llogater	-
Matías Canyelles, jornalier	5 lliures	1 llogater	-
Rosa Martí, vídua	3 lliures	1 llogater	-
Joan Ciurana, paraire, casat amb Ramona Cassaya, propietària	9 lliures	1 llogater	-
Ramon Llacuna, pagès	10 lliures	1 llogater	2 portes

614. ACAN-ANI, reg. núm. 300. Establerta a Amador Rossich, hostaler d'Igualada, el 27-1-1765. Té eixida a la part de tramuntana.

615. ACAN-ANI, reg. núm. 300. Establerta l'1-7-1765 a Joan Tarrida, ferrer. Pagarà un cens anual de 7 lliures, 10 sous. Té eixida a la part de tramuntana.

616. ACAN-ANI, reg. núm. 300. Establerta el 20-8-1765 a Josep Gavarró, pagès, i Fèlix Gavarró, paraire, pare i fill. Pagaran un cens anual de 7 lliures, 10 sous. Té eixida a la part de tramuntana.

Propietari	Valor lloguer casa	Llogater d'un pis	Tipus de casa
Antònia Puig, vídua	8 lliures	-	2 portes
Josep Trullàs	2 lliures	deshabitada	Casa pallar
Maria Rosa Ferrer, vídua	2 lliures	deshabitada	Casa pallar
Antoni Esteve	7 lliures	1 llogater	-
Francesc Baixeres, mestre de cases	5 lliures	-	-
Manel Martí, jornalier	5 lliures	-	-
Carles Pagès, apotecari	6 lliures	1 llogater	-
Pere Guixar, moliner	6 lliures	1 llogater	-
Joan Albanés, confiter	5 lliures	1 llogater	-
Joan Albanés, confiter	20 lliures	-	Casa amb pallar i 2 estables
Sebastià Capdevila	2 lliures	deshabitada	Casa pallar
Francesca Ferrer, vídua	5 lliures	2 llogaters	-
Francesca Ferrer, vídua	5 lliures	1 llogater	-
Francesca Ferrer, vídua	5 lliures	1 llogater	-
Joan Font	3 lliures	-	-
Carles Aldebó, doctor ⁶¹⁷	7 lliures	2 llogaters	-
Carles Aldebó, doctor ⁶¹⁸	7 lliures	1 llogater	-
Carles Aldebó, doctor ⁶¹⁹	4 lliures	-	Només té la coberta
Nicolau Juler ⁶²⁰	7 lliures	1 llogater	-
Pere Estruch, blanquer ⁶²¹	9 lliures	1 llogater	-
Pere Estruch, blanquer ⁶²²	7 lliures	2 llogaters	-
Pere Estruch, blanquer ⁶²³	6 lliures	2 llogaters	-
Pere Estruch, blanquer	5 lliures	1 llogater	-
Josep Torelló	2 lliures	deshabitada	Casa pallar
Josep Torelló ⁶²⁴	70 lliures (són 10 cases)	15 jornalers	-

617. ACAN-ANI, reg. núm. 519. Establerta el 21-4-1790 a Josep Ratera Canals, armer d'Igualada. Limitava a llevant amb la marmessoria d'Aldebó; a migdia amb el camí reial; a ponent amb Joan Font; i al nord amb Josep Torelló, fabricant de draps.

618. ACAN-ANI, reg. núm. 519. Establerta el 7-5-1790 a Gabriel Roset, tintorer d'Igualada. Limitava a llevant amb la marmessoria d'Aldebó; a migdia amb el camí reial; a ponent amb Josep Ratera; i al nord amb Josep Torelló, fabricant de draps.

619. ACAN-ANI, reg. núm. 519. Establerta el 8-5-1790 al Rnd. Anton Montaner Bou, prevere i beneficiat d'Igualada. Limitava a llevant amb Francesc Guitart, paraire, i part amb Joan Jover, paraire; a migdia amb el camí reial; a ponent amb Gabriel Roset; i al nord amb Josep Torelló, fabricant de draps.

620. ACAN-ANI, reg. núm. 420. El 6-6-1779, Nicolau Juler, comença a establir en emfiteusi l'habitatge, una part de l'eixida i un pas-sadís a Francesc Guitart, pagès d'Igualada. Limitava a sol ixent amb Joan Amigó; a migdia amb la resta del pati; a ponent amb Elisenda Aldabó; i pel nord amb Josep Torelló. El cens a pagar era de 15 lliures. El 5-12-1779, estableix la resta del pati a canvi d'un cens de 8 lliures, 15 sous.

621. ACAN-Ofici i comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1771. El 29-5-1771, Francesca Estruch i Pere Estruch, mare i fill, venen perpètuament a Joan Amigó, barreter, i Maria Llucià, muller seva, la casa del carrer de l'Alba que limitava: a sol ixent amb Pere Serra; a migdia amb el camí reial; a ponent amb Nicolau Juler; i pel nord amb Josep Torelló, pel preu de 650 lliures.

622. ACAN-Ofici i comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1771. El 13-5-1771, Francesca Estruch i Pere Estruch, mare i fill, venen perpètuament a Pere Serra, paraire, una casa al carrer de l'Alba que limita a sol ixent amb Miquel i Josep Fargas, a migdia amb el camí ral, a ponent amb altra casa d'Estruch i al nord amb Josep Torelló.

623. ACAN-Ofici i comptadoria d'hipoteques d'Igualada, 1771. El 7-3-1771, Francesca Estruch vídua de Josep Estruch, blanquer, i Pere Estruch Sussana, fill, venen a Miquel Fargas i Josep Fargas, pare i fill, per 500 lliures, totes aquelles cases situades al carrer de l'Alba. Limiten a sol ixent i migdia amb el camí reial; a ponent amb Josep Jover, paraire; i al nord amb Josep Torelló paraire.

624. Aquestes cases havien de ser les que més tard conformaran la fàbrica de Torelló al futur carrer del Carme. El fet que no hi hagués cap tipus d'edificació a l'espai de la rambla Nova, fa pensar que aquest conjunt l'inclouen dins del grup de cases del carrer de l'Alba.

Placeta de Sant Joan al final del carrer de Sant Agustí prop del Bassot del Rovira. (ACAN-AFMI).

Carrer de Sant Agustí amb Sant Simplicí i travessia de Sant Domènec o Bassot del Rovira

El carrer de Sant Agustí en la seva banda sud acaba la seva formació amb la urbanització del petit tram del bassot del Rovira —travessia de Sant Domènec—, la seva continuïtat amb el petit tram de la placeta de Sant Joan, i la seva confusió entre els contemporanis amb el carrer de Sant Simplicí. Aquest s'anomenarà durant els últims anys del segle XVIII i els primers anys del XIX de les dues maneres, ja que serà el carrer natural que portarà al convent de Sant Agustí des del portal de Capdevila. La urbanització del carrer de Sant Simplicí serà dels primers al costat del carrer de l'Alba. El responsable de la seva urbanització serà la vídua de Josep de Potau, comte de Vallcabra.

Adquiridor	Data	Pati	Entrada	Cens anual
Francesc Borrull, paraire d'Igualada ⁶²⁵	16-1-1744	Pati o casalot	30 ll.	6 d.
Llorenç Trias, teixidor de lli d'Igualada ⁶²⁶	1-4-1744	Tros de pati descobert	16 ll.	2 ll., 10 s.

Per exemple, el 2 de juliol de 1758, Ramon Feliu, boter d'Igualada, venia per 400 lliures tota aquella casa amb un portal i pati al darrere que tenia al carrer de Sant Simplicí, així com una pallissa amb portal a les Eres Enrajolades —actual plaça de la Creu—. ⁶²⁷

Ara presentem la urbanització del tram que uneix el carrer de Sant Simplicí amb la placeta de Sant Joan i el bassot del Rovira. Hi intervenen diferents propietaris com a protagonistes de la urbanització. La major part dels establiments emfitèutics, però, seran realitzats pels marmessors de Felícia Mateu i de Padró i pels Capdevila. Aquests establiments seran cases construïdes amb el seu pati, i el cost del cens i de l'entrada serà molt més elevat. Els Llimona restabliran a partir de l'establiment fet pels marmessors de Felícia Mateu.

Adquiridor	Data	Pati	Entrada	Cens anual
Pere Quadres i Jordana, espardenyer d'Igualada ⁶²⁸	30-1-1797	Casa amb pati al darrere amb dos portals al carrer de Sant Simplicí	200 ll.	50 ll.
Francesc Moret, espardenyer d'Igualada ⁶²⁹	25-2-1797	Casa amb pati al darrere amb dos portals al carrer de Sant Simplicí, i el pati amb sortida al carrer de les Eres	200 ll.	60 ll.

625. ACAN-API-NOT, reg. núm. 609. Limitava a llevant amb Segismon Borrull; a migdia amb dits Potau; a ponent amb la restant part del terreny dels Potau; i al nord amb els hereus de Joan Lleonart.

626. ACAN-API-NOT, reg. núm. 609. Limitava a llevant amb els hereus de Joan Lleonart i part amb Francesc Borrull; a migdia amb els Potau mitjançant un pou que serà comú de dits principals i dit Trias; a ponent amb hereus de Ramon Argullol; i al nord amb el carrer. De l'any 1745 trobem el memorial d'obres del mestre de cases Francesc Baixeras que *«ha fetes fabricar aquelles dos cases de la vila d'Igualada que Llorenç Trias, teixidor de lli de dita vila té i posseïx en lo raval de la present vila i en lo carrer dit de Sant Simplicí»*, per un import de 100 lliures. El cost del fuster Joan Cabot va ser de 83 lliures, 1 sous, 8 diners. ACAN-ANI, reg. núm. 327.

627. ACAN-ANI, reg. núm. 357. Limitava a llevant amb Narcís Mateu i Mora; a migdia amb la pallissa que avall expressarà; a ponent amb la casa de Francesc Valls, sabater; i a tramuntana amb dit carrer. La pallissa contigua al pati de la casa limitava a llevant amb una altra pallissa de Narcís Mateu; a migdia amb l'era de Narcís Mateu mitjançant el camí; a ponent amb els hereus de Salvador Casulleras, teixidor de llana; i a tramuntana amb el seu pati.

628. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limitava a llevant i a migdia amb els honors de la mateixa establient; a ponent amb Jaume Moliner, carreter; i a tramuntana amb el carrer de Sant Simplicí.

629. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limitava a llevant amb el pati i la pallissa de Felip Ferrer, barreter; a migdia amb el carrer de les Eres; a ponent amb una altra casa establerta a Pere Quadres i part amb l'establient; i a tramuntana amb el carrer de Sant Simplicí.

Adquiridor	Data	Pati	Entrada	Cens anual
Domènec Montfort i Tomàs Montfort, pare i fill, teixidors de lli, residents a Igualada ⁶³⁰	2-8-1797	Casa amb pati al darrere amb un portal al carrer de Sant Agustí	215 ll.	50 ll.
Josep Barbosa, ferrer ⁶³¹	31-8-1798	Casa amb portal al carrer de Sant Simplicí o de Sant Agustí, amb pati al darrere	215 ll.	50 ll.
Bartomeu Cistaré, paraire d'Igualada ⁶³²	26-6-1818	Pallissa amb portal al carrer de Sant Antoni de 19 pams d'amplada i 40 pams de fondària	3 ll., 4 s.	12 ll.
Josep Martí, forner d'Igualada ⁶³³	26-6-1818	Pallissa amb portal al carrer de Sant Antoni de 19 pams i 40 pams de fondària	3 ll. 15 s.	11 ll.
Joan Llimona, comerciant d'Igualada ⁶³⁴	23-7-1818	3 cases juntes al carrer de Sant Simplicí amb dues pallisses al darrere i un pati de llargada 108 pams a la part de llevant; 64 pams a la part de migdia, 93 pams a la part de ponent i 120 pams a la part de tramuntana; dos patis al carrer del Bassot del Rovira de 23 pams d'amplada i 70 pams de fondària; un casalot al carrer de Sant Antoni de 29 pams d'amplada i 80 pams de fondària	315 ll.	125 ll.

Establiments realitzats per Joan Llimona, comerciant d'Igualada:

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Jaume Carbonell, pagès d'Igualada ⁶³⁵	15-9-1818	Casa amb pati al darrere, situada al davant de la placeta de Sant Joan	29 ll.
Bartomeu Matoses i Francesca Roca, cònjuges d'Igualada ⁶³⁶	18-10-1820	25 pams d'amplada i 70 pams de fondària al carrer del Bassot del Rovira	3 ll., 2 s., 6 d.

630. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limitava a llevant amb el carreró; a migdia amb les pallisses de Felícia Mateu; a ponent amb les cases de Felícia Mateu; i a tramuntana amb el sobredit carrer.

631. ACAN-ANI, reg. núm. 569. Limitava a llevant amb la casa de Felícia; a migdia amb les pallisses de dita senyora; a ponent amb el carrer del Bassot; i a tramuntana amb el carrer de Sant Simplicí o de Sant Agustí.

632. ACAN-ANI, reg. núm. 671. Limitava a l'est amb Marianna Quadres, vídua; a migdia amb Magdalena Ferrer, vídua de Felip Ferrer; a ponent amb el carrer de Sant Antoni; a tramuntana amb un altre pallissa de Felícia Mateu.

633. ACAN-ANI, reg. núm. 671. Limitava a l'est amb la vídua de Felip Ferrer; a migdia amb una altra pallissa de Felícia Mateu; a ponent amb el carrer de Sant Antoni; a tramuntana amb Engràcia Moliner, vídua.

634. ACAN-ANI, reg. núm. 671. Limitava a l'est amb el carrer de Sant Antoni, part amb una casa pròpia de Felícia Mateu; a migdia amb la casa de Ramon Torras; a ponent amb el carrer del Bassot del Rovira; a tramuntana amb el carrer de Sant Simplicí i part amb el carrer de Sant Antoni.

635. ACAN-ANI, reg. núm. 671. Afronta a llevant amb la casa de Cristòfol Moliner; a migdia amb els honors del mateix Moliner; a ponent amb la casa de Joan Noguera, pagès; i a tramuntana amb la placeta de Sant Joan. El 31-1-1823, Jaume Carbonell restablirà la casa a Ramon Muns dels Prats de Rei i veí de Calaf. ACAN-ANI núm. 610.

636. ACAN-ANI, reg. núm. 607. Afrontava a llevant amb els honors de la vídua i fill de Bernat Borràs; a migdia amb els de Ramon Torra, pagès; a ponent amb el carrer del Bassot del Rovira; i a tramuntana amb el restant del terreny.

A partir de 1796, Teresa Esteve, vídua de Sebastià Capdevila, i el seu fill, Francesc Capdevila inicien el procés d'establiment emfitèutic de terrenys i pallisses. Abans, però, Celdoni Capdevila havia comprat perpètuament el 3 d'abril de 1764, una pallissa amb portal al carrer de Sant Simplicí a Salvador Roig, cirurgià, i a Josefa Bargalló, pel preu de 68 lliures, 4 sous.⁶³⁷

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Valls blanquer d'Igualada ⁶³⁸	20-6-1796	Casa al carrer de Sant Simplicí	30 ll.
Carles Font, negociant d'Igualada ⁶³⁹	24-6-1796	Casa al carrer de Sant Simplicí	30 ll.

637. ACAN-ANI, reg. núm. 363. Limitava a llevant amb Miquel Puig; a migdia amb el carrer de Sant Simplicí; a ponent i tramuntana amb Celdoni Capdevila, comprador.

638. ACAN-ANI, reg. núm. 585. Limitava a llevant amb ells mateixos, Capdevila; a migdia amb el carrer de Sant Simplicí; a ponent amb Josep Solà, teixidor; i a tramuntana amb Isidre Casulleres. Paguen una entrada de 25 lliures.

639. ACAN-ANI, reg. núm. 585. Limitava a llevant amb Miquel Puig, serraller; a migdia amb el carrer de Sant Simplicí; i a ponent i tramuntana amb Ramon Lafarga i Isidre Casulleres.

Carrer darrere de Sant Agustí o de Sant Francesc de Paula (actualment Sant Antoni Maria Claret)

La urbanització del nou carrer es produeix al mateix temps que el carrer de Sant Agustí i el dirigeix el mateix personatge, Pere Estruch, blanquer. El nou carrer estarà destinat a la construcció de pallisses.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Miquel Bernades, teixidor			2 ll.
Joan Badia, paraire d'Igualada ⁶⁴⁰	30-6-1762	40 pams d'amplada i llargada fins a l'era de Pere Estruch	2 ll.
Pau Lluçà, pagès ⁶⁴¹	5-6-1763	47 pams d'amplada i llargada des de la paret de tanca que tenen les cases del carrer de Sant Agustí fins al marge travessar del camp del Potau	Preu venda: 80 ll.
Celoni Capdevila, manescal ⁶⁴²	5-6-1763	47 pams d'amplada	2 ll., 6 s.
Joan Badia, paraire d'Igualada, i Tomàs Lleonart, teixidor de llana d'Igualada ⁶⁴³	6-12-1779 (escriptura pública) 18-9-1765 (paper privat)	32 pams d'amplada i llargària des de les eres de nosaltres dits Badia i Lleonart fins al marge del Bassot i des del marge de l'era del venedor fins a la paret que serveix de tanca de l'hortet de la primera casa del carrer de Sant Agustí, pròpia d'Anton Reixachs	Preu venda: 55 ll.

Els pactes establerts per Pere Estruch amb els nous emfiteutes seran els següents:

- Pagament d'un cens anual, excepte en el cas de venda perpètua.
- Estruch donarà camí o passatge des de la seva era perquè els emfiteutes puguin anar a les seves peces de terra.
- Prohibit fer edificis que evitin la falta de vent per a les eres.
- Prohibit fer basses i fems que puguin danyar les pallisses.
- Els adquiridors havien de pagar les contribucions.

640. ACAN-ANI, reg. núm. 361. Limitava per l'est, sud i nord amb Estruch i, per l'oest amb Bernades. Badia pagarà a Jeroni Figueres, paraire, 81 lliures per les obres realitzades per construir les dues pallisses. Entre els pactes signats destaquen l'obligació de l'estabiment de donar pas al camí que hi havia obert a la part del bassot o pel camí o passatge que Estruch faria a la seva era. L'adquiridor, si continuava les pallisses i l'era que tenia començades a la part del darrere, hauria de mantenir-les sempre que entre ell i Tomàs Lleonart i els futurs adquiridors no es posessin d'acord per fer edifici.

641. ACAN-ANI, reg. núm. 362. Limitava per l'est amb Celoni Capdevila; pel sud amb el marge travessar de Potau; per l'oest amb l'altre marge de Potau; i pel nord amb Estruch.

642. ACAN-ANI, reg. núm. 362. Limitava per l'est amb Anton Brull; pel sud amb el marge travessar de Potau; per l'oest amb Pau Lluçà; i pel nord amb Isidre Pons i amb Pere Estruch.

643. ACAN-ANI, reg. núm. 378. Limitava per l'est amb dit Bassot que avui és camí; a migdia amb el dit venedor; a ponent amb dit Tomàs Lleonart; i a tramuntana amb Anton Reixachs.

La relació del *Nuevo Apeo* de 1765 coincideix amb la majoria dels establerts:

Nuevo Apeo de 1765

Propietari	Valor lloguer casa	Tipus de casa
Joan Badia, paraire	2 lliures	Casa paller
Joan Badia, paraire	2 lliures	Casa paller
Miquel Bernades, teixidor	2 lliures	Casa paller
Sebastià Capdevila	2 lliures	Casa paller
Sebastià Capdevila	2 lliures	Casa
Pau Lluçà	2 lliures	Casa paller
Pau Lluçà	2 lliures	Casa paller

A partir de 1778, Pere Estruch i Susanna retorna als establiments emfitèutics. El pam es pagarà a raó d'un sou i l'entrada simbòlica serà un pollastre.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Tomàs Lleonart, teixidor de llana d'Igualada ⁶⁴⁴	11-4-1778	40 pams d'amplada i de fons fins al marge de l'era de l'Estruch	2 ll.
Miquel Bernades, teixidor de llana d'Igualada ⁶⁴⁵	11-4-1778	32 pams d'amplada i de fons fins al marge de l'era de l'Estruch	1 ll., 12 s.
Agustí Valls, d'Igualad ⁶⁴⁶	11-4-1778	28 pams d'amplada i de fons fins al marge de l'era de l'Estruch i marge del Potau	1 ll., 8 s.

L'any 1798, Teresa Esteve, vídua de Sebastià Capdevila i el seu fill, Francesc Capdevila també estableixen en emfiteusis terrenys i pallisses.

Adquiridor	Data	Amplada terreny pallissa-casa	Cens anual
Josep Valls, fuster d'Igualada ⁶⁴⁷	28-1-1798	Pallissa coberta amb terreny que té l'amplada de la pallissa fins a trobar la pallissa dels Mateu a les eres del Bassot	3 quarteres de forment
Ramon Camps, pagès d'Igualada ⁶⁴⁸	28-1-1798	50 pams de llevant a ponent, i 59 pams de migdia a tramuntana al paratge les eres del Bassot	8 ll., 17 s.

644. ACAN-ANI, reg. núm. 377, i Ofici i Comptadoria d'hipoteques, any 1778. Limitava per l'est amb Joan Badia i amb el mateix Tomàs Lleonart; pel sud amb l'era de l'Estruch; per l'oest amb Joan Badia; i pel nord amb Lleonart.

645. ACAN-ANI, reg. núm. 377, i Fons Ofici i Comptadoria d'hipoteques any 1778. Limitava per l'est amb Joan Badia; pel sud amb l'era de l'Estruch; per l'oest amb Agustí Valls; i pel nord amb el mateix Bernades.

646. ACAN-ANI, reg. núm. 377, i Fons Ofici i Comptadoria d'hipoteques, any 1778. Limitava per l'est amb Bernades; pel sud amb l'era de l'Estruch i terres de Potau; per l'oest amb Josep Amigó; i pel nord amb el mateix Valls.

647. ACAN-ANI, reg. núm. 587. Limitava a llevant amb Segismón Alegre, bataner de Jorba; a migdia amb el camí públic que va de la vila a la Creueta i riera; a ponent amb les cases de mare i fill Capdevila; i al nord amb Felícia Mateu.

648. ACAN-ANI, reg. núm. 587. Limitava a llevant i migdia amb Capdevila; a ponent amb el camí del Bassot que va a trobar-se amb el camí de la Creueta; i pel nord amb Felícia Mateu. Podran obrir portes i finestres a les parets de llevant i ponent, però no a la de tramuntana.

Josep Valls, mestre fuster, restablirà en emfiteusi el que havia rebut dels Capdevila:

Adquiridor	Data	Casa	Entrada	Cens anual
Bartomeu Matoses, pagès d'Igualada i Francesca Roca de Copons, cònjuges ⁶⁴⁹	17-3-1816	Pallissa o casa coberta amb teulada i parets amb terreny corresponent a l'amplada de la pallissa i de fons fins a trobar la pallissa de Mateu	105 ll.	3 quarteres de forment
Segismon Alegre, bataner de Jorba ⁶⁵⁰	20-3-1816	Casal cobert amb teulada i parets amb terreny corresponent a l'amplada de la pallissa i de fons fins a trobar la pallissa de Mateu	2 pollastres	3 quarteres de forment

649. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb Segismó Alegre; a migdia amb el camí i carrer públic que va de la vila al paratge de la Creueta i a la riera Anoia; a ponent amb els hereus de Francesc Capdevila; i pel nord amb Felícia Mateu.

650. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant amb l'adquiridor; a migdia amb el camí de la Creueta; a ponent amb els hereus de Francesc Capdevila; i pel nord amb Felícia Mateu.

Carrer de Sant Domènec (banda nord amb travessia de Sant Domènec)

El responsable de la urbanització d'aquell espai correspon a Josep Antoni Batlle i Alió i al seu fill, Fèlix Batlle Tarragona. Abans, però, el 1783, el comte de Vallcabra, Carlos Anton de Ascon i de Potau, establirà pallisses i eres a la zona de la petita placeta que dona lloc al carrer de la baixada de Sant Nicolau, al carrer de Sant Domènec i al carrer del Pare Tous. Des del 1801 els Batlle ho fan a la zona dels estricadors que tenien al Pla Superior. La nova zona urbanitzada dels estricadors establirà una línia de fites per dividir l'espai; des de la fita de llevant que era al peu del camí i dividia els camps de Batlle i Potau fins a una altra fita situada a 200 pams, i des d'aquesta fita fins a la que donava al camí davant la cantonada de la paret dels cònjuges Josep i Maria Vallès Carbonell. Els nous emfiteutes hauran de donar un pollastre com a entrada.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Isidre Prat, pagès i comerciant d'Igualada ⁶⁵¹	23-12-1783	Pallissa coberta amb pou de 42 pams d'amplada i 53 pams de fondària	Inclòs en el cens de l'era
Isidre Prat, pagès i comerciant d'Igualada ⁶⁵²	23-12-1783	Era de batre grans de 228 pams d'amplada i 160 pams de fondària	10 ll., 10 s.
Joan Castells, perxer d'Igualada ⁶⁵³	26-5-1801	200 pams d'amplada	6 ll., 6 s., 6 d.
Macià Alert, pagès d'Igualada ⁶⁵⁴	23-5-1802	53 pams i mig d'amplada i de fondària des de la línia de fites i part parets que són més avall del carrer de Sant Agustí a la resclosa del molí de l'Abadia, fins al camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera, i a més 11 pams i mig d'amplada en una gaia contínua als 53 pams i mig	10 ll., 15 s.
Miquel Mercader, blanquer d'Igualada ⁶⁵⁵	12-7-1803	53 pams i mig d'amplada i de fondària des de la línia de fites i part parets que es troben més avall del camí que va del carrer de Sant Agustí a la resclosa del molí de l'Abadia, fins al camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera, i a més, 11 pams i mig d'ample en una gaia contigua als 53 pams i mig	10 ll., 15 s.

651. ACAN-ANI, reg. núm. 512. Limitava a llevant amb Maria Llimona Borrull, vídua; a migdia amb terra del mateix Vallcabra; a ponent amb els Padró Argullol; i a tramuntana amb Josep Dalmases, teixidor de llana, i amb Pere Brunet, pagès.

652. ACAN-ANI, reg. núm. 512. Limitava a llevant amb el camí que allí era, el qual feia tres divisions o camins, un dels quals anava dret a la plana dita de Cornet, l'altre a la Creueta i pallissa de Josep Anton Rovira, armer de dita vila, i l'altre cap al carrer de Sant Agustí; a migdia amb el dit camí que anava a la Creueta i pallissa de dit Rovira i a altres parts; a ponent part amb honors dels hereus de Narcís Mateu Mora i part amb honors dels hereus de dit Dr Padró; i a tramuntana amb el dit camí que feia cap al carrer de Sant Agustí.

653. ACAN-ANI, reg. núm. 572. Limitava a llevant amb terres del comte de la Manresana, dit Potau; a migdia amb el camí que va des del portal de la Guia i pou del glaç a la Creueta i riera; i a ponent i tramuntana amb terra dels Batlle. El cens el podrien treure a raó del 3%, i així ho van fer, pagant Castells als Batlle 1000 lliures per redimir-lo.

654. ACAN-ANI, reg. núm. 573. Limitava a llevant amb Joan Castells, perxer; a migdia amb el camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera; i a ponent i tramuntana amb terra dels Batlle.

655. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava a llevant amb Macià Alert, pagès; a migdia amb el camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera; i a ponent i tramuntana amb terra dels Batlle.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Vicenç Vives, barreter d'Igualada ⁶⁵⁶	18-9-1803	86 pams d'amplada i de fondària des de la línia de fites i part parets que es troben més avall del camí que va del carrer de Sant Agustí a la resclosa del molí de l'Abadia, fins el camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera	16 ll., 2 s., 6 d.
Pere Julià, blanquer d'Igualada ⁶⁵⁷	12-12-1803	Tros de terreny que conté des de la peça establerta a Miquel Mercader fins al camp d'en Lladó	11 ll., 12 s., 6 d.
Miquel Mercader, blanquer d'Igualada ⁶⁵⁸	12-12-1803	62 pams d'amplada i de fondària des de la línia de fites i part parets que es troben més avall del camí que va del carrer de Sant Agustí a la resclosa del molí de l'Abadia, fins al camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera	11 ll., 12 s., 6 d.

Al cap de tretze anys, Miquel Mercader i el seu fill Miquel Mercader Lleonart comencen a restablir i a vendre el seu terreny.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Miquel Valls, pagès d'Igualada ⁶⁵⁹	4-10-1816	54 pams d'amplada i de fondària des del migdia a tramuntana amb el camí que allí és fins arribar a l'esquena del pou que és a la part de migdia de dit terreny propi de Mercader on haurà d'edificar Valls, situat al darrere del carrer de Sant Agustí, a la vora del camí que baixa a la resclosa del molí de l'Abadia	9 ll.
Bonaventura Biosca, negociant d'Igualada ⁶⁶⁰	15-1-1817	40 pams d'amplada i de fondària des de la paret de l'eixida de la casa de dits Mercaders fins al camí de la Creueta	19 lliures

Els pactes signats seran:

- Valls podrà treure aigua del pou de Miquel Mercader que era a la part de migdia del terreny, només per a despeses de la casa.
- Valls podrà fer una paret de tanca des de l'esquena de dit pou fins a l'afrontació de la part de ponent, que era dels hereus de Pere Julià.

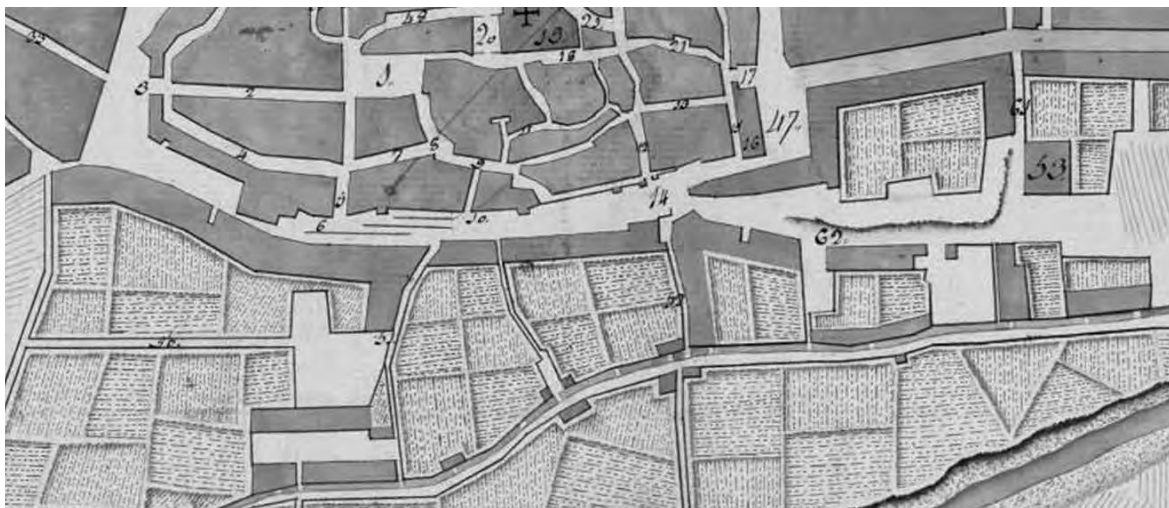
656. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava a llevant amb Miquel Mercader; a migdia amb el camí que va de la Guia a la Creueta i riera; i a ponent i tramuntana amb terra dels Batlle.

657. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava a llevant amb Miquel Mercader; a migdia amb el camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera; a ponent amb terra de Maria Lladó, vídua de Pau Anton Lladó; i a tramuntana amb terra dels Batlle.

658. ACAN-ANI, reg. núm. 574. Limitava a llevant amb Vicenç Vives; a migdia amb el camí que va des del portal de la Guia a la Creueta i riera; a ponent amb Pere Julià; i a tramuntana amb terra dels Batlle.

659. ACAN-ANI, reg. núm. 602. Limitava a llevant i migdia amb la resta del terreny que és de Miquel Mercader; a ponent amb terreny dels hereus de Pere Julià, blanquer; i a tramuntana amb dit camí que baixa a la resclosa.

660. ACAN-ANI, reg. núm. 603. Limitava a llevant amb terreny del comprador; a migdia amb camí públic que baixa des de la vila al paratge de la Creueta i riera; i a ponent i tramuntana amb terreny dels venedors. El preu de la venda seran 67 lliures, 10 sous.

Plana del Cornet (fragment del plànol de l'any 1813 SG.Ar.F-T.7-C.2-206[1].

La Plana del Cornet

Carrer de Santa Anna

La urbanització de la plana del Cornet significarà el naixement del carrer de Santa Anna i la seva continuació pel carrer de la Creu. La família Riera serà la responsable de dur a terme els establiments emfitèutics d'aquest espai com a mínim des del 1760. Josep Riera, comerciant, era fill de Josep Riera Mensa, el qual s'havia adjudicat el terreny per compra a l'encant públic fet a Cervera el 12 de desembre de 1728. La peça de terra havia estat propietat de Francesc de Montserrat i de Torras, el qual l'havia rebut del seu pare Josep de Montserrat i Brossa i aquest d'Onofre de Montserrat Merles. Els establiments s'iniciaran a la vegada per la part de llevant i per la part de ponent, intentant evitar establir davant els corrals de la vila situats al centre-nord de la plana del Cornet. La llista d'emfiteutes els hem posat de ponent a llevant. El nom del carrer és conseqüència de l'existència d'una petita capelleta dedicada a Santa Anna situada damunt el portal d'en Rovira o d'en Vives, i en aquells moments anomenat portal de Santa Anna. Els establiments posteriors realitzats als mateixos emfiteutes darrere la seva propietat, donaran lloc a l'inici de l'actual carrer del Sol.

L'existència dels corrals davant de la Plana del Cornet, donarà lloc a tibantors entre el municipi i els Riera. L'any 1774, Josep Riera decideix establir les peces de terra del davant dels corrals. Comença amb Pau Francolí, originari de Castellolí, el qual es trobà amb que el consistori s'oposava a la fabricació del nou habitatge. Riera decidí presentar un memorial el 11 de maig de 1778 on exposava que «*teniendo entendido es con motivo de estar cerca los corrales del ganado de abasto de las carnicerías y el tener el estiércol en dicho camino real pegado al frente de la pieza de tierra del suplicante a más de ser pernicioso al público perjudicando continuamente al que suplica, desbaratando las paredes que tiene dicha pieza de tierra en su cerco suplica rendidamente se sirva mandar a los regidores no pongan embarazo en edificar en las ventas que el suplicante haga y si tienen razones para alegar que las expongan delante de V.S. en que espera particular gracia y merced*». El 3 de juny del mateix any, els regidors responen a Josep Riera, «*que la construcción de las casas en el terreno expreso... es del todo pernicioso al público y al particular; al público porque edificandose dichas casas en el dicho lugar se priva la introducción de los aires a los corrales del ganado del abasto de las carnicerías, motivo de enfermar dicho ganado y por esta razón de introducirse una constelación perjudiciosa a la villa; al particular porque como los que habitan dichas casas tendrían en frente de ella el sitio o fosos de poner el estiércol de dichos corrales y estarían precisados a recibir vapores putridos y corruptos así en la entrada, salida y habitación de dichas casas motivo de enfermar de continuo a más de que para pasar del camino a las casas que pretende se edifiquen dicho Riera sería preciso pasar encima del mismo estiércol sobre el qual no querrian pasar el médico, cirujano ni sacramentos por la grave decencia e incomodidad*».

Por este motivo no consienten se construya casas en el lugar...». Davant la negativa dels regidors, els mestres de cases Joan Bautista Pasqual i Pau Bertran proposaran a l'Ajuntament el trasllat dels corrals i dels fems a un espai dins de la Plana del Cornet. Els mestres de cases exposaven que el terreny assenyalat per al futur escorxador tenia biaix i que semblava bé que no anés en línia recta: l'edifici tenia 32 pams i afrontava amb la peça de terra de Miquel Ferran. Però la polèmica encara no havia finalitzat. El 19 de juliol de 1790 Josep i Joaquim Riera, pare i fill, es queixen a les autoritats municipals «que solo falta un pedazo para establecer que ya lo seria a no impedirlo el incomodo que hay de haver frente del y contiguo los estiercoleros de los corrales de este comun» i per aquest motiu se'ls perjudicava a l'hora d'establir els patis per a construir. Recordaven a les autoritats que «habiendo establecido años atras mucho terreno en que se han fabricado casas para los habitantes en la pieza de tierra llamada la Plana de Cornet propia del suplicante en las que componen mucha parte de una calle la que continuando lo que falta de terreno para edificar seria muy buena y que hermoseria mucho la villa, se mira imposibilitado en poder hacerse a causa de que en el propio camino contiguo a dicho terreno se halla ocupado en el frente 260 palmos y de 20 palmos de ancho que sirve de estiercolero, vulgo famer, para depósito del estiercol sacan de los corrales de los arrebales de ellos en que se recoge el ganado para el abasto de las carnicerías». Recordaven que aquesta situació també perjudicava la vila ja que el camí públic que donava la volta a la població per la part del migdia es trobava ocupat pels fems i que en casos similars com el bassot davant el pou de gel, o les parets de l'hort de Josep Anton Batlle, al carrer de la Soledat, l'Ajuntament havia pres mesures per solucionar el problema. Finalment els Riera obtenen del consistori el trasllat del femer a terres de la Plana del Cornet. Per aquest fi, cedeixen una peça de terra de 26 pams d'amplada i 100 pams de fondària i una porta de reixes amb clau per tenir els femers tancats.⁶⁶¹

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Miquel Amigó, major de dies, barreter d'Igualada ⁶⁶²	4-3-1760	50 pams d'amplada i 65 pams de llargada	2 ll., 10 s.
Francesc Noguera, pagès d'Igualada ⁶⁶³	18-3-1760	40 pams d'amplada i 65 pams de llargada	2 ll., 6 s., 8 d.
Anton Barnola, blanquer d'Igualada ⁶⁶⁴	6-4-1760	28 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 12 s., 8 d.
Joan Bou, blanquer d'Igualada	?	?	?
Josep Llimona, teixidor de llana d'Igualada ⁶⁶⁵	19-2-1792	40 pams d'amplada i 200 pams de llargada que són al darrere de la casa del mateix Llimona	7 ll., 10 s.
Bartomeu Carles, blanquer d'Igualada ⁶⁶⁶	13-5-1778	30 pams d'amplada i 65 pams de llargada	Venda: 65 ll., 4 s., 3 d.
Bartomeu Carles, blanquer d'Igualada ⁶⁶⁷	19-2-1792	30 pams d'amplada i 200 pams de llargada que són al darrere de la casa del mateix Carles	5 ll., 12 s., 6 d.

661. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb el carrer i amb les terres del Rier; a migdia i ponent amb els Riera; i pel nord amb el carrer.

662. ACAN-ANI, reg. núm. 295. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb peça de terra de Riera; a ponent amb l'era de la Plana de Cornet de Riera; i a tramuntana amb el camí que va al pou de glaç.

663. ACAN-ANI, reg. núm. 295. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb la peça de terra de Riera; a ponent amb Miquel Amigó; i a tramuntana amb el camí que va al pou de glaç.

664. ACAN-ANI, reg. núm. 295. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb peça de terra de Riera; a ponent amb Francesc Noguera; i a tramuntana amb el camí que hi ha entre la Plana del Cornet i la muralla de la vila.

665. ACAN-ANI, reg. núm. 563. Limitava la peça de terra a llevant migdia i ponent amb la Plana del Cornet; i a tramuntana amb la casa de dit Josep Llimona.

666. ACAN-ANI, reg. núm. 377. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb la Plana del Cornet; a ponent amb Josep Llimona; i a tramuntana amb un camí. La peça va ser una venda efectuada pels Riera per poder satisfer 65 lliures, 4 sous, 3 diners, del subministrament de 27 quarteres i 9 quartans d'ordi per proveir els cavalls de la tropa que havien rebut d'Isidre Torras, pagès de Montmaneu. L'any 1818, el seu fill Bartomeu Carles i Bou va vendre a carta de gràcia a Francesc Vallès, pareire de Carme, la casa i eixida per 2.600 pessetes. La casa continuava limitant amb Josep Escuder i a migdia amb els estricadors nous del gremi de pareires. ACAN-ANI, notari Vicenç Perramon, reg. núm. 663.

667. ACAN-ANI, reg. núm. 563. Limitava la peça de terra a llevant amb Francesc Escuder, i part amb dita Plana del Cornet; a migdia amb la mateixa Plana del Cornet; a ponent amb Josep Llimona; i a tramuntana amb la casa de dit Bartomeu.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Francesc Escuder, pastisser d'Igualada ⁶⁶⁸	7-8-1790	40 pams d'amplada i 130 pams de llargada	7 ll., 10 s.
Carreró dels fems dels corrals			
Agustí Biosca (restablert a Miquel Biosca, blanquer d'Igualada) ⁶⁶⁹	17-04-1791	25 pams d'amplada i 130 pams de llargada	3 ll. 16 s. 6 d.
Maria Biosca, d'Igualada ⁶⁷⁰	17-3-1799	26 pams d'amplada i 138 pams de llargada	3 ll., 18 s.
Agustí Biosca, blanquer d'Igualada ⁶⁷¹	7-8-1790	52 pams d'amplada i 130 pams de llargada (27 pams d'amplada i 130 pams de llargada després del restabliment)	13 ll., 13 s.
Miquel Biosca, blanquer d'Igualada ⁶⁷²	17-3-1799	26 pams d'amplada i 138 pams de llargada	3 ll., 18 s.
Segismon Borrull, fabricant de draps d'Igualada ⁶⁷³	7-8-1790	44 pams d'amplada i 130 pams de llargada	11 ll. 11 s.
Jaume Bendranes, teixidor d'Igualada ⁶⁷⁴	7-8-1790	28 pams d'amplada i 130 pams de llargada	7 ll. 7 s.
Francesc Romaní Soteres, fabricant de paper de Vilanova del Camí ⁶⁷⁵	17-3-1799	72 pams d'amplada i 138 pams de llargada	10 ll., 16 s.
Miquel Cistaré, teixidor d'Igualada ⁶⁷⁶	7-8-1790	28 pams d'amplada i 130 pams de llargada	7 ll., 6 s. 6 d.
Miquel Cistaré, teixidor d'Igualada ⁶⁷⁷	17-3-1799	28 pams d'amplada i 138 pams de llargada	4 ll., 4 s.
Joan Badia, paraire d'Igualada ⁶⁷⁸	7-8-1790	30 pams d'amplada i 130 pams de llargada	7 ll., 17 s., 6 d.

668. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb la Plana de Cornet; a migdia amb la Plana de Cornet; a ponent amb Joan Bou, blanquer d'Igualada; i pel nord amb el carrer

669. ACAN-ANI, reg. núm. 543. Limitava la peça de terra a llevant amb Agustí Biosca; a migdia amb Riera; a ponent amb un tros de terra destinada a ser un carreronet per tenir els fems dels corrals de la vila; i a tramuntana amb el carrer de Santa Anna. La peça forma part d'aquella peça que tenien a carta de gràcia Joan i Pere Baliu.

670. ACAN-ANI, reg. núm. 551. Limitava la peça de terra a llevant amb Miquel Biosca; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb Miquel Biosca.

671. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb Segismon Borrull; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb el camí davant dels corrals. La peça forma part d'aquella peça que tenien a carta de gràcia Joan i Pere Baliu.

672. ACAN-ANI, reg. núm. 551. Limitava la peça de terra a llevant amb Francesc Romaní; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb ell mateix, Miquel Biosca.

673. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb Jaume Bendranes; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb el camí davant dels corrals. La peça forma part d'aquella peça que tenien a carta de gràcia Joan i Pere Baliu.

674. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb Miquel Cistaré; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb el camí o carrer de Santa Anna. La peça forma part d'aquella peça que tenien a carta de gràcia Joan i Pere Baliu.

675. ACAN-ANI, reg. núm. 551. Limitava la peça de terra a llevant amb Miquel Cistaré; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb ell mateix, Francesc Romaní. Cal tenir en compte que ha comprat les peces de Jaume Bendranes i Segismon Borrull. Tindrà dret a un camí que Riera deixarà a la part del migdia. L'any 1817, Francesc Romaní Tort, hereu de Francesc Romaní Soteres, establirà en emfiteusi a Jordi Mimó, fabricant de filats i teixits de cotó, a canvi d'un cens anual de 110 lliures, tres cases amb el seu pati corresponent. Les cases limitaven a llevant amb la casa i eixida de Miquel Cistaré; a migdia amb un carrer nou que es forma —carrer del Sol—; a ponent amb la casa d'Agustí Biosca; i al nord amb el carrer de Santa Anna. ACAN-ANI, reg. núm. 603.

676. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb Joan Badia; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb el camí o carrer de Santa Anna. La peça forma part d'aquella peça que tenien a carta de gràcia Joan i Pere Baliu.

677. ACAN-ANI, reg. núm. 551. Limitava la peça de terra a llevant amb Joan Badia; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb ell mateix, Miquel Cistaré.

678. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb Joan Carreras; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb el camí o carrer de Santa Anna. La peça forma part d'aquella peça que tenien a carta de gràcia Joan i Pere Baliu.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Joan Badia, paraire d'Igualada ⁶⁷⁹	17-3-1799	30 pams d'amplada i 138 pams de llargada	4 ll., 10 s.
Joan Carreras, passamaner d'Igualada ⁶⁸⁰	7-7-1790	60 pams d'amplada i 130 pams de llargada	15 ll., 15 s.
Pau Francolí, pagès de Castellolí ⁶⁸¹	1-2-1774	22 pams d'amplada i 104 pams de llargada	2 ll., 1 s., 3 d.
Isidre Casajoana, pagès de Sant Salvador de Guardiola ⁶⁸²	10-10-1773	22 pams d'amplada i 104 pams de llargada	2 ll., 1 s., 3 d.
Miquel Ferran, menor, blanquer d'Igualada (restablert a Francesc Mayans, paraire d'Igualada) ⁶⁸³	27-3-1774	22 pams d'amplada i 104 pams de llargada	2 ll., 1 s., 3 d.
Jaume Tomàs, mestre de cases d'Igualada ⁶⁸⁴	21-4-1772	22 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 5 s., 8 d.
Jaume Tomàs, mestre de cases d'Igualada ⁶⁸⁵	21-12-1773	22 pams d'amplada i 37 pams de llargada	15 s., 7 d.
Eleonor Sabater i Ferrer, vídua de Sebastià Sabater, sabater d'Igualada ⁶⁸⁶	11-4-1772	30 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 15 s.
Eleonor Sabater i Ferrer, vídua de Sebastià Sabater, sabater d'Igualada ⁶⁸⁷	1-2-1774	30 pams d'amplada i 37 pams de llargada	1 ll., 1 s., 3 d.
Josep Claramunt, barreter d'Igualada ⁶⁸⁸	6-4-1772	30 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 15 s.

679. ACAN-ANI, reg. núm. 551. Limitava la peça de terra a llevant amb Joan Carreras; a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb ell mateix, Joan Badia.

680. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a llevant amb Joan Ferrer, blanquer (abans Pau Francolí); a migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb el camí o carrer de Santa Anna o femers dels corrals del bestiar.

681. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça de terra a llevant amb Isidre Casajoana; a migdia i ponent amb Riera; a tramuntana amb el camí que va als corrals i pou de glaç. El 10-2-1778 Pau Francolí i Pau Francolí, pare i fill, venen a Joan Ferrer, blanquer, la casa que tenien davant els corrals de la vila. Limitava a llevant amb Martí Rossich, pagès d'Igualada; a migdia i ponent amb la Plana del Cornet; i pel nord amb el camí o carrer que anava a l'abeurador. ACAN-ANI-467. El 1790 limitava a ponent amb Joan Carreras.

682. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limitava la peça de terra a llevant, migdia i ponent amb Riera; i a tramuntana amb ell mateix.

683. ACAN-ANI, reg. núm. 310. El 19 d'abril de 1775 va ser cedit l'establiment a Francesc Mayans, paraire d'Igualada, i a la seva esposa Rosa Dulach. Limitava la peça de terra a llevant amb Josep Enrich, difunt pagès i pastor d'Igualada; a migdia amb terra de Riera; a ponent amb Isidre Casajoana; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet a la font i pou de glaç.

684. ACAN-ANI, reg. núm. 413. Limitava la peça de terra a llevant amb Eleonor Sabater; a migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet a la font i pou de glaç. L'1-1-1774 va vendre la casa a Josep Enrich major i Josep Enrich, menor.

685. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limitava la peça de terra a llevant, migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb ell mateix, Jaume Tomàs. El 21-3-1773, Jaume Tomàs vendrà a Josep Enrich, pagès d'Igualada, «tota aquella casa ab son pati i eixida tras dita casa lo qual pati es de tinguada de sol i xent a ponent de 22 pams d'ample i de tramuntana a migdia de 37 pams de llargada situat tot en lo terme de Igualada en la partida dita La Plana de Cornet, la qual casa i eixida afronten a sol i xent amb la casa de Isidre Sabater pagès d'Igualada i lo que es la eixida amb les honors de Joseph Riera comerciant a migdia i a ponent amb les honors de dit Riera i a tramuntana amb lo camí que és entre dita casa i los corrals de la pnt. vila» ACAN-ANI, reg. núm. 308.

686. ACAN-ANI, reg. núm. 413. Limitava la peça de terra a llevant amb Josep Claramunt; a migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet als corrals, font i pou de glaç.

687. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça de terra a llevant amb Josep Claramunt; a migdia amb Riera; a ponent amb Jaume Tomàs; i a tramuntana amb la mateixa, Eleonor Sabater.

688. ACAN-ANI, reg. núm. 413. Limitava la peça de terra a llevant amb Domènec Claramunt; a migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet als corrals i pou de glaç.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Claramunt, barreter d'Igualada ⁶⁸⁹	9-7-1773	30 pams d'amplada i 39 pams de llargada	1 ll., 1 s., 3 d.
Domènec Claramunt, barreter d'Igualada ⁶⁹⁰	6-4-1772	25 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 9 s., 2 d.
Domènec Claramunt, barreter d'Igualada ⁶⁹¹	7-9-1773	25 pams d'amplada i 39 pams de llargada	16 s., 8 d.
Agnès Ferrer, vídua de Francesc Ferrer, sabater d'Igualada ⁶⁹²	6-4-1772	30 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 15 s.
Agnès Ferrer, vídua de Francesc Ferrer, sabater d'Igualada, Silvestre Pujol i Rosa Ferrer, filla i muller ⁶⁹³	31-1-1774	30 pams d'amplada i 39 pams de llargada	1 ll., 1 s., 3 d.
Anton Jover, paraire d'Igualada ⁶⁹⁴	1-4-1772	22 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 5 s., 8 d.
Antoni Jover, paraire d'Igualada ⁶⁹⁵	1-2-1774	22 pams d'amplada i 37 pams de llargada	15 s., 7 d.
Miquel Valls, blanquer d'Igualada	?	22 pams d'amplada i 65 pams de llargada	1 ll., 5 s., 8 d.
Miquel Valls, blanquer d'Igualada ⁶⁹⁶	20-11-1773	22 pams d'amplada i 37 pams de llargada	15 s., 4 d.
Escorxador			
Miquel Ferran, major, Miquel Ferran, menor, blanquers d'Igualada ⁶⁹⁷	15-10-1766	30 pams d'amplada i 67 pams de llargada	1 ll., 15 s.
Rafael Valls, blanquer			
Josep Jover Galtés, fabricant de draps d'Igualada ⁶⁹⁸	29-7-1783	30 pams d'amplada i 37 pams de llargada	1 ll., 5 s.
Pere Mirapeix, barreter d'Igualada ⁶⁹⁹	29-2-1760	81 pams d'amplada i de llargada a l'est 126,5 pams i a l'oest 99 pams i un quart	2 ll., 5 s.

689. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limitava la peça de terra a llevant, migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb ell mateix, Josep Claramunt.

690. ACAN-ANI, reg. núm. 413. Limitava la peça de terra a llevant amb Agnès Ferrer; a migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet als corrals i pou de glaç. 691. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb Riera; a ponent amb Josep Claramunt; i a tramuntana amb ell mateix, Domènec Claramunt.

691. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb Riera; a ponent amb Josep Claramunt; i a tramuntana amb ell mateix, Domènec Claramunt.

692. ACAN-ANI, reg. núm. 413. Limitava la peça de terra a llevant amb Antoni Jover; a migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet als corrals i pou de glaç.

693. ACAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça de terra a llevant migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb ella mateixa, Agnès Ferrer, Silvestre Pujol i Rosa Ferrer.

694. ACAN-ANI, reg. núm. 413. Limitava la peça de terra a llevant amb Miquel Valls; a migdia i ponent amb peça de terra de Riera; i a tramuntana amb el camí que va de la plana de Cornet als corrals i pou de glaç.

695. CAN-ANI, reg. núm. 309. Limitava la peça de terra a llevant amb Miquel Valls; a migdia amb Riera; i a ponent amb Agnès Ferrer; i a tramuntana amb ell mateix, Antoni Jover.

696. ACAN-ANI, reg. núm. 308. Limitava la peça de terra a llevant i migdia amb Riera; a ponent amb Antoni Jover; i a tramuntana amb ell mateix, Miquel Valls.

697. ACAN-ANI, reg. núm. 301. Limitava la peça de terra a l'est amb Miquel Mirapeix; al sud i a l'oest amb la terra de Riera; i al nord amb el camí que hi havia entre la font, els corrals, el pou de glaç i el tros de terra.

698. ACAN-ANI, reg. núm. 493. Limitava la peça de terra a l'est i sud amb Riera; a l'oest amb Rafael Valls; i al nord amb el terreny establert a Miquel Ferran que mesura 30 pams d'amplada i 67 pams de llargada.

699. ACAN-ANI, reg. núm. 295. Limitava la peça de terra a l'est amb el camí que hi havia entre ella i l'hort de Josep Ferrer que anava de la vila a la riera; al sud i a l'oest amb la terra de Riera; i al nord amb el camí que hi havia entre la font i el tros de terra.

L'any 1764, Miquel Mirapeix vendrà a carta de gràcia una casa a Elionor Ferrer, vídua de Sebastià Sabater, hortolà d'Igualada. La casa amb el seu pati es trobava situada davant la font de la Fontaneta i limitava a llevant amb l'hortet de Miquel Mirapeix i part amb el camí que va de la font a la riera –carrer baixada del Carme–, a migdia amb la Plana del Cornet, propietat de Josep Riera, a ponent amb Miquel Ferran, blanquer, i pel nord amb el camí.⁷⁰⁰

Els pactes que es van acordar en el contracte d'establiment emfitèutic van ser:

- Donar carregament franc a la part de ponent de dit tros de terra en cas de fer-se en dita part de ponent altres cases.
- En cas de deixar pati a la part de migdia, tindran obligació de fer a la dita part tanca o paret sense poder deixar tanca o paret, finestra, portal ni obertura.
- A la part de migdia no es podrà fer el vessant de la teulada.
- Podran fer finestra o finestres al primer pis.
- El pam es pagarà a raó d'1 sou 2 diners. A partir de 1790, a raó de 5 sous, 3 diners.
- No podran obrir obertures a la paret de tramuntana ja que serà la paret que servirà per donar carregament a les bigues del futur veí.
- Entrada d'un pollastre.

Recordem que, a la Plana del Cornet, els Riera tenien la seva adoberia —Cal Granotes— que vendran el 16 de juny de 1763 a Joan Baliu i Ferrer, Anton Carles, Josep Bou, Agustí Franch i Ramon, blanquers d'Igualada i a Pere Regordosa, passamaner també d'Igualada. A més d'adoberia, hi tenien la seva oficina d'aiguarent. Limitava a llevant amb l'adoberia del doctor en drets Narcís Mateu i Mora, a migdia amb el Rec; a ponent i nord amb terres dels venedors. El preu de la venda va ser de 8.000 pessetes. El 2 de juliol del mateix any, els Riera van cedir en establiment a parts iguals als compradors de l'adoberia un tros de terra campa d'entre 36 i 50 pams d'amplada i 118 i 164 pams de llargada que limitava a migdia amb el camí que baixava de la vila a la riera i amb l'adoberia; a llevant, ponent i nord amb la terra dels Riera, a canvi d'un cens anual de 7 lliures. L'any 1784, els Riera estableixen un jornal i mig de terra de la Plana del Cornet a Josep Jover Galtés. La peça limitava amb les adoberies de Carles, Baliu i Estruch.

700. ACAN-ANI, reg. núm. 363.

Carrer de la Creu, carrer de Sant Antoni (actual carrer del Pare Tous Soler)

El carrer de la Creu i més endavant carrer de Sant Antoni, era una continuació natural del carrer de Santa Anna i el lateral sud que avui forma part de la plaça de la Creu, per continuar cap l'actual carrer del Pare Tous Soler. Aquest espai formava en aquells moments la Plana del Cornet o el Pla del Riera. Els establiments emfitèutics dels Riera per construir cases a la zona es fa de forma paral·lela als establiments del carrer de Santa Anna. Algun dels establerts limitarà amb l'actual baixada de Sant Nicolau.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Pere Dalmases, teixidor de llana i fabricant de draps d'Igualada ⁷⁰¹	26-3-1801	3 jornals	Preu venda: 155 ll.
Joan Baliu, blanquer d'Igualada ⁷⁰²	9-7-1778	«Aquella era enrajolada amb parets a la part de tramuntana; tota aquella casa situada al costat de dita era; tota aquella casa coberta amb teulada dita la cotxeria i son passadís per entrar a ella des de dita era; tota aquella pallissa unida a la cotxeria; tot aquell vestigi de parets dit lo corralet i tot aquell tros de terra des de dits vestigis de paret fins a la sobredita era»	Preu venda: 1.725 ll.
Joan Baliu, blanquer d'Igualada	1785 23-12-1788	Peça de terra campà	Carta de gràcia: 900 ll. Addició preu: 200 ll.
Miquel Amigó Cornet, barreter d'Igualada ⁷⁰³	10-4-1781	25 pams d'amplada a continuació de les pallisses de dit Amigó i 48 pams de fondària	1 ll., 2 s., 6 d.
Miquel Amigó Cornet, barreter d'Igualada ⁷⁰⁴	9-12-1790	50 pams de llargada, i ample des del camí de dita Plana a la paret del corral de Joan Baliu i Pere Baliu, blanquers	Preu venda: 150 ll.
Miquel Amigó Cornet, barreter d'Igualada ⁷⁰⁵	9-12-1790	90 pams d'amplada i 200 pams de llargada	16 ll., 17 s., 6 d.
Joan Masarnau, fuster, i Bernat Martí, blanquer d'Igualada ⁷⁰⁶	17-4-1799	Tros de terra d'amplada des de la pallissa de Josep Roca i Salat fins al camí que es dirigeix a la riera, i de fons 126 pams des de l'era de Pere Baliu i del fèmer d'Anton Amigó tirant plana avall des de tramuntana a migdia	15 ll.

701. ACAN-ANI, reg. núm. 638, notari Anton Mateu, any 1801.

702. ACAN-ANI, reg. núm. 466. Limitaven a llevant amb la paret de Miquel Amigó, barreter, i part amb el camp de la Plana del Cornet; a migdia amb la Plana; a ponent amb honors de Josep Riera, amb el corralet fins al camí que va al rec, i part amb Miquel Amigó; i al nord amb el camí que va a les Eres Enrajolades, dites de Potau, i amb el camí que dona sobre dit pou del glaç.

703. ACAN-ANI, reg. núm. 380. Limitava la peça de terra a l'est amb el pellisser de la casa de Josep Balil, blanquer; a migdia amb la Plana de Cornet; a ponent amb el camí que va de la vila a la riera; i a tramuntana amb les pallisses de l'Amigó.

704. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava la peça de terra a l'est amb el corral dels Baliu, i part amb Riera; a migdia amb Riera; a ponent amb el camí que hi ha a la Plana; i al nord amb Miquel Amigó.

705. ACAN-ANI, reg. núm. 500. Limitava la peça de terra a l'est amb Riera, peça a carta de gràcia venuda a Baliu; a migdia amb Riera; a ponent amb Riera i part amb Baliu; i al nord amb Miquel Amigó.

706. ACAN-ANI, reg. núm. 570. Limitava la peça de terra a l'est amb Josep Roca; a migdia amb Riera; a ponent amb el camí que es dirigeix a la riera; i a tramuntana amb Anton Amigó i Pere Baliu. Els nous establerts hauran de deixar 10 pams de camí o passadís per passar els dits Amigó i Josep Roca; i donar als Riera i als seus l'aigua que neix de la mina del pou del glaç mitjançant una claveguera. Hauran de pagar d'entrada un pollastre. El mateix dia Masarnau i Martí van pagar a Riera 500 lliures per definir i absoldre el pagament del cens anual.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Josep Roca i Salat d'Igualada ⁷⁰⁷	9-8-1797	29 pams d'amplada i 200 pams de llargada	4 ll., 10 s.
Josep Matoses ⁷⁰⁸	8-7-1763	90 pams d'amplada i 69 pams de llargada	5 ll., 5 s.
Josep Anton Rovira, armer d'Igualada ⁷⁰⁹	10-12-1790	Mig jornal ⁷¹⁰	30 ll.
Josep Valls, fuster d'Igualada ⁷¹¹	14-7-1761	40 pams d'amplada i 69 pams de llargada	2 ll., 6 s., 8 d.

Les compres realitzades per Miquel Amigó i per Joan Baliu i Pere Baliu, pare i fill, els obligaran a signar una concòrdia el 8 de juny de 1792 per evitar problemes entre les dues parts, ja que tots dos estaven construint i edificant cases i altres edificis a la Plana del Cornet davant el pou de glaç.⁷¹² Els acords signats seran els següents:

- Miquel Amigó es privarà perpètuament d'allargar les dues cases que són de 70 pams de llargada i 90 pams d'amplada.⁷¹³
 - Amigó no alçarà paret en tot el terreny darrere de les cases que sobrepassin el nivell de l'era dels Baliu.
 - Joan i Pere Baliu es privaven perpètuament d'edificar cases, pallisses i fàbriques sobre la paret que hi havia entre la casa que últimament havien edificat i a la casa pròpia de l'era.
- Es comprometien que dita paret la baixarien fins a tenir només 12 pams.⁷¹⁴

Pere Dalmases i família no deixaran passar la possibilitat de participar en els establiments emfitèutics. Els seus establiments es realitzen en l'espai entre la plaça de la Creu, el carrer de la Creu i la baixada de Sant Nicolau.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Anton Amigó Paradell, fabricant de barrets d'Igualada ⁷¹⁵	17-4-1806	200 pams de llargada i mateixa amplada que la casa que té dit comprador al carrer de la Creu a prop del pou de glaç	Preu venda: 155 ll.
Josep Alert, barreter d'Igualada ⁷¹⁶	25-9-1831	Casa amb eixida al carrer baixada de Sant Nicolau	45 ll.

707. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limitava a llevant amb Amigó; a migdia i ponent amb la Plana del Cornet; i a tramuntana amb l'era mitjançant el camí.

708. ACAN-ANI, reg. núm. 296. Limitava la peça de terra a l'est amb Josep Valls; al sud i a l'oest amb la terra de Riera; i al nord amb les eres de Potau, mitjançant el camí de la Creueta.

709. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava la peça de terra a l'est amb Riera mitjançant un camí i amb la punta de la pallissa de Josep Valls; al sud amb el camí i amb ell mateix, Josep Anton Rovira; a l'oest amb la terra de Riera; i al nord amb el camí de la Creueta, amb Francesc Matoses, amb Ramon Vidal i amb Josep Valls.

710. Un jornal eren 90 passes en quadre i les passes eren 4 pams en quadre.

711. ACAN-ANI, reg. núm. 296. Limitava la peça de terra a l'est amb Riera mitjançant un camí que baixa al riu; al sud i a l'oest amb la terra de Riera; i al nord amb les eres de Potau anomenada les Eres Enrajolades, mitjançant el camí de la Creueta que va d'Igualada al riu.

712. ACAN-ANI, reg. núm. 502.

713. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limitaven les cases a llevant amb Josep Castelltort i Barnoles; a migdia amb Miquel Amigó; a ponent amb Joan i Pere Baliu; i al nord amb el camí davant del pou de glaç.

714. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limita a llevant amb Miquel Amigó; a migdia i ponent amb els mateixos Baliu; i al nord amb el camí davant el pou de glaç.

715. ACAN-ANI, reg. núm. 577. Limitava per l'est amb els hereus del difunt Josep Llimona, teixidor de llana; a migdia amb dit venedor; a ponent amb la casa del comprador; i a tramuntana amb la casa de Anton Amigó.

716. ACAN-ANI, reg. núm. 618. Limitava a l'est amb l'estenedor i estricadors del gremi de paraires; a migdia amb una caseta del gremi de paraires; a ponent amb el carrer de Sant Nicolau; i a tramuntana amb Dalmases. Entrada, 30 lliures.

El mateix faran Anton Amigó Paradell, fabricant de barrets i Miquel Amigó Cornet, també barreter. Tots dos establiran cases al carrer de la Creu davant del pou del glaç.

Adquiridor	Data	Pati	Entrada	Cens anual
Anton Amigó Paradell, fabricant de barrets d'Igualada ⁷¹⁷	Bartomeu Mateu, pagès d'Igualada	11-3-1792	Pallissa a prop del pou de glaç	9 ll., 15 s.
Francesc Massaguer Roig, paraire, i Eulàlia Gener, cònjuges d'Igualada ⁷¹⁸	Joan Serra, teixidor de llana d'Igualada	13-11-1778	Pati de casa amb pallissa al darrere davant l'era enrajolada de Potau	12 ll., 10 s.
Anton Amigó Paradell, fabricant de barrets d'Igualada ⁷¹⁹	Joan Serra i Francesc Serra, pare i fill, teixidors de llana d'Igualada	22-12-1797	Casa amb el seu portal al carrer de la Creu	50 ll.
Miquel Amigó Cornet, fabricant de barrets d'Igualada ⁷²⁰	Josep Piqué, barreter i Josep Tomàs, blanquer d'Igualada	14-12-1786	Casa amb el seu portal al carrer de la Creu	21 ll.
Anna Sansalvador, vídua d'Anton Amigó Paradell, i Miquel Amigó Sansalvador ⁷²¹	Pere Llimona, fabricant de teixits de cotó	8-5-1821	Casa fàbrica al carrer de Santa Anna	125 ll.
Anna Sansalvador, vídua d'Anton Amigó Paradell, i Miquel Amigó Sansalvador ⁷²²	Bartomeu Recolons, perxer resident a Igualada	9-7-1819	Magatzem que abans eren quatre pallisses i un tros de terreny que es troba darrere situat al capdamunt de la Plana de Cornet, el qual magatzem té la porta principal a la part de tramuntana on hi ha una placeta i el carrer avui anomenat de Sant Antoni	75 ll.

717. ACAN-ANI, reg. núm. 502. Limita a llevant amb Joan Serra, paraire; a migdia amb el camí; a ponent amb Sebastià Mateu, pagès d'Igualada; i pel nord amb Joan Genovés, pagès d'Igualada.

718. ACAN-ANI, reg. núm. Limita a llevant amb Rosa Fàbregas i Palmés, vídua, i Josep Fàbregas, passamaner, fill, part amb Daniel Puig, adroguer i part amb Miquel Amigó, barreter; a migdia amb el camí; a ponent amb Pere Jover, paperer, i part amb Segismon Borrull, paraire; i a tramuntana amb Segismon Borrull.

719. ACAN-ANI, reg. núm. 568. Limitava per l'est amb el carrer de la Creu; a migdia amb Joan Puig, paraire; a ponent amb una altra casa establerta a Josep Piqué, barreter, i Aleix Tomàs, blanquer; i a tramuntana amb dits adquiridors i part amb Piquer i Tomàs. Entrada de 200 lliures.

720. ACAN-ANI, reg. núm. 496. Limitava per llevant amb el pou de glaç i el camí que hi havia; a migdia amb Amigó; a ponent amb Segismon Borrull, fabricant de draps; i a tramuntana amb Josep Castelltort, blanquer, i amb Segismon Borrull. Entrada de 200 lliures.

721. ACAN-ANI, reg. núm. 608. Limitava per llevant i migdia amb dits mare i fill Amigó; a ponent amb els mateixos, amb la casa de Fèlix Batlle i Tarragona i part amb un passadís de dits mare i fill Amigó; i a tramuntana amb el carrer de Santa Anna.

722. ACAN-ANI, reg. núm. 605. Limitava per llevant amb Domènec Bertran, espardenyer i amb Josep Aguilera Bruguera, fabricant d'indianes; a migdia amb un passadís que allí és de 10 pams d'amplada que serveix per entrar i sortir aquells veïns; a ponent amb el camí que baixa des de la vila als horts i a la riera; i a tramuntana amb la dita placeta del carrer anomenat de Sant Antoni.

Carrer del Sol

Els establiments que esmentarem confrontaran amb els patis de les cases del carrer de Santa Anna i seran l'inici de la creació del futur carrer del Sol, el qual ja apareix dibuixat al plànol de la vila d'Igualada de 1813.

L'any 1781, Josep Riera establirà a Miquel Ferran, blanquer d'Igualada, una peça de terra per la qual s'havia de pagar un cens anual de 9 lliures que havien de servir per pagar un censal mort de 300 lliures que els Riera feien a la Comunitat de Preveres de Santa Maria d'Igualada. Però, l'any següent, l'Ajuntament igualadí farà ús de la fadiga del dit establiment a favor de Josep Jover Galtés, fabricant de draps.

Adquiridor	Data	Amplada terreny	Cens anual
Miquel Ferran Juler, blanquer d'Igualada ⁷²³	10-4-1781	125 pams de fondària per 120 pams d'amplada que <i>«es contiguo part de ell detrás la casa que vos dit Ferran»</i>	9 ll.
Josep Jover Galtés, fabricant de draps d'Igualada ⁷²⁴	24-1-1782	120 pams d'amplada per 125 pams de fondària	9 ll.
Ramon Noguera i Josep Enrich, pagesos d'Igualada ⁷²⁵	5-12-1790	95 pams d'amplada per 125 pams i mig de llargada	14 ll., 5 s.
Miquel Ferran Juler, blanquer d'Igualada ⁷²⁶	13-7-1799	<i>«tros de terra a la Plana del Cornet en la part del camí que baixa des de l'abeurador a la riera de llargada tot el que conte des de la seca fins l'hort de Josep Jover Galtés, i de fons des de la part del dit hort 30 pams, i a la part de la seca tot el que compren la pallissa i la terra de Ramon Noguera i Josep Enrich»</i>	15 ll.
Miquel Ferran Juler, blanquer d'Igualada ⁷²⁷	30-5-1801	Peça de terra que de llevant a ponent des del tros de terra que el dit comprador en virtut d'establiment li feu, fins a trobar a la part de ponent a Pere Dalmases que es part de la Plana per ell venuda, tirant línia recta des de la terra i paret de Joan Carreras fins a l'hort de Josep Jover i Galtés i de migdia a nord des de l'hort de dit Jover fins a trobar els honors de dit Carreras	Preu venda: 225 ll.

723. ACAN-ANI, reg. núm. 380. Limitava a llevant amb dit Ferran, part amb el camí que va de la Font de fora a la riera; a migdia i ponent amb la restant Plana del Cornet; i a tramuntana amb Miquel Valls, blanquer, i part amb els hereus d'Antoni Jover, paraire, i part amb els hereus de Francesc Farré, sabater, i part amb Josep Claramunt, i Domingo Claramunt.

724. ACAN-ANI, reg. núm. 470. Limitava a llevant amb Miquel Ferran, part amb el camí que va de la Font de fora a la riera; a migdia i ponent amb la restant Plana del Cornet; i a tramuntana amb Miquel Valls, blanquer, i part amb els hereus d'Antoni Jover, paraire, i part amb els hereus de Francesc Farré, sabater, i part amb Josep Claramunt, i Domingo Claramunt.

725. ACAN-ANI, reg. núm. 542. Limitava a llevant amb la riera; a migdia amb la Plana del Cornet; a ponent amb la Plana del Cornet i amb Joan Carreras, passamaner; i pel nord amb Ramon Noguera i Josep Enrich, Joan Ferrer, blanquer, i part amb Francesc Mayans, paraire d'Igualada.

726. ACAN-ANI, reg. núm. 628. Limitava a llevant amb el camí que des de l'abeurador baixa fins a la riera; a migdia amb l'hort de Jover; a ponent amb la restant Plana del Cornet; i al nord amb la seca, part amb Miquel Ferran major, part amb Josep Enrich i part amb Ramon Noguera, amb tot un camí pel mig.

727. ACAN-ANI, reg. núm. 630. Limitava a llevant amb dit comprador; a migdia amb Josep Jover; a ponent amb Pere Dalmases; i a tramuntana amb Joan Carreras.

CONCLUSIÓ

L'evolució urbanística de la vila d'Igualada a mitjans del segle XVIII va ser conseqüència d'un canvi de mentalitat dels seus habitants. La vila igualadina serà com un ésser viu, que s'anirà desenvolupant amb el pas del temps. Es faran cases a redós de la vila, sobre els valls tapats. Serà el resultat d'una sèrie de factors que confluïran en la seva necessitat de transformació i adaptació. Deixar de pensar en unes muralles i torres com a elements que impedièien el pas de la violència externa a l'interior de la vila i també com un component de seguretat davant el món desconegut, a tenir una visió positiva sobre la necessitat d'expansió a les terres adjacents, com a forma natural de creixement. Aquest canvi, però, no passa per ensorrar les muralles i torres, sinó al contrari, integrar-les o aprofitar-ne l'estructura per fer els nous habitatges. A partir d'aquest moment es desplegarà un espai obert amb un pla geomètric on primarà la perspectiva horitzontal a diferència dels carrers estrets i irregulars del casc urbà medieval. Les disposicions municipals mostren clarament aquest posicionament. És la consolidació d'unes ordenacions del viari i de la distribució parcel·l·lària més homogènies i regulars que la dels teixits medievals.

Uns pocs propietaris són els qui controlen les àrees a urbanitzar. Els promotors del creixement urbanístic igualadí utilitzen l'establiment emfitèutic com a fórmula per conservar el domini eminent, però optimitzant les rendes de la parcel·la, que podran cobrar a perpetuïtat. Per als emfiteutes, serà la possibilitat d'obtenir un solar, un cos, per edificar una casa, sense pagar-lo, només amb l'obligació de pagar l'entrada, la renda anual i els lluïsmes. Per a l'Ajuntament serà un mecanisme per poder ingressar uns diners a les arques municipals i, a la vegada, poder realitzar un ordenament urbanístic de la vila. Però el consistori haurà de lluitar contra la perversió dels nous emfiteutes i promotors, els quals intentaran evitar pagar els lluïsmes i haver de seguir les normatives constructives dictades pel govern municipal.

La iniciativa privada portarà el pes en la transformació urbana d'Igualada. Per als propietaris dels terrenys, parcel·lar-los en patis els resultava molt profitós. Per aquest motiu posaran en pràctica tècniques urbanitzadores de repetició del tipus de construcció, donant lloc a un creixement uniforme i ordenat. L'extracció de renda serà molt superior a l'extracció agrària feta fins en aquells moments. Hem de recordar que l'extensió del territori igualadí era molt reduïda, i la pressió demogràfica derivada de les activitats econòmiques que es desenvolupaven a la vila aconsellava aquesta pràctica emfitèutica. L'establiment o la venda de patis significarà per a l'emfiteuta o nou propietari pagar un cens anual o una xifra pecuniària que variarà segons l'espai que ocuparà el seu futur habitatge. Per a un nombre petit d'emfiteutes, la política a seguir un cop construït totalment l'habitatge o part d'aquest serà restablir en emfiteusi o vendre novament a perpetuïtat l'espai per obtenir uns beneficis ràpids i segurs. Aquest fet impulsarà la febre constructora que viurà Igualada durant tota la segona meitat del segle XVIII.

Els establiments emfitèutics permeten veure un augment del preu dels pams en aquells indrets més ben comunicats o que passats uns anys s'han revaloritzat pel fet de trobar-se al centre de la vida econòmica de la vila. En canvi, el baix preu del pam correspondrà a aquells futurs carrers allunyats del centre de la vila on aniran a viure nouvinguts i que a la vegada seran els carrers que atrauran els individus amb menys disponibilitat econòmica. Aquest fet obligava als propietaris de terreny a abaixar els preus perquè poguessin accedir a un pati on edificar un habitatge. Llorenç Ferrer (1987: 57) considera el preu del pati com la suma de l'entrada, el cens capitalitzat al 3% i el lluïsmes. Aquest preu, dividit pel nombre de pams quadrats del pati establert, dona el que costava en sous el pam quadrat.

Els nous carrers es formaran als camins que donaven entrada a la vila per després anar ocupant els espais buits entre aquests camins. Els nous vials que s'anaven obrint fora les muralles igualadines eren anomenats en uns primers moments amb el nom popular pel qual es coneixia aquell indret com el carrer d'Òdena; o rebien el nom del sant patró de la institució o del responsable de la urbanització del terreny afectat, com la rambla de Sant Isidre o el carrer de Sant Agustí. Aquests noms, al cap de pocs anys, podien canviar, per diferents motius, i donar lloc a confusions. O també durant un temps aquests nous vials rebien el nom d'algun dels carrers més proper o, en alguns casos, no tenien cap denominació concreta i eren coneguts com «el camí que va a», com el cas del camí que anava al convent dels Caputxins o el camí que anava a l'ermita de Sant Magí.

El fet de passar l'establient i l'emfiteuta davant el notari i, al cap de pocs dies, també pel registre d'hipoteques —en aquest cas a partir de 1769— ens ha permès localitzar la ubicació del pati establert. El notari delimitava al detall la situació del tros de terra o de la casa a establir. L'aparició en els documents dels propietaris veïns ha ajudat en molts casos a ubicar correctament l'establiment. De passada, aquest detallisme notarial evitarà futurs plets i dubtes entre els mateixos propietaris, entre els propietaris i els nous emfiteutes i, a la vegada, entre els mateixos emfiteutes.

Els habitatges de nova creació dels raval igualadins van ser majoritàriament de caràcter unifamiliar, amb una tipologia simplista de construcció i força funcional, de planta baixa, un primer pis i una segona planta o golfes. Seran habitatges entre parets mitgeres, assentades en parcel·les estretes i allargades, amb una o dues portes a la façana principal; aquesta façana farà majoritàriament entre quatre i sis metres d'amplada per uns quinze i vint metres de fondària, i tindrà a la part del darrere un espai obert corresponent a un pati o eixida, on s'encabiran els corrals o hi haurà uns petits horts. Serà tancat amb una paret i, en molts casos, sense possibilitat d'obertura al carrer del darrere. Les cases són —o volen ser— consecutives, per tal d'aprofitar les seves parets mitgeres per a càrrega. Amb el pas dels anys, l'Ajuntament donarà llicències per construir habitatges en aquests patis, reduint i dividint en dues la parcel·la inicial. Al final del segle XVIII, i sobretot a partir del segle XIX, en alguns carrers concrets es constata l'aparició de les cases de veïns.

L'Ajuntament igualadí voldrà millorar les infraestructures dels nous raval promulgant constantment edictes sobre la neteja pública de la vila; estudiant projectes per millorar l'enllumenat públic; duent a terme l'empedrat dels diferents carrers; o el projecte frustrat d'un hospici amb un «taller d'indústria popular», amb l'objectiu d'acabar amb la mendicitat voluntària, perquè, tal com assenyalava l'informe presentat per Francisco Antonio Muñiz a les altes instàncies governamentals Igualada era un lloc de pas, situat al peu de la carretera de Barcelona, propici a passavolants i rodamons que poguessin romandre en la indigència. No oblidem totes les normatives emanades des de la vila per fer vies rectilínies, per uniformitzar les façanes tant a nivell de portes i finestres com de color, teulades i alçada.

Al llarg del nou segle XIX, la febre constructora no davalla i es parcel·len nous espais situats al nord de la vila. Hem intentat limitar-nos en els anys i no superar la data de 1834. La feina no està acabada. Som conscients que falten establiments en els anys treballats i que algun carrer, per manca de temps, no presenta la riquesa documental que mostren altres carrers. La tasca a fer és molt gran. Aquí només hem presentat els primers establiments dels nous raval igualadins sense aprofundir en la seva posterior evolució. També som conscients de la dificultat que s'ha presentat al llarg de la investigació de determinar la zona que s'establia en emfiteusi a partir dels noms de les partides genèriques de Pla Superior o Pla inferior, termes que no varien al llarg dels anys i que possiblement amb el creixement de la vila i l'aparició de noves àrees a urbanitzar els igualadins continuaran anomenant de la mateixa manera, amb les corresponents confusions. Durant els anys quaranta i cinquanta del segle XIX continuarà l'expansió urbanística d'Igualada seguint el sistema de l'establiment emfiteutic amb la creació de la futura plaça d'Espanya, popularment dels Porcs, i dels carrers adjacents, a càrrec dels Roca de la Pedrissa, la continuació del carrer dels Esquiladors, del carrer de Sant Ignasi, del carrer de Sant Antoni Maria Claret, ...

Bibliografia

- Cubarsí i Deulonder, Jaume. «L'importància de l'establiment emfiteutic en el procés urbanitzador dels segles XVIII i XIX. Estudi parcial: el carrer del Prat de Santa Coloma de Farners». *Quaderns de la Selva*, núm 3, 1990, pàg. 103-120.
- Ferrer i Alòs, Llorenç. *Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya Central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Forn i Salvà, Francesc. «La creació del poble modern Arenys de Munt, segles XVI al XVIII» dins del *Desenvolupament urbanístic dels pobles del Maresme*. XI Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme. Vilassar de Mar. 2017, núm. 11,
- Funes Castillo, Daniel. *Evolució històrica de l'emfiteusi a Catalunya*. Treball final de grau. Universitat de Girona, 2016.
- Garcia Espuche, Albert; Manuel Guardia Bassols. *La construcció d'una ciutat: Mataró 1500-1900*. Mataró, 1989.
- Garcia Espuche, Albert; Manuel Guardia Bassols. «Transformacions urbanes a la Catalunya del segle XVIII». *Pedralbes: revista d'història moderna*, núm. 8. Barcelona, 1988, pàg. 193-222.
- Garganté, Maria. «L'hospici: l'estruncat projecte igualadí de segle de les llums». *Miscellanea Aqualatensia*, Igualada: Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, núm 15, 2013, pàg. 53-87.
- Jorba i Serra, Xavier; Valentí Gual i Vilà. *Les xarxes urbanes a la Catalunya dels segles XVI i XVII*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor. Col·lecció Bofarull, 2011.
- Jorba i Serra, Xavier. *Òdena, segles XVI i XVII*. Igualada: Parnass Edicions, 2011.
- Jorba i Serra, Xavier. «El poble de Castellolí, una creació del final del segle XVIII». *Revista d'Igualada*, núm. 61, 2019.
- Padró i Serrals, Joan. *La sagrada y prodigiosa imagen del S. Christo de la villa de Igualada: vista en el origen de su veneración en sus milagros*. Imp. Real de la Universidad, 1736.
- Pascual Domènech, Pere; Gemma Estrada Planell. «L'habitatge obrer a Igualada durant el segle XIX». *Miscellanea Aqualatensia*, Igualada: Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, 2006, núm. 12, pàg. 207-239.
- Puig i Tàrrach, Roser. *Propietat immobiliària i accés a la venda en una ciutat en plena expansió demogràfica i econòmica. Reus a la segona meitat del segle XVIII*. Tesis doctoral. Universitat Rovira Virgili, 2007.
- Rossell i Colomina, Jaume. *La construcció en l'arquitectura de Barcelona a finals del segle XVIII*. Tesis doctoral. Universitat Politècnica de Catalunya. Barcelona, 1996.
- Salicrú Puig, Manuel. «La casa de cós de Mataró». *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró*, núm. 35. Mataró, 1989, pàg. 10-30.
- Segura i Valls, Joan. *Història d'Igualada*. Igualada: Ateneu Igualadí. Serppac, 1978.
- Serra i Puig, Eva. «Notes sobre els orígens de l'evolució de l'emfiteusi a Catalunya». *Estudis d'història agrària*, núm. 7. Barcelona, 1989, pàg. 127-138.
- Solà Colomer, Xavier. «La febre de la construcció en el segle XVIII: urbanisme i arquitectura en el Collsacabra». *Ausa*, Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, XXVI · 174 (2014) pàg. 991-1019.
- Subiña i Coll, Enric. «El creixement urbanístic d'Argen-tona durant el segle XVIII». *El desenvolupament urbanístic dels pobles del Maresme*. XI Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme. Vilassar de Mar. pàg. 129-136.
- Torras i Ribé, Josep M. *La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els qüestionaris de Francisco Zamora*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.
- Serrano Méndez, Alexis. «El XVIII, un segle decisiu per a Vilassar de Mar». *La Guerra de Successió i les seves conseqüències: El s. XVIII al Maresme*. Centre d'Estudis Vilassarencs. 2013, pàg. 29-42.

Arxius

Arxiu Comarcal de l'Anoia (ACAN)

Arxiu Notarial d'Igualada (ANI)

Arxiu Parroquial de Santa Maria d'Igualada (API) – Sèrie Processos Judicials

Arxiu Parroquial de Santa Maria d'Igualada (API) – Sèrie Notaria

Arxiu Municipal d'Igualada (AMI)

